

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

BUDDHIST ADMINISTRATION MODEL OF OFFICE OF THE NON-FORMAL
AND IN FORMAL EDUCATION IN LOWER NORTHERN REGION

พระมหาธนา ตนต์ิปาโล (แสนณรงค์)

ดุขฎฐินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

พระมหาธนา ตนต์ิปาโล (แสนณรงค์)

ดุขฎฐินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Buddhist Administration Model of Office of the Non-formal and Informal Education in Lower Northern Region

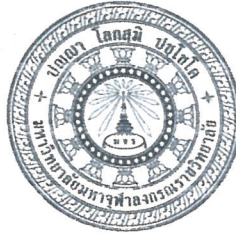
Pramaha Thana Tantipalo (Sannarong)

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับคุณิพนธ์เรื่อง
“รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพุทธศาสตรคุณิพนธ์บัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุนธ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบคุณิพนธ์

(รศ. ดร.ธานี เกสทอง)

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

กรรมการ

(พระราชวชิรเมธี, ผศ. ดร.)

กรรมการ

(รศ. ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง)

กรรมการ

(ดร.วินัย ทองมัน)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

รศ. ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง

ประธานกรรมการ

ดร.วินัย ทองมัน

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาธนา ตนต์ปาโล)

ชื่อคุณูปนิพนธ์ : รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ผู้วิจัย : พระมหาธนา ตนต์ปาโล (แสนณรงค์)

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต(พุทธบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมคุณูปนิพนธ์

: รองศาสตราจารย์ ดร.วรภุช เลื่อนอ้าง ป.ธ. ๙,
ศษ.บ., (มัธยมศึกษา-สังคมศึกษา), ศศม. (ภาษาสันสกฤต)
ปร.ด. (การบริหารอุดมศึกษา)

: อาจารย์ ดร.วินัย ทองมัน กศ.บ. (คณิตศาสตร์) วท.ม. (คณิตศาสตร์)
กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๓) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอน ๑) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ๒) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง จากผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๑๓ รูป/คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ๓) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีการบริหารจัดการ ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านวิชาการ ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านบุคคล ๔) ด้านบริหารทั่วไป การบริหารจัดการเชิงพุทธที่เหมาะสมคือ หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ๑) สีสสิกขา แนวทาง วิธีการ กฎระเบียบ ๒) สมาธิสิกขา แนวทาง วิธีการ การปฏิบัติ ๓) ปัญญาสิกขา แนวทาง วิธีการ ผลการปฏิบัติ

๒. รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้รูปแบบ เป็นแนวทางวิธีการดังนี้ ๑) ด้านวิชาการ สร้างกฎระเบียบ ดำเนินการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และผลการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หลักสูตร, แหล่งเรียนรู้, ระเบียบและแนวการศึกษา, สื่อนวัตกรรม, ระบบและแนวการศึกษา, ระเบียบการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนการเรียนรู้, ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ๒) ด้านงบประมาณ สร้างกฎระเบียบ ดำเนินการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และผลการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขอต้งงบประมาณ, เสนอของบประมาณ, การจัดสรรงบประมาณ, การระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา, การบริหารการเงิน, การบริหารบัญชี, การบริหารพัสดุและสินทรัพย์, การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๓) ด้านบุคคล สร้างกฎระเบียบ ดำเนินการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และผลการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎเกณฑ์แผนอัตรากำลังและ ตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ, การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู, พัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานราชการ, รักษาวินัยของข้าราชการ, ระเบียบกฎเกณฑ์การออกจากราชการ ๔) ด้านบริหารทั่วไป สร้างกฎระเบียบ ดำเนินการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และผลการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ทีมงานธุรการให้เป็นไปตามกฎระเบียบ, มอบหมายหน้าที่การงานตำแหน่งเลขานุการ, ระบบงาน ข้อมูลสารสนเทศ, ประสานงานกับเครือข่ายทางการศึกษาและเครือข่ายการศึกษานอกระบบอื่นๆ, สร้างเทคโนโลยีทางการศึกษา, ออกคำสั่งให้บุคลากรได้ดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม, มอบหมายหน้าที่การงานให้มีผู้รับผิดชอบงาน การจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน. มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน, ทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน., ระบบการควบคุมภายใน

๓. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีการประเมิน ๔ ด้าน คือ ความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ และประโยชน์ของรูปแบบ ผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน

Dissertation Title : Buddhist Administration Model of Office of the
Non-formal and Informal Education
in Lower Northern Region

Researcher : Phramaha Thana Tantipalo (Sannarong)

Degree : Doctor of Philosophy(Buddhist Studies)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc.Prof.Dr.Worrakrit Thuenchang, Pali ix., B.ed.
(Secondary Education-Social Studies), M.A. (Sanskrit
Language), Ph.D. (Administration of Higher Education)

: Dr. Winai Tongman, B.A. (Math), M.A. (Math), Ph.D.
(Educational Administration)

Date of Graduation : March 18, 2019

Abstract

The study had 3 objectives : 1) to study the Buddhist administration conditions of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region, 2) to build the models of Buddhist administration of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region and 3) to evaluate the models of Buddhist administration of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region.

This study used the research regulations of Descriptive Research which divided into 3 stages: 1) to study the Buddhist administration condition of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region from documents and 18 professional by using semi-structure type of interviews to do the content analysis, 2) to build the models of Buddhist administration of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region from 13 informants. The tool was the form of recording group conversations being as the content analysis and 3) to evaluate the models of Buddhist administration of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region by 30 experts. The tool used the form of model evaluation of the mean and standard deviation as forms of statistic used.

The results revealed as the following:

1. The Buddhist administration conditions of the Office of Non- Formal and Informal Education in the lower Northern Region were consisted of 4 aspects : 1) Academic aspect, 2) Budget aspect, 3) Personnel aspect and 4) General administration aspect. The appropriate Buddhist administration was the Threefold Training consisting of 1. Silasikkha; ways and methods of rules and regulations-2. Samadhisikkha: ways and methods of performing the duties and 3. Pannasikkha: ways and methods of the results of the performances.

2. The models of Buddhist administration of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region had got the models which were the guidelines as the following: H on academic: building rules and regulations, performing and the results of the Performances according to the regulations, building the following: the curriculum, learning sources, educational guidance regulations, innovation media, system of educational guidance, setting the regulations of measurement and evaluation, including transferring the credits, setting the system of quality assurance within the institutions, 24 on budget: building rules and regulations, performing and the results of the performances according to the regulations, preparation to request for setting the budget, preparation to ask for the budget, budget allocation, resource mobilization and investment for education, financial management, account management, parcel and asset management, monitoring, tracking, evaluation and reporting the results of spending the annual budget, 3) on personnel: building rules and regulations, performing and the results of the performances according to the regulations, building the rates of manpower plan and setting the proper positions to the demand, setting the ways to seek for and teacher appointments, setting the regulations to develop the efficiency of the government officials' performances, setting rules and regulations and keeping up the government officials' disciplines and building the rates and regulations of leaving from the officials' jobs and 4) on general administration : building rules and regulations, performing and the results of the performances according to the regulations, building the team work according to rules and regulations, assigning the jobs in duty of secretary, process preparation on information, coordinating with educational network and other educational system network, preparation and creating

the educational technology, ordering the personnel to take care of the buildings and environment, assigning the jobs in duty to have the Cone's responsibility, preparation of teenagers? census, assigning someone to lresponsible on student affairs, creating the public relation team work of Non-Formal Education Ubuilding the internal control system,

3. To evaluate the models of Buddhist administration of the Office of Non-Formal and Informal Education in the Lower Northern Region, it found that there were & aspects: the accuracy of the models, the suitability of the model's the possibility lof the models and the benefits of the models which the results of the evaluation of the models were at high level for all aspects.

กิตติกรรมประกาศ

ดุขฎิณิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยคามมูมานะอุตสาหะมุงมั่นของผู่วิจัยและผู้อมีความเมตตาจากบุคคลหลายท่านพร้อมความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู่วิจัยขอระบุนามเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ ดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระเทพปริยัติเมธี รองศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ผู้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิตในด้านวิชาการ วาจาที่นุ่มนวลอ่อนหวานไพเราะของท่าน ในเวลาที่พูดแนะนำกับนิสิตแต่ละครั้ง ผู่วิจัยถือว่า เป็นกำลังใจที่ดีที่ได้รับ พร้อมทั้งให้ปรึกษาคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำพร้อมตรวจแก้ดุขฎิณิพนธ์นี้ด้วยความเมตตาอย่างสูงยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระราชวชิรเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผู้ช่วยตรวจวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดและแนะนำรูปแบบดุขฎิณิพนธ์ให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย

เจริญพรขอบคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื่อนช้าง ประธานที่ปรึกษาดุขฎิณิพนธ์ ผู้แนะนำหัวข้อดุขฎิณิพนธ์และให้คำปรึกษาในการเสนอโครงการดุขฎิณิพนธ์ แนะนำการแต่งประโยคสำนวนภาษาบาลีที่ถูกต้องตามหลักภาษาบาลี การแต่งประโยคสำนวนภาษาที่สละสลวยในการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ตลอดจนเสร็จสมบูรณ์

เจริญพรขอบคุณท่านอาจารย์ ดร.วินัย ทองมัน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้แนะนำแนวทางการทำดุขฎิณิพนธ์และให้คำปรึกษาการทำดุขฎิณิพนธ์กรุณาช่วยพิสูจน์อักษรให้อย่างละเอียดด้วยความอุตสาหะอย่างสูง

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตลอดถึงผู้เป็นเจ้าของผลงานทางวิชาการอันทรงคุณค่าทุกท่าน ที่ผู่วิจัยนำมาอ้างอิงประกอบในการทำวิจัยในครั้งนี้และทุกท่านที่ได้ร่วมกันบริจาคทุนทรัพย์ เพื่อสมทบค่าเช่าเล่มดุขฎิณิพนธ์

ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้โปรดคุ้มครองอภิบาลผู้มีอุปการคุณต่อผู่วิจัยตามที่ได้ระบุนามมานั้นและที่ไม่ได้ระบุนามเอาไว้ ให้ประสบพบแต่ความสุขความเจริญด้วยจตุพิตรพร คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ และธรรมสารสมบัติพิพัฒน์มงคลสมบูรณ์พูนผลตลอดกาลนานเทอญ.

พระมหาธนา ตนติปาโล (แสนณรงค์)

๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารตาราง	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๘
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๙
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ	๑๑
๒.๑.๑ ความหมายของรูปแบบ	๑๑
๒.๑.๒ ความสำคัญของรูปแบบ	๑๖
๒.๑.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ	๒๐
๒.๑.๔ วิธีการสร้างรูปแบบ	๒๕
๒.๑.๕ การประเมินรูปแบบ	๓๓
๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๓๘
๒.๒.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ	๓๘
๒.๒.๒ ความสำคัญของรูปแบบ	๔๓
๒.๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๔๘
๒.๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๒.๓ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพุทธ	๖๘
๒.๓.๑ ความหมายการบริหารเชิงพุทธ	๖๘
๒.๓.๒ ความสำคัญของการบริหารเชิงพุทธ	๗๑
๒.๓.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพุทธ	๗๘
๒.๓.๔ การบริหารจัดการเชิงพุทธตามหลักไตรสิกขา	๘๖
๒.๕ การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง	๑๐๔
๒.๕.๑ สภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง	๑๐๔
๒.๕.๒ ความสำคัญการบริหารจัดการเชิงพุทธสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง	๑๑๓
๒.๕.๓ การบริหารจัดการ ๔ ด้าน ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง	๑๒๔
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓๐
๒.๗ กรอบแนวคิดในการทำวิจัย	๑๓๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๓๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๓๖
๓.๒ ขั้นตอนการวิจัย	๑๓๗
๓.๓ ขั้นตอนที่ ๑	๑๓๘
๓.๔ ขั้นตอนที่ ๒	๑๔๑
๓.๕ ขั้นตอนที่ ๓	๑๔๓
บทที่ ๔ ผลการวิจัย/ผลการศึกษา/ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๔๗
๔.๑ ผลการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร	๑๔๘
๔.๒ ผลจากการสัมภาษณ์	๑๔๙
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๖๓
๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๖๕
๔.๕ ผลสรุปเชิงวิเคราะห์ของรูปแบบ	๑๖๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๖๙
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๗๐
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๗๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๗๖
๕.๓.๑ เจริญนโยบาย	๑๗๖
๕.๓.๒ เจริญปฏิบัติการ	๑๗๘
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	๑๗๙
บรรณานุกรม	๑๘๐
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสัมภาษณ์	๑๙๔
ภาคผนวก ข. หนังสือขอสัมภาษณ์	๑๙๗
ภาคผนวก ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์สนทนากลุ่ม	๒๑๕
ภาคผนวก ง. แบบประเมิน	๒๓๐
ภาคผนวก จ. หนังสือขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบ	๒๓๘
ภาคผนวก ฉ. ประมวลภาพกระบวนการทำวิจัย	๒๖๘
ประวัติผู้วิจัย	๒๗๕

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑.๑ ตารางแสดง ความหมาย รูปแบบ	๑๑
๒.๑.๒ ตารางแสดง ความสำคัญของรูปแบบ	๑๕
๒.๑.๓ ตารางแสดง แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	๑๙
๒.๑.๔ ตารางแสดง วิธีการสร้างรูปแบบ	๒๕
๒.๑.๕ ตารางแสดง การประเมินรูปแบบ	๓๐
๒.๒.๑ ตารางแสดง ความหมายการบริหารจัดการ	๓๔
๒.๒.๒ ตารางแสดง ความสำคัญการบริหารจัดการ	๓๙
๒.๒.๓ ตารางแสดง แนวคิดการบริหารจัดการ	๔๖
๒.๒.๔ ตารางแสดง ทฤษฎีการบริหารจัดการ	๕๕
๒.๓.๑ ตารางแสดง ความหมายการบริหารจัดการเชิงพุทธ	๕๙
๒.๓.๒ ตารางแสดง ความสำคัญการบริหารจัดการเชิงพุทธ	๖๕
๒.๓.๓ ตารางแสดง แนวคิดการบริหารจัดการเชิงพุทธ	๗๐
๒.๒.๔ ตารางแสดง การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขา	๘๖
ตารางที่ ๓.๑ ตารางแสดงขั้นตอนการวิจัย	๑๑๗

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
ตารางแสดงภาพ วงจร การบริหารจัดการ Henri Fayol.and Luther Gulick	๔๘
Maslow’s hierarchy of human needs	๕๑
ภาพแผนภูมิ ๑ อริยอัฏฐังคิกมรรคจัดอยู่ใน ศีลสมาธิปัญญา	๗๗
ภาพแผนภูมิ ๒ ศีลสมาธิปัญญาจัดอยู่ใน อริยอัฏฐังคิกมรรค	๗๗
ภาพที่ ๑ แผนภูมิแสดงจุดมุ่งหมายการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา	๗๘
ตารางแผนที่การแบ่งเขต ภาคต่างๆ	๘๙
ภาพที่ ๒.๖ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	๑๕๕
ภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๔๐

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

อักษรย่อชื่อคัมภีร์ในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งภาษาบาลีและภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จู.	(ไทย)	=	วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.สี.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณาสก	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปปริสนาสก	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทุก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตตก	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตตกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.อิติ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เอกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกนิบาตชาดก	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.สี.อ.	(ไทย)	=	ทีฆนิกาย	สมังคลวิสาสินี	สีลขันธวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
----------	-------	---	----------	----------------	--------------------	-----------

การระบุหมายเลขย่อ

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุคัมภีร์และระบุถึง เล่ม/ข้อ/หน้าตามลำดับ เช่น ที.ม (ไทย) ๑๐/๔๐๒/๓๓๕. หมายถึง การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์ พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๔๐๒ หน้าที่ ๓๓๕

ส่วนการอ้างอิงอรรถกถา จะแจ้งชื่อ คัมภีร์/ข้อ/หน้า ตามลำดับ เช่น ชุ.ธ.อ. (ไทย), ๖/๙๔/๓๕๕. หมายถึง ชุททกนิกาย ธรรมบทอรรถกถา ภาษาไทย ปฐมสมันตปสาทิกา แปล ภาค ๖ ข้อ ๙๔ หน้าที่ ๓๕๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยให้ความสำคัญในการบริหารจัดการการศึกษา ที่มุ่งบประมาณมหาศาลในพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาการใหม่ๆ การสร้างสรรค์พัฒนาทางวิชาการ จัดให้มีกิจกรรมการฝึก การอบรม มีความรู้เท่าทันยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การจัดสภาพแวดล้อมสังคมและปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ยกย่องคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง พัฒนาการศึกษาเพื่อความยั่งยืน สร้างระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดีอยู่ดีมีสุขทั่วประเทศไทย^๑ รัฐบาลจึงได้ตั้งสภาเศรษฐกิจแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์วิจัยเศรษฐกิจ ในการแก้ไขปัญหาทางการเงิน การคลัง ทำผังเศรษฐกิจของประเทศ ก้าวแรกที่จะนำไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจของไทย คือโมเดลการพัฒนาประเทศไทย ๑.๐ การเน้นภาคเกษตร ๒.๐ เน้นอุตสาหกรรมเบา ๓.๐ เน้นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก รหัสใหม่ “ประเทศไทย ๔.๐” คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ครุสภาเตรียมการศึกษาไทย เพื่อก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ แต่ยังมีคนอีกจำนวนมาก ที่อยู่ในระบบ ๑.๐, ๒.๐, ๓.๐ การจะเปลี่ยนแปลงจึงต้องก้าวทีละก้าว จึงจะเกิดความยั่งยืนได้ กระทรวงศึกษาธิการ ต้องปฏิรูปบริหารจัดการการศึกษา เพื่อรองรับการเป็น Thailand ๔.๐ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เตรียมพร้อมสู่โลกศตวรรษที่ ๒๑ ต้องมุ่งเน้นที่การศึกษา

^๑<http://www.thansettakij.com/content>.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐^๒ มาตรา ๕๔ บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการ ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า่ย รัฐต้องดำเนินการ ให้ประชาชน ได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ได้กำหนดให้การศึกษาเป็น “กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต”^๓

แต่การบริหารจัดการการศึกษาไทยในปัจจุบัน ยังพบปัญหามากมาย อาทิเช่น ^๔ คุณภาพการศึกษาตกต่ำไม่ทันโลก แข่งขันสู้ประเทศเพื่อนบ้านไม่ได้ (ประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๓๓ จาก ๔๗ ประเทศ) คุณภาพผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลต่ำในทุกวิชา เช่น สังคมศึกษา (ร้อยละ ๕๕) ภาษาไทย (ร้อยละ ๔๗) ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ ๓๔) และคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ ๓๐) ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพต่ำ คิดไม่เป็น ทำไม่ได้ แก้ปัญหาไม่ได้ ไม่รักการเรียนรู้ เป็นแรงงานที่มีคุณภาพต่ำ.การเข้ารับการศึกษาไม่กว้างขวาง ไม่ทั่วถึงและไม่เป็นธรรม เกิดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการเข้ารับการศึกษา และคุณภาพการศึกษาที่ได้รับ คนไทยมีการศึกษาเฉลี่ยเพียง ๗.๑ ปี, แรงงานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป (๔๘ ล้านคน) ร้อยละ ๖๘ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือ ต่ำกว่า, มีประชาชนอายุ ๑๓-๒๔ ปี ซึ่งเป็นคนในวัยเรียนถึง ๗.๑ ล้านคน ที่ยังอยู่นอกระบบการศึกษา การศึกษาแยกจากสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม กล่าวคือ การศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันเป็นการศึกษาแบบแยกส่วน ไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคม อีกทั้งการศึกษาขาดการบูรณาการเชื่อมโยงกับด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เข้าไว้ในกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม การบริหารจัดการศึกษาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล กล่าวคือ ในปัจจุบันมีการบริหารรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลาง มีการจัดองค์กรซ้ำซ้อน สายบังคับบัญชายาว ไม่มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐาน ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรต่ำ ขาดการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม วิชาชีพครูตกต่ำ จึงไม่ได้คนดีคนเก่งมาเป็นครู สังคมขาดศรัทธาและความเชื่อมั่นใน

^๒รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ.๒๕๖๐ เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐, หน้า ๑๔.

^๓สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕.(กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน,๒๕๔๖), หน้า ๒.

^๔www.gotoknow.org/posts/488194

วิชาชีพครู ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ และขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน

จากการศึกษา รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มี ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นอีกสถาบันหนึ่งทางการศึกษาได้ตอบรับนโยบายของรัฐบาล ที่มีรูปแบบ หรือ แนวทางที่ส่งเสริมให้บุคคลใดมีโอกาสเรียนรู้อิสระตลอดชีวิต^๕ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้พร้อมสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ จัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและผู้เรียน ให้เป็นผู้มีความรู้และเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข^๖ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีปัญหาหลายด้าน เช่น ด้านครูและนักเรียน ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ ในการจัดกิจกรรม ทางราชการไม่มีงบประมาณสนับสนุน บุคลากรน้อย แต่งานมาก การประสานงานบางครั้งไม่ได้รับความสะดวก สื่อการเรียนการสอนน้อย ขาดงบประมาณสนับสนุน การเบิกจ่ายไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีปัญหาทั้ง ๔ ด้าน คือ การบริหารด้านงบประมาณ การบริหารด้านบุคคล การบริหารด้านงบประมาณ การบริหารด้านทั่วไป ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทางการศึกษา ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง แนวทางการพัฒนา ๑) สถานศึกษาควรวางแผนร่วมกับบุคลากรพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย ใช้วิธีการวัดผลประเมินผลมาดำเนินการให้เป็นระบบ เพื่อปรับปรุงพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ๒) สถานศึกษาควรอบรมพัฒนาครู เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละครั้งให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร องค์กรประกอบของแผน การวัดผลประเมินผลผู้เรียนที่หลากหลาย โดยใช้เครื่องมือ หรือ แบบวัดที่มีประสิทธิภาพ การบันทึกหลังสอน การทำวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ ที่นำไปสู่วิธีการจัดกิจกรรมที่สามารถพัฒนาปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง ตามโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล จนบรรลุเป้าหมายที่สถานศึกษา

^๕สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร, สรุปจำนวนบุคลากร สังกัด สำนักงาน กศน. กทม. ป ๒๕๕๕, (รายงานผลดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๕), หน้า ๓.

^๖ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานฉบับสังเคราะห์ จากวิกฤตสู่โอกาส สิ่งที่ยังท้าทายการปฏิรูปการศึกษาของไทย, (กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

กำหนดไว้ ๓) ครูควรมีการนำผลการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลมาเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่มและควรมีการบันทึกผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ๔) ผู้สอน / วิทยากรควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ เป็นมืออาชีพ มีชื่อเสียง ได้รับการยอมรับจากสังคม ๕) การพัฒนาบุคลากรเรื่อง เอกสารรายงานเชิงคุณภาพ/วิชาการ ๖) สถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากร การจัดทำเว็บไซต์ สู่กิจกรรม กศน.ตำบล อย่างต่อเนื่อง^๗

จากปัญหาและความเป็นมาดังที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น มาเป็นแนวทางและวิธีการให้ผู้บริหารได้นำความรู้การบริหารจัดการเชิงพุทธ ไปใช้บริหารจัดการ ในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ให้เจริญก้าวหน้าสืบต่อไป

^๗ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑, หน้า ๑๘๘.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.๒.๒ เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.๒.๓ เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ควรเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง อยู่ในระดับใด

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

๑.๑ จากเอกสาร พระไตรปิฎก, หนังสือ, ตำรา, แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการการบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล, สมาธิ, ปัญญา การบริหารจัดการงาน ๔ ด้าน คือ วิชาการ, งบประมาณ, บุคคล, งานทั่วไป

๑.๒ จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๘ คน

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๘ คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๓. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวิจัย การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง” มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่เดือน มิถุนายน ๒๕๖๑ ถึง เดือน กรกฎาคม ๒๕๖๑ รวมระยะเวลา ๒ เดือน

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑) การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีการบริหารจัดการงาน ๔ ด้านได้แก่ ๑) ด้านวิชาการ ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านบุคคล ๔) ด้านงานทั่วไป

๒) การบริหารจัดการเชิงพุทธ โดยยึดหลักไตรสิกขา ในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย (๑) ศีลสิกขา (ศีล) กฎระเบียบวินัยในการบริหารจัดการ (๒) สมาธิสิกขา (สมาธิ) การปฏิบัติตามกฎระเบียบ (๓) ปัญญาสิกขา (ปัญญา) ผลการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๒.๑ จากผู้เชี่ยวชาญ ๑๓ รูป/คน ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อนำร่างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มาพิจารณาโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๓ รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

๑) ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาจำนวน ๓ รูป คือ พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์

๒) ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบ จำนวน ๔ คน คือ ผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารอุดมศึกษา

๓) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน ๒ คน คือ ศิษยานิเทศก์

๔) ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ๔ คน คือ ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๓. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ” มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑ รวมระยะเวลา ๒ เดือน

ขั้นตอนที่ ๓. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาประเมินคือ ความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ และประโยชน์ของรูปแบบ

๒. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓๐ คน เป็นผู้ประเมินรูปแบบ คือ ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๓. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลา ในการประเมินรูปแบบ มีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่เดือน ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ รวมระยะเวลา ๒ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑. รูปแบบ หมายถึง แนวทางวิธีการ การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.๕.๒. การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล ด้านงานทั่วไป

๑.๕.๓ ด้านวิชาการ หมายถึง สร้างหลักสูตร, สร้างแหล่งเรียนรู้, สร้างระเบียบแผนแนวการศึกษา, สร้างสื่อนวัตกรรม, สร้างระบบแผนแนวการศึกษา, จัดทำระเบียบการวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนการเรียนรู้, จัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๑.๕.๔ ด้านงบประมาณ หมายถึง จัดทำคำขอตั้งงบประมาณ, การจัดทำเสนอของบประมาณ, การจัดสรรงบประมาณ, การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา, การบริหารการเงิน, การบริหารบัญชี, การบริหารพัสดุและสินทรัพย์, การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

๑.๕.๕ ด้านบุคคล หมายถึง สร้างกฎเกณฑ์แผนอัตรากำลังและการกำหนด ตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ, กำหนดวิธีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู, กำหนดระเบียบวิธีการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานราชการ, กำหนดกฎระเบียบและการรักษาวินัยของข้าราชการ, สร้างระเบียบกฎเกณฑ์การออกจากราชการ

๑.๕.๖ ด้านงานทั่วไป หมายถึง สร้างทีมงานธุรการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ, มอบหมายหน้าที่การงานตำแหน่งเลขานุการ, จัดทำระบบงานข้อมูลสารสนเทศ, ประสานงานกับเครือข่ายทางการศึกษาและเครือข่ายการศึกษานอกระบบอื่นๆ, จัดทำและจัดสร้างเทคโนโลยีทางการศึกษา, ออกคำสั่งให้บุคลากรได้ดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม, มอบหมายหน้าที่การงานให้มีผู้รับผิดชอบงาน การจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน. มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน, สร้างทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน., สร้างระบบการควบคุมภายใน

๑.๕.๗. การบริหารจัดการเชิงพุทธ หมายถึง การบริหารจัดการโดยยึดหลักหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

๑.๕.๘ ศีล หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการกฎระเบียบ

๑.๕.๙ สมาธิ หมายถึง แนวทางวิธีการดำเนินการปฏิบัติตามหน้าที่ตามกฎระเบียบ

๑.๕.๑๐ ปัญญา หมายถึง แนวทางวิธีการผลจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

๑.๕.๑๑ สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง หรือ ที่เรียกว่า กศน.สังกัดสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดพิจิตรและจังหวัดกำแพงเพชร

๑.๖. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ได้ทราบสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.๖.๒ ได้รู้รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.๖.๓ ได้ทราบผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑๖.๔.เป็นฐานข้อมูลทางวิชาการในรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

บทที่ ๒

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการบริหารเชิงพุทธ เพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยมีขอบข่ายด้านเนื้อหา สาระสำคัญ ตามลำดับดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

๒.๑.๑ ความหมายของรูปแบบ

๒.๑.๒ ความสำคัญของรูปแบบ

๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

๒.๑.๔ วิธีการสร้างรูปแบบ

๒.๑.๕ การประเมินรูปแบบ

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๒.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

๒.๒.๒ ความสำคัญของการบริหารจัดการ

๒.๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๓ การบริหารจัดการเชิงพุทธ

๒.๓.๑ ความหมายการบริหารจัดการเชิงพุทธ

๒.๓.๒ ความสำคัญของการบริหารจัดการเชิงพุทธ

๒.๓.๓ แนวคิดกับการการบริหารจัดการเชิงพุทธ

๒.๓.๔ การบริหารจัดการเชิงพุทธตามหลักไตรสิกขา

๒.๔ การบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ

๒.๔.๑ สภาพการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๒.๔.๒ ความสำคัญของการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๒.๔.๓ นโยบายและแผนพัฒนาการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

๒.๑ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่อง รูปแบบ จากเอกสารและงานวิจัยจากนักวิชาการหลายๆ ท่าน ซึ่งท่านได้ ให้ความหมาย ความสำคัญ แนวคิดเรื่องรูปแบบ วิธีการสร้างรูปแบบและการประเมินรูปแบบ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของรูปแบบ (Model)

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัย ความหมายของรูปแบบ เพื่อนำมาเป็นแนวทางวิธีการในการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง จึงได้ศึกษาจากนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายไว้ว่า “รูปแบบ” หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลัก หรือ เป็นแนวทางซึ่งเป็นที่ยอมรับ^๑ คำว่า “Model” เป็นคำภาษาอังกฤษที่เข้ามามีบทบาท ในการศึกษาวิจัยของนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยใช้คำว่า รูปแบบ ต้นแบบ แบบแผน แบบจำลอง เป็นต้น ในงานวิจัยเล่มนี้ใช้คำว่า “รูปแบบ” เนื่องจากเป็นคำที่ใช้มาก และแพร่หลายในวงการวิจัยและการศึกษา นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า “รูปแบบ” ไว้หลายแนวคิด ในทางศึกษาศาสตร์ รูปแบบ คือ ความสัมพันธ์ของตัวแปร เป็นกรอบของความคิด เป็นการแทนความคิดออกมาให้เป็นรูปธรรม

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๙๖๕.

คัมภีร์ สุตแท้ กล่าวว่ารูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้น หรือ พัฒนาขึ้น ที่แสดงให้เห็น ถึง องค์ประกอบสำคัญของ เรื่อง รวมทั้งให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อใช้เป็น แนวทางวิธีการ ในการดำเนินงาน ต่อไป^๒

เยาวดี วิบูลย์ศรี^๓ ให้ความหมายว่า รูปแบบ คือ แนวทางวิธีการ ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ตลอดถึงจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือ เรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏ โดยใช้สื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพวาด แผนภูมิ หรือแผนผังต่อเนื่อง ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย โดยสามารถนำเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อยู่ภายใต้หลักการอย่างมีระบบ ดังนั้น โมเดล หรือ รูปแบบ จึงสามารถนำไปใช้ในลักษณะต่าง ๆ คือ

๑. เป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ
๒. เป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง
๓. เป็นแผนผังของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

รันต สิงห์กุล ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง แผนการทำงานเกี่ยวกับการสอน เรียกว่า รูปแบบการสอน เป็น แนวทางหรือวิธีการ ที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยวางแผนการจัด องค์ประกอบและงานเกี่ยวกับการสอนอย่างมีจุดหมายที่เฉพาะเจาะจง ที่จะให้เป็นผู้เรียนบรรลุผล สำเร็จอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น รูปแบบ (Model) ชุดของความสัมพันธ์จะเป็นเชิงปริมาณ หรือ คุณภาพ ก็ได้ซึ่งจะแสดงให้เห็นความหมายเกี่ยวพันของลักษณะที่แท้จริงของสิ่งที่เราเกี่ยวข้องกับคำว่า รูปแบบ โดยมโนทัศน์ของคำ จะมีความหมายอย่างน้อย ๓ อย่าง ในทางสถาปัตยกรรม หรือ ทางศิลปะจะ หมายถึงหุ่นจำลอง ในทางคณิตศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ จะหมายถึงสมการในทางศึกษาศาสตร์จะ หมายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรรอบของความคิด หรือ การแทนความคิดออกเป็นรูปธรรม^๔

^๒ คัมภีร์ สุตแท้, “การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก” **ปรัชญา ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**, (มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐.

^๓ เยาวดี วิบูลย์ศรี, **การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๙.

^๔ รันต สิงห์กุล, อ่างใน ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ, “การพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา”, **ปรัชญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), หน้า ๒๕.

นิรมล ศตวุฒิ^๕ และคณะ ให้ความหมาย “รูปแบบ” คือ การกำหนดแนวทาง หรือ การกำหนดทิศทาง หรือ การกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษา ที่บรรจุไปด้วยเนื้อหาสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรืออีกนัยหนึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคู่มือการสอนหรือเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้สอน ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหาวิชาและการวัดผลและประเมินผลนั่นเอง

ลองแมน (Longman) ให้ความหมาย “รูปแบบ” หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อ ความหมายโดยทั่วไปแล้ว รูปแบบ จะหมายถึง วิธีการดำเนินงาน ที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลองสิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบท เป็นต้น และให้ความหมายไว้ โดยสรุปแล้ว จะมี ๓ ลักษณะ คือ ๑) Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจากของจริง ซึ่งเท่ากับเป็น แบบจำลอง ๒) Model หมายถึง สิ่งของหรือสิ่งที่คนได้นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการ บางอย่าง เช่น ครุต้นแบบ สื่อต้นแบบ ๓) Model หมายถึง รุ่นของสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ^๖

บราโด เจ ดับฟิว และ ฮาร์ดแมน เจ เจ (Bardo, J.W., & Hartman, J.J.)^๗ ให้ความหมายของรูปแบบ ในคล้ายคลึงกันและในส่วนที่แตกต่างกัน ซึ่งสรุปความหมายของรูปแบบที่ นักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นไว้ใน ๕ ลักษณะ คือ

๑. รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลองที่ เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กกว่าหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ

๒. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของปัจจัย หรือตัวแปรต่างๆ หรือ องค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์ หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้ เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

๓. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือเกิดได้ยาก ในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้น แตกต่างกันไปมาก เช่น เมืองในอุดมคติ ชุมชนในอุดมคติ

^๕ นิรมล ศตวุฒิ และคณะ, **ประสบการณ์ภาคสนามในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน**.

(กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔), หน้า ๔๕.

^๖ Longman, **Contemporary English**, 1981, p. 668.

^๗ Bardo, J.W., & Hartman, J.J., **Urban society : A systematic introduction**, New York F.E. Peacock, 1982, p. 70.

๔. รูปแบบ หมายถึง ชัดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติได้ด้วย

๕. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ของระหว่างชุดของ ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์หรือเหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

๒.๑.๑ ตารางแสดง ความหมาย รูปแบบ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ความหมาย
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒(๒๕๔๖, หน้า ๙๖๕)	“รูปแบบ”หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลัก หรือ เป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ คำว่า “Model” เป็นคำภาษาอังกฤษที่เข้ามามีบทบาท ใน การศึกษาวิจัยของนิสิตนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยใช้คำว่า รูปแบบ ต้นแบบ แบบแผน แบบจำลอง เป็นต้น
คัมภีร์ สุตแท้ (๒๕๕๓) หน้า ๑๐	รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้น หรือพัฒนาขึ้น ที่แสดงให้เห็น ถึง องค์ประกอบสำคัญๆ ของเรื่องรวมทั้งให้เข้าใจง่ายขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป
เยาวดี วิบูลย์ศรี (๒๕๔๒, หน้า ๙	รูปแบบ คือ วิธีการ ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ตลอดถึงจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือ เรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยใช้สื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพวาด แผนภูมิ หรือ แผนผังต่อเนื่อง ให้สามารถเข้าใจได้ง่าย
รันต สิงห์กุล (๒๕๕๑, หน้า ๒๕)	รูปแบบ หมายถึง แผนการทำงานเกี่ยวกับการสอน เรียกว่า รูปแบบ การสอน ที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยวางแผนการจัด องค์ประกอบและงานเกี่ยวกับการสอนอย่างมีจุดหมายที่เฉพาะเจาะจงที่จะให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จ
นิรมล ศตวุฒิ (๒๕๔๔), หน้า ๔๕.	รูปแบบ หมายถึง การกำหนดทิศทาง หรือ การกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษา ที่บรรจุไปด้วยเนื้อหาสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นคู่มือการสอนหรือเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้สอนดำเนินการให้เป็นไปตามหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหาวิชาและการวัดผลและประเมินผลนั่นเอง

ลองแมน (Longman) (1981, p. 668)	รูปแบบหมายถึง ๑. Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจากของจริง ซึ่งเท่ากับเป็นแบบจำลอง ๒. Model หมายถึง สิ่งของหรือสิ่งที่คนได้นำมาใช้เป็นแบบอย่าง ในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ สื่อต้นแบบ ๓. Model หมายถึง รุ่นของสิ่งของหรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
บราโต เจ ดับฟิว และ ฮาร์ดแมน เจ เจ (1982 p.70.)	รูปแบบ มีความคล้ายคลึงกันและในส่วนที่แตกต่างกัน ๑. รูปแบบ หมายถึง รูปแบบที่เป็นแบบอย่าง และแบบจำลอง ที่เหมือนของจริงทุกอย่างแต่มีขนาดเล็กลงกว่าหรือใหญ่ขึ้นกว่าปกติ ๒. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างชุดของปัจจัย หรือ ตัวแปรต่างๆ หรือ องค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์ หรือ เหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ๓. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือ เกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง ๔. รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎีที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์ หรือทางสถิติได้ด้วย ๕. รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างชุดของ ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือ องค์ประกอบที่สำคัญ เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริง หรือ ปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ

สรุป รูปแบบ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และประโยชน์ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการ หรือ สิ่งที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัย หรือ ตัวแปรต่าง ๆ หรือ องค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษา เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริง หรือ ปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ง่ายขึ้น โดยอาจแสดงออกมาในรูปของแผนภาพทางความคิดด้วยภาษา หรือ สัญลักษณ์ หรือ สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจากของจริง ซึ่งเท่ากับเป็นแบบจำลอง หรือ สิ่งที่คนได้นำมาใช้เป็นแบบอย่าง ในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ สื่อต้นแบบ

๒.๑.๒ ความสำคัญของรูปแบบ

รูปแบบ มีความสำคัญอย่างมาก เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการ ในองค์กรและหน่วยงานต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ค้นคว้าหาข้อมูลเรื่อง ความสำคัญของรูปแบบ มีนักวิชาการมากมายหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของรูปแบบ ว่าสำคัญอย่างไร พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

มาลี สิบกระสาศ ได้กล่าวถึงความสำคัญว่า รูปแบบ เป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในการบริหารจัดการ พัฒนางค์กรให้ประสบผลสำเร็จได้ง่าย รูปแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่นระบบการปฏิบัติงานและรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่นเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รูปแบบอาจแสดงความสัมพันธ์ด้วยเส้นโยงแสดงในรูปแผนภาพ หรือ เขียนในรูปสมการคณิตศาสตร์ หรือ สมการพยากรณ์หรือเขียนเป็นข้อความ จำนวน หรือ ภาพ หรือ แผนภูมิหรือรูปสามมิติ^๔

วโร เพ็งสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงความสำคัญว่า รูปแบบที่ดีมีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนาควรมีลักษณะ ๕ ลักษณะดังนี้

- ๑) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงธรรมดา ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนารูปแบบ
- ๒) รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์โดยทดสอบรูปแบบแล้วหาปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิก
- ๓) รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างของความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจน
- ๔) รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ขึ้นใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (Body of Knowledge) ในเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่
- ๕) รูปแบบในเรื่องใดนั้น จะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้นๆ^๕

^๔ มาลี สิบกระสาศ, “การพัฒนาแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”, **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘-๑๐๙.

^๕ วโร เพ็งสวัสดิ์, **การวิจัยพัฒนารูปแบบ**, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๓, หน้า ๖.

อัมพร พงษ์กังสนานนท์ ได้ให้ความสำคัญว่า รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต มีองค์ประกอบสำคัญ ๘ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) ปรัชญาและหลักการจัดการศึกษา ๒) หลักสูตร ๓) การจัดการเรียนรู้ ๔) การประเมินผลการเรียนรู้ ๕) การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา ๖) การบริหารและการจัดการศึกษา ๗) กลุ่มเป้าหมาย ๘) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และชุมชน^{๑๐}

ชนกนารถ ชื่นเชย ได้ให้ความสำคัญว่า รูปแบบ ใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน จากการศึกษา พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๙ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง ๒. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ๓. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ๔. โครงสร้างระบบ บริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ๕. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ๖. วิธีการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง ๗. สื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ๘. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง และ ๙. การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน^{๑๑}

ทิงเคซิส (Thinkexist) ได้ให้ความสำคัญว่า รูปแบบ (Model) เป็นแบบจำลองของระบบการปฏิบัติงาน หรือ แบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรือ สิ่งของ ที่เป็นตัวแทนที่แสดงความคิด ของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือ สิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการ^{๑๒}

^{๑๐} อัมพร พงษ์กังสนานนท์, การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต, **วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต**, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (อัสสัมชัญ), ๒๕๕๐, หน้า ๒๗๔-๒๗๕.

^{๑๑} ชนกนารถ ชื่นเชย, รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน, **วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (อัสสัมชัญ), ๒๕๕๐.

^{๑๒} Thinkexist, *The Leadership Challenge : How to Get Extraordinary Things Done in Organization*, San Francisco : Jossey Bass, 2008, p. 1.

๒.๑.๒ ตารางแสดง ความสำคัญของรูปแบบ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ความสำคัญของรูปแบบ
มาลี สิบกระส้าน (๒๕๕๖, หน้า ๑๑๐)	รูปแบบ เป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในการบริหารจัดการ พัฒนาองค์กรให้ประสบผลสำเร็จได้ง่าย รูปแบบมีสองลักษณะ คือ รูปแบบจำลองของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่นระบบการปฏิบัติงานและรูปแบบที่เป็นแบบจำลองของสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์
วาโร เฟิงส์วัสดี (๒๕๕๓ หน้า ๖)	รูปแบบ ที่ดีมีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนา ควรมีลักษณะ ๕ ลักษณะ ๑). รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงก็มีประโยชน์ในช่วงของการพัฒนารูปแบบ ๒). รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ๓). รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างของความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจน ๔). รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างความคิดรวบยอด (Concept) ขึ้นใหม่ ๕). รูปแบบในเรื่องใดนั้น จะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้นๆ
อัมพร พงษ์กัสนนันท์ (๒๕๕๐ หน้า ๒๗๔-๒๗๕)	ความสำคัญว่า รูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต มีองค์ประกอบสำคัญ ๘ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑. ปรัชญาและ หลักการจัดการศึกษา ๒. หลักสูตร ๓. การจัดการเรียนรู้ ๔. การประเมินผลการเรียนรู้ ๕. การเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ การเทียบระดับการศึกษา ๖. การบริหารและการจัดการศึกษา ๗. กลุ่มเป้าหมาย ๘. การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และชุมชน
ชนกนารถ ชื่นเชย (๒๕๕๐ หน้า ๑๗๖)	ความสำคัญรูปแบบ พบว่า รูปแบบมี ๙ องค์ประกอบที่สำคัญคือ ๑. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง ๒. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ความสำคัญของรูปแบบ
	๓. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ๔. โครงสร้างระบบ บริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ๕. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ๖. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ๗. สื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ๘. การติดตามและประเมินผลของการศึกษา ต่อเนื่อง ๙. การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน
ทิงเคซิส (Thinkexist) (2008.p.1)	ความสำคัญ รูปแบบ (Model) เป็นแบบจำลองของระบบการปฏิบัติงาน หรือ แบบแปลนของการก่อสร้างที่วาดไว้ล่วงหน้า หรือ สิ่งของ ที่เป็นตัวแทนที่แสดงความคิด ของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือ สิ่งที่เตรียมเอาไว้ล่วงหน้า เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการ

สรุป ความสำคัญของ รูปแบบ คือ เป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ประโยชน์ ง่ายสะดวก ประหยัดเวลา แต่รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีความถูกต้อง เหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไป รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดนั้น ต้องประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลได้ สามารถขยายความผลทำนายได้กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ สำหรับการพัฒนาารูปแบบนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ นำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่ผลสรุปเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการวิจัย มีลักษณะที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้าง ลักษณะที่สามารถใช้เป็นแนวทาง ในการพยากรณ์ผล และสามารถตรวจสอบได้ ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่ หรือ ความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ ที่ทำการวิจัย ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างอย่างไรและความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะออกแบบตาม แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้นๆ เป็นหลัก องค์ประกอบของรูปแบบได้ แก่ รูปแบบสามารถนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมาสามารถทดสอบ สังเกตได้ มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้น

๒.๑.๓ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

รูปแบบ เป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นไว้เป็นแนวทาง ในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ สิ่งที่ต้องทำ ควรส่งเสริมและพัฒนา เป็นขั้นตอน วิธีการ นักวิชาการได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

พูนสุข หิงคานนท์^{๑๓} ได้ให้แนวคิดว่า รูปแบบ แบบจำลอง หรือ รูปแบบ คือ สิ่งที่แสดง โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ ศึกษา ซึ่งรูปแบบสามารถจำแนกออกได้เป็น ๕ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบคล้าย (Analogue models) คือ เป็นรูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบกายภาพ มักเป็นรูปแบบที่ใช้ในวิทยาศาสตร์กายภาพ เป็น รูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้ เช่น รูปแบบ แบบจำลองระบบสุริยะ กับระบบสุริยะที่เกิดขึ้นจริง ธนากรจำลอง กับระบบธนากรที่เป็นจริง แบบจำลองการผลิตกับการผลิตจริง เป็นต้น ๒) รูปแบบที่ อธิบายความหมาย หรือ ให้ความหมาย (Semantic models) คือ เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาในการ บรรยายลักษณะของรูปแบบ รูปแบบชนิดนี้จะใช้วิธีการอุปมาในการพิจารณาด้วยภาษามากกว่าที่จะ ใช้วิธีอุปมาในการพิจารณาด้วยโครงสร้างกายภาพ ๓) รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิ แบบแผน หรือ โครงการ (Schematic modes) ๔) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical models) คือ เป็น รูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการ หรือ ฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ ๕) รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal models) คือ เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้น ที่ ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผล มีการทดสอบสมมุติฐานผลของรูปแบบ ที่ดีควรมี ลักษณะ ๕ ประการ ๑). ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้าง ๒). มีลักษณะที่ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลและสามารถตรวจสอบได้ ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ๓). มี โครงสร้าง หรือ กลไก เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ในเชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจน ๔). นำไปสู่การสร้าง แนวความคิดใหม่ หรือ ความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษาและคุณลักษณะที่สำคัญ ๕). ที่ควร พัฒนา คือ ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและทฤษฎี ของเรื่อง หรือ ปรากฏการณ์ที่จะนำรูปแบบ ดังกล่าวไปอธิบายด้วย^{๑๔}

^{๑๓} พูนสุข หิงคานนท์, “การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวง สาธารณสุข”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๕๐.

^{๑๔} พูนสุข หิงคานนท์, *การพัฒนารูปแบบ*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

กู๊ด คราเตอร์ (Good, Carter) ได้ให้แนวคิดที่ว่า รูปแบบ มีลักษณะดังนี้คือ ๑) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง หรือ การทำซ้ำ ๒) เป็นตัวอย่างเลียนแบบ ๓) เป็นแผนภูมิ หรือ รูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ เป็นหลักการ หรือ เป็นแนวคิด ๔) เป็นชุดของปัจจัย เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกัน เป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมา เป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือ เขียนบรรยายเป็นภาษาก็ได้ สำหรับลักษณะและองค์ประกอบของรูปแบบ ได้มีนักวิชาการทำการศึกษาไว้แล้วการแบ่งประเภทของรูปแบบ ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่า ควรมีรายละเอียด ขององค์ประกอบอย่างไรบ้าง รูปแบบจึงจะเหมาะสม เนื่องจากรายละเอียดและองค์ประกอบที่เหมาะสมของรูปแบบ จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา และวัตถุประสงค์ในการสร้างรูปแบบนั้นๆ กล่าวถึงคุณลักษณะของรูปแบบประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ ๑) แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและตัวแปร ๒) นำไปสู่การทำงานได้ผลตรงตามที่ตั้งไว้แล้วโดยความสามารถ ๓) อธิบายถึงโครงสร้างหรือกลไกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลเรื่องจะศึกษาอย่างชัดเจน ๔) นำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่ หรือ ความสัมพันธ์ใหม่ หรือ ขยายองค์ความรู้ ๕) สอดคล้องกับทฤษฎีเรื่องที่ใช้รูปแบบ^{๑๕}

บราโด เจ ดับฟิว และ ฮาร์ดแมน เจ เจ (Bardo, J.W., & Hartman, J.J) ได้ให้แนวคิดที่ว่า รูปแบบ มีส่วนคล้ายคลึงกันและในส่วนที่แตกต่างกัน นักวิชาการส่วนใหญ่ ให้ความคิดเห็นไว้ ๕ ลักษณะ คือ ๑). รูปแบบ หมายถึง รูปแบบของจริง รูปแบบที่เป็นแบบอย่างและแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกอย่าง แต่มีขนาดเล็กกว่า หรือ ใหญ่ขึ้นกว่าปกติ ๒). รูปแบบ หมายถึง สิ่ง que แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้อง ระหว่างชุดของปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ หรือ องค์ประกอบที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์ หรือ เหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริง หรือ ปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ๓). รูปแบบ หมายถึง ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือ เกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ ชุมชนในอุดมคติ ๔). รูปแบบ หมายถึง ชุดของทฤษฎี ที่ผ่านการทดสอบความแม่นยำ (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) สามารถระบุและพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยวิธีการทางคณิตศาสตร์ หรือ ทางสถิติได้ด้วย ๕). รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างของความเกี่ยวข้องระหว่างชุดของ ปัจจัยหรือ ตัวแปรต่างๆ

^{๑๕} Good, Carter, **Dictionary of Education, Education**. Edited by Carter V. Good, New York: McGraw – Hill book Company, Inc, 2005, p. 177.

หรือ องค์ประกอบที่สำคัญ ในเชิงความสัมพันธ์ หรือ เหตุผลซึ่งกันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริง หรือ ปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ^{๑๖}

ฮูเซน และ โพสต์ เทสไวท์ Husen and Postlethwaite ให้แนวคิดที่ว่า รูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกรับเสนอ เพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือ ได้มาจากทฤษฎี รูปแบบจึงไม่ใช่ทฤษฎี รูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง ของความเกี่ยวข้อง ระหว่างหน่วยต่างๆ หรือ ตัวแปรต่างๆ ดังนั้น รูปแบบ น่าจะมีมากกว่า ๑ มิติ หลายตัวแปรและตัวแปรดังกล่าว ต่างมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน หรือ รูปแบบคือ สิ่งที่สร้าง หรือ พัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง สามารถตรวจสอบ เปรียบเทียบกับ ปรากฏการณ์จริงได้ มีคุณลักษณะสำคัญคือ การกำหนดตัวแปร หรือ ปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่ศึกษา มีการเชื่อมโยงและกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านั้น ด้วยหลักเหตุผล อันจะมาซึ่งการ อธิบาย ถึงความเข้าใจอันชัดเจนและเน้นรูปธรรมขึ้น จะเห็นว่าคุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ ตาม แนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีลักษณะที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้าง ลักษณะที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผล และสามารถตรวจสอบได้ ด้วยข้อมูลเชิง ประจักษ์สามารถนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่ หรือความสัมพันธ์ใหม่ ของปรากฏการณ์ที่ทำการ

๒.๑.๓ ตารางแสดง แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

^{๑๖} Bardo, J.W., & Hartman, J.J., *Urban society : A systematic introduction*, New York

^{๑๗} Husen, T. & Postlethwaite, N.T., *The international encyclopedia of education*, 2nded, (New York: Pergawon press Inc., 1994), p. 3895.

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
พูลสุข หิงคานนท์ (๒๕๔๐ หน้า ๕๐.)	รูปแบบ แบบจำลอง หรือ รูปแบบ คือ สิ่งที่แสดงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ๕ รูปแบบ คือ ๑) รูปแบบคล้าย (Analogue models) ๒) รูปแบบที่อธิบายความหมาย หรือ ให้ความหมาย (Semantic models) ๓) รูปแบบที่มีลักษณะเป็นแผนภูมิ แบบแผน หรือ โครงการ (Schematic modes) ๔) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical models) คือ เป็นรูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการ หรือ ฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์ ๕) รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal models) คือ เป็นรูปแบบที่มีโครงสร้างเป็นสมการเชิงเส้น ที่ประกอบด้วยตัวแปรสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผล
กูด คราเตอร์ (Good,Carter) (2005 p.177)	รูปแบบ มีลักษณะดังนี้คือ ๑) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือ การทำซ้ำ ๒) เป็นตัวอย่างเลียนแบบ ๓) เป็นแผนภูมิ หรือ รูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือ เป็นหลักการ หรือ เป็นแนวคิด ๔) เป็นชุดของปัจจัย เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกัน เป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ ทางระบบสังคม อาจจะเขียนออกมา เป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือ เขียนบรรยายเป็นภาษาก็ได้
บราโด เจ ดับฟิว และ ฮาร์ดแมน เจ เจ (Bardo, J.W., & Hartman, J.J) (1982 p.70.)	รูปแบบ มีส่วนคล้ายคลึงกันและในส่วนที่แตกต่างกัน ลักษณะที่พึงปรารถนาซึ่งมีลักษณะเป็นอุดมคติ หรือ เกิดได้ยากในโลกของความเป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่เราอยากได้กับความสามารถที่จะหาสิ่งที่ต้องการนั้นแตกต่างกันมาก เช่น เมืองในอุดมคติ ชุมชนในอุดมคติ
ฮูเซน และ โพสต์เทสไวท์ Husen and Postlethwaite (1994, p. 3895)	รูปแบบ คือ โครงสร้างที่ถูกนำเสนอ เพื่อใช้วินิจฉัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่สร้างมาจากเหตุการณ์ การหยั่งรู้ด้วยวิธีการอุปมาอุปมัย หรือ ได้มาจากทฤษฎี

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ คือ แนวทาง วิธีการ เป็นขั้นตอน สภาพความจริง เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการทำงาน การบริหารจัดการ การใช้สารสนเทศภายในหน่วยงาน เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของรูปแบบที่ปรากฏอยู่นั้น สิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของปัจจัย หรือ ตัวแปร หรือ องค์ประกอบอื่นของสิ่งที่ศึกษา หรือ อธิบายคุณลักษณะสำคัญต่างๆ ของปรากฏการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อให้เข้าใจง่ายมองเห็นเป็นรูปธรรม มีองค์ประกอบที่แจ่มชัด หรือ ให้อยู่ละเอียดทุกแง่มุม โดยผ่านกระบวนการทดสอบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความแม่นยำเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่อง รูปแบบ มาพิจารณาความเหมาะสมของ รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่างคือ การสร้างแนวความคิดใหม่ หรือ ความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ที่ศึกษาและคุณลักษณะที่สำคัญ ประการสุดท้ายที่ควรพัฒนา คือ ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและทฤษฎี ของเรื่อง หรือ ปรากฏการณ์ที่จะนำรูปแบบดังกล่าวไปอธิบายเป็นแนวทางและขั้นตอนวิธีการ

๒.๑.๔ วิธีการสร้างรูปแบบ

การศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างรูปแบบ จากนักวิชาการหลายท่าน สรุปได้ดังนี้

สมบุรณ์ ศิริสรธริรัญ ได้กล่าวการสร้างรูปแบบ ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการ พัฒนาคุณลักษณะผู้นำของ คณบดี” โดยดำเนินการเป็น ๖ ขั้นตอน ได้แก่

๑. การกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์
๓. การศึกษาและประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
๔. การสร้างรูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี
๕. การตรวจสอบและการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ จากผู้ทรงคุณวุฒิ
๖. การปรับปรุงรูปแบบและนำเสนอรูปแบบของการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ของ คณบดี^{๑๘}

กฤษณผล จันทรพรหม ได้กล่าวการสร้างรูปแบบ ในงานวิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบ มหาวิทยาลัยเสมือนจริงที่ เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย” โดยดำเนินการสร้าง รูปแบบเป็น ๔ ขั้นตอน ได้แก่

๑. การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง โดยศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา บทความวิจัย ฐานข้อมูล อินเทอร์เน็ตออนไลน์ทั้งในและ ต่างประเทศ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มี ประสบการณ์เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเสมือนจริง
๒. การสังเคราะห์รูปแบบ องค์ประกอบ โครงสร้างของรูปแบบ มหาวิทยาลัยเสมือนจริง โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ ๑ มาสร้างเป็นรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง

^{๑๘} สมบุรณ์ ศิริสรธริรัญ, การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗, หน้า ๑๗๑.

๓. การพัฒนา รูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย เพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ ๑๐ คน จำนวน ๓ รอบ และ

๔. การทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง^{๓๙}

เบญจพร แก้วมีศรี กล่าวไว้ว่าการสร้างรูปแบบที่ดี ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

๑. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบบรวมๆ

๒. รูปแบบควรนำไปสู่การพยากรณ์ที่ตามมา ซึ่งสามารถรวบรวมได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิกไป

๓. รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน

๔. รูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ของเรื่องที่ศึกษาได้

๕. รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้นๆ^{๔๐}

วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์^{๔๑} ได้กล่าวถึงการสร้างรูปแบบ ในงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบ กระจายอำนาจสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ” โดยแบ่งการ ออกเป็น ๕ ขั้นตอน ได้แก่ ๑. การกำหนดกรอบ ความคิดในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๒. การศึกษาสภาพ และปัญหาของการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓. การสร้างรูปแบบ ของการจัดการศึกษาแบบ กระจายอำนาจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๔. การศึกษาความเหมาะสมและ

^{๓๙} ฤกษ์ผล จันทพรหม, การศึกษารูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริงที่เหมาะสมสำหรับ สถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย, **วิทยานิพนธ์การศึกษาศุภบัณฑิต** สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, (อัสสัมชัญ), ๒๕๔๘, หน้า ๘๘.

^{๔๐} เบญจพร แก้วมีศรี, “การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัย พยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรศุภบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๙๒ - ๙๓.

^{๔๑} วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจใน สถานศึกษาขั้น พื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรศุภบัณฑิต** (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๗๓-๘๔.

ความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการ สัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ ๕. การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบของการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คีฟส์ (Keeves)^{๒๒} ได้กล่าวถึง กระบวนการสร้างรูปแบบ การกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่ารูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไรและสิ่งที่ได้นั้นอธิบาย ปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ๆ ขั้นตอนการสร้างรูปแบบกล่าวถึงหลักการอย่างกว้างๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ ๔ ประการ คือ

๑. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงเชิงเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

๒. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้สามารถตรวจสอบได้ด้วยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

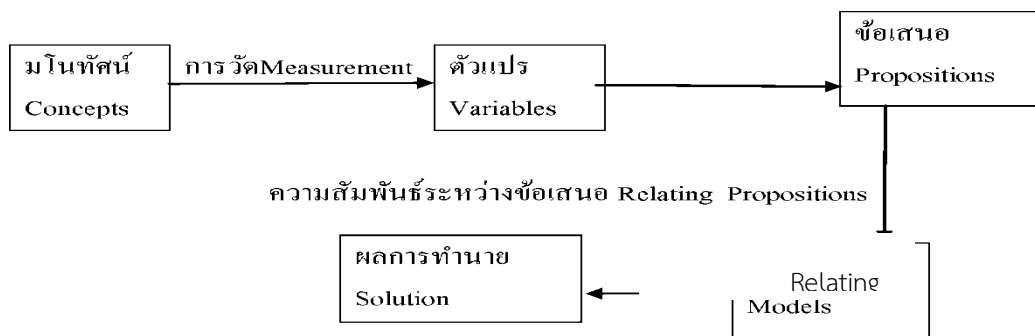
๓. รูปแบบควรต้องระบุ หรือ ชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา นอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้ว รูปแบบควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

๔. นอกจากคุณสมบัติต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

การพัฒนารูปแบบนั้นอาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปจะมีขั้นตอนในการพัฒนา คือ ๑) การสร้างรูปแบบ (Construct) ๒) การหาความตรง (Validity) ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินงานอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ การสร้างรูปแบบ คือการกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่า รูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบาย ปรากฏการณ์อะไร ตลอดจนนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ ๆ ได้บ้าง Keeves เขียนไว้ดังภาพที่ ๒.๑ ต่อไปนี้^{๒๓}

^{๒๒} Keeves, P.J. *Educational research, Methodology and measurement: An international handbook*, (Oxford: Pergamon Press, 1988), p. 172.

^{๒๓} Keeves, P.J. *Educational research, Methodology and Measurement: An International Handbook*. (Oxford : Pergamon Press, 1988, p. 55.

ภาพที่ ๒.๑

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ^{๒๔} การสร้างรูปแบบอีกวิธีหนึ่ง ตามแนวทางการศึกษา ได้รูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ ๕ ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับเลือกเป็นโครงการนำร่องการวิจัยและการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาสภาพจริงจากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพ

ขั้นตอนที่ ๒ เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยการสังเคราะห์แบบสัมภาษณ์จากการศึกษาในขั้นตอนที่ ๑ นำมาสร้างเป็นรูปแบบจำลองระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยการสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแบบเลือกตอบ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

ขั้นตอนที่ ๓ เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหารคุณภาพทั้งองค์การโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การใช้รูปแบบจำลองจากขั้นตอนที่ ๒ นำมาศึกษาวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การด้วยเทคนิคเดลฟาย ๓ รอบ

^{๒๔} รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, “การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”, *ดัชนีนิพนธ์การศึกษาศุภบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้า ๙๒-๙๓.

ขั้นตอนที่ ๔ การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ ๕ การสรุปและนำเสนอรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรและจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัยต่อไป

บราวน์และโมเบิร์ก (Brown and Model)^{๒๕} สรุปว่า วิธีการสร้างรูปแบบ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีรูปแบบที่ถูกสร้างไว้แล้วนำมาพัฒนารูปแบบต่อยอดองค์ความรู้ ซึ่งจะช่วยให้องค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ให้รูปแบบ รวมทั้งความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้หลักการเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบรูปแบบในการศึกษาตามแนวคิดของได้สังเคราะห์รูปแบบนี้ขึ้นมา จากแนวคิดเชิงระบบ (Systems Approach) กับหลักการบริหารตามสถานการณ์ (Contingency Approach) และองค์ประกอบรูปแบบประกอบด้วย

๑. สภาพแวดล้อม (Environment)
๒. เทคโนโลยี (Technology)
๓. โครงสร้าง (Structuer)
๔. กระบวนการจัดการ (Management process)
๕. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

จอยด์และเวลล์ (Joyce and Well) ได้ศึกษาการสร้างรูปแบบการสอนและจัดแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิดหลักการ หรือ ทฤษฎี ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบนั้นๆ และได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ ๔ รูปแบบ คือ

๑. Information-Processing Models เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

^{๒๕} Brown and Moberg, **Organization Theory and Management**, A Macro Approach, (n.d., 1980), p. 17.

๒. Personal Models รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล และการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหลาย

๓. Social Interaction Models เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและบุคคลต่อสังคม

๔. Behavior Models เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ ของผู้เรียนมากกว่าการพัฒนาโครงสร้างจิตวิทยาและพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้^{๒๖}

๒.๑.๔ ตารางแสดง วิธีการสร้างรูปแบบ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	วิธีการสร้างรูปแบบ
สมบุรณ์ ศิริสรธรธีรณ (๒๕๔๗ หน้า ๑๗๑)	ขั้นตอนการสร้าง ๖ ขั้นตอน ๑. การกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย โดยศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๒. การศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ๓. การศึกษาและประมวลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ๔. การสร้างรูปแบบการพัฒนา คุณลักษณะภาวะผู้นำของคณบดี ๕. การตรวจสอบและการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ๖. การปรับปรุงรูปแบบและนำเสนอรูปแบบของการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของ คณบดี
กฤษณผล จันทพรหม (๒๕๔๘ หน้า ๘๘)	การสร้างรูปแบบเป็น ๔ ขั้นตอน ได้แก่ ๑. การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง โดยศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา บทความวิจัย ฐานข้อมูล อินเทอร์เน็ตออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มี ประสบการณ์เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเสมือนจริง ๒.

^{๒๖} Joyce, B.R., and Weil, M., **Models of Teaching**, 6th ed., (Massachusetts: Allyn & Bacon, 2000), p. 74.

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	วิธีการสร้างรูปแบบ
	การสังเคราะห์รูปแบบ องค์ประกอบ โครงสร้างของรูปแบบ มหาวิทยาลัยเสมือนจริง โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ ๑ มาสร้างเป็นรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง ๓. การพัฒนา รูปแบบ มหาวิทยาลัยเสมือนจริง โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟายเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญ ๑๐ คน จำนวน ๓ รอบ และ ๔. การทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบมหาวิทยาลัยเสมือนจริง
เบญจพร แก้วมีศรี (๒๕๔๕, หน้า ๙๒ - ๙๓.)	การสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย ๑. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบบรวมๆ ๒. รูปแบบควรนำไปสู่การพยากรณ์ที่ตามมา ซึ่งสามารถรวบรวมได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ๓. รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน ๔. รูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ของเรื่องที่ศึกษาได้ ๕. รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้นๆ
คีฟส์ (Keeves) (1988), p. 172.)	การกำหนดมโนทัศน์เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่ารูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบาย ปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ๆ
รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (๒๕๔๘, หน้า ๙๒-๙๓)	การพัฒนาแบบอีกรูปหนึ่ง ตามแนวทางการศึกษา ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม การศึกษามีรายละเอียดในการดำเนินการ ๕ ขั้นตอน

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	วิธีการสร้างรูปแบบ
บราวน์และโมเบิร์ก (Brown and Model) (1980, p.17.)	วิธีการสร้างรูปแบบ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี รูปแบบที่ถูกสร้างไว้แล้วนำมาพัฒนารูปแบบต่อยอดองค์ความรู้ ซึ่งจะช่วยให้องค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ ให้รูปแบบ รวมทั้งความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้หลักการเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้า
จอยซ์และเวลล์ (Joyce and Well) (2000, p. 74.)	การสร้างรูปแบบการสอนแบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ ๔ รูปแบบ คือ ๑. เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถในกระบวนการประมวลข้อมูลของผู้เรียนและแนวทาง เพิ่มประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๒. รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคล และการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย ๓. เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและบุคคลต่อสังคม ๔. เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรม ศาสตร์เป็นหลัก

สรุป วิธีการสร้างรูปแบบ คือ การศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี ซึ่งจะช่วยให้องค์ประกอบหรือ ตัวแปรต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้หลักการเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้า ในการนำมาสร้างเป็นรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย ๑) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบบรวมๆ ๒) รูปแบบควรนำไปสู่การพยากรณ์ที่ตามมา ซึ่งสามารถรวบรวมได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ๓) รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน ๔) รูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ของเรื่องที่ศึกษาได้ ๕) รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้นๆ

๒.๑.๕ การประเมินรูปแบบ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินรูปแบบ จากนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึง การประเมินรูปแบบ ว่าเป็นการการตรวจสอบ ที่จะใช้เป็นแนวทางในการวิจัย มีการตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ใน การนำรูปแบบไปใช้ นักวิชาการกล่าวถึงแนวทางการ ตรวจสอบไว้ดังนี้

อุทุมพร จามรมาร ให้แนวคิดไว้ว่า การประเมินรูปแบบ ใช้ในการตรวจสอบที่จะใช้เป็น แนวทางในการวิจัย มีการตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในการนำ รูปแบบไปใช้ โดยแบ่งการตรวจสอบรูปแบบที่สำคัญได้เป็น ๒ ลักษณะคือ ๑) การตรวจสอบด้วยมูล ข้อเชิงประจักษ์ ซึ่งพอจะใช้ในการทดลองรูปแบบทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๒) การตรวจสอบ รูปแบบทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งอาจทดสอบโดยวิธีการทางสถิติ หรือ การประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้^{๒๗}

สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การประเมินรูปแบบ เพื่อการพัฒนาเป็นการ ทำให้ขึ้นดีกว่าเดิม เปลี่ยนแปลง หรือ การสร้างชาติและความเจริญก้าวหน้า ความพยายามอย่างแข็ง ขันของประเทศสถาบันและบุคคลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกในการปฏิบัติการใดๆ ให้บังเกิดผลดี ในทางการเมือง สังคมเศรษฐกิจ และวิทยาการ เพื่อให้สังคมนั้นก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นเรื่องการ เปลี่ยนแปลงจากสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งเดิมที่มีอยู่ไปสู่สิ่งใหม่ และสิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นต้องดีกว่าเดิม ดังนั้น การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารที่ดีได้นั้น มีการตรวจสอบที่จะใช้ เป็นแนวทางใน การวิจัย ตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ประโยชน์ในการนำรูปแบบไป ใช้ ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามต้องทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอและตรวจสอบความผิดพลาด และคอย แก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา^{๒๘}

^{๒๗} อุทุมพร จามรมาน, ๙ ขั้นตอนการทำประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฟันนี่, ๒๕๔๕), หน้า ๒๓.

^{๒๘} สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี, “การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๑.

สุวิมล ว่องวานิช^{๒๙} ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การประเมินรูปแบบ อาจกระทำได้ใน ลักษณะ ดังนี้ ๑. การทดสอบรูปแบบได้ด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด ๒. การประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation

Eisner^{๓๐} ได้เสนอแนวคิด การประเมิน โดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการ ความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็น คุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้ ๑. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal-Based Model) การตอบสนองปัญหาและความ ต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบ สอนตอบ (Responsive model) กระบวนการ การวิเคราะห์ วิจัยอย่างลึกซึ้งซึ่งเฉพาะในประเด็นที่ นำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้อง เกี่ยวโยงกับ วัตถุประสงค์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ เสมอไป แต่อาจจะผสมผสาน ปัจจัยในการ พิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการ ประเมินเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความ เชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะ ประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์ งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้นิรนัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วย เครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิด นี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้น ในสาขาเฉพาะที่ต้อง อาศัยผู้รู้ ผู้ เล่นในเรื่องนั้นจริงๆ มาเป็นผู้ประเมินผล ทั้งนี้ เพราะองค์ความรู้เฉพาะสาขานั้นผู้ที่ศึกษา เรื่องนั้น จริงๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ๒. เป็นรูปแบบที่ใช้บุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือใน การประเมิน โดยให้ ความ เชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและ เกณฑ์พิจารณาต่างๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง ๓. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตาม อรรถาธิบาย และความถนัด ของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บ

^{๒๙} สุวิมล ว่องวานิช, “บทที่ ๓ แบบตรวจสอบรายการประเมิน : วิธีวิทยาและเครื่องมือ ประเมิน,” ใน สุวิมล ว่องวานิช (บก.), การประเมินนิมิต : วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๕๔-๕๕

^{๓๐} Eisner, “Education Connoisseurship and Criticism: Their Form and Functions in Educational Evaluation”, Journal of Aesthetic Education, (1976): 192-193.

รวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ทั้งนี้ การเลือก ผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ ประสบการณ์ และการเป็นที่เชื่อถือ (High Credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ

มาดัส สไครเวน และ สตัฟเฟิลบีม^{๓๑} (Madaus, Scriben and Stufflebeam) กล่าวถึงการประเมินรูปแบบ รูปที่ดีจะต้องได้มาจากแนวคิดของทฤษฎี ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต่างๆ เพื่ออธิบายถึงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ได้ครอบคลุมและชัดเจน ซึ่งรูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบ หรือ ตรวจสอบ ก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบคือ การทดสอบ หรือ ตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่า มีความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปหรือไม่ มีวิธีการดังต่อไปนี้

๑. การทดสอบด้วยการประเมิน ได้เสนอการนำเสนอมาตรฐานการตรวจสอบเอาไว้ดังต่อไปนี้

๑.๑ มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นการประเมินการเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

๑.๒ มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

๑.๓ มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

๑.๔ มาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) เป็นการประเมินความน่าเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามกรอบต้องการแท้จริง

๒. การทดสอบรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ มีดังต่อไปนี้

๒.๑ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

๒.๒ การประเมินที่เป็นความเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินเนื่องจากเป็นการวัดคุณค่า ที่ไม่อาจวัดด้วยเครื่องมือใดๆ จะต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง

๒.๓ การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินจะต้องเชื่อถือว่าคุณวุฒิ นั้น มีความเที่ยงตรงและมีเหตุผลที่ดี

^{๓๑} <https://drjirapan.wordpress.com/2012/01/19/>

๒.๔ การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จะต้องยอมรับในความยืดหยุ่นของกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการกำหนดประเด็นสำคัญ ที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตรงตามการนำเสนอ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นลำดับ สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมาก่อนที่จะนำไปใช้จริงควรได้รับการประเมิน ทดสอบความเหมาะสมโดยการใชการประเมินในลักษณะต่างๆ รวมทั้งการทดสอบโดย ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมิน เพื่อเป็นการรับรองคุณภาพ ของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง

๒.๑.๕ ตารางแสดง การประเมินรูปแบบ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดการสร้างรูปแบบ
อุทุมพร จามรมาร (๒๕๔๕ หน้า ๒๓)	การตรวจสอบรูปแบบที่สำคัญได้เป็น ๒ ลักษณะคือ ๑) การตรวจสอบด้วยมูลข้อเชิงประจักษ์ ซึ่งพอจะใช้ในการทดลองรูปแบบทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๒) การตรวจสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งอาจทดสอบโดยวิธีการทางสถิติ หรือ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้
สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี (๒๕๕๗ หน้า ๑๑)	การตรวจสอบที่จะใช้ เป็นแนวทางในการวิจัย ตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ประโยชน์ในการนำรูปแบบไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามต้องทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและตรวจสอบความผิดพลาด และคอยแก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา
สุวิมล ว่องวานิช (๒๕๔๙ หน้า ๕๔-๕๕)	การประเมินรูปแบบ อาจกระทำได้ใน ลักษณะ ดังนี้ ๑. การทดสอบรูปแบบได้ด้วยการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนด ๒. การประเมินที่พัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation
Eisner (1976): 192-193.	การประเมิน โดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็น คุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
มาดัส สไครเวน และ สตัฟเฟิลบีม (Madaus, Scriben and Stufflebeam)	การประเมินรูปแบบ รูปที่ติจะต้องได้มาจากแนวคิดของทฤษฎี ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต่างๆ เพื่ออธิบายถึงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ได้ครอบคลุมและชัดเจน ซึ่งรูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบ หรือ ตรวจสอบ

	ก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบคือการทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไป
--	---

สรุป การประเมินรูปแบบ เป็นการตรวจสอบรูปแบบที่สำคัญได้เป็น ๒ ลักษณะคือ ๑) การตรวจสอบด้วยมูลข้อเชิงประจักษ์ ซึ่งพอจะใช้ในการทดลองรูปแบบทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ๒) การตรวจสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งอาจทดสอบโดยวิธีการทางสถิติ หรือ การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ การประเมิน โดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่อง ที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ และได้เสนอแนวคิดการประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแนวทางในการวิจัย ตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ประโยชน์ของรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามต้อง ทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ตรวจสอบความผิดพลาดและคอยแก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา การประเมินรูปแบบที่ดี จะต้องได้มาจากแนวคิดของทฤษฎี ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ เพื่ออธิบายถึงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ได้ครอบคลุมและชัดเจน ซึ่งรูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบ หรือ ตรวจสอบ ก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบคือ การทดสอบ หรือ ตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ได้

๒.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการค้นคว้า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ จากสื่อต่างๆ รวมทั้งจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการหลายๆ ท่าน ซึ่งท่านได้ให้ความหมาย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ พอสรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ (Administration)

คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้ กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัย คน เงิน วัสดุ สิ่งของเป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน การบริหาร คือ กระบวนการทางสังคมของบุคคลที่ทำหน้าที่การวางแผน การจัดองค์การ จัดคนเข้าทำงาน สั่งการ และควบคุมการทำงานให้กิจกรรมขององค์การดำเนินงานไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานปัจจัยในการผลิต มีนักวิชาการ นักการศึกษาและนักการบริหารหลายท่านได้ให้ความหมายและแสดงแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการไว้หลากหลาย ดังนี้

จุลพล สวัสดิ์ยากร ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกันคือ ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Barnard) การบริหารงานเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน^{๓๒}

วิรัช วิรัชชนิภาวรรณ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง แนวทาง หรือ วิธีการบริหารงาน ที่หน่วยงานภาครัฐ นำมาใช้ว่า “การบริหาร” มีวิวัฒนาการ ซึ่งที่จะพอสรุปได้ว่า ก่อนที่จะใช้คำว่า การบริหารการพัฒนา (development administration) มีค่าหลายค่าที่รัฐบาลได้นำมาใช้ เช่น การบริหารราชการแผ่นดิน การบริหารราชการ หรือการบริหารภาครัฐ (Public administration) การบริหาร (Administration) การพัฒนา (Development) การพัฒนาชุมชน (Community development) การพัฒนาชนบท (Rural development)^{๓๓}

^{๓๒} จุลพล สวัสดิ์ยากร, **หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๓๓} วิรัช วิรัชชนิภาวรรณ, **การบริหารการพัฒนา : แนวคิดความหมายความสำคัญและตัวแบบการประยุกต์**, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล <https://www.wiruch.com> [๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๐]

พนัส หันนาคินท์ ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ กระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจ ตลอดจนใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีการดำเนินงานของสถาบัน หรือ หน่วยงานนั้นๆ ให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ^{๓๔}

วิโรจน์ สารัตนะ ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผนการจัดองค์กรและสั่งการควบคุมกำกับความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ องค์การได้ใช้ทรัพยากรซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้ หรือ ศิลปะการกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง หรือ หลายๆ อย่าง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือ เป้าหมายที่วางไว้โดยใช้ คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการ การกระทำนั้นๆ จะเป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการดำเนินการ เพื่อให้คงอยู่มีการวางแผน การจัดองค์กร การจูงใจการควบคุมและการกระทำที่ทำให้เกิดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบแบบแผน^{๓๕}

สมศักดิ์ คงเที่ยง ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมการบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว หรือ การบริหารคือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หรือ การบริหารคือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คน ขึ้นไป ที่ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน และ หรือ การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายๆ อย่าง ที่

^{๓๔} พนัส หันนาคินท์, **ประสบการณ์ในงานบริหารบุคลากร**, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๓๕} วิโรจน์ สารัตนะ, **การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม^{๓๖}

ถวิล เกื้อกูลวงศ์^{๓๗} ได้ให้ความหมาย การบริหารจัดการ การศึกษาในสถานศึกษา มีทั้งหมด ๔ ด้าน ๑. ด้านวิชาการ งานวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษา ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการต่างๆ ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลเพื่อความก้าวหน้า รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๒. ด้านงบประมาณ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการ อาจเป็นสหกรณ์ ร้านค้า หรือการจัดตั้งกองทุนมาใช้ในการจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ๓. ด้านบุคลากร การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความรวดเร็ว และคล่องตัว อย่างอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ๔. ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้ใช้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

^{๓๖} สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักการบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^{๓๗} ถวิล เกื้อกูลวงศ์, การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช ๒๕๓๐), หน้า ๒๖.

ปีเตอร์ ดัคเกอร์ (Peter F. Drucker) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่างๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่นๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นแนวทางการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดการวางแผนและการตัดสินใจในงานต่างๆ ที่เขามีส่วนรับผิดชอบอยู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การทำให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมีส่วนได้ส่วนเสียกับการดำเนินงานต่างๆ ขององค์กรใดที่ใช้นโยบายการบริหารแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นพนักงานได้รู้ว่า ฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญของพนักงานที่มีต่อความสำเร็จขององค์การทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี มีความภูมิใจและรับผิดชอบต่องานอย่างเต็มที่ซึ่งเป็นการจูงใจในการทำงานที่ดีวิธีหนึ่ง^{๓๘}

๒.๒.๑ ตารางแสดง ความหมายการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ความหมายการบริหารจัดการ
จุมพล สวัสดิ์ยากร (๒๕๔๒, หน้า ๑๐).	การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวกันคือ ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Barnard) การบริหารงานเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน
วิรัช วิรัชชนิภาวรรณ (https://www.wiruch.com)	“การบริหาร” มีวิวัฒนาการ ซึ่งที่จะพอสรุปได้ว่า ก่อนที่จะใช้คำว่า การบริหารการพัฒนา (development administration) มีค่าหลายค่าที่รัฐบาลได้นำมาใช้ เช่น การบริหารราชการแผ่นดิน การบริหารราชการหรือการบริหารภาครัฐ (Public administration) การบริหาร (Administration) การพัฒนา (Development) การพัฒนาชุมชน (Community development) การพัฒนาชนบท (Rural

^{๓๘} Drucker, อังโน สมพงศ์ เกษมสิน, **การบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๖.

นักวิชาการหรือ แหล่งข้อมูล	ความหมายการบริหารจัดการ
	development)
พนัส หันนาคินทร์ (๒๕๔๒, หน้า ๑๐.)	การบริหาร คือ กระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจตลอดจนใช้ทรัพยากร ต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีการดำเนินงาน ของสถาบัน หรือ หน่วยงานนั้นๆ ให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ
วิโรจน์ สารรัตนะ (๒๕๔๕, หน้า ๓.)	การบริหาร คือ กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ องค์กร โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการ ควบคุม (Controlling)
สมศักดิ์ คงเที่ยง (๒๕๔๒หน้า. ๑)	การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกัน ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและให้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสมการบริหาร
ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (๒๕๓๐), หน้า ๒๖	การบริหารจัดการ คือ การบริหารจัดการงาน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้าน วิชาการ ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านบุคคล ๔) ด้านงานทั่วไป
ปีเตอร์ ดัคเกอร์ (Peter F Drucker) (๒๕๒๓, หน้า ๖).	การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การ ทำงานต่างๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่น

สรุป ความหมาย การบริหารจัดการ คำว่า “การบริหาร” (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ อีกคำหนึ่ง คือ “การจัดการ” (Management) ใช้แทนกันได้ กับคำว่า การบริหาร ส่วนมากหมายถึง การจัดการทางธุรกิจมากกว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการบริหารงาน ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านวิชาการ ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านบุคคล ๔) ด้านงานทั่วไป การบริหารจัดการอาศัย คน เงิน วัสดุ สิ่งของเป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน การบริหาร คือ กระบวนการทางสังคมของบุคคลที่ทำหน้าที่การวางแผน การจัดองค์การ จัดคนเข้าทำงาน สั่งการ และควบคุมการทำงาน ให้กิจกรรมขององค์การดำเนินงานไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานปัจจัยในการผลิต การบริหารงานเป็นการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน

(Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

๒.๒.๒ ความสำคัญของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ มีความสำคัญอย่างมากในหน่วยงาน มีนักการวิชาการได้กล่าวไว้ถึงความสำคัญของการบริหารจัดการไว้ดังนี้

พยอม วงศ์สารศรี ได้กล่าวถึงความสำคัญว่า การบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นองค์การ หรือ รัฐบาล หรือ งานธุรกิจเอกชน ต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่าง ประหยัด มีประสิทธิภาพและพัฒนาอยู่เสมอ องค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานคือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์และการจัดการ ในบรรดาเหล่านี้ เป็นที่ยอมรับกันว่า “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่าในแต่ ละองค์การ จะมีงานที่รับผิดชอบอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งจะต้องปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้น ในแต่ละองค์การจึงต้องมี “บุคคล” ซึ่งเรียกว่า ข้าราชการบ้าง เจ้าหน้าที่บ้าง หรือ พนักงานบ้าง เป็น ผู้ปฏิบัติงานงาน จึงสำเร็จและได้ผลตามเป้าหมายโดยทั่วไป การเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานในหน่วย ราชการ หรือ องค์การธุรกิจขนาดใหญ่ๆ จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นอย่างดี เช่น มีการกำหนดพื้น ความรู้ มีการสอบแข่งขันสอบคัดเลือก เมื่อผ่านการทดสอบแข่งขัน หรือ การสอบคัดเลือกได้แล้วยัง กำหนดให้มีการทดลองปฏิบัติงานระยะหนึ่งก่อน เมื่อปรากฏว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสม กับตำแหน่งหน้าที่แล้วจะบรรจุแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งประจำอีกต่อไป แต่การบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้า ปฏิบัติงานดังกล่าว แม้จะมีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์ไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เป็น เครื่องประกันที่ดีในการคัดเลือกบุคลากรได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เสมอไป ทั้งนี้เพราะปัจจุบันนี้ วิทยาการต่างๆ ได้เจริญรุดหน้าไปมาก ได้มีการค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งนำมาใช้แทน ของเก่าได้อย่างดี ดังนั้น คนที่เคยเหมาะสมอยู่ในระยะแรกเข้าทำงานอาจกลายเป็นคนที่ไม่เหมาะสม ไปได้โดยง่ายในระยะเวลาต่อมา ประกอบกับบุคลากร เมื่อปฏิบัติงานไปนานๆ อาจเกิดความเบื่อ หน่าย ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานน้อยลง ดังนั้น หากได้มีการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและให้ประสบการณ์ใหม่ๆ ย่อมทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นอันเป็นผลให้การ ทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การบริหารโดยทั่วๆ ไป จะมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธี หรือ เป็นการ กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือ เป็นลำดับรายการในการบริหาร ซึ่งในการบริหารนั้น จะต้อง มี ลำดับรายการก่อนหลังว่าจะต้องทำอะไรก่อนและต่อๆ ไปจะทำอะไร ซึ่งจัดว่าเป็นหลักเกณฑ์วิธีการ

ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและหน้าที่ตามขั้นตอนต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน^{๓๙}

จักรกริช หมอบประกอบ ได้กล่าวถึง ความสำคัญ การบริหารจัดการ มีผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพมาก หากขาดเสียซึ่งการบริหาร ๔M ที่ดี ในข้อหนึ่งข้อใด ก็จะทำให้งานนั้น เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน ในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อกันและจะทำให้การทำงานนั้น ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้นๆ และการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร หรือ ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่มีกระบวนการบริหาร หรือ การจัดการที่ดีจากความหมายดังกล่าวข้างต้น การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วย เพื่อให้บรรลุจุดหมายหมายขององค์การ ประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการจะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การนำกระบวนการบริหารมาใช้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์นี้ เป็นการเปิดกว้างอย่างยิ่ง สำหรับผู้บริหารในการบริหาร ไม่จำเป็นจะต้องกำหนดตายตัวว่าจะใช้เทคนิคใดใช้กระบวนการใด เพราะมันขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเป้าหมายของงานเป็นสำคัญ สถานภาพของผู้บริหารเองก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และโอกาสเช่นกัน ผู้บริหารเองจะต้องมีความรู้จริงในทุกกระบวนการ แต่การที่จะนำมาใช้นั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมดังกล่าว^{๔๐}

สมคิด บางโม ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารจัดการ มีความจำเป็นต้ององค์การดังนี้ ๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการหรือในการผลิตต้องรู้ว่าผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหารการดำเนินงานต่างๆ จะไม่มีผลสำเร็จเพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้อย่างแน่นอน ๒) ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงานรวมถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ 4Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ 6Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามาซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น ๓) มีการประสานงานระหว่างกัน หรือ เรียก

^{๓๙} พยอมน วงศ์สารศรี, **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๒), หน้า ๓.

^{๔๐} จักรกริช หมอบประกอบ, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารในศูนย์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร”, **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต** สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, (บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๗ - ๑๘.

ได้ว่ามีปฏิริยาระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหารทั้ง 4Ms หรือ 6Ms ดังกล่าว จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและเกิดปฏิริยาระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่า จะต้องมึระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริงๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิริยาระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น ๔) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานนั้นสิ่งที่วัดผลสำเร็จของงานว่าบรรลุเป้าหมายของ วัตถุประสงค์ขององค์กรก็คือ ประสิทธิผลขององค์กร หมายถึงความสามารถขององค์กร ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในการใช้ทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัยนำออกและรายได้ขององค์กร^{๔๑}

วิลาวรรณ รพีพิศาล. กล่าวความสำคัญของการบริหารจัดการ สามารถที่จะเอื้อประโยชน์ให้องค์กรดำเนินธุรกิจต่างๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจ จะเห็นได้ว่าทุกองค์การประสงค์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในฐานะผู้นำธุรกิจ โดยเฉพาะคุณภาพของบุคลากรนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายได้ในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติที่มีคุณภาพทั้งนี้เพราะงานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นงานที่มุ่งเลือกสรรคนดี มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาปฏิบัติงาน และเมื่อเราได้คัดสรรให้บุคลากรเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในองค์กรแล้ว งานด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ก็ไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น หน่วยงานทรัพยากรมนุษย์จะต้องดูแลฝึกอบรมและพัฒนาให้บุคลากรได้รับความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่จะเป็นพลังเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพ และพร้อมจะปฏิบัติงานที่ท้าทายความรู้ ความสามารถ สร้างความสำเร็จให้แก่ องค์การมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันการให้ความสำคัญการบริหารทรัพยากรมนุษย์จึงมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้ ๑. การแข่งขันของโลกธุรกิจยุคใหม่ จากการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของบุคลากร ผู้บริหาร และที่สำคัญบุคลากรไม่ได้อยู่ในฐานะที่จะต้องปฏิบัติงานในองค์กรใดองค์กรหนึ่งเท่านั้น หากแต่ได้มีการโยกย้ายไปปฏิบัติงานในที่อื่นๆ ที่พอใจมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าตอบแทน สวัสดิการ ความเป็นอยู่ และที่สำคัญผู้บริหารไม่ได้บริหารงานโดยอาศัยอำนาจเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป ซึ่งแนวคิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ไม่อาจใช้เงินอย่างเดียวเป็นสิ่งจูงใจได้ แต่จำเป็นต้องอาศัยเรื่องเกียรติยศความมั่นคงในการปฏิบัติงานประกอบด้วย โดยเฉพาะภาวะการณ์แข่งขันระหว่างธุรกิจทำให้บทบาท หรือ ความสำคัญของบุคลากรแต่ละคนมีอิสระที่จะตัดสินใจเลือกปฏิบัติงานที่ตรงกับความรู้ ความสามารถของตนมากยิ่งขึ้น

^{๔๑} สมคิด บางโม, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕), หน้า ๖๑.

๒. กฎเกณฑ์และข้อกำหนดของรัฐ จากความเอารัดเอาเปรียบระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง รัฐบาลจึงได้เข้ามาควบคุมการดำเนินงาน ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งธุรกิจจนการเลิกธุรกิจกฎเกณฑ์และข้อกำหนดต่างๆ ที่บัญญัติขึ้นมาทำให้ระบบเศรษฐกิจปัจจุบันถือเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวมและความเป็นธรรมในสังคมเป็นหลัก โดยเฉพาะรัฐเข้ามามีบทบาทในเรื่องสวัสดิการ รายได้ สภาพการปฏิบัติงาน การจ้างแรงงานในวันหยุด และเงินทดแทนต่างๆ ตามกฎหมาย แรงงาน เพื่อไม่ให้ผู้บริหารเอาเปรียบบุคลากรในองค์กร และเน้นกระบวนการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ให้ได้รับความเป็นธรรมยิ่งขึ้น ๓. ความเติบโตด้านเทคโนโลยี ปัจจุบันบุคลากรปฏิบัติงานโดยอาศัยเครื่องมือ เครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีเป็นเครื่องทุ่นแรง การปฏิบัติงานย่อมมีความซับซ้อนมากขึ้น องค์กรจำเป็นต้องจัดฝึกอบรมพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่งาน มีรายได้เพียงพอ ดำรงชีพ มีสวัสดิการเกื้อหนุน มีเกียรติยศชื่อเสียง และมีความมั่นคงพึงพอใจกับงานที่ปฏิบัติมากที่สุด ๔. ความซับซ้อนขององค์กร การดำเนินงานปัจจุบันต้องเผชิญกับความซับซ้อนของปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในหรือภายนอก องค์กร จำเป็นจะต้องปรับและพัฒนาตนเองให้แข็งแกร่งและรองรับสภาพต่างๆ ได้ เมื่อองค์กรมีขนาดใหญ่ ความต้องการเงินทุนและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถย่อมมีมากขึ้น โครงสร้างที่ซับซ้อนนี้เองจำเป็นต้องกำหนดให้การดำเนินงานทุกอย่างมีระบบและแนวทางปฏิบัติที่แน่นอน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ให้มากขึ้น โดยอาศัยบุคลากรที่มีศักยภาพ และพร้อมที่จะปฏิบัติงาน จึงจะทำให้ไม่เกิดปัญหาตามมา ๕. การเปลี่ยนบทบาทของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะปรัชญาทางการบริหารได้เปลี่ยนแปลงไป คือจากการบริหารงานที่มุ่งหวังผลกำไรเพียงอย่างเดียว ยังจะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมขององค์กรจะเป็นรูปแบบใดย่อมมีผลมาจากปัจจัยทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่องค์กรกำหนดไว้ เว้นแต่สภาพแวดล้อมปัจจุบันไม่ได้ทำให้ผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตมีอิทธิพลเหนือผู้บริโภคร่วมฝ่ายเดียวเหมือนแต่ก่อน ดังนั้น วัตถุประสงค์ใหม่ของธุรกิจจึงมุ่งสนองความต้องการของบุคลากรในองค์กร ลูกค้าย และสังคม ขณะเดียวกันก็จะต้องได้รับผลตอบแทนในรูปของกำไร^{๔๒}

^{๔๒} วิลารธรรม รพีพิศาล, **ความรู้พื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ วิจิตรทัศนกร, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๙.

๒.๒.๒ ตารางแสดง ความสำคัญการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พยอม วงศ์สารศรี (๒๕๔๒), หน้า ๓.	ความสำคัญว่า การบริหารงาน ไม่ว่าจะเป็นองค์กร หรือ รัฐบาล หรือ งานธุรกิจเอกชน ต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและพัฒนาอยู่เสมอ องค์กรประกอบที่สำคัญในการบริหารงานคือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ
จักรกริช หอมประกอบ (๒๕๔๗), หน้า ๑๗-๑๘	ความสำคัญ การบริหารจัดการ มีผลต่อทำงานที่มีประสิทธิภาพมาก หากขาดเสียซึ่งการบริหาร ๔M ที่ดี ในข้อหนึ่งข้อใด ก็จะทำให้งานนั้น เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน ในด้านอื่นๆ ผู้บริหารเองจะต้องมีความรู้จริงในทุกกระบวนการ แต่การที่จะนำมาใช้นั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมดังกล่าว
สมคิด บางโม (๒๕๔๕), หน้า ๖๑	ความสำคัญ ของการบริหารจัดการ มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการบริหารจัดการทรัพยากร ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้เพื่อประกอบการดำเนินงาน รวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ 4Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ 6Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามา ซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น
วิลาวรรณ รพีพิศล (๒๕๕๔), ๑-๙	ความสำคัญ ของการบริหารจัดการ สามารถที่จะเอื้อประโยชน์ให้องค์กรดำเนินธุรกิจต่างๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจ จะเห็นได้ว่าทุกองค์การประสงค์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในฐานะผู้นำธุรกิจ

สรุป ความสำคัญ ของการบริหารจัดการ เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาอยู่เสมอ องค์กรประกอบที่สำคัญในการบริหารจัดการคือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการทรัพยากร ในการบริหาร ได้แก่ 4Ms คือ มนุษย์ (Man) เงิน

(Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ 6Ms ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มเข้ามา ซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๒.๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากนักวิชาการหลายท่านสามารถสรุปได้ดังนี้

สมพงศ์ เกษมสิน^{๔๓} ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในคำว่า การบริหาร นิยมใช้กับ การบริหารราชการ หรือ การจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติ ว่า รัฐประศาสนศาสตร์ (public administration) และคำว่า การจัดการ (management) นิยมใช้กับ การบริหารธุรกิจเอกชน หรือ การดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ การบริหารทรัพยากรด้านบุคคล จะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กร ที่ จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่นๆ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อผลิตสินค้า หรือ การบริการ ตอบสนองความพอใจให้กับสังคม รวมทั้งการดำเนินงานเกี่ยวข้องกันนโยบายต่างๆ

เสนาะ ดิยาวร ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารจัดการ การทำงานโดยอาศัยคนทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ขององค์กร มี ๕ อย่าง คือ

๑ การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

^{๔๓} สมพงศ์ เกษมสิน, **การบริหาร** พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เกษมสุวรรณ, ๒๕๑๔), หน้า ๑๓-๑๔.

๒ การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓ การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอ แต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔ การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์กรจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕ การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น^{๔๔}

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษามีขอบข่ายกว้างขวาง มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานทุกด้านของสถานศึกษา ทั้งทางตรง และทางอ้อม จุดมุ่งหมายร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษา เป็นความสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจอันดับแรก ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อตระหนักในความสำคัญ และสาระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรฐานการศึกษาของชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พุทธศักราช

^{๔๔} เสนาะ ดิยาวัว, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๒.

๒๕๕๐-๒๕๕๔) และแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พุทธศักราช ๒๕๕๒-๒๕๕๙) กระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

๑. การวางแผนการบริหารงาน
๒. การกำหนดยุทธศาสตร์
๓. การนำแผนการบริหารงานวิชาการสู่การปฏิบัติ
๔. การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

งานวิชาการ เป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำทางวิชาการ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา ความเป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหารงานวิชาการมีระดับความสำคัญ และขอบข่ายการบริหารงาน ดังนี้

๑. ผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา เพราะความสำเร็จของสถานศึกษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
๒. ผู้บริหาร และความรู้วางแผนพัฒนางานวิชาการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
๓. สถานศึกษาปรับปรุง และพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน
๔. ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนในการพัฒนาการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน และชุมชน

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

๑. หลักสูตร และการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๑) หลักสูตร สารการเรียนรู้ของหลักสูตร และการจัดระบบ
 - ๒) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - ๓) สื่อการเรียนรู้
 - ๔) การจัด และประเมินผลการเรียนรู้
๒. การวิจัยในชั้นเรียน
๓. การสอนซ่อมเสริม

๔. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

๕. การนิเทศภายในสถานศึกษา

๖. การประกันคุณภาพการศึกษา

การจัดทำงบประมาณ^{๔๕} (Budgeting) คือ การวางแผนการที่คาดว่าจะต้องจ่าย โดยการคิดล่วงหน้าและแสดงข้อมูลออกมาเป็นตัวเลข และอาจแสดงออกมาในรูปของตัวเงิน จำนวน ชั่วโมงในการทำงาน จำนวนผลิตภัณฑ์จำนวน ชั่วโมงเครื่องจักร ค่าสิทธิหรือ ค่าเสียหาย เป็นต้น ความสำคัญของงบประมาณถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมต้นทุนโครงการ ตลอดจนแผนงาน ตั้งแต่ในระดับโครงการจนถึงการบริหารจัดการบริษัท และใช้เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหาร ทำให้มีประสิทธิภาพในการวางแผนทางการเงินเนื่องจากเป็นแผนงานที่แสดงออกในลักษณะเชิงปริมาณจะที่เกิดขึ้นในเวลาที่กำหนด เช่น รายสัปดาห์รายเดือน รายไตรมาส หรือ รายปี โดยทั่วไปงบประมาณจะจัดทำขึ้นปีละครั้ง จึงเรียกว่า งบประมาณประจำปี โดยปีงบประมาณมักจะเป็นไปตามรอบบัญชีของบริษัท เช่น เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมและสิ้นสุดในวันที่ ๓๑ ธันวาคม เป็นต้น ส่วนของภาครัฐจะเริ่มปีงบประมาณในวันที่ ๑ ตุลาคม และสิ้นสุดปีงบประมาณในวันที่ ๓๐ กันยายนของปีถัดไป งบประมาณจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการดำเนินงานทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังสามารถนำงบประมาณไปใช้ในการควบคุมแผนงานก็จะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถติดตามผลการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงานได้อย่างดี

ระบบงบประมาณแบบแผนงาน (Planning Program Budgeting : PPB หรือ Planning Program Budgeting System : PPBS) คือ การจัดเตรียมงบประมาณจากการเริ่มต้นด้วยการวางแผนงานที่จะให้การใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลไปพร้อมๆ กัน (Efficiency and Effectiveness) ซึ่งมีจุดเด่นในการวางแผนระยะยาว ตลอดจนการมุ่งบรรลุวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง และสามารถมีการจัดเตรียมงบต่อเนื่องที่ใช้ในการบริหารจัดการระยะยาวอีกด้วย เป็นการบริหารงานแบบครบองค์ไม่ใช้ดูแค่ส่วนใดส่วนหนึ่งของโครงการแต่ดูครอบคลุมภาพรวมโครงการในทุกส่วนนั่นเอง

นโยบายงบประมาณ นโยบายงบประมาณสมดุล (Balanced Budget Policy) ซึ่งหมายถึงการประมาณการให้รายจ่ายประจำปีเท่ากับประมาณการรายได้ในปีนั้นๆ นโยบายงบประมาณเกินดุล (Surplus Budget Policy) ซึ่งหมายถึงการประมาณการให้รายจ่ายประจำปีต่ำ

^{๔๕} <http://www.imd.co.th/knowledges.php?id=8>

กว่าประมาณการรายได้ในปีเดียวกัน แนวทางนี้ต้องเรียกว่าเป็นแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้จ่ายอย่างระมัดระวังไม่เกินตัวนั่นเอง นโยบายงบประมาณขาดดุล (Deficit Budget Policy) หมายถึงการกำหนดให้มีการจัดทำงบประมาณการรายจ่ายสูงกว่างบประมาณการรายได้ในปีเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดการกู้ยืมเงินหรือนำเงินสำรองมาใช้จ่ายเพิ่มเติมในปีงบประมาณดังกล่าว

กระบวนการงบประมาณ หรือ วงจรงบประมาณ (BUDGETING PROCESS) หรือ วงจรงบประมาณ (BUDGETING CYCLE) ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ๔ ขั้นตอนคือ

การจัดทำงบประมาณ การจัดตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ประธานควรเป็นผู้บริหารที่สามารถมอบหมายนโยบาย และมีความรู้ด้านงบประมาณ ส่วนคณะทำงาน คือ ผู้ทำหน้าที่วางแผนงานการตลาดเพื่อประเมินรายรับ ผู้รับผิดชอบโครงการและฝ่ายจัดซื้อจัด เพื่อทำหน้าที่ประมาณการรายจ่าย ผู้แทนส่วนกลางที่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการผู้แทนจากฝ่ายบัญชีและการเงินที่จะช่วยตรวจสอบรายละเอียดงบการเงินและงบกระแสเงินสด การกำหนดระยะเวลา ที่ต้องใช้ในการจัดเตรียมรายละเอียดงบประมาณ ของหน่วยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อปฏิบัติร่วมกันให้แล้วเสร็จก่อนปีงบประมาณ การตรวจสอบรายละเอียดของแบบร่างงบประมาณรายรับ รายจ่ายก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร หรือที่ประชุมของคณะกรรมการบริษัทใช้พิจารณาต่อไป **การอนุมัติงบประมาณ** ฝ่ายบัญชีและฝ่ายการเงินจะมีการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมา ทำหน้าที่พิจารณากลับกรองงบประมาณรายจ่ายประจำปี ก่อนนำเสนอคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการบริษัทพิจารณา ซึ่งอาจมีการอนุมัติแบบมีเงื่อนไขให้ปรับปรุงก่อนประกาศใช้เป็นงบประมาณประจำปีต่อไป **การบริหารงบประมาณ** ขั้นตอนการบริหารงบประมาณ ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดที่จะแปลงแผนงาน ให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ธุรกิจยุคใหม่ผู้บริหารในทุกระดับชั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีข้อมูลต่างๆ ตั้งแต่ขั้นแผนงานจนถึงขั้นงบประมาณ ตลอดจนควรเป็นผู้มีส่วนตั้งแต่เริ่มต้น ในการจัดทำแผนงานและงบประมาณดังกล่าวเพื่อที่เมื่อต้องลงมือปฏิบัติงานจะได้เข้าใจภาพรวมในการบริหารจัดการ ซึ่งจะช่วยให้กิจการสามารถก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วและเป็นระบบ อีกทั้งหากมีปัจจัยเสี่ยงเกิดขึ้น จะได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้กับองค์กร ตลอดจนกำกับดูแลงานในความรับผิดชอบของตนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งด้านการบริหารจัดการและการควบคุมต้นทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดขึ้นกับองค์กรธุรกิจด้วย **การติดตามประเมินผล** การจัดทำรายงานและติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน ในช่วงเวลาที่กำหนดว่าสามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของโครงการได้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และมีความจำเป็นต้องปรับปรุง หรือทบทวนแผนงานหรือไม่ นับเป็นขั้นตอนสำคัญที่ฝ่ายบริหารต้องทำหน้าที่ติดตามประเมินผลดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นเครื่องมือวัดผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานได้อย่างดีด้วย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช^{๔๖} การบริหารงานบุคคล (Personnel Management) หรือบางคนเรียกว่า การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) นอกเหนือจากนี้ยังมีคำอื่นๆ อีกหลายคำที่มีความหมายเช่นเดียวกัน อย่างเช่น การบริหารพนักงาน เจ้าหน้าที่ การบริหารอัตรากำลัง การบริหารเจ้าหน้าที่ ส่วนคำภาษาอังกฤษก็มีการใช้ที่แตกต่างกัน เช่น Personnel, Administration, Labor Relation, Labor Management, Management of Human Resource เป็นต้น และการบริหารงานบุคคลนั้นถือได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งของการบริหารงานสถานศึกษาหรือองค์กรนั้นๆ เพราะถือได้ว่าบุคคลหรือบุคลากรเป็นผู้ที่ขับเคลื่อนในการดำเนินงานขององค์กรนั้นๆ เลยก็ว่าได้ ได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานบุคคล ไว้ ดังนี้ ๑. การบริหารงานบุคคล เป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อใช้คนให้เหมาะสมกับงานตามวัตถุประสงค์ และตามความต้องการของหน่วยงาน ๒. การบริหารงานบุคคล มีขอบข่ายกว้างขวาง และการเลือกสรรบุคลากรเข้าสู่หน่วยงาน จนกระทั่งพ้นจากหน่วยงาน ๓. พิจารณานำกระบวนการการบริหารงานบุคคลจึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันเป็นลูกโซ่ ตั้งแต่การวางแผน นโยบาย การกำหนดแผน ละเอียดความต้องการด้านบุคลากร การสรรหา การเลือกสรร การพัฒนา การกำหนดสวัสดิการ การประเมินผล การปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโอนย้าย และการพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร

พยอม วงศ์สารศรี^{๔๗} ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่อยู่ในสังคมเพื่อดำเนินการพิจารณา สรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาอยู่ในองค์กรและขณะที่บุคคลเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กร และการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑. ช่วยพัฒนาองค์กร ให้มีความเจริญเติบโต เพราะการบริหารงานบุคลากร เป็นสื่อกลางในการทำงานขององค์กร เมื่อองค์กรได้บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนาขึ้น ๒. ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงาน ๓. ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ ถ้าการบริหารงานบุคคลดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กร และผู้ปฏิบัติงานทำให้สภาพสังคมโดยรวมมีความสุข

^{๔๖} มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, การบริหารงานบุคคลในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๐), หน้า ๙.

^{๔๗} พะยอม วงศ์สารศรี, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๒), หน้า ๕.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์^{๔๘} ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากร หรือ บุคคลที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์การร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการสรรหา การคัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าปฏิบัติงานในองค์การ พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนาให้บุคลากรขององค์การมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่เหมาะสมตลอดจนเสริมสร้างหลักประกันให้แก่สมาชิกที่ต้องพ้นจากการร่วมงานกับองค์การให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขในอนาคต

งานบริหารทั่วไป^{๔๙} หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและงานสารบรรณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ การเงิน การบัญชี งานพัสดุ และระบบควบคุมภายใน ที่ดำเนินการถูกต้องตามระเบียบและแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป งานบริหารทั่วไปเป็นกลุ่มงานใหม่ กลุ่มงานเดิม คือ กลุ่มงานของอาคารสถานที่ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน และกลุ่มงานความสัมพันธ์กับชุมชน นำมารวมกันแล้วจัดเป็นกลุ่มงานใหม่ชื่อกลุ่มงานนี้ว่า กลุ่มงานบริหารงานทั่วไป ในกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปได้จัดเป็นกลุ่มงานที่มีขอบข่ายของงานดังนี้ คือ ๑) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ๒) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ๓) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา ๔) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน ๕) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร ๖) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน ๗) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ๘) การดำเนินงานธุรการ ๙) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ๑๐) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน ๑๑) การรับนักเรียน ๑๒) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา ๑๓) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ๑๔) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ๑๕) การทัศนศึกษา ๑๖) งานกิจการนักเรียน ๑๗) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ๑๘) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ๑๙) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ๒๐) การรายงานผลการปฏิบัติงาน ๒๑) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน ๒๒) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

^{๔๘} ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, **การจัดการทรัพยากรมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕.

^{๔๙} www.gotoknow.org/posts/414216

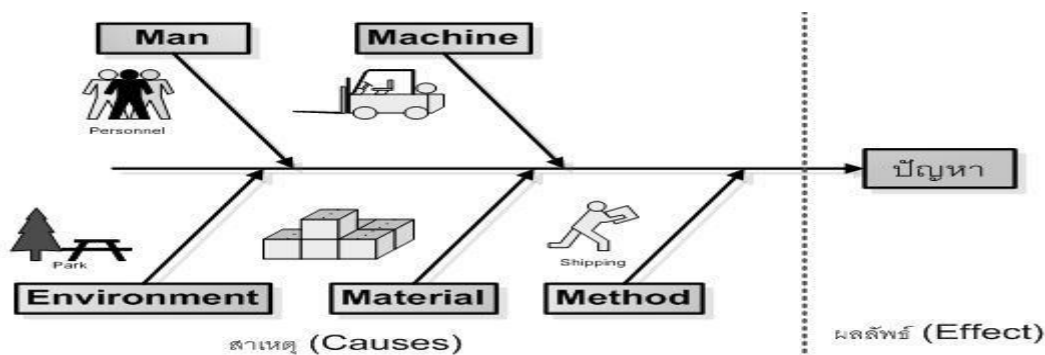
๒.๒.๓ ตารางแสดง แนวคิดการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดการบริหารจัดการ
สมพงษ์ เกษมสิน (๒๕๔๒), หน้า ๑๐.	การบริหารจัดการ เป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) เช่น POSDCoRB Model
เสนาะ ดิเฮอร์ (๒๕๕๔), หน้า ๑-๒	ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารจัดการ การทำงานโดยอาศัย คนทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ขององค์กร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (๒๕๔๐), หน้า ๙	การบริหารงานบุคคล (Personnel Management) หรือบางคนเรียกว่า การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) ส่วนคำภาษาอังกฤษก็มีการใช้ที่แตกต่างกัน เช่น Personnel, Administration, Labor Relation, Labor Management, Management of Human Resource เป็นต้น
พยอม วงศ์สารศรี (๒๕๔๒), หน้า ๕.	การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ พิจารณามูลค่าที่อยู่ในสังคม เพื่อดำเนินการพิจารณา สรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคล ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาอยู่ในองค์กร
ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (๒๕๔๖), หน้า ๑๕.	การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากร หรือ บุคคลที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์กรร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการสรรหา การคัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าปฏิบัติงานในองค์กร

สรุป การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ การทำงานโดยอาศัย คนทำงาน ให้บรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ขององค์กร การบริหารงานบุคคล เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากร หรือ บุคคลที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์กรร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการสรรหา การคัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าปฏิบัติงานในองค์กร

๒.๒.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ร่วมกับทฤษฎีทางการบริหารการผลิต^{๕๐} ใช้หลัก 4M ในการบริหารจัดการ 4M ประกอบด้วย Man, Money, Materials, Management ๑.) Man คน = การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด ๒.) Money เงิน = การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ๓.) Materials วัตถุดิบ = การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือ เกิดประโยชน์สูงสุด ๔.) Management การจัดการ คือ กระบวนการจัดการบริหารควบคุม เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ในปัจจุบันได้นำมาประยุกต์เพิ่มในการบริหารจัดการอีกมากมาย เช่น หลักการ 4M 1E เป็นกลุ่มปัจจัย (Factors) เพื่อนำไปสู่การแยกแยะสาเหตุต่างๆ ซึ่ง 4M 1E นี้มาจาก ๑.) M – Man คนงาน พนักงานหรือบุคลากรทั้งจากภายในและภายนอก ๒.) M – Machine เครื่องจักรหรืออุปกรณ์อำนวยความสะดวก ๓.) M – Material ผลิตภัณฑ์ บริการ วัตถุดิบหรืออะไหล่ อุปกรณ์อื่นๆ ๔.) M – Method กระบวนการทำงาน และ ๑.) E – Environment อากาศ สถานที่ ความสว่าง และบรรยากาศการทำงาน หลักการดังกล่าวสามารถนำมาเขียน แผนภูมิแก้งปลา คือ ๑.) ปัญหาหรือผล (หัวปลา) จะต้องเป็นปัญหาที่ชัดเจนและจำเพาะเจาะจง ๒.) สาเหตุใหญ่ (ก้างปลา) แต่ละสาเหตุจะต้องไม่ขึ้นแก่กัน คือแยกจากกันอย่างชัดเจน เช่น สาเหตุมาจากคน อุปกรณ์ที่ใช้ หรือจากวิธีการ ๓.) พยายามหาสาเหตุย่อย (ก้างย่อย) ให้มากๆ เพราะจะทำให้ได้สาเหตุมากมาย ทั้งที่แก้ไขได้และแก้ไขไม่ได้ เลือกสาเหตุที่สามารถแก้ไขได้เป็นรูปธรรมมาปรับปรุง ส่วนที่แก้ไขไม่ได้นำไปเป็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหาร ๔.) สาเหตุย่อย หาได้โดยใช้คำถาม “ทำไม” ๑ ๑ ๑ ๕.) ต้องระวังเรื่อง “เหตุ” และ “ผล” โดยต้องพิจารณาให้แน่ว่า อะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล เช่น ถนนลื่นเป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ ไม่ใช่ฝนตก (เพราะฝนตกถนนอาจไม่ลื่นก็ได้)

^{๕๐} <https://www.gotoknow.org/questions/866>

เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol)^{๕๑} กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration Management) หรือ ทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ (Formal Organization Theory) ของ บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหาร ทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน + วิธีการทำงาน ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ก็ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป ๑๔ ประการ ทำให้ต่อมา Luther Gulick ได้นำมาปรับต่อยอดเป็นที่รู้จักกันดีในตัวย่อที่ชื่อว่า “POSDCoRB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดการในต้นยุคของศาสตร์การบริหาร ซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

- P – Planning หมายถึง การวางแผน
- O – Organizing หมายถึง การจัดองค์การ
- S – Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน
- D – Directing หมายถึง การสั่งการ
- Co – Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ
- R – Reporting หมายถึง การรายงาน
- B – Budgeting หมายถึง งบประมาณ

ตารางแสดงภาพ วงจร การบริหารจัดการ Henri Fayol and Luther Gulick

^{๕๑} Henri Fayol, **General and Industrial Management**, (London: Sir Isaac Pitman and Sons, 1916), อ้างใน ดำรง วัฒนา, การจัดการเชิงกลยุทธ์โดยอาศัยลัทธิจิตสมมูล, พัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕, หน้า ๙.

ฟาโย^{๕๒} ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่อง “การจัดการ” และจัดพิมพ์เป็นหนังสือ ชื่อ Administration Industrielle et Generale เป็นภาษาฝรั่งเศส โดย ฟาโย เห็นว่า หลักในการจัดการนั้น ควรยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนไปตามตัวแปรต่างๆ เขาได้กำหนดหลักการสำหรับผู้บริหารไว้ ๑๔ ประการ คือ

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) เป็นการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

๒. อำนาจสั่งการ (Authority) เป็นอำนาจสั่งการซึ่งเป็นอำนาจอันชอบธรรมของบรรดาผู้ที่มิตำแหน่งเพื่อสามารถที่จะออกคำสั่งในการทำงานได้ โดยผู้ออกคำสั่งต้องมีความรับผิดชอบต่อคำสั่งในการทำงานได้

๓. ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นระเบียบวินัยที่คนในองค์กรต้องเคารพและยอมรับเพื่อสร้างสถานภาพงานที่เป็นระเบียบและเรียบร้อย

๔. หลักการ “สั่งการโดยคนๆ เดียว” (Unity of Command) เป็นหลักการ ซึ่งคุ้นเคยในชื่อของหลัก “เอกภาพในการบังคับบัญชา” ลูกน้องจะต้องฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาโดยตรง รวมถึงการรายงานผลการปฏิบัติงานก็ต้องรายงานกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง

๕. การมีทิศทาง (Unity of Direction) คือ การมีทิศทาง หรือเป้าหมายเดียวกันโดยแต่ละกลุ่มงานย่อย (กอง, แผนก, ฝ่าย) ในองค์กรที่มีกิจกรรมแยกย่อยออกมา

๖. ประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of Interests to the General Interests) เป็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

๗. หลักการตอบแทน (Remuneration) เป็นหลักการตอบแทนการทำงาน ซึ่งถือเป็นแนวทางที่คนงานจะต้องได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม

๘. หลักการรวมอำนาจ (Centralization) เป็นหลักการรวมอำนาจ หมายถึง ระดับมากน้อยที่ผู้บังคับบัญชาสามารถตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ ซึ่ง ฟาโย (Fayol) เห็นว่า การใช้

^{๕๒}Henri Fayol, **General and Industrial Management**, (London: Sir Isaac Pitman and Sons, 1916). อ้างใน ดำรง วัฒนา, การจัดการเชิงกลยุทธ์โดยอาศัยลัทธิจิตสมมูล, พัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจควรกระทำที่สายการบังคับบัญชาระดับสูงที่สุดที่เป็นไปได้ในสถานการณ์นั้นๆ

๙. การมีสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) เป็นการมีสายการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นเสมือนห่วงโซ่หรือเส้นทางของคำสั่งและติดต่อสื่อสารใดๆ ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องในแต่ละสายงานภายใต้โครงสร้างของแต่ละองค์การ

๑๐. การจัดระเบียบ (Order) เป็นการจัดระเบียบหรือการจัดให้คนตลอดจนวัตถุสิ่งของได้อยู่ในที่ที่ควรอยู่ นั่นคือ ใช้คนให้เหมาะกับงาน จัดสถานที่ทำงานให้เป็นระเบียบ และมีระเบียบเกี่ยวกับงานพัสดุ

๑๑. ความเที่ยงธรรม (Equity) เป็นความเที่ยงธรรมที่ ฟาโย (Fayol) กล่าวถึงหลักข้อนี้ว่านักบริหารควรมีทั้งความยุติธรรม (Justice) และความโอบอ้อมอารี (kindliness)

๑๒. หลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคคลกร (Stability of Tenure of PersonalFayo) เป็นหลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคคลกร เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนบุคลากรพัฒนานักบริหาร

๑๓. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความคิดริเริ่ม หมายถึง พลังที่จะคิดให้เกิดแผนงานแล้วทำต่อไปจนสำเร็จ จะเกิดได้ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการจูงใจ และมีความพึงพอใจในงาน

๑๔. สามัคคีคือพลัง (Esprit De corps) เป็นภาษิตที่ว่า สามัคคีคือพลัง หมายถึงการเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมอันจะทำให้เกิดความกลมเกลียวและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ

มาสโลว์ (Abraham Maslow) กล่าวถึง ทฤษฎีจูงใจ ที่ใช้ในการบริหารจัดการ ตามความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลา และไม่มีวันสิ้นสุด เมื่อมีการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นการจูงใจอีกต่อไป และจะเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญของความต้องการนั้น^{๕๓}

๑. ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น

^{๕๓} ผศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม และคณะ, **พื้นฐานทางการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๑ (โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: ๒๕๕๕), หน้า ๒๐.

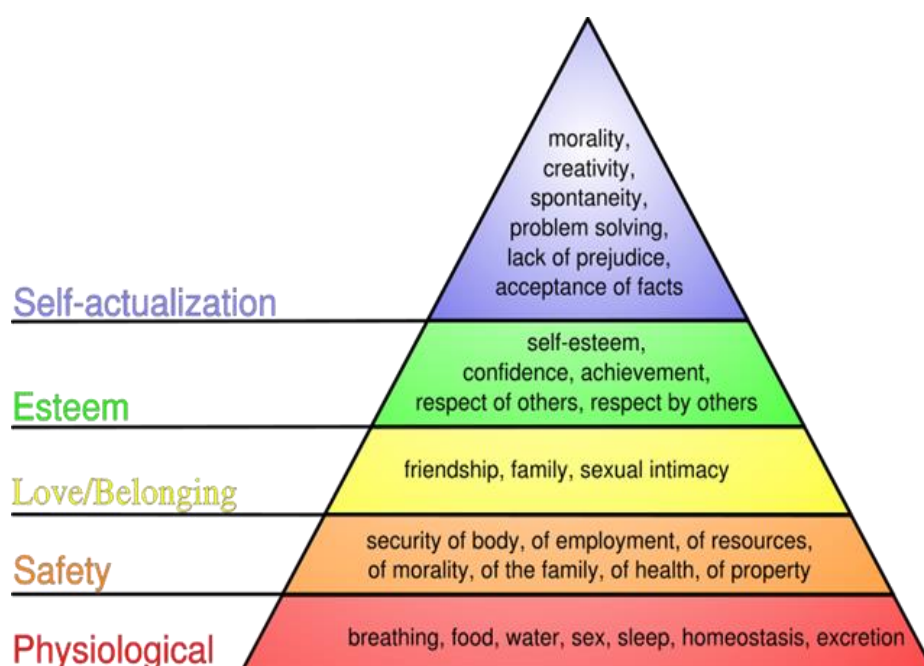
๒.ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (security or safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน

๓.ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (belongingness and love needs) ความต้องการนี้จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลต้องการได้รับความรักและความเป็นเจ้าของโดยการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น

๔. ความต้องการการยกย่อง (esteem needs) หรือ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการการได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

๕. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นต้น

Maslow's hierarchy of human needs

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber)^{๕๔} ที่กล่าวถึง หลักการบริหารราชการ ประกอบด้วย ทฤษฎีบริหารองค์การ หลักการบริหารจัดการในระบบราชการ (Bureaucratic Management) ดังนี้

๑. กฎระเบียบ (Order)

๒. ตรรกวิทยาหรือเหตุผล (Logic)

๓. กฎหมาย (Legitimate authority)

ลักษณะของแนวทางการจัดการมีดังนี้

๑. การแบ่งงานกันทำ (Clear division of labour)

๒. สายการบังคับบัญชาลดหลั่นตามอำนาจหน้าที่ (Clear hierarchy of authority)

๓. กฎระเบียบและวิธีการที่เป็นทางการ (Formal rules and procedures) การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทางการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์

๔. ความไม่เป็นส่วนตัว (Impersonality) การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว

๕. ระบบคุณธรรม (Merit System) การเลือกคนเข้างาน การเลื่อนตำแหน่ง มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

จะอย่างไรก็ตามระบบราชการก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งในด้าน ข้อเสีย คือ สายบังคับบัญชายืดยาวการทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน เรียกว่าระบบ “Red tape” ในด้านข้อดี คือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก การบังคับบัญชา การเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ทำให้เริ่มมีปัญหา

^{๕๔} Max Weber, **from Max : Essays in Sociology**, Trans, By Hans Gert C.W. Wright Mill, (New York : Oxford University, 1974).

อูชิ (Ouchi) (William G. Ouchi) ^{๕๕} ชาวญี่ปุ่นได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UXLA (U of California Los Angeles) ทฤษฎีนี้ รวมเอาหลักการของ ทฤษฎี X , Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดก็คือ องค์กรต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รัก ความเป็นอิสระและมีความต้องการหน้าที่ของผู้บริหาร จึงต้องปรับเป้าหมายขององค์กร ให้ สอดคล้องกับเป้าหมายของบุคคลในองค์กร

สรุปเพื่อออมขอมสองทฤษฎี มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการคือ

- ๑ การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
- ๒ การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๓ การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- ๔ การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การบริหารงานเป็นภาระหน้าที่ของผู้นำกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัสดุสามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้และใน ขณะเดียวกัน จะต้องจัดการนำองค์กรให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^{๕๖}

คุณลักษณะที่สำคัญของทฤษฎี Z คือ

๑. ระยะเวลาจ้างงานเป็นไปตลอดชีวิต
๒. ลักษณะงานอาชีพต้องให้เรียนรู้หลาย ๆ ด้าน
๓. การเลื่อนตำแหน่งไม่จำเป็นร้อยละเวลา ๑๐ ปี
๔. การประเมินประสิทธิภาพของการทำงานเป็นการทำงานเป็นทีม
๕. การตัดสินใจ มีการกระจายอำนาจและรวมอำนาจตามสถานการณ์
๖. มนุษย์สัมพันธ์ในองค์กรมีเสรีภาพเท่าเทียมกัน มีอิสระในความคิดของตนเอง
๗. การบริหาร ใช้ระบบ M.B.O. แบบมีส่วนร่วม

^{๕๕} อังโน ธงชัย สันติวงษ์, **องค์กรและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^{๕๖} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์กรและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

Dr. William Edwards Deming^{๕๗} ได้พัฒนาวงจร PDCA ขึ้นมาจากแนวคิดของ Dr. W.A. Shewhart ในระยะแรกรู้จัก วงจร PDCA ในนาม Shewhart Cycle จากนั้น Dr. William Edwards Deming ได้นำพัฒนาปรับใช้ในการควบคุมคุณภาพในวงการอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น จึงมีชื่อเรียกว่า Deming Cycle Dr. มีความเชื่อว่า คุณภาพสามารถปรับปรุงได้ จึงเป็นแนวคิด ของการพัฒนาคุณภาพงานขั้นพื้นฐาน เป็นการกำหนดขั้นตอนการทำงานเพื่อสร้างระบบการผลิตให้สินค้ามีคุณภาพดี การให้บริการที่ดี หรือทำให้กระบวนการทำงานเป็นไปอย่างมีระบบโดยใช้ได้กับทุกๆ สาขา วิชาชีพแม้กระทั่งการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ เครื่องมือนี้คืออะไร/มีองค์ประกอบอะไร PDCA หรือ Deming Cycle คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย P (Plan) คือ ขั้นตอนการวางแผน เพื่อเลือกปัญหา ตั้งเป้าหมาย การแก้ปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา D (Do) คือ ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้ C (Check) คือ ขั้นตอนการตรวจสอบ และเปรียบเทียบผล A (Action) คือ การกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

^{๕๗} <http://adisony.blogspot.com/2012/10/edward-deming.html>

กูลิคและเรดอน (Gulick & Lydall) ลูเทอร์ กูลิค (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิค (Lyndall Urwick)^{๕๘} เป็นนักทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาการจัดการตามหลักการบริหารได้เสนอหลักที่เกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งคนที่เป็นผู้บริหารจะต้องทำมีหน้าที่สำคัญอยู่ ๗ ประการ คือ การวางแผนการจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงานการรายงานและการงบประมาณหรือเรียกสั้นๆ ว่า “POSDCORB” ซึ่งประกอบด้วย รายละเอียดดังต่อไปนี้

P = Planning หมายถึง การวางแผนงาน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงาน แผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรู้ในทางวิทยาการและวิจารณ์เหตุการณวินิจัยเหตุการณ์ในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุผล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องและสมบูรณ์

O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การ ซึ่งในการศึกษาบางแห่งก็พิจารณา รวมไปถึงการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการ (Management) ด้วยเรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง แผนก โดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพของงานหรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่าง (Specialization) ก็ได้ นอกจากนี้อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม (Control) และหรือพิจารณาในแง่หน่วยงาน (Organization) เช่น หน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) หรือบ้างก็เรียกเป็นหน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานแนะนำหรือที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วยเหลือหน่วยงานอื่นๆ (Auxiliary) เป็นต้น

S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงการจัดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม (Competent Man for Competent Job) หรือ Put the Right Man on the Right Job กับรวมถึงการที่จะเสริมสร้างและจรรงไว้ ซึ่งสัมพันธ์ภาพในการทำงานของคนงานและพนักงานด้วย

D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยการรวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศ งานตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human relations) และการจูงใจ (Motivation) เป็นต้น การอำนวยการในที่นี้รวมถึงการวินิจฉัย สั่งการ (Decision Making) ซึ่งเป็นหลักอันสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารงานและขึ้นอยู่กับความสามารถ

^{๕๘} Gulick, L., & Lydall, U., **Paper on the Sciences of Administration**, (New York: Institute of Public Administration, 1973), p. 47 – 88. อ้างใน พิมลจรรย นามวัฒน์, **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล, ๒๕๔๔), หน้า ๒๒.

ของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานมากเหตุเพราะการที่จะอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานไปด้วยดีได้ จำเป็นต้องมีการตัดสินใจที่ดีและมีการสั่งการที่ถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละลักษณะของการตัดสินใจ

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่นศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานการร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการบริหารเพราะเป็นกิจวัตรประจำวันที่จะต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงานและเป็นสิ่งที่มีอยู่ทุกระดับของงานการร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตน เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานตลอดรวมถึงการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย อันที่จริงการรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) อยู่มาก การรายงานโดยทั่วไปหมายถึงวิธีการของสถาบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชาและหรือผู้ร่วมงาน ฯลฯ ความสำคัญของรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องอยู่บนรากฐานของความจริง

B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณโดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน วิธีการบริหารงบประมาณโดยทั่วไป มักมีวงจรที่คล้ายคลึงกัน อย่างที่เรียกว่า “วงจรงบประมาณ” (Budget Cycle) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ๑. การเตรียมงบประมาณ และการเสนอขออนุมัติ (Executive Preparation and Submission) ๒. การพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ (Legislation Authority) ๓. การดำเนินการ (Execution) ๔. การตรวจสอบ (Audit)

จากที่กล่าวมา การนำหลักทฤษฎีใดมาใช้ในการแก้ปัญหา มาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ หรือ แนวทางการสร้างความสำเร็จในการบริหารดำเนินงานใดๆ ได้ตามประสงค์ การศึกษาวิเคราะห์องค์กร หน่วยงาน หรือ ของตัวบุคคล เป็นหนึ่งในเครื่องมือของการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาขององค์กร หน่วยงาน หรือระดับบุคคล สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารองค์กรได้หลากหลาย สำหรับการปรับปรุงองค์กร

๒.๒.๔ ตารางแสดง ทฤษฎีการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ทฤษฎีการบริหารจัดการ
ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ร่วมกับทฤษฎีทางการบริหาร การผลิต	4M ประกอบด้วย Man,Money,Materials,Management ๑.) Man หรือคน=การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด ๒.) Money หรือเงิน=การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุด และให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๓.) Materials หรือวัตถุดิบ=การบริหารวัสดุในการดำเนินงาน ว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด๔.) Management หรือการจัดการ=การจัดการ คือ กระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่
เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol)	การบริหารจัดการ (Administration Management) หรือ ทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ (Formal Organization Theory) ของ บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหาร ทั้ง Fayol และ Taylor จะเน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน + วิธีการทำงาน ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ก็ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป ๑๔ ประการ
แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber)	ทฤษฎีบริหารองค์การ ในระบบราชการ (Bureaucracy) มีดังนี้ ๑ หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย ๒ การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ ที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์ ๓ การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง ๔ การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว ๕ มีระบบความมั่นคงในอาชีพ
มาสโลว์ (Abraham Maslow) (1916) P”9	๑. ความต้องการความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) ๒.ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (security or safety) ๓.ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (belongingness and love needs) ๔. ความต้องการการยกย่อง (esteem needs)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ทฤษฎีการบริหารจัดการ
	๕. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self-actualization)
อุชิ (Ouchi)	องค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการคือ ๑ การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ ๒ การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๓ การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ๔ การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
Dr. William Edwards Deming	PDCA หรือ Deming Cycle คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย P (Plan) คือ ขั้นตอนการวางแผน เพื่อเลือกปัญหา ตั้งเป้าหมาย การแก้ปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา D (Do) คือ ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่วางไว้ C (Check) คือ ขั้นตอนการตรวจสอบ และเปรียบเทียบผล A (Action) คือ การกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
গুলিকและเรดอน (Gulick & Lydall) (1973, p. 47 – 88.)	ผู้บริหารจะต้องทำมีหน้าที่สำคัญอยู่ ๗ ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณหรือเรียกสั้นๆ ว่า “POSDCORB”

สรุป จากการศึกษา ทฤษฎีการบริหารจัดการ มีปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการบริหารจัดการอยู่ ๔ ด้าน มาจาก 4M ประกอบด้วย Man คน, Money เงิน, Materials วัสดุอุปกรณ์, Management การจัดการ มีวงจรในการบริหารคล้ายกันโดยใช้หลัก PDCA หรือ Deming Cycle คือ วงจรการบริหารงานคุณภาพ ประกอบด้วย P (Plan) คือ ขั้นตอนการวางแผน เพื่อเลือกปัญหา ตั้งเป้าหมาย การแก้ปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา D (Do) คือ ขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหตามแนวทางที่วางไว้ C (Check) คือ ขั้นตอนการตรวจสอบ และเปรียบเทียบผล A (Action) คือ การกำหนดเป็นมาตรฐานและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และมีกระบวนการในการบริหารคือ หลัก POSDCoRB คือ P – Planning หมายถึง การวางแผน O – Organizing หมายถึง การจัดองค์การ S – Staffing หมายถึง การจัดคนเข้าทำงาน D – Directing หมายถึง การสั่งการ Co – Coordinating หมายถึง ความร่วมมือ R – Reporting หมายถึง การรายงาน B – Budgeting หมายถึง งบประมาณ ในการบริหารจัดการในองค์กร

๒.๓ การบริหารจัดการเชิงพุทธ

การบริหารจัดการเชิงพุทธ มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิต และองค์กรในการบริหาร ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเปลี่ยนแนวความคิดของมนุษย์และจุดมุ่งหมายของมนุษย์จากแนวคิดเดิม ซึ่งเป็นความคิดตามหลักลัทธิอื่นๆ พระพุทธองค์ทรงสอนว่า การไม่มีศีล ระเบียบวินัย การไม่ปฏิบัติตามธรรมวินัย การไม่มีปัญญา ความรอบรู้ธรรม ทำให้เกิดความทุกข์และปัญหามากมาย ดังนั้น จึงไดเสนอหลักการบริหารจัดการเชิงพุทธ เพื่อเป็นรูปแบบของการบริหารจัดการ ที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล เพื่อนำมาบูรณาการปรับใช้ในสังคมยุคปัจจุบัน เพื่อเข้าถึงสันติสุขที่แท้จริง

๒.๓.๑ ความหมายการบริหารจัดการเชิงพุทธ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ความหมายการบริหารจัดการเชิงพุทธ จากนักวิชาการหลายท่านได้ให้ ความหมาย ในเรื่อง การบริหารจัดการเชิงพุทธ พอสรุปได้ดังนี้

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธคือ การที่บุคคลแต่ละคน ที่มาอยู่ร่วมกัน ซึ่งได้แก่ตัวเราและผู้อื่น หากปัจเจกบุคคลแต่ละคนดีขึ้น สังคมย่อมดีขึ้นด้วย เพราะสังคมเกิดจากคนหลายๆ คน การบริหารจัดการ ของท่านพุทธทาส จึงมุ่งหมายที่การพัฒนาคน ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการโลกทั้งหมด๕๙ ท่านได้กล่าวอีกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถือว่า เป็นทฤษฎี ถ้าเป็นการปฏิบัติต้องเป็น ปัญญา แล้วเป็นศีล แล้วเป็นสมาธิ สำหรับศีล สมาธิ ปัญญา ที่วางไว้เป็นรูปทฤษฎีนี้ก็ไม่ใช่ว่าผิด ถูกตามรูปของทฤษฎี คือ เรียงตามลำดับจากต่ำไปหาสูง แต่พอถึงที่ปฏิบัติแล้ว ต้องดึงปัญญามานำหน้าและปัญญานั้นจะออกงามเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ไป เพราะว่ามีสมาธิแล้ว ปัญญา ก็จะออกงามกว่าเดิม ปัญญา จูงให้ศีล สมาธิเดินไปถูกทางแล้ว ก็จะเพิ่มกำลังให้แก่ปัญญาให้สูงขึ้น ไป^{๖๐}

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people)^{๖๑} การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้

^{๕๙} พุทธทาสภิกขุ, **วิธีแก้ปัญหาชีวิต**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๘.

^{๖๐} พุทธทาสภิกขุ, **วิธีแก้ปัญหาชีวิต**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงธรรม, ม.ม.ป.), หน้า ๑๙๘.

^{๖๑} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **พุทธวิธีในการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔**, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.

พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์และวิธีการที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ซึ่งดำรงสืบต่อมาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปี เป็นข้อมูลให้เราได้ศึกษาเรื่องพุทธวิธีบริหาร นอกจากนี้ยังมีพุทธพจน์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการบริหารกระจายอยู่ในพระไตรปิฎก การศึกษาพุทธพจน์เหล่านั้นก็จะทำให้ทราบถึงพุทธวิธีบริหาร^{๖๒}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ ในพระพุทธศาสนา คือ การพัฒนาคนและสังคมอย่างมีสัมพันธ์ควบคู่กันไปและเป็นปัจจัยต่อกัน โดยคำนึงถึงธรรมชาติแวดล้อมพร้อมไปด้วย ตามหลักการที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ อย่างครบถ้วนชัดเจน พระพุทธศาสนามุ่งเน้นที่การพัฒนามนุษย์เป็นสำคัญ^{๖๓} การศึกษา, การเรียน, การฝึกฝนปฏิบัติ, การเล่าเรียนให้รู้เข้าใจ และฝึกหัดปฏิบัติ ให้เป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้นในตน หรือ ให้ทำได้ทำเป็น ตลอดจนแก้ไขปรับปรุง หรือ พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปจนถึงความสมบูรณ์, ข้อที่จะต้องศึกษา, ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมพัฒนาบุคคล

พระราชวชิรเมธี (วีระ วรปญฺโญ) ^{๖๔}, ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการ

ว.วชิรเมธี (พระมหาวิฑูชัย วชิรเมธี) ^{๖๕} ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ อิทธิบาท แปลว่า หลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จ หรือ ทางสู่ความสำเร็จ

^{๖๒} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), “พุทธวิธีบริหาร”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓.

^{๖๓} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๒.

^{๖๔} พระราชวชิรเมธี (วีระ วรปญฺโญ), “รูปแบบภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย”, **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๖.

^{๖๕} ว.วชิรเมธี, **คนสำราญ งานสำเร็จ**, พิมพ์ ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์ ๒๕๕๑), หน้า ๙๒.

๒.๓.๑ ตารางแสดง ความหมายการบริหารจัดการเชิงพุทธ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พุทธทาสภิกขุ (๒๕๔๔), หน้า ๑๙๘.	การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การที่บุคคลแต่ละคนที่มาอยู่ร่วมกัน ซึ่งได้แก่ตัวเราและผู้อื่น หากปัจเจกบุคคลแต่ละคนดีขึ้น สังคมย่อมดีขึ้นด้วย เพราะสังคมเกิดจากคนหลายๆ คน การบริหารจัดการ ของท่านพุทธทาส จึงมุ่งหมายที่การพัฒนาคน ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบจัดการ
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) (๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.	การบริหารจัดการ หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people)
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (๒๕๔๙), หน้า ๒.	การบริหารจัดการเชิงพุทธ ในพระพุทธศาสนา คือ การพัฒนาคนและสังคมอย่างมีสัมพันธภาพคู่กัน ไปและเป็นปัจจัยต่อกัน โดยคำนึงถึงธรรมชาติแวดล้อมพร้อมไปด้วย ตามหลักการที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ อย่างครบถ้วนชัดเจน พระพุทธศาสนา มุ่งเน้นที่การพัฒนามนุษย์เป็นสำคัญ
พระราชวชิรเมธี (วีระ วรพลโยธ) (๒๕๕๙), หน้า ๑๖.	การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการ
ว.วชิรเมธี (พระมหาวิฑูชัย วชิรเมธี) (๒๕๕๑), หน้า ๙๒.	การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ อิทธิบาท แปลว่า หลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จ หรือ ทางสู่ความสำเร็จ

สรุป ความหมาย การบริหารจัดการเชิงพุทธ หมายถึง การนำเอาหลักธรรมมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหาร

๒.๓.๒ ความสำคัญการบริหารจัดการเชิงพุทธ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ความสำคัญการบริหารจัดการเชิงพุทธ จากนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญในเรื่อง การบริหารจัดการเชิงพุทธ พอสรุปได้ดังนี้

พุทธทาสภิกขุ กล่าวถึงความสำคัญของ การบริหารจัดการเชิงพุทธ ว่า เป็นการบริหาร การศึกษา พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาทุกอย่างให้เสริมสร้างมนุษยธรรม ความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้อง ไม่มีปัญหาแก่ฝ่ายใด จัดการศึกษาทุกอย่างให้เสริมสร้างมนุษยธรรมคือสร้างมนุษยธรรมขึ้นมา แล้ว เสริมมนุษยธรรมให้ก้าวหน้า ก้าวหน้าไปนับตั้งแต่ว่า ละสัณชัตตญาณอย่างสัตว์แล้วก็มีความคิดเห็น อย่างมนุษย์ ก็เป็นมนุษยธรรมก็ส่งเสริมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ดังนั้นเป้าหมายของการศึกษา ก็คือการ พัฒนามนุษยธรรมให้มั่นคงในทิศ ทางที่ถูกต้อง คือละอหังการ มมังการ ละความเห็นแก่ตัว กิเลสไม่ อาจเกิด บุคคลก็จะมีสันติสุข สังคมก็จะมีสันติภาพ นี่คือ เป้าหมายของการศึกษา^{๖๖}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวถึงความสำคัญว่า การบริหารจัดการด้วย **สิกขา** การศึกษา, การสำเหนียก, การเรียน, การฝึกฝนปฏิบัติ, การเล่าเรียนให้รู้เข้าใจ และฝึกหัด ปฏิบัติให้เป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้นในตนหรือให้ทำได้ทำเป็น ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นยิ่งขึ้นไปจนถึงความสมบูรณ์, ข้อที่จะต้องศึกษา, ข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมพัฒนาบุคคล, สิกขา ๓ คือ

๑. อธิศีลสิกขา สิกขาคือศีลอันยิ่ง, อธิศีลอันเป็นข้อที่จะต้องศึกษา, ข้อปฏิบัติเพื่อการ ฝึกอบรมพัฒนาศีลอย่างสูง (ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ เป็นศีล, ปฏิโมกขสังวรศีล เป็นอธิศีล, แต่ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ที่รักษาด้วยความเข้าใจ ให้เป็นเครื่องหนุนนำออกจากวัฏฏะ ก็เป็นอธิศีล)

๒. อธิจิตตสิกขา สิกขาคือจิตอันยิ่ง, อธิจิตอันเป็นข้อที่จะต้องศึกษา, ข้อปฏิบัติเพื่อการ ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจให้มีสมาธิเป็นต้นอย่างสูง (กุศลจิตทั้งหลายจนถึงสมาบัติ ๘ เป็นจิต, ฌาน สมาบัติที่เป็นบาทแห่งวิปัสสนา เป็นอธิจิต, แต่สมาบัติ ๘ นั้นแหละ ถ้าปฏิบัติด้วยความเข้าใจมุ่งให้ เป็นเครื่องหนุนนำออกจากวัฏฏะก็เป็นอธิจิต)

๓. อธิปัญญาสิกขา สิกขาคือปัญญาอันยิ่ง, อธิปัญญาอันเป็นข้อที่จะต้องศึกษา, ข้อ ปฏิบัติเพื่อการฝึกอบรมพัฒนาปัญญาอย่างสูง (ความรู้เข้าใจหลักเหตุผลถูกต้องอย่างสามัญ อัน

^{๖๖} พุทธทาสภิกขุ, การศึกษาสมบูรณ์แบบ : คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด, (กรุงเทพมหานคร: คุหา การพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๐๕-๒๐๖.

^{๖๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๓) หน้า ๔๔๗-๔๔๘.

เป็นกัมมัสสกตาญาณคือ ความรู้จักว่าทุกคนเป็นเจ้าของแห่งกรรมของตน เป็นปัญญา, วิปัสสนา ปัญญาที่กำหนดรู้ความจริงแห่งไตรลักษณ์ เป็นอธิปัญญา, แต่โดยนัยอย่างเพลา กัมมัสสกตาปัญญาที่โยงไปให้มองเห็นทุกข์ที่เนื่องด้วยวิภวัญหรือแม้กระทั่งความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนุนให้ก้าวไปในมรรค ก็เป็นอธิปัญญา) สิกขา ๓ นี้นิยมเรียกว่า ไตรสิกขา และเรียกข้อย่อยทั้งสามง่ายๆ สั้นๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารจัดการเชิงพุทธว่า ตามหลัก ไตรสิกขา หรือ การศึกษา การพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ การเรียนรู้เพื่อเป็นมนุษย์ที่เต็มบริบูรณ์ เป็นการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีจิตใจที่เปี่ยมด้วยปัญญา จึงเป็นอิสระหลุดพ้นจากการบีบคั้นของอำนาจกิเลสตัณหา ดังคำกล่าวที่ว่า “ทุกข์มีเพราะยึด ทุกข์ยึดเพราะอยาก ทุกข์มากเพราะพลอย ทุกข์น้อยเพราะหยุด ทุกข์หลุดเพราะปล่อย” เมื่อปล่อยวางแล้วย่อมหลุดพ้นทุกข์ และพบความสุขสงบคือ สันติ ดังนั้นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในพระพุทธศาสนาจึงหมายถึงผู้บรรลุวิมุตติ คือ เป็นอิสระหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง เพราะฉะนั้น วิมุตติ จึงเป็นเป้าหมายของการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “สมาธิที่มีศีลอบรมแล้วย่อมมีผลมากมีอานิสงส์มาก ปัญญาที่มีสมาธิอบรมแล้วย่อมมีผลมาก มีอานิสงส์มาก จิตที่มีปัญญาอบรมแล้วย่อมหลุดพ้นจากอาสวะโดยชอบ” ความหลุดพ้นนี้ก็คือ วิมุตติ ซึ่งเป็นบรมสันติ เมื่อคนเราบรรลุถึงวิมุตติแล้วถือว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เรียกว่า พระอเสขะ หมายถึงผู้จบการศึกษาสูงสุดในพระพุทธศาสนา^{๖๘}

การบริหารจัดการเชิงพุทธ ถือเอาหลักพุทธธรรมเป็นแหล่งชุมทรัพย์ ที่นักบริหารทั้งหลายจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ทั้งในด้านแยกแยะผิดถูกชั่วดี ในการพัฒนาอุปนิสัย ทั้งตนเองและผู้ใกล้ชิดเกี่ยวข้อง ในเชิงอุปการธรรมคือ เป็นเครื่องช่วยในด้านต่างๆ เช่น การตัดสินใจ พลังในการทำงาน การครองใจคน ความสำเร็จของงานและท้ายที่สุดยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงยิ่ง ในการปลอบใจเมื่อพบความล้มเหลว และเตือนสติเมื่อประสบความสำเร็จ พุทธศาสนามีความทันสมัยและมีประโยชน์ที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์มากมาย แต่นักบริหารทั่วไป มักมองข้ามชุมทรัพย์เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นด้วยความดูถูกดูแคลน ไม่สนใจ ไม่รู้จักจริง ท้อถอย กลัวความลำบาก หรือ ด้วยเหตุผลอื่นๆ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าพุทธศาสนาสามารถให้ประโยชน์แก่ ผู้นำ หรือ นักบริหารยุคโลกาภิวัตน์ ที่ปราศจากอคติได้เป็นอย่างมากและถึงแม้ว่าจะต้องใช้ความพยายามอยู่บ้างก่อนที่จะได้รับประโยชน์ แต่ก็ไม่ได้มากไปกว่าความพยายามที่ผู้นำ หรือ นักบริหาร พึงใช้เป็นปกติอยู่แล้ว พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับ

^{๖๘} พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ทิศทางการศึกษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๑-๔๒.

การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างมาก เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก ได้ทรงสั่งสอนประชาชนด้วยหลักธรรมต่างๆที่เหมาะสมกับบุคคล ประสพการณ์ หรือสถานการณ์นั้นๆ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ดีขึ้น สูงส่งขึ้น ต่างจากสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งด้านกาย วาจา และใจ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงทั้งหมด สามารถสรุปลงในหลักการเรียกว่า “ไตรสิกขา” **กระทรวงศึกษาธิการ** ตามโครงการวิจัยการศึกษาจริยธรรมไทยได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรม ๓ ประการ^{๖๙}

หลังจากที่เจ้าชายสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อกว่า ๒,๖๐๐ ปีที่แล้วได้ทรงแสดงถึงแนวทางการพัฒนาเรียกว่า “ไตรสิกขา”^{๗๐} ซึ่งสามารถทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ ไตรสิกขา เป็นแม่แบบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยธรรมชาติของชีวิตแล้ว มนุษย์ไม่ได้แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ ในโลกนี้เลย คือ ประกอบด้วยกายและใจ หรือ รูปกับนาม ที่เรียกว่าขันธ ๕ เช่นเดียวกัน ถ้าหากปล่อยไปตามธรรมชาติ มนุษย์ก็จะมีพฤติกรรมไม่แตกต่างจากสัตว์ทั้งหลายมากนัก เนื่องจากมนุษย์มีจิตใจและปัญญาดีกว่าจึงได้พัฒนาอารยธรรมขึ้นมา ทำให้มีศาสนา ลัทธิ ความเชื่อและแนวทางปฏิบัติต่างๆ เกิดขึ้นในโลกมากมาย เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก ได้ทรงสั่งสอนประชาชนด้วยหลักธรรมต่างๆที่เหมาะสมกับบุคคล ประสพการณ์ หรือสถานการณ์นั้นๆ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ดีขึ้น สูงส่งขึ้น ต่างจากสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งด้านกาย วาจา และใจ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงทั้งหมด สามารถสรุปลงในหลักการเรียกว่า “ไตรสิกขา”

หลักการบริหารจัดการเชิงพุทธ มีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการมากมาย อาทิเช่น อิทธิบาท ๔ สังคหวัตถุ ๔ พรหมวิหาร ๔ อคติ ๔ ภาวนา ๔ อปริหานิยธรรม ๗ สัปปริสธรรม ๗ ทุตติยาปณิกสูตร ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีจุดมุ่งหมายให้มนุษย์มีชีวิตที่ประเสริฐและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและไม่เบียดเบียนกัน การพัฒนาของบุคคลตามแนวพุทธ ต้องตั้งอยู่บนหลักภาวนา ๓ คือ กายภาวนา จิตภาวนาและปัญญาภาวนา ซึ่งบุคคลสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการ เพื่อความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรือง

หลักอิทธิบาท ทางแห่งความสำเร็จ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามความประสงค์ มี ๔ ประการ คือ ๑) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในการทำงาน ๒) วิริยะ ความพากเพียรในการทำงาน

^{๖๙} กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัยประเมินผลคุณธรรม ๘ ประการของผู้เรียน : เจตคติและพฤติกรรม, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑), หน้า ๓๕.

^{๗๐} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือนิสิต หลักสูตรพุทธศาสนาธรรมหามังคละ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรพุทธศาสนาธรรมหามังคละ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๙ – ๑๑.

๓) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในการทำงาน ๔) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของการทำงาน ความสำคัญของอิทธิบาท ๔ ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าฉันทะและวิริยะเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความรักในงานและมีความพากเพียร บากบั่น เพิ่มความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยมีจิตตะและวิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเอาใจใส่ในงาน และตรวจสอบการทำงาน อย่างต่อเนื่อง ยึดหลักอิทธิบาท ๔ ในการปฏิบัติงานแล้ว ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ มีความรักใคร่ในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงาน และมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ อยู่เย็นเป็นสุข ความเป็นอยู่ดีขึ้น และพึงตนเองสามารถทำให้มีทักษะเชี่ยวชาญได้ในที่สุด

สังคหัตถุ ๔ หมายถึง เครื่องยึดเหนี่ยว คือ ยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี หลักการสงเคราะห์ ดังมีหลักพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ในหลักธรรมที่ชื่อว่า “สังคหัตถุธรรม (ธรรมที่เป็นที่ตั้งของความยึดเหนี่ยว) ๔ ประการ” ไว้ดังนี้

๑. ทาน (การให้) คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กล่าวคือ การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้ และแนะนำสั่งสอน

๒. เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) กล่าวคือ การกล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน สมานสามัคคีให้เกิดไมตรี และความรักใคร่กันถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยินดี

๓. อัถถจริยา (การประพฤติประโยชน์) กล่าวคือ การชวนชวยช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดจนช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๔. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) กล่าวคือ การวางตนให้เสมอดันเสมอ ปลาย ปฏิบัติ สม่ำเสมอกันในชนชั้นทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ ร่วมแก้ไขตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคลเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี

พรหมวิหาร ๔^{๗๑} เป็นธรรมประจำใจอันประเสริฐ หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ หลักธรรมข้อนี้ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้ปกครอง ผู้บริหารที่จำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติมี ๔ ประการ ประกอบด้วย **เมตตา** ความรัก คือ ความปรารถนาดี มีไมตรี ต้องการช่วยเหลือให้ผู้อื่นประสบประโยชน์และมีความสุข เช่น การส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเพิ่มพูนความรู้เพื่อนำไปสู่

^{๗๑} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๘/๒๕๐. ดูรายละเอียดใน พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, หน้า ๑๒๔.

การบรรลุเป้าหมายในการทำงานและเป้าหมายของตน **กรุณา** ความสงสาร คือ อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ เช่น เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาประสบปัญหา ก็เข้าไปช่วยให้ปัญหาเหล่านั้นคลี่คลาย **มุทิตา** ความเบิกบานพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข ก็มีใจแช่มชื่นเบิกบาน เช่นเมื่อเห็นผู้ใต้บังคับบัญชาประสบความสำเร็จก้าวหน้าก็ร่วมยินดี และพร้อมจะช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุน **อุเบกขา** ความมีใจเป็นกลาง คือ มองตามความจริง โดยวางจิตมั่นคง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือชั่วเป็นเหตุของกรรม และปฏิบัติตนไปตามหลักการ เหตุผล และความ เที่ยงธรรม เช่น การประเมินผู้ใต้บังคับบัญชาก็ทำด้วยหลักเหตุและผล ไม่หวั่นไหวไปตามการกระทำของผู้ใต้บังคับบัญชาที่อาจทำในรูปแบบของประจบเอาใจ หรือการข่มขู่คุกคามเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์แห่งตน^{๗๒}

อคติ ๔^{๗๓} เป็นธรรมที่นับว่าสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะต้องละเว้นอคติทั้ง ๔ ให้ได้ เพราะเป็นทางประพัตติที่ผิด เป็นหายนะธรรมในสังคมอย่างยิ่ง อคติ แปลว่า ฐานะอันไม่พึงถึงทางความประพัตติผิด ความไม่เที่ยงธรรม หรือความลำเอียง มี ๔ อย่าง ประกอบไปด้วย **ฉันทาคติ** อคติเพราะรักหรือชอบ เช่น บุคคลนี้เป็นญาติของเพื่อนจึงประเมินผลการปฏิบัติงานให้สูงกว่าพนักงานคนอื่น **โทษาคติ** อคติเพราะเกลียดหรือไม่ชอบ เช่น หาทางกลั่นแกล้งพนักงานที่ไม่ตอบสนองนโยบาย **ภยาคติ** อคติเพราะกลัว เช่น พนักงานเป็นลูกของผู้มีอำนาจก็ไม่กล้าลงโทษเมื่อพนักงานคนนั้นกระทำผิด เพราะกลัวพ่อแม่ของเขาจะม้าวากล่าว **โมหาคติ** อคติเพราะไม่รู้ เช่น ประเมินขึ้นเงินเดือนพนักงาน ๒ คนเท่ากัน ทั้งๆ ที่อีกคนหนึ่งขี้เกียจ ไม่ชอบทำงาน

ภาวนา ๔^{๗๔} การเจริญ การทำให้เป็นให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา มี ๔ อย่าง คือ **กายภาวนา** (physical development) หมายถึง การเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกาย ให้รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลายภายนอกทางอินทรีย์ทั้งห้าด้วยดี และปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ ให้กุศลธรรมงอกงาม ให้กุศลธรรมเสื่อมสูญ การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ **สีลภาวนา** หมายถึง การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน (moral development) **จิตภาวนา** หมายถึง การเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทน มีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส เป็นต้น (cultivation of the heart; emotional

^{๗๒} ชัยเสณฐ์ พรหมศรี, *ภาวะผู้นำร่วมสมัย*, หน้า ๓๕๖-๓๕๗.

^{๗๓} ที.ปา. ๑๑/๓๑๑/๒๘๘. อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๑๓/๒๙.

^{๗๔} อัง.ปญ.จก. ๒๒/๗๙/๑๒๑

development) **ปัญญาภาวนา** หมายถึง การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญาให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันเห็นโลกและชีวิตตามสภาวะ สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลอดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา

อธิปหานิยธรรม ๗ เป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง ได้แก่ ๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำสิ่งที่พึงทำ และแปลอีกนัยหนึ่งว่า พร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลาย ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติตามวัชชีธรรม (หลักการ) ตามที่วางไว้เดิม ๔) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ในชุมชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง ๕) บรรดากุลสตรีกุมารีทั้งหลายให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง หรืออุศร่าชื่นใจ ๖) เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆ) ของวัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้พลที่เคยให้เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป ๗) จัดให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรม แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้กินความกว้าง หมายถึง บรรพชิตผู้ดำรงธรรมเป็นหลักใจของประชุมชนทั่วไป) ตั้งใจว่าขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังมีได้มา พึงมาสู่แคว้นแคว้นนี้ มาแล้วพึงอยู่ในแคว้นแคว้นนี้โดยผาสุก

สัปปริสธรรม พระพุทธศาสนาสอนอธิบายความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับคนและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่า พบได้ในสังคมมนุษย์ หรือปัจจัยแห่งสังคมในกระบวนการอาศัย ซึ่งกันและกัน การพิจารณาด้วยเหตุด้วยผล รู้จักโลก รู้จักธรรมชาติ เพราะมนุษย์เท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่บริหารจัดการองค์กรที่ดีได้ สำหรับในส่วนของการบริหารสมัยใหม่จะเน้นเทคนิคและวิธีการ โดยแสวงหากำไร และการแข่งขันให้องค์กรบรรลุ สู่เป้าหมาย ตามแบบของทุนนิยม แต่หากผู้บริหารจะนำหลักการบริหารเชิงพุทธศาสตร์เข้ามาประกอบ หรือ บูรณาการให้เข้ากับการบริหารงานในปัจจุบัน ก็ถือว่าเป็นแนวทางใหม่ หรือเข้าสู่มิติของการบริหารงาน ที่ยั่งยืน มีความมั่นคง และสร้างความเป็นธรรมต่อบุคคล หรือสังคมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอย่างชาญฉลาด รวมทั้งสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต่อการบริหารงานอย่างยั่งยืนและมั่นคง รวมทั้งจะเป็นหลักการของนักบริหารในการบริหารจัดการองค์กรของตนอย่างมีระบบ โดยที่ยังมีคุณธรรมมาประกอบในการพิจารณาบริหารจัดการด้วยอีกโสดหนึ่งด้วย

หุติยาปณิณกรรม หลักธรรมที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วย

๑. จักขุมา ตาติ คือ เป็นผู้มิวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองสภาพเหตุการณ์ออกและจะวางแผน เตรียมรับหรือรุกได้อย่างไร

๒. วิธูโร จัดการงานดี คือ เป็นผู้ชำนาญในงาน รู้จักวิธีการไม่บกพร่องในหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการงานต่างๆ

๓. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี และได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่นถึงพร้อมด้วยแหล่งทุนทางความรู้

๒.๓.๒ ตารางแสดง ความสำคัญการบริหารจัดการเชิงพุทธ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พุทธทาสภิกขุ (๒๕๔๙), หน้า ๒๐๕-๒๐๖	การบริหารจัดการเชิงพุทธ เป็นการบริหารจัดการจัดการศึกษาทุกอย่างให้เสริมสร้างมนุษยธรรม ความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้อง ไม่มีปัญหาแก่ฝ่ายใด จัดการเสริมสร้างมนุษยธรรมคือ สร้างมนุษยธรรมขึ้นมาให้ก้าวหน้า
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุต ปยุตโต) (๒๕๕๓), หน้า ๔๔๗-๔๔๘.	การบริหารจัดการด้วย สิกขา การศึกษา, การสำเหนียก, การเรียน, การฝึกฝนปฏิบัติ, การเล่าเรียนให้รู้เข้าใจ และฝึกหัดปฏิบัติให้เป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้นในตนหรือให้ทำได้ทำเป็น
พระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต) (๒๕๕๖), หน้า ๔๑-๔๒.	การบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลัก ไตรสิกขา หรือ (การศึกษา) ที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ตามหลักพระพุทธศาสนา การเรียนรู้เพื่อเป็นมนุษย์ที่เต็มบริบูรณ์ เพราะได้รับการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจ

สรุป ความสำคัญ การบริหารจัดการเชิงพุทธ เป็นการบริหารจัดการจัดการศึกษาทุกอย่างให้เสริมสร้างมนุษยธรรม ความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้อง การบริหารจัดการด้วย สิกขา การศึกษา, การสำเหนียก, การเรียน, การฝึกฝนปฏิบัติ, การเล่าเรียนให้รู้เข้าใจ และฝึกหัดปฏิบัติให้เป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้นในตนหรือให้ทำได้ทำเป็น เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ ตามหลักพระพุทธศาสนา การเรียนรู้ เพื่อเป็นมนุษย์ที่เต็มบริบูรณ์ เพราะได้รับการพัฒนาทั้งทางกายและทางจิตใจ

๒.๓.๓ แนวคิดการบริหารจัดการเชิงพุทธ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แนวคิดจากนักวิชาการหลายท่านในเรื่อง การบริหารจัดการเชิงพุทธ พอสรุปได้ดังนี้

พุทธทาสภิกขุ ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ ระบบการศึกษาการอบรม เป็นปัจจัยสร้างคนระบบสังคมที่ดี ย่อมมีผลเอื้ออำนวยให้คนมีศีลธรรมได้ง่าย การจัดระบบสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่ต้องทำให้ถูกต้อง ซึ่งก็เริ่มที่การสร้างจิตใจที่ถูกต้องขึ้นนั่นเอง ด้วยความเข้าใจโดยทั่วไปของคนส่วนมาก คำว่า “พัฒนา” (development) มีความหมายทำนองเดียวกับ “เจริญเติบโต” (growth) “ก้าวหน้า” (progress) และ “ทันสมัย” (modern) ซึ่งล้วนเป็นไปในทางรูปแบบและปริมาณ ผิดกับสิ่งที่พุทธศาสนาต้องการเน้นย้ำนั้นคือ คุณภาพชีวิตและความถูกต้องพอดี ซึ่งมีผลเป็นประโยชน์สูงสุด กลมกลืนเกื้อกูลแก่สรรพชีวิต ไม่เบียดเบียนทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เป้าหมายของการพัฒนาในโลกปัจจุบัน มุ่งที่ความเจริญทางเศรษฐกิจมากเกินไป จนละเลยการพัฒนาจิตใจ ให้สามารถควบคุมความต้องการ ที่ทะยานอยากมากขึ้นไปตามลำดับ การเน้นความเติบโตในทางตัวเลขของการบริโภค ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพและปริมาณของการผลิต ความเปลี่ยนแปลงให้ก้าวหน้าทันสมัย โดยมีได้คำนึงถึงขีดจำกัดความเจริญที่โลกและทรัพยากรจะอำนวยให้ ตลอดจนความอยู่รอดปลอดภัย และความสุขที่แท้จริงของมนุษย์ นับเป็นสิ่งที่เปี่ยมอันตรายร้ายแรง การพัฒนาในปัจจุบัน เป็นการแก่งแย่งแข่งขัน และวิ่งตามกันไป ด้วยความเร่งรีบเห็นัดเหนื่อยและหวาดกลัว กลัวว่าจะไม่ทันเขา โดยมีได้ถามถึงเป้าหมายที่แท้จริง ที่กำลังมุ่งไป ทำให้มนุษย์ในสังคมนั้น ขาดจากเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต ผลก็คือ ความยับเยินทั้งวัตถุ และจิตวิญญาณ ความวิกลจริตเสียสมดุลของชีวิต ธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรม เป้าหมายของการพัฒนาที่ถูกต้อง ท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวสั้นๆ ว่า ต้องเอื้อให้เกิดสภาพชีวิตที่ดี กล่าวคือ “สันติสุขส่วนบุคคล และมีสันติภาพส่วนสังคม” ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยการลดละความเห็นแก่ตัว หรือ การมีศีลธรรม ของสมาชิกในสังคมเป็นสำคัญ การพัฒนาที่ถูกต้องเป็นไปเพื่อสภาพชีวิตที่ดี ท่านพุทธทาสภิกขุ อุปมาชีวิตที่สมบูรณ์จะต้องมีพหุภาษาแห่งชีวิต ได้แก่

๑. กายพหุภาษา คือ การพัฒนาร่างกาย ให้เจริญถูกต้อง ด้วยการเจริญกายภาวนา
๒. จิตตพหุภาษา คือ การพัฒนาจิต ให้มีสุขภาพ มีสมรรถภาพทำหน้าที่ได้ดี ด้วยการเจริญสมถกรรมฐาน ให้พ้นจากนิเวศรบกวนจิตใจ ด้วยการเจริญภาวนา
๓. โภทิพหุภาษา คือ การพัฒนาสติปัญญา ให้เห็นสิ่งทั้งปวง คือ โลกและชีวิต ตามเป็นจริง ด้วยการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ให้พ้นจากอำนาจอวิชชา (ความไม่รู้) ครอบงำ ด้วยการเจริญภาวนา

๔. เมตเตยยพฤกษา คือ การสร้างมิตรภาพที่มีรากฐานมั่นคงในเพื่อนมนุษย์ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ในฐานะเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน มีเมตตาอย่างปราศจากความเบียดเบียน และแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเป็นศัตรูกัน หากเกื้อกูลกันได้ถูกต้องด้วยการเจริญศีลภาวนา ท่านใช้คำว่า “โลกพระศรีอารียะก็อยู่แค่ปลายจมูก” ซึ่งใกล้กว่าแค่มือเอื้อม

การพัฒนาทั้ง ๔ ด้านนี้ เหมือนปลูกต้นไม้ เพื่อประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์และตนเอง ท่านกำหนดให้ทำให้พร้อมทั้ง ๔ ด้าน อย่างบริสุทธิบริบูรณ์คือ ทั้งถูกต้องและทั้งครบถ้วน เมื่อบุคคลมีคุณสมบัติที่ดีดังกล่าวข้างต้น ก็จะส่งผลให้เกิดสังคมพึงปรารถนา ระบบควบคุมสังคมที่ดี ต้องมีความถูกต้องด้วย จึงจะอำนวยให้บุคคลมีการพัฒนาฝึกฝนตน จนเข้าถึงสภาพที่พึงประสงค์^{๗๕}

พุทธทาสภิกขุ ยังให้ความสำคัญเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถือว่าเป็น ทฤษฎี ถ้าเป็นการปฏิบัติต้องเป็นปัญญาแล้วเป็นศีลแล้วเป็นสมาธิ สำหรับ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่วางไว้เป็นรูปทฤษฎีนี้ ก็ไม่ใช่ว่าผิดถูกตามรูปของทฤษฎีคือ เรียงตามลำดับ จากต่ำไปหาสูง แต่พอถึงที่ปฏิบัติแล้ว ต้องดึงปัญญามานำหน้าและปัญญานั้น จะงอกงามเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ไป เพราะว่ามีสมาธิแล้ว ปัญญา ก็จะงอกงามกว่าเดิม ปัญญาจึงให้ศีลสมาธิเดินไปถูกทางแล้ว ก็จะเพิ่มกำลังให้แก่ปัญญาให้สูงขึ้น^{๗๖}

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า พระพุทธศาสนามุ่งเน้น การพัฒนามนุษย์เป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนา ๔ ด้านคือ ด้าน กาย ศีล จิต และปัญญา^{๗๗} การบริหารจัดการเชิงพุทธ ๓ ด้าน ที่เรียกว่า “ไตรสิกขา” คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นี้ เป็นหลักธรรมที่สำคัญของพระพุทธศาสนา เป็นระบบและเป็นกระบวนการทั้งหมด ของการพัฒนามนุษย์ จากหลักไตรสิกขานี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักธรรม และข้อธรรมแยกย่อยออกไปมากมาย อย่างที่เรามักจะได้เห็น หรือได้ยินเป็นหมวดๆ หรือ เป็นชุดๆ มี ๓ ข้อบ้าง ๔ ข้อบ้าง ๕ ข้อบ้าง ฯลฯ หลักธรรมแต่ละหมวดแต่ละชุดเหล่านั้นก็คือข้อปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาชีวิตพัฒนาสังคม ในขั้นตอน หรือ ในส่วน ปลีกย่อยต่างๆ แต่ละหมวด แต่ละชุด มักจะมีสาระบางส่วนของไตรสิกขาครบทั้ง ๓ อย่าง ผสมประสาน หรือ บูรณาการกันอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามความเหมาะสมกับกรณีนั้นๆ หลักไตรสิกขา มีความสัมพันธ์กับหลัก อริยสัจจกัมมรรค คือ มรรคมีองค์ ๘ (เรียกเต็มๆ ว่า อริยอริยสัจจกัมมรรค) ซึ่งแปลว่า ทางมีองค์ ๘

^{๗๕} พุทธทาสภิกขุ, *เยาวชนกับความรอดของสังคม*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๙), หน้า ๔๕-๔๖.

^{๗๖} พุทธทาสภิกขุ, *วิธีแก้ปัญหาชีวิต*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๑๔๘.

^{๗๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), *พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม*, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๒.

ที่รู้จักกันในชื่อว่าทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา /The Middle Way) นั้น เมื่อย่นย่อลง ก็ได้เท่ากับ ไตรสิกขา หรือ สิกขา ๓ ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นแต่ในทางสายกลาง จัดเอาปัญญาขึ้นก่อนเท่านั้น^{๗๘} พุทธธรรม หรือ พุทธศาสตร์ มีการพัฒนาเป็นระบบ การศึกษา ๓ ประการ เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ผู้เรียนได้เรียนรู้ ผ่านการพัฒนา การกินอยู่ดูฟังเป็นคือ มีปัญญา รู้เข้าใจในคุณค่า ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญาและมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตร เน้นการจัดสภาพทุกข์ ด้านเพื่อสนับสนุนผู้เรียน ให้พัฒนาตามหลักธรรม ส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามตามลักษณะแห่งปัญญาวัฒนธรรม ๔ ประการคือ

๑. สปัปฺริสสังเสวะ หมายถึง การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้มีครูอาจารย์ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี
๒. สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง เอาใจใส่ศึกษา โดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี
๓. โยนิโสมนสิการ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลที่ดีถูกวิธี
๔. อัมมานุสम्मปฏิบัติ หมายถึง สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม

สรุปได้ว่า หลักไตรสิกขา คือ กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนา โดยมีหลักที่สำคัญ ๓ ประการดังนี้ ๑) อธิศีลสิกขา ๒) อธิจิตตสิกขา ๓) อธิปัญญาสิกขา ทั้ง ๓ ข้อนี้เป็นระบบและเป็นกระบวนการทั้งหมด ในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) ^{๗๙} ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) ให้ความหมายของที่มาของคำว่า “การศึกษา” ไว้ว่า มาจากภาษาบาลีว่า สิกฺขา คำว่า สิกฺขา มีรากศัพท์ว่า สิกฺข หมายถึง วิชฺโชปาทาน แปลว่า การแสวงหาวิชา การศึกษาต้องเน้นเรื่อง หลักไตรสิกขา เพื่อเข้าถึงปัญญาอันแท้จริง ซึ่งปัญญาอันแท้จริงในที่นี้ก็คือ พระนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิตในสังคมพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมที่มีคติความเชื่อมาตั้งแต่อดีต ขณะเดียวกันก็ต้องการให้ความสำคัญของการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันเชิงวัตถุกับเชิงจิตนิยม(จิตใจ) ซึ่งทั้งสองส่วนนี้คือท่านคงเห็นว่าไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การให้ความสำคัญก็ควรให้ความสำคัญควบคู่กัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล เพื่อให้บรรลุผลถึงการพัฒนาที่สมดุลระหว่างกายกับจิต บุคคลต้องได้รับการศึกษา ๓ ประการ

^{๗๘} วิมพา.(ไทย) ๔/๑๔/๑๖.

^{๗๙} พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), **พุทธวิธีในการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.

(ไตรสิกขา) ในพระพุทธศาสนา คือ ๑. อธิศีลสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนากายและสังคม ๒. อธิจิตตสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนาจิต และ ๓. อธิปัญญาสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนาปัญญาและกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบ ในการพิจารณาของผู้บริหาร ให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

๑. P คือ planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง คือ การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

ทั้ง ๕ ข้อนี้ เป็นกรอบ ของ การบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบ

พระราชวรเมธี (วีระ วรปญฺโญ)^{๘๐}, ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ บูรณาการหลักธรรมกับศาสตร์สมัยใหม่ มาใช้ในการบริหารจัดการ เช่น หลักธรรมที่ส่งเสริมภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนา ของผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย ได้แก่ หลักทศตยปาปนิกรรม,หลักสัปปุริสธรรม ๗, หลักอิทธิบาท ๔, หลักสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านวิสัยทัศน์, คือ จักขุมาและหลักสัปปุริสธรรม ๗, ด้านความชำนาญ คือ วิรุโธและอิทธิบาท ๔ ด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ นิสสยสัมปันโน และหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้นำเสนอหลักธรรมที่ใช้ในการบริหารผู้นำที่ดีไว้ว่า ผู้ประกอบด้วย สัปป

^{๘๐} พระราชวรเมธี (วีระ วรปญฺโญ), “รูปแบบภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย”, **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๖.

ปฐิธรรม คือ คุณธรรมของสัตบุรุษ คือ คนดีมีศีลธรรมให้รู้จักเหตุ รู้จักผล ให้รู้เขา รู้เรา แล้วให้รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะบุคคล สังคมและสถานการณ์ รู้จักหลักปฏิบัติต่อกันด้วยดีระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง หรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ชื่อ “เหตุภูมิเทศ” ๑ ในเทศ ๖ มีเนื้อความว่า “เหตุภูมิเทศ” คือ เทศเบื้องต้น เจ้านาย หรือ ผู้บังคับบัญชาพึงบำรุงบำ

การพัฒนาบุคลากร โดยการ แนะนำ สั่งสอน อบรม บ่มนิสัยผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นคนดี มีคุณภาพ มีคุณธรรมอยู่เสมอคือ

- ๑) แนะนำให้ทำดี ให้ถูกต้องตามหลักวิชาตามหลักกฎหมายและศีลธรรม
- ๒) นำ โดยทำดีให้ดูเป็นแบบอย่างที่ดี
- ๓) สั่งให้ปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบด้วยวิธีที่ถูกต้อง เหมาะสมและเป็นธรรม
- ๔) สอน ให้เรียนรู้และปฏิบัติงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ
- ๕) อပ်ให้หอม คือ ให้เพิ่มพูนวิชาความรู้คู่คุณธรรม
- ๖) อบรมให้แข็ง คือ ให้ย่างหรือเผือกเลส โดยให้การศึกษา อบรม กาย วาจา และใจ โดยการปฏิบัติธรรมได้แก่ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศลและ/หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา อันมีรายละเอียดอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ เพื่อให้มีมานะละทวิฐ และเพื่อกำจัดกิเลสต้นหาอุปาทานให้เบาบางลงให้เจริญอยู่แต่คุณความดีมีศีลธรรม

ว.วชิรเมธี (พระมหาภูติชัย วชิรเมธี) ^{๘๑} ไต่ให้แนวคิดไวว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การทำงานให้ประสบความสำเร็จตามแนวพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้ปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท ๔ อิทธิบาท แปลว่า หลักพื้นฐานแห่งความสำเร็จ หรือ ทางสู่ความสำเร็จ มีองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ ๑) ฉันทะ คือ มีใจรัก ทำงานด้วยใจรักงาน ๒) วิริยะคือ พากเพียรทำงานรักแล้ว ต้องขยัน ความขยันคือภาคปฏิบัติของการความรักความรักในงาน จะทำให้เราว่าควรทำงานอะไร สอนความขยันจะทำให้งานนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จ การทำงานถ้าขาดความขยัน ความชำนาญก็จะไม่เกิด ๓) จิตตะ คือ จดจำจ่อจิต หมายความว่า ทำอะไรก็ตามให้เจาะลงไป ปักใจลงไปในเรื่องนั้นอย่างลึกซึ้งอย่างมุ่งมั่นอย่างจริงจังและอย่างทุ่มเท ใครก็ตามที่ทำงาน ด้วยการเอาใจจดจ่ออยู่กับงานนั้น คนนั้นจะประสบความสำเร็จ ๔) วิมังสา คือ วินิจวิจัย ไต่แก การวิเคราะห์สังเคราะห์ สร้างสรรค์ พัฒนานั่นเอง เมื่อเราทำงานอะไรก็ตาม ให้พินิจพิเคราะห์ สร้างสรรค์พัฒนา พระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างของนักวิจัยชั้นยอดของโลก พระองค์ทรงสามารถสร้างปัญญาขึ้นมาใหม่ จากเหตุการณ์ที่คนทั้งหลาย

^{๘๑} ว.วชิรเมธี, คนสำราญ งานสำเร็จ, พิมพ์ ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์ ๒๕๕๑), หน้า ๙๒.

มองไม่เห็นว่าเป็นทางมาของปัญญาได้อย่างไร หากเราดู จากพุทธประวัติได้ก็จะพบว่า สาเหตุที่ทำให้ พระพุทธเจ้าแต่เมื่อยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช ก็เป็นเพราะว่าพระองค์ทรงรู้จักใช้ปัญญา ในเชิงสร้างสรรค์ อันได้แก่การรู้จักคิดเชิงวิเคราะห์ การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มี หลักการศึกษาที่เราเรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการศึกษา ๓ ด้าน ได้แก่ ศีล คือ พฤติกรรม สมาธิ คือ จิตใจ ปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจโลกอย่างถ่องแท้ ฉะนั้น กระบวนการต่างๆ ในพุทธศาสนา จึงเป็นกระบวนการของการศึกษาทั้งหมด ถ้าคุณอยากจะเปลี่ยนแปลงตัวเอง หรือ เปลี่ยนแปลงอะไร พระพุทธศาสนาจะช่วยให้คุณได้อย่างดีที่สุด

นิตย สัมมาพันธ์^{๘๒} ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารเชิงพุทธ นักบริหารทุกประเภทตั้งแต่ ระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับองค์กร หน่วยงาน ครอบครัวยุค ตลอดจนจนถึงตนเองควรมีวิสัยและควรก่อให้เกิดวินัยในหมู่คณะ ที่ตนรับผิดชอบในฐานะผู้นำด้วย ในทางพระพุทธศาสนาวินัย สำหรับฆราวาสก็คือ ศีล ๕ ซึ่งการที่จะรักษาศีลให้ได้อผลดี ควรจะต้องมีเบญจธรรมประกอบด้วย ผู้บริหารที่ดีควรจะต้องมีวินัยดังกล่าว เพื่อที่จะนำหมู่คณะไปสู่การพัฒนาในระยะยาว ในการปฏิบัติ นักบริหารนอกจากจะต้องรักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์แล้วจะต้องมีธรรมอื่นๆ ประกอบอีก เช่น ความ ยุติธรรม ซึ่งหมายถึงความเที่ยงตรง ไม่ผิดหรือบิดเบือนไปจากความจริง นักบริหารจะต้องประพฤติ ปฏิบัติให้ตรงตามนิยมของสังคมอยู่เสมอ โดยไม่มีอคติเข้ามาประกอบการตัดสินใจเป็นอันขาด นักบริหารจะต้องมีธรรมประจำใจอีกประการหนึ่ง คือ ขันติ ความอดทนนักบริหารจะต้องมีความอดทน ต่อสภาวะการณ์ต่างๆ ๓ ประการ คือ ๑) อดทนต่อความลำบาก ๒) อดทนต่อความตรากตรำ ๓) อดทน ต่อความเจ็บใจ

ธรรมข้อนี้ทำให้เกิดความงามทางจรรยา ทำให้ไม่มีพฤติกรรมอันทุจริตทั้งหลาย ทั้งทาง กาย ทางวาจา และทางใจ เพราะสามารถอดทนต่อ โลภะ โทสะ โมหะ ได้เป็นอย่างดี จากหลักการ ดังกล่าว พบว่า วิธีการต่างๆ ล้วนเป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการ บริหารขึ้นมาได้ เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาท เป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่ม ที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่ม ให้ดียิ่งขึ้นและเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นอกจากจะมีศีลแล้วผู้นำ ต้องมี สมาธิ และปัญญา ตามหลักไตรสิกขาด้วย

^{๘๒} นิตย สัมมาพันธ์ การบริหารเชิงพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ ๒๕๒๙), หน้า ๔๔-๕๓.

๒.๓.๓ ตารางแสดง แนวคิดการบริหารจัดการเชิงพุทธ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ความสำคัญการบริหารจัดการเชิงพุทธ
พุทธทาส ภิกขุ (๒๕๔๙, หน้า ๔๕-๔๖)	ความสำคัญเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถือว่าเป็น ทฤษฎี ถ้าเป็นการปฏิบัติ ต้องเป็นปัญญาแล้ว เป็นศีลแล้ว เป็นสมาธิ สำหรับ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่วางไว้เป็นรูปทฤษฎีนี้ ก็ไม่ใช่ว่าผิดถูกตามรูปของทฤษฎีคือ เรียงตามลำดับ จากต่ำไปหาสูง แต่พอถึงที่ปฏิบัติแล้ว ต้องดึงปัญญามานำหน้าและปัญญานั้น จะออกมาเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ไป เพราะว่ามีสมาธิแล้ว ปัญญา ก็จะออกมาดีกว่าเดิม ปัญญาจึงให้ศีลสมาธิเดินไปถูกทางแล้ว ก็จะเพิ่มกำลังให้แก่ปัญญาให้สูงขึ้นไป
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ประยุต ปยุตโต) (๒๕๔๙, หน้า ๒.)	หลักไตรสิกขา มีความสัมพันธ์กับหลัก อริยสัจจกัมมรรค คือ มรรคมีองค์ ๘ (เรียกเต็มๆ ว่า อริยอริยสัจจกัมมรรค) ซึ่งแปลว่า ทางมีองค์ ๘ ที่รู้จักกันใน ชื่อว่าทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา /The Middle Way) นั้น เมื่อย่นย่อลง ก็ได้เท่ากับไตรสิกขา หรือ สิกขา ๓ ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (๒๕๔๙, หน้า ๓ - ๕.)	บุคคลต้องได้รับการศึกษา ๓ ประการ (ไตรสิกขา) ในพระพุทธศาสนา คือ ๑. อธิศีลสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนากายและสังคม ๒. อธิจิตตสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนาจิต และ ๓. อธิปัญญาสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนาปัญญา และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบ ในการพิจารณาของผู้บริหาร ให้สำเร็จ มี ๕ ประการตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC”
พระราชวชิรเมธี (วีระ วรปญฺโญ) (๒๕๕๙, หน้า ๑๖.)	การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ มาใช้ในการบริหารจัดการ ให้การศึกษาอบรม กาย วาจา และใจ โดยการปฏิบัติธรรมได้แก่ทาน กุศล ศีลกุศล ภาวนากุศลและ/หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา อันมีรายละเอียดอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ เพื่อให้มีมานะละทวิภูละ เพื่อกำจัดกิเลสต้นเหตุอุปาทาน

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ความสำคัญการบริหารจัดการเชิงพุทธ
ว.วชิรเมธี (พระมหาวิฑูชัย วชิรเมธี) (๒๕๕๑, หน้า ๙๒.)	การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีหลักการศึกษาที่เราเรียกว่า ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการศึกษา ๓ ด้าน ได้แก่ ศีล คือ พฤติกรรม สมาธิ คือ จิตใจ ปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจโลกอย่างถ่องแท้ ฉะนั้น กระบวนการต่างๆ ในพุทธศาสนา จึงเป็นกระบวนการของการศึกษาทั้งหมด ถ้าคุณอยากจะเปลี่ยนแปลงตัวเอง หรือ เปลี่ยนแปลงอะไร พระพุทธศาสนาจะช่วยให้คุณได้ดีที่สุด
นิธย์ สัมมาพันธ์ (๒๕๔๙), หน้า ๔๔-๔๕	นักบริหารทุกประเภทตั้งแต่ระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ระดับองค์กร หน่วยงาน ครอบครัว ตลอดจนถึงตนเอง ควรมีวิสัยและควรก่อให้เกิดวินัยในหมู่คณะ ที่ตนรับผิดชอบในฐานะผู้นำด้วย ในทางพระพุทธศาสนาวิสัยสำหรับฆราวาสก็คือ ศีล ๕ และผู้นำ ต้องมี สมาธิ และปัญญา ตามหลักไตรสิกขาด้วย

สรุป แนวคิดการบริหารจัดการเชิงพุทธ การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ มาใช้ในการบริหารจัดการ ให้การศึกษา อบรม กาย วาจา และใจ บุคคลต้องได้รับการศึกษา ๓ ประการ (ไตรสิกขา) ในพระพุทธศาสนา คือ ๑. อธิศีลสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนากายและสังคม ๒. อธิจิตตสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนาจิต และ ๓. อธิปัญญาสิกขา มุ่งให้เกิดการพัฒนาปัญญา ความสำคัญเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถือว่าเป็น ทฤษฎี ถ้าเป็นการปฏิบัติ ต้องเป็นปัญญาแล้ว เป็นศีลแล้ว เป็นสมาธิ สำหรับ ศีล สมาธิ ปัญญา ที่วางไว้เป็นรูปทฤษฎี โดยการปฏิบัติธรรมได้แก่ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา ได้แก่ ศีล คือ พฤติกรรม สมาธิ คือ จิตใจ ปัญญา คือ ความรู้ความเข้าใจโลกอย่างถ่องแท้ ฉะนั้น กระบวนการต่างๆ ในพุทธศาสนา จึงเป็นกระบวนการของการศึกษาทั้งหมด ถ้าคุณอยากจะเปลี่ยนแปลงตัวเอง หรือ เปลี่ยนแปลงอะไร พระพุทธศาสนาจะช่วยให้คุณได้ดีที่สุด

๒.๓.๔ การบริหารจัดการเชิงพุทธตามหลักไตรสิกขา

จากการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยเห็นว่า หลักธรรมที่เหมาะสมกับการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง คือ หลักไตรสิกขา เพราะหลักธรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั้งหลายทั้งปวงนั้น หลักไตรสิกขาเป็นแม่แบบ หรือ เป็นรูปแบบ ของหลักธรรมทั้งหลายที่สรุปรวมเข้ามาเป็นไตรสิกขา ดังนั้น ไตรสิกขาจึงเหมาะสมเป็นรูปแบบในงานวิจัยครั้งนี้

๑. ความหมายของไตรสิกขา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของไตรสิกขาว่า พุทธองค์ได้ตรัสรู้ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อกว่า ๒,๖๐๐ ปีที่แล้ว ได้ทรงแสดงถึงแนวทางการพัฒนา เรียกว่า “ไตรสิกขา” ว่าศีล (Morality) สมาธิ (Concentration) และปัญญา (Wisdom) ซึ่งสามารถทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ ไตรสิกขา เป็นแม่แบบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยธรรมชาติของชีวิตแล้ว มนุษย์ไม่ได้แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ ในโลกนี้เลยคือ ประกอบด้วยกายและใจ ถ้าหากปล่อยไปตามธรรมชาติ มนุษย์ก็จะมีพฤติกรรมไม่แตกต่างจากสัตว์ทั้งหลายมากนัก เนื่องจากมนุษย์มีจิตใจและปัญญามากกว่า จึงได้พัฒนาอารยธรรมขึ้นมา ทำให้มีศาสนา ลัทธิ ความเชื่อและแนวทางปฏิบัติต่างๆ เกิดขึ้นในโลกมากมาย เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก ได้ทรงสั่งสอนประชาชนด้วยหลักธรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับบุคคล ประสพการณ์ หรือ สถานการณ์นั้นๆ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ดีขึ้น สูงส่งขึ้น ต่างจากสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทั้งด้าน กาย วาจา และใจ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงทั้งหมด สามารถสรุปลงในหลักการเรียกว่า “ไตรสิกขา”^{๘๓}

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของไตรสิกขาว่า ไตรสิกขาหมายถึงสิกขา ๓ คือ ศีล เรียกว่า สीलสิกขา สมาธิ เรียกว่า จิตสิกขา และปัญญาเรียกว่าปัญญาสิกขา^{๘๔} โดยสรุป ไตรสิกขา ก็คือ สิกขา ๓ หมายถึง ข้อสำหรับศึกษาการศึกษาข้อปฏิบัติที่พึงศึกษาการฝึกฝนอบรมตนในเรื่องที่พึงศึกษา ๓ อย่าง คำว่าไตรสิกขา ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา หมายถึง ข้อ

^{๘๓} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, คู่มือนิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๙ – ๑๑.

^{๘๔} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๐), หน้า ๔๘๔.

ที่จะต้องศึกษาสามอย่าง หรือ ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษาคือ ฝึกหัดอบรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพาน คำว่า“การศึกษา” ที่ใช้ในภาษาไทย นั้นเป็นคำที่นำมาจากภาษาสันสกฤต ถ้าเป็นบาลีก็คือ สิกขา เรียกได้ว่าเป็นคำเดียวกัน สิกขา คือ การศึกษาในหลักพระพุทธศาสนาและสิกขาในพระพุทธศาสนานั้นมี ๓ อย่าง ได้แก่ ศีล สมาธิ และ ปัญญา นั้นเอง คำว่า “ไตรสิกขา” แยกศัพท์ออกเป็น “ไตร” กับ “สิกขา” คำว่าไตรหรือตรี (ภาษาอังกฤษ= Three) เป็นภาษาสันสกฤตแปลว่า ๓ ตรงกับภาษากรีกว่า Tri ตรงกับภาษาลาตินว่า Tres ตรงกับภาษามครหรือบาลีว่าติหรือเตซึ่งก็แปลว่า ๓ เช่นกันส่วนคำว่าสิกขาเป็นภาษามคร หรือ ภาษาบาลีแปลว่า “ข้อที่พึงหรือข้อที่ต้องศึกษาและปฏิบัติ” ตรงกับภาษาสันสกฤตว่า “ศึกษา” ภาษาไทยนำมาใช้เป็นศึกษา หลักไตรสิกขา มาในพระสูตรตันตปิฎก ที่มณิกายปาฎิกวรรคและอังคุตร นิกายติกนิบาตร

เสถียรพงษ์ วรรณปก^{๘๕} ให้ความหมายว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การบริหารด้วย ไตรสิกขา คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ แต่พูดในฐานะที่เป็นระบบฝึกฝนอบรมเมื่อจัดเป็นระบบฝึกฝนอบรม ก็จะฝึกฝนสามมิติเท่านั้นคือ ทางด้านปัญญา ทางด้านศีล ทางด้านจิต ทางด้านปัญญา เป็นเรื่องทาง ความรู้ความเข้าใจแนวคิดค่านิยมที่ถูกต้องทางด้านศีล การควบคุมพฤติกรรมทางกายทางวาจาให้อยู่ ในกรอบสอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจทางด้านจิต เป็นการพัฒนาจิตให้มีสมาธิพัฒนาจิตให้มีความ เพียรพัฒนาจิตให้มีสติ ดังนั้นศีล สมาธิ ปัญญา ๓ องค์ประกอบนี้เป็น ๓ มิติ ต้องทำไปด้วยกันเรื่อง เดียวกันทำไปด้วยกันเพื่อจุดประสงค์เดียวกัน ไม่ได้หมายความว่าต้องทำศีลก่อนให้สมบูรณ์แล้วต้อง มาทำสมาธิแล้วมาทำปัญญา

บุญมี แท่นแก้ว^{๘๖} ให้ความหมายของไตรสิกขาว่า หมายถึง ข้อปฏิบัติ ๓ ชั้น คือ ๑. ชั้น ศีล ได้แก่ การเว้นชั่ว ประพฤติดี ปฏิบัติเพื่อความปกติสงบเรียบร้อยไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน ข้อปฏิบัติเหล่านี้เรียกว่า ศีลสิกขา แปลว่า สิ่งที่ควรศึกษาอบรม เป็นชั้นศีล ๒. ชั้นสมาธิ ได้แก่ การ ฝึกฝนหรืออบรมจิตใจให้เหมาะสม ตั้งมั่นในลักษณะที่พร้อมจะปฏิบัติงานคือ พิจารณาความเป็นจริง เพื่อเป็นพื้นฐานของการเจริญปัญญา การฝึกบังคับจิตใจให้ตั้งมั่นโดยระลึกรู้ตัวทั่วพร้อม ดังนี้เรียกว่า จิตตสิกขา ๓. ชั้นปัญญา ได้แก่ การฝึกฝนอบรมในการพิจารณาสิ่งทั้งปวงให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ ถูกต้องตามความเป็นจริง หมายถึง กาฝึกฝนอบรมจนเกิดความรู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งทั้งปวง

^{๘๕} เสถียรพงษ์ วรรณปก, “มัชฌิมาปฎิปปทา: สายกลางสองมิติ”, คอลัมน์ธรรมะได้ธรรมาสัน, หนังสือพิมพ์ข่าวสด, ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙, หน้า ๒๙.

^{๘๖} บุญมี แท่นแก้ว, **จริยศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๙๘.

๒.๓.๔ ตารางแสดง ความหมาย ไตรสิกขา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (๒๕๕๗), หน้า ๙ – ๑๑.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของไตรสิกขาว่า พุทธองค์ได้ตรัสรู้ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อกว่า ๒,๖๐๐ ปีที่แล้ว ได้ทรงแสดงถึงแนวทางการพัฒนา เรียกว่า “ไตรสิกขา” ว่าศีล (Morality) สมาธิ (Concentration) และปัญญา (Wisdom)
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. (๒๕๒๕), หน้า ๔๕-๔๖.	ไตรสิกขาหมายถึง สิกขา ๓ คือ ศีล เรียกว่า สีสสิกขา สมาธิ เรียกว่า จิตสิกขา และปัญญาเรียกว่าปัญญาสิกขา ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา หมายถึง ข้อที่จะต้องศึกษาสามอย่าง หรือ ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษาคือ ผีกหตบรรม กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพาน คำว่า “การศึกษา” ที่ใช้ในภาษาไทย
เสถียรพงษ์ วรรณปก (๒๕๔๔), หน้า ๒๙	การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ การบริหารด้วยไตรสิกขา คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ แต่พูดในฐานะที่เป็นระบบฝึกฝนอบรมเมื่อจัดเป็นระบบฝึกฝนอบรมก็จะฝึกฝนสามมิติเท่านั้นคือ ทางด้านปัญญา ทางด้านศีล ทางด้านจิต ทางด้านปัญญา
บุญมี แผ่นแก้ว (๒๕๓๙), หน้า ๑๙๘.	ความหมายของไตรสิกขาว่า หมายถึง ข้อปฏิบัติ ๓ ชั้น คือ ๑. ชั้นศีล ได้แก่ การเว้นชั่ว ประพฤติดี ปฏิบัติเพื่อความปกติสงบเรียบร้อย ๒. ชั้นสมาธิ ได้แก่ การฝึกฝนหรืออบรมจิตใจให้เหมาะสม ตั้งมั่นในลักษณะที่พร้อมจะปฏิบัติงานคือ พิจารณาความเป็นจริง ๓. ชั้นปัญญา ได้แก่ การฝึกฝนอบรมในการพิจารณาสิ่งทั้งปวงให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตามความเป็นจริง

สรุป ไตรสิกขา หมายถึง สิกขา ๓ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา การบริหารด้วยไตรสิกขา คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ แต่พูดในฐานะที่เป็นระบบฝึกฝนอบรม เมื่อจัดเป็นระบบฝึกฝนอบรม ก็จะฝึกฝนสามมิติเท่านั้น คือ ทางด้านศีล ด้านสมาธิ ทางด้านจิต ทางด้านปัญญา

๒. ความสำคัญของไตรสิกขา

พุทธทาสภิกขุ ให้ความสำคัญ ไตรสิกขาว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ให้ถือว่าเป็นทฤษฎี ถ้าเป็นการปฏิบัติต้องเป็นปัญญา แล้วเป็นศีล แล้วเป็นสมาธิ สำหรับศีล สมาธิ ปัญญา ที่วางไว้เป็นรูปทฤษฎีนี้ก็ไม่ใช่ว่าผิด ถูกตามรูปของทฤษฎี คือเรียงตามลำดับจากต่ำไปหาสูง แต่พอถึงที่ปฏิบัติแล้ว ต้องดึงปัญญามานำหน้าและปัญญานั้นจะออกงามเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ ไป เพราะว่ามีสมาธิแล้ว ปัญญา ก็จะออกงามกว่าเดิม ปัญญา จูงให้ศีล สมาธิเดินไปถูกทางแล้ว ก็จะเพิ่มกำลังให้แก่ปัญญาให้สูงขึ้นไป^{๘๗}

ไตรสิกขา เป็นเครื่องมือในการศึกษาพัฒนามนุษย์ ให้มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถือว่า เป็นการปฏิบัติการฝึกศึกษาด้วยสิกขา แล้ววัดผลด้วยภาวนาภาวนา ๔ ซึ่ง“ภาวนา” แปลว่า ทำให้เจริญ ทำให้เป็น ทำให้มีขึ้น หรือ ฝึกอบรม ในภาษาบาลี ท่านให้ความหมายว่า “วฑฺฒนา” คือ วัฒนา หรือพัฒนานั่นเอง ภาวนามี ๔ อย่าง คือ ๑). กายภาวนา การพัฒนากาย คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หรือทางวัตถุ ๒). ศีลภาวนา การพัฒนาศีล คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือเพื่อนมนุษย์ ๓). จิตภาวนา การพัฒนาจิต คือ การทำจิตใจให้เจริญออกงามขึ้นในคุณธรรม ความดีงาม ความเข้มแข็งมั่นคง และความเบิกบานผ่องใสสงบสุข ๔). ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา คือ การเสริมสร้างความรู้ความคิดความเข้าใจ และการหยั่งรู้ความจริง

โกศล เพ็ชรวงศ์, ให้ความสำคัญ ไตรสิกขา ว่า พระพุทธศาสนาให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา กล่าวคือ มนุษย์ต้องเป็นผู้กระทำด้วยการฝึกอบรม ให้เกิดคุณสมบัติภายในตน ซึ่งได้แก่ ไตรสิกขา สร้างคุณสมบัติ ทางกาย ทางศีล ทางจิต และทาง ปัญญา ที่ส่งผลไปสู่ภายนอกตน เป็นความสัมพันธ์กับมนุษย์และวัตถุ ซึ่งแสดงออกผ่านทางพฤติกรรม ทางกายวาจา หลักพุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนามนุษย์ ซึ่งมีความจำเป็นจะต้องฝึกฝนตนเอง ตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้การดำรงอยู่ด้วยความไม่ประมาทไม่เมาในชีวิต เมาในความมั่งมี เมาในสิ่งนั้นในสิ่งนี้ ซึ่งเป็นสิ่งไม่ถาวรแต่ประการใดเลย นอกจากธรรมะที่เป็นยารักษาภายในให้พ้นจากความทุกข์ แม้เราจะมีชีวิตเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายเป็นกฎธรรมดาของโลก แต่ถ้ารู้จัก พัฒนาคตนให้ปฏิบัติต่อการดำเนินชีวิตที่ดีแล้ว ย่อมดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพไปในตัวเอง

๑) ทำให้บุคคลเป็นคนดีของสังคม เป็นผู้มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย แต่อยู่ใน กรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของสังคม พระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นกายทุจริต วาจาทุจริต และประพฤติดังกายสุจริต วาจาสุจริต อันเป็นไปตามหลักของศีล เรียกว่า กายภาวนา กายภาวนานี้เป็น

^{๘๗} พุทธทาสภิกขุ, **วิธีแก้ปัญหาคชีวิต**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงธรรม,ม.ม.ป.), หน้า ๑๙๘.

วิธีการพัฒนาบุคคลด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและวาจา เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมให้บุคคลแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมในด้านดีเท่านั้น

๒) ทำให้บุคคลมีจิตใจและอารมณ์มั่นคง เป็นผู้มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่น เป็นคนที่เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม พระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นความโลภ ความพยาบาท แล้วให้ประพฤติดมโนสุจริต ไม่มีความโลภ ไม่มีความพยาบาท หรือมีจิตใจเสียสละ และยินดีให้อภัยตามมโนสุจริต เป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักของสมาธิที่เรียกว่า จิตภาวนา

๓) ทำให้บุคคลได้รู้ และเข้าใจในสิ่งต่างๆ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงเป็นสัมมาทิฐิ ละมโนทุจริตปฏิบัติตามมโนสุจริตเป็นการพัฒนาบุคคล ตามหลักปัญญา เรียกว่า ปัญญา เรียกว่า ปัญญาภาวนา การปฏิบัติข้อนี้เป็นการพัฒนาบุคคลให้เข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้ง จนถึงสัมมาญาณและบรรลุมรรคสัมมาวิมุตติ (ความหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง) ซึ่งถือเป็นปัญญาภาวนา เช่นกัน^{๘๘}

ไตรสิกขา ประกอบด้วย

๑. อธิศีลสิกขา^{๘๙} (สิกขา คือ ศีลอันยิ่ง) คือ การศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม ให้ถูกต้องตามหลักจุลศีล มัชฌิมศีล และมหาศีล ตลอดถึงปฏิบัติอยู่ในหลัก มัชฌิมศีล และมหาศีล ตลอดถึงปฏิบัติอยู่ในหลักอินทรีย์สังวร สติสัมปชัญญะ และสันโดษ

๒. อธิจิตตสิกขา^{๙๐} คือ ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมจิตใจ ให้มีคุณภาพ มีสมรรถภาพ มีสุขภาพด้วยการปฏิบัติสมาธิภาวนา ภาวนา หมายถึงการพัฒนาวบรูณบมณิสัย การสร้างตมงามดีงาม การบมเพาะทางด้านจิตใจ จิตเป็นตัวกำหนดการกระทำทั้งกาย วาจา ใจ จึงควรจะต้องได้รับการขัดเกลาและพัฒนา

๓. อธิปัญญาสิกขา^{๙๑} หมายถึงข้อปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง พระพุทธองค์ทรงแสดงคุณธรรม ๔ ประการ ที่ก่อให้เกิดความเจริญองงามทางปัญญา เรียกว่า “ปัญญาวุฑฒิธรรม ๔” ประกอบด้วย ๑. สปัปฺริสังเสวะ คบหาสัตบุรุษ คนดีมีปัญญามีคุณธรรม มีความรู้ความ

^{๘๘}โกศล เพ็ชรวงศ์, “พระพุทธศาสนากับการพัฒนาคน: ศึกษาเฉพาะกรณี ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “เตรียมผู้บริหารการศึกษา” ของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา วัดไร่ขิง”, ดุษฎีนิพนธ์ อักษรศาสตร์บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓).

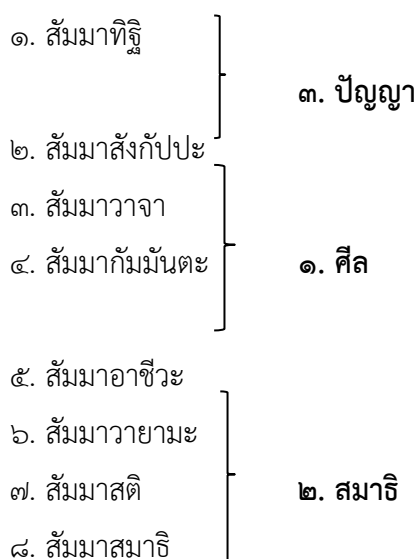
^{๘๙} ชู.จุ (ไทย) ๓๐/๓๐/๑๕๗, ๓๐/๓๑/๑๕๙.

^{๙๐} อ.จ.เอกก.-ทุก.-ติก (ไทย) ๒๐/๘๒/๓๐๙.

^{๙๑} อ.จ.เอกก.-ทุก.-ติก(ไทย) ๒๐/๘๒/๓๐๙.

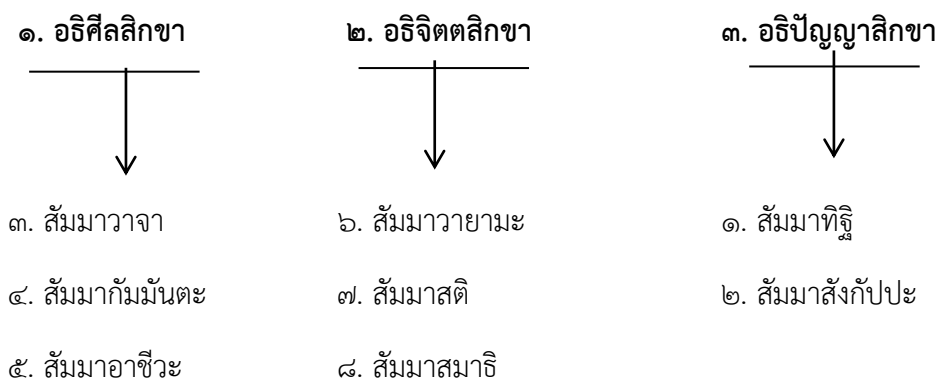
เข้าใจใจธรรม ๒. ธัมมัสสวนะ เอาใจใส่เล่าเรียนหาความรู้จริง ๓. โยนิโสมนสิการ คิดวิเคราะห์หาเหตุผลอย่างถูกวิธี ๔. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมให้ถูกต้องตามหลักสัมมาทิฐิ

ศีล สมาธิ ปัญญา โดยจัด สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ และสัมมาอาชีวะเข้าเป็นหมวดศีล จัด สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ เข้าเป็นหมวดสมาธิ ส่วนสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะจัดเข้าในหมวดปัญญา เขียนให้ดูง่ายดังนี้

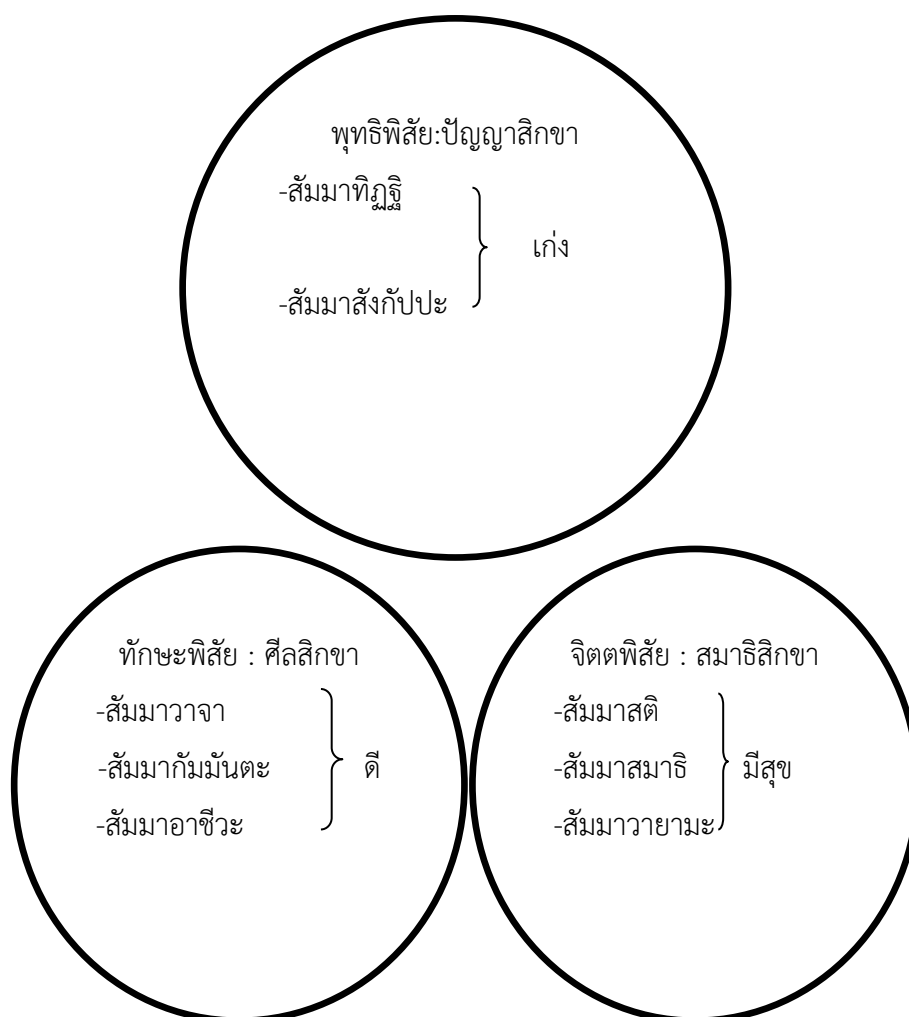
ภาพแผนภูมิ ๑ อริยอัฏฐังคิกมรรคจัดอยู่ใน ศีลสมาธิปัญญา

นี่เป็นการจัดหมวดหมู่ตามสภาวะที่เป็นธรรมประเภทเดียวกัน ส่วนในทางปฏิบัติคือ การใช้งานท่านก็จัดตามแนวเดียวกันนี้ แต่เรียกชื่อว่า สิกขา ๓ หรือ ไตรสิกขา มีชื่อเพี้ยนไปเล็กน้อยเป็น **อริศีลสิกขา อริจิตตสิกขา อริปัญญาสิกขา** และโดยทั่วไปก็เรียกกันง่าย ๆ สั้น ๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เลียนแบบธรรมชั้น ๓ อย่างนั่นเอง ทั้งนี้เพราะเมื่อถือตามความหมายอย่างคร่าว ๆ อริศีล ก็คือ ศีล อริจิตต ก็คือ สมาธิ และอริปัญญา ก็คือ ปัญญา อาจเขียนให้ดูง่ายขึ้นดังนี้

ภาพแผนภูมิ ๒ ศีลสมาธิปัญญาจัดอยู่ใน อริยอัฏฐังคิกมรรค

รูปแบบของกระบวนการแห่งการศึกษา ตามแผนภูมิ ไตรสิกขา ประกอบด้วย อธิศีลสิกขา
อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญา บางทีก็ใช้คำว่า ศีล-สมาธิ-ปัญญา ไตรสิกขานี้ มีไว้เพื่อดับทุกข์

ภาพที่ ๑ แผนภูมิแสดงจุดมุ่งหมายการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา

๑. อธิศีลสิกขา

๑) ปรัตโหมสะ (ความประพฤติ วินัย สุจริต วาจา)

(เสียงจากผู้อื่น อิทธิพลจากภายนอกและอาชีพ) สัมมาทิฐิ

๑) อธิจิตตสิกขา (คุณธรรม คุณภาพ สุขภาพ)

๒) โยนิโสมนสิการ และสมรรถภาพของจิต (รู้จักคิด คิดถูกวิธี)

๓) อธิปัญญาสิกขา (ปัจจัยภายใน)

(ความเชื่อค่านิยมความรู้ความคิดที่ถูกต้องตรงตามจริง)

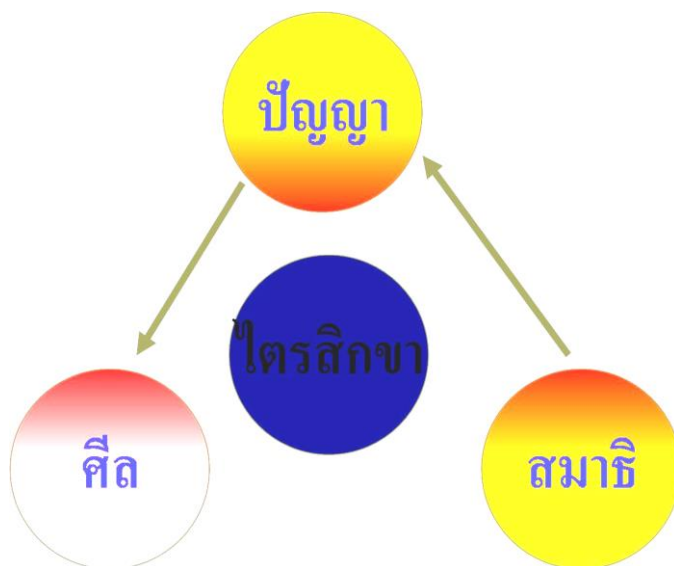
พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างมาก เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก ได้ทรงสั่งสอนประชาชนด้วยหลักธรรมต่างๆที่เหมาะสมกับบุคคล ประสพการณ์ หรือสถานการณ์นั้นๆ เพื่อพัฒนามนุษย์ให้ดีขึ้น สูงส่งขึ้น ต่างจากสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งด้านกาย วาจา และใจ หลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงทั้งหมด สามารถสรุปลงในหลักการเรียกว่า “ไตรสิกขา” หลักการศึกษาพระพุทธศาสนา เรียกว่า ไตรสิกขา หรือ สิกขา ๓ เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษาในการฝึกอบรมกาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือ พระนิพพาน เรียกโดยทั่วไปว่า หลักศีล สมาธิ ปัญญา คือ

๑) การฝึกฝนอบรม ในด้านความประพฤติ ระเบียบวินัย ความสุจริตทางกาย วาจาและอาชีวะ เรียกว่า อธิศีลสิกขา หรือ ศีลสิกขา

๒) การฝึกฝนอบรมทางจิตใจ การปลูกฝังคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพของจิต เรียกว่า อธิจิตตสิกขา หรือสมาธิสิกขา

๓) การฝึกฝนอบรมทางปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้ความเป็นไปตามปัจจัยที่ทำให้แก้ไขปัญหไปตามแนวทางเหตุผล รู้เท่าทันโลกและชีวิต จนสามารถทำจิตใจให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากความยึดติดถ้อยมั่นในสิ่งต่างๆ ดับกิเลสดับทุกข์ได้ เป็นอยู่ด้วยจิตใจอิสระผ่องใสเบิกบาน เรียกว่า อธิปัญญาสิกขา หรือ ปัญญาสิกขา

วิธีสอนแบบไตรสิกขา เป็นวิธีการสอนตามหลักพระพุทธศาสนา ๓ ขั้นดังนี้คือ ศีล (Morality) สมาธิ (Concentration) ปัญญา (Wisdom) เป็นหลักธรรมสัมพันธ์สำหรับฝึกตนเป็นขั้นตอนจากส่วนที่หยาบไปหาส่วนที่ละเอียด ศีล กาย,วาจา จิตใจ สมาธิ ปัญญา ความคิด

๑) ขั้นศีล (ศีลสิกขา) คือ การควบคุมให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ทั้งกายวาจา และใจ ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยเป็นปกติ พร้อมทั้งจะเรียนให้ผู้เรียน เลือกรับการกระทำถูก หรือ ผิด ในการตอบสนองสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดให้ ในขั้นตอนนี้ จะเกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติ ที่เรียกว่า ศีลสิกขา เป็นการควบคุมตนเองให้อยู่ในความถูกต้องทาง กาย วาจา และใจ ดังพระพุทธทาสภิกขุ ให้ความเห็นว่า ศีล มีขอบเขตปรากฏทางกาย วาจา เป็น การกระทำ ที่ทำให้ผู้ประพฤตรู้สึกสบายกายสบายใจ และทำให้โลกมีสันติภาพ การสอนเด็กรักษาศีลจริงๆ ศีลสิกขา คือ การปฏิบัติตนให้ถูกต้องทาง กาย วาจา โดยการควบคุมตนเอง การฝึกในขั้นศีล หรือ ศีลสิกขานี้ ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนรักษาศีล โดยควบคุมกาย วาจาของตนให้อยู่ในระเบียบวินัย และศีลธรรม

๒) ขั้นสมาธิ (จิตตสิกขา) คือ การฝึกสมาธิขั้นต้น ในการควบคุมสติให้นักเรียนรวมจิตใจ ความคิดแน่วแน่เป็นจุดเดียว นักเรียนตัดสิ่งรบกวนอื่นๆ ออกจากความคิดและจิตใจเป็นการแก้ขั้นต้น ในการควบคุมสติ ให้ระลึกอยู่กับลมหายใจ เพื่อความระลึกได้ รู้แน่วแน่จุดเดียว ในขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติ ที่เรียกว่า จิตสิกขา หมายถึงการปฏิบัติ เพื่อดำรงสภาพจิตให้ปกติมั่นคง ต่อความดีงาม โดยทั่วไปบุคคลมีจิตสมาธิอยู่แล้ว โดยธรรมชาติ และบุคคลควรแก้ไขให้เป็นสมาธิด้วย เป็นการฝึก เพื่อบังคับความคิดให้เป็นไปตามที่เราต้องการ ให้ความสามารถมีกำลังใจในการพิจารณา สภาวธรรม เพื่อสร้างปัญญาตามต้องการซึ่งคือ ขั้นปัญญา ขั้นปัญญา(ปัญญาสิกขา) คือ ขั้นนักเรียนใช้สมาธิ ความมีจิตใจแน่วแน่ทำความเข้าใจ ในปัญหาการหาเหตุของปัญหา เพื่อการแก้ไข พิจารณาผล ที่เกิดขึ้นจน เกิดความรู้แจ้งเข้าใจและแก้ปัญหาได้เกิดการเรียนรู้ เกิดปัญญาญาณขึ้นในตนเอง มีมโนทัศน์ในเรื่องนั้นได้ถูกต้องตามความเป็นจริง

๓) ขั้นพิจารณาด้วยปัญญา เป็นขั้นสุดท้าย หลังจากผ่านการฝึกสมาธิแล้วระยะหนึ่ง จนสามารถระลึกรู้แน่ว่าที่จุดเดียว จึงทำให้พิจารณาว่า สถานการณ์ที่เลือกกระทำครั้งแรกนั้น ได้เหมาะสมหรือไม่ อะไรผิดอะไรถูก จนสามารถเลือกปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสมอย่างสมเหตุสมผล ในขั้นนี้ จะเกี่ยวข้องกับหลักปฏิบัติที่เรียกว่า ปัญญาสิกขา เป็นการทำความเข้าใจ สิ่งต่างๆ ตามสภาวะที่เป็นจริง โดยเน้นการมองเห็นอย่างนั้นจริง ไม่ใช่การคาดคำนวณเอาเอง แล้วกำหนดหลักความประพฤติของตน ให้ดำรงความดี ไม่เป็นภัยต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา จะเน้นเรื่องการฝึกปฏิบัติจริง การจัดระเบียบทางความคิดของตนเองเป็นเหตุเป็นผลกัน

การสอนแบบไตรสิกขา เป็นวิธีการสอนที่ประกอบด้วยสิกขา ๓ ประการดังนี้ (๑) ศีลสิกขา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับใช้อบรมทางด้านความประพฤติ (๒) จิตตสิกขา คือ ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมจิตให้เกิดสมาธิ (๓) ปัญญาสิกขา ข้อปฏิบัติสำหรับอบรมปัญญาให้รู้แจ้งตามความเป็นจริง

๑. ศีลสิกขา

สิกขา คือศีล หรือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมทางความประพฤติอย่างสูงอันได้แก่ข้อปฏิบัติหรือศีลที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อให้สาวกหรือสัณนิขชนได้ยึดปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ใช้ได้ตามความพยายามน้อยถึงมาก มีความหยาบและละเอียด ดังนี้

ศีล ๕ เป็นศีลที่ใช้สำหรับชาวบ้านผู้อยู่ครองเรือนทั่ว ๆ ไป หรือเรียกว่าศีลของคฤหัสถ์ทั่วไป ศีล ๕ บางทีเรียกว่า นิจศีล คือ ศีลที่รักษาไว้เป็นประจำ

ศีล ๘ เป็นศีลสำหรับคฤหัสถ์ หรือฆราวาส ผู้ตั้งใจปฏิบัติให้สูงขึ้นจากศีล ๕ เป็นศีลสำหรับคฤหัสถ์ หรือฆราวาส ผู้ตั้งใจปฏิบัติให้สูงขึ้นจากศีล ๕ เรียกว่า ศีล ๘

ศีล ๑๐ เป็นศีลสำหรับสามเณรและผู้บวชที่อายุไม่ถึง ๒๐ ปี หรืออายุถึงแล้ว แต่ยังมิได้ขอบวชเป็นพระภิกษุณี (ปัจจุบันไม่มีสามเณรี)

ศีล ๒๒๗ เป็นศีลสำหรับพระภิกษุ ถือเป็นข้อปฏิบัติที่ละเอียดลงไป คือการถือปฏิบัติ ศีล ๕ ศีล ๘ และศีล ๑๐ นี้เองเพียงแต่เป็นข้อปฏิบัติที่แยกย่อยละเอียดลงไป ผู้ถือปฏิบัติจะต้องสำรวมระวังมิให้เกิดการละเมิด หากละเมิดแล้ว เรียกว่าต้องอาบัติ คือต้องรับโทษ ซึ่งถือเป็นโทษ

๒. สมาธิสิกขา

สิกขา คือข้อปฏิบัติสำหรับฝึกหัดอบรมจิตให้เกิดคุณ คือเกิดสมาธิอย่างสูงคือการกำหนดจิตให้แน่วแน่มั่นคง อันเป็นหลักแห่งการควบคุมจิตมิให้ฟุ้งซ่าน และต้องควบคุมตนมิให้ตกไปในทางแห่งความเสื่อมเสีย นั่นคือการกำหนดจิตของตนให้อยู่ในจุดใดจุดหนึ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ลมหายใจเรียกอานาปานสติสมาธิ หรือกำหนดจิตการเดินจงกรม

๓. ปัญญาศึกษา

คำว่า "ปัญญา" ตามรูปศัพท์แปลว่า ความรู้ทั่วหรือความรู้แจ้งสภาพ ต่าง ๆ ตามความเป็นจริง ปัญญาศึกษาคือ การกระทำให้เกิดความรู้เห็นจริงในธรรมที่ควรรู้ควรเห็นปัญญาจำแนกตามแหล่งเกิดมีดังนี้ คือ (๑) สุตมัยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากได้รับการฟัง (๒) จินตมัยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการคิด (๓) ภาวนามัยปัญญา คือ ปัญญาอันเกิดจากการอบรมจิตทางใจ ผู้ละเมื่อย่อมรู้เอง เห็นเองได้ ทรงบัญญัติไว้เป็นกลุ่มตามความหนักเบา ศีล ๓๑๑ เป็นศีลสำหรับภิกษุณี แม้ปัจจุบันภิกษุณีจะไม่ได้มีแล้วก็ตาม แต่ได้รับการบัญญัติไว้เป็นสิกขาบท

๓. การบริหารจัดการ ๔ ด้าน กับ ไตรสิกขา

๓.๑. ด้านวิชาการ การบริหารจัดการ โดยยึดหลักหลักไตรสิกขา คือ ศีล หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการกฎระเบียบข้อบังคับ สมาธิ หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ปัญญา หมายถึง แนวทางวิธีการบริหารจัดการผลจากการปฏิบัติ การบูรณาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ร่วมกับการบริหารจัดการ จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ งานวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษา ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการต่างๆ ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลเพื่อความก้าวหน้า รวมทั้งพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการบริหารวิชาการมีภาระงานมากมาย อาทิเช่น งานหลักสูตร การสอน แหล่งเรียนรู้ เป็นต้น การนำหลักไตรสิกขา เข้าไปใช้เป็นแนวทางและวิธีการ ในการบริหารจัดการด้านวิชาการ จะเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้กล่าวถึงงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ คือ งานที่เกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย หรือ ผู้เรียนการจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ^{๙๒}

^{๙๒} ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, การบริหารงานวิชาการ, (ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๕),

วินิจ เกตุขำ ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา การดำเนินงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผลการศึกษาที่มีคุณภาพมากที่สุดดังนั้นไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ถือว่างานเหล่านั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการทั้งสิ้นเพื่อให้การเรียน การสอน เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ^{๙๓}

กมล ภูประเสริฐ ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา^{๙๔}

๓.๒ ด้านงบประมาณ การบริหารจัดการ โดยยึดหลักหลักไตรสิกขา คือ ศีล หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการกฎระเบียบข้อบังคับ สมานธิ หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ปัญญา หมายถึง แนวทางวิธีการบริหารจัดการผลจากการปฏิบัติ การบูรณาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ร่วมกับการบริหารจัดการ จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการ อาจเป็นสหกรณ์ ร้านค้า หรือ การจัดตั้งกองทุนมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ในการบริหารงบประมาณมีภาระงานมากมาย มีเรื่องการเงินเป็นสำคัญ ปัญหาในเรื่องการเงินมีให้พบมากมาย ดังนั้น การนำหลักไตรสิกขาเข้าไปใช้เป็นแนวทางและวิธีการ ในการบริหารจัดการด้านบริหารจัดการงบประมาณ ช่วยลดปัญหา เช่น การทุจริต เป็นต้น จะทำให้งานด้านงบประมาณมีประสิทธิภาพมากขึ้น

พระพิศาลศึกษากร (สุดใจ ยโสธโร), การบริหารงบประมาณ เป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารการเงินได้ราบรื่น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงิน เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและข้อบังคับของทางราชการ ตลอดจนการควบคุมการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ภารกิจของการบริหารงบประมาณ เช่น การจัดทำ

^{๙๓} วินิจ เกตุขำ, การบริหารงานวิชาการ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, ๒๕๕๓).

^{๙๔} กมล ภูประเสริฐ, การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจำกัดพล, ๒๕๕๔), หน้า ๖.

และเสนอของบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เป็นต้น^{๙๕}

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณ เน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารเน้นสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้ จากบริการมาใช้เป็นบริหารจัดการ เงินงบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้แก่ส่วนราชการและอนุญาตให้ใช้จ่าย หรือ ก่อหนี้ผูกพันได้ตามวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เงินนอกระบบที่โรงเรียนได้รับ ได้แก่ เงินบำรุงการศึกษา คือ เงินที่สถานศึกษาได้รับเป็นกรรมสิทธิ์ เพื่อบำรุงการศึกษา เงินที่มีผู้บริจาคให้ โดยวัตถุประสงค์แน่นอน หรือ ได้รับเงินจากทรัพย์สินที่มอบให้ เพื่อนำดอกผลมาใช้จ่ายในกิจกรรม งบประมาณ เป็นปัจจัยช่วยที่สำคัญในการบริหารงานทุกด้านของสถานศึกษาและโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ เป็นกลไกที่ช่วยในการผลักดันการทำงานด้านต่างๆ ที่จำเป็น ขอบข่ายของงานงบประมาณที่สำคัญ ได้แก่ การควบคุมการจัดเก็บ เอกสารการเงินที่สำคัญการจัดทำทะเบียน ตามระเบียบงานสารบรรณ การรับจ่ายเงิน ทั้งงบประมาณ และนอกงบประมาณให้เป็นไปตามกฎระเบียบของทางราชการ การจัดทำแผนการใช้งบประมาณประจำปี^{๙๖}

๓.๓ ด้านบุคลากร การบริหารจัดการ โดยยึดหลักหลักไตรสิกขา คือ ศีล หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการกฎระเบียบข้อบังคับ สมานธิ หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ปัญญา หมายถึง แนวทางวิธีการบริหารจัดการผลจากการปฏิบัติ การบูรณาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ร่วมกับการบริหารจัดการ จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ

ธีราวุฒิ ประทุมพนรัตน์ กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความรวดเร็ว และคล่องตัว อย่างอิสระภายใต้กฎหมาย

^{๙๕} พระพิศาลศึกษากร (สุตใจ ยโสธโร),การบริหารจัดการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ตามหลักธรรมมาภิบาล, **ปริญญาพุทธศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๔๗.

^{๙๖} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล, หน้า ๑๔๔.

ระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ มนุษย์ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดความเจริญก้าวหน้า การนำหลักไตรสิกขามาใช้เป็นแนวทางและวิธีการในการบริหารจัดการ จะเป็นการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและทรงคุณค่ายิ่งสำหรับองค์กรการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่ส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎระเบียบ กฎหมาย เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารบุคคล จึงนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของการบริหารองค์การ เพราะปัจจัยการบริหารในด้านคนเป็นปัจจัยที่สำคัญ และมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลขององค์การมากกว่าปัจจัยอื่นๆ การบริหารงานบุคคล หมายถึงภารกิจอย่างหนึ่งของบุคคล ผู้ที่เป็นผู้บริหารการศึกษาทำตามขั้นตอน คือการวางแผนเพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคล การสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง การพัฒนา บำรุงขวัญ การจูงใจ การให้ค่าตอบแทน^{๙๗}

อุทัย หิรัญโต การบริหารงานบุคคล หมายถึงการปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวบุคคล หรือตัวเจ้าหน้าที่ในองค์การใดองค์การหนึ่ง นับตั้งแต่การสรรหาคนเข้าทำงาน การคัดเลือกการบรรจุ แต่งตั้ง การโอน การย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งการเลื่อนเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากงานและการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงานไปแล้ว^{๙๘}

๓.๔ ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารจัดการ โดยยึดหลักหลักไตรสิกขา คือ ศีล หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการกฎระเบียบข้อบังคับ สมาธิ หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ปัญญา หมายถึง แนวทางวิธีการบริหารจัดการผลจากการปฏิบัติ การบูรณาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ร่วมกับการบริหารจัดการ จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การ ให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่

^{๙๗} อีราวุฒิ ประทุมพรรัตน์, การบริหารบุคลากรทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๕.

^{๙๘} อุทัย หิรัญโต, หลักการบริหารบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๕๓), หน้า ๒.

กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้ใช้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจัดการทั่วไปถึงเป็นเรื่องย่อยๆ แต่ก็มี ความสำคัญอย่างมากต่อการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลให้องค์นั้นประสบผลสำเร็จ และการบริหารทั่วไปเองก็พบปัญหาหลายๆ เรื่องเช่น การสื่อสาร การประสานงาน ซึ่งจะพบปัญหาบ่อย หากได้นำการนำหลัก ไตรสิกขามาใช้เป็นแนวทางและวิธีการในการบริหารจัดการ จะเป็นการพัฒนาการบริหารจัดการทั่วไปมี ประสิทธิภาพและทำให้องค์กรมีความทันสมัย คล่องตัวในการบริหารจัดการงานต่างๆ เป็นอย่างดี

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดภารกิจงานด้านบริหารทั่วไป ได้แก่ การดำเนิน ธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยี สารสนเทศ งานดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การ ส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา การส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การจัดระบบการควบคุม ภายใน^{๙๙}

นิคม ทาแดง กล่าวว่า การดำเนินงานธุรการ เมื่องานด้านงบประมาณได้แยกออกไป ต่างหากแล้วการบริหารงานธุรการส่วนที่เหลือ คือ งานสารบรรณ การดำเนินการทั่วไปของ สถานศึกษาตามระเบียบแบบแผน การควบคุมงานเอกสาร และหลักฐานต่างๆ เช่น สมุดหมายเหตุ ทำเบียนครูทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สถิติต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้งานธุรการของสถานศึกษา ยังรวมถึงการเชื่อมโยงงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษาและหรือหน่วยงานอื่นในเขต พื้นที่การศึกษา และงานธุรการระหว่างกลุ่มงานต่างๆ^{๑๐๐}

กิตติมา ปรีดีติลล กล่าวว่า งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๕ กำหนดให้ผู้บริหาร สถานศึกษาทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา และข้อ ๑๓ ให้

^{๙๙} กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล, หน้า ๖๓.

^{๑๐๐} นิคม ทาแดง, **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารและชุดฝึกอบรมครู**, (กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๓๔.

คณะกรรมการมีหน้าที่ ๑๒ ข้อ งานธุรการเป็นการบริการหน่วยงานต่างๆของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้แล้ว งานธุรการถึงแม้จะไม่ได้เป็นหัวใจของการดำเนินงานในโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติมักจะมีผลยิ่งใหญ่กว่า ในแง่ที่เป็นหน่วยงานบริการแก่ฝ่ายการสอน และฝ่ายบริการนักเรียน ยิ่งกว่านั้นความผิดพลาดในการดำเนินงานด้านธุรการยังได้รับความเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานของด้านต่างๆ^{๑๐๑}

สรุปผล ยันต์ทอง กล่าวว่า งานธุรการ หมายถึงงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารต่างๆ ที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ทั้งที่เป็นงานภายใน และงานติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการไปได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ^{๑๐๒}

๒.๒.๔ ตารางแสดง การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขา

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ทฤษฎีการบริหารจัดการ
ชุมศักดิ์ อินทร์รัช (๒๕๔๕), หน้า ๒๑.	งานวิชาการ คือ งานที่เกี่ยวกับหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย หรือ ผู้เรียนการจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
วินิจ เกตุขำ (๒๕๔๓), หน้า ๒๖.	การบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา การดำเนินงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผลการศึกษามีคุณภาพมากที่สุดดังนั้นไม่ว่ากิจกรรมใดที่สัมพันธ์กับการเรียนการสอน และทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ถือว่างานเหล่านั้นเป็นงานในขอบเขตหน้าที่ของผู้บริหารในด้านวิชาการทั้งสิ้นเพื่อให้การเรียน การสอน เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ
กมล ภู่งาม (๒๕๔๔), หน้า ๖.	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจสถานศึกษา

^{๑๐๑} กิตติมา ปรีดีดิลก, กระบวนการบริหารและนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, หน้า ๑๓๓.

^{๑๐๒} สุรพันธ์ ยันต์ทอง, การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สหิทธิสารการพิมพ์, ๒๕๕๔), หน้า ๒๓๕.

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ทฤษฎีการบริหารจัดการ
พระพิศาลศึกษากร (สุดใจ ยโสธโร) (๒๕๕๘), หน้า ๔๗.	การบริหารงบประมาณ เป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารการเงินได้ราบรื่น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเงิน เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและข้อบังคับของทางราชการ ตลอดจนการควบคุมการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ภารกิจของการบริหารงบประมาณ เช่น การจัดทำและเสนอของบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เป็นต้น
กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๕), หน้า ๑๔๔.	กล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณ เน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใสตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารเน้นสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้ จากบริการมาใช้เป็นบริหารจัดการ เงินงบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางราชการจัดสรรให้แก่ส่วนราชการและอนุญาตให้ใช้จ่าย
ธีราวุฒิ ประทุมพนรัตน์ (๒๕๕๓), หน้า ๕.	กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความรวดเร็ว และคล่องตัว อย่างอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ
อุทัย หิรัญโต (๒๕๕๓), หน้า ๒.	การบริหารงานบุคคล หมายถึงการปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือตัวเจ้าหน้าที่ในองค์การใดองค์การหนึ่ง นับตั้งแต่การสรรหาคนเข้าทำงาน การคัดเลือกการบรรจุแต่งตั้ง การโอน การย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	ทฤษฎีการบริหารจัดการ
	เลื่อนเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากงานและการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงานไป
นิคม ทาแดง (๒๕๕๓), หน้า ๓๙.	การดำเนินงานธุรการ เมื่องานด้านงบประมาณได้แยกออกไปต่างหากแล้วการบริหารงานธุรการส่วนที่เหลือ คือ งานสารบรรณ การดำเนินการทั่วไปของสถานศึกษาตามระเบียบแบบแผน การควบคุมงานเอกสาร และหลักฐานต่างๆ เช่น สมุดหมายเหตุ ทำเบียนครูทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อ สถิติต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้งานธุรการของสถานศึกษา ยังรวมถึงการเชื่อมโยงงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับสถานศึกษาและหรือหน่วยงานอื่นในเขตพื้นที่การศึกษา และงานธุรการระหว่างกลุ่มงานต่างๆ
กิติมา ปรีดีดิลก (มปป.), หน้า ๑๓๓.	งานธุรการเป็นการบริการหน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้แล้ว งานธุรการถึงแม้จะไม่ได้เป็นหัวใจของการดำเนินงานในโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติมักจะมีคามยิ่งใหญ่กว่า ในแง่ที่เป็นหน่วยงานบริการแก่ฝ่ายการสอน และฝ่ายบริการนักเรียน ยิ่งกว่านั้นความผิดพลาดในการดำเนินงานด้านธุรการยังได้รับความเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานของด้านต่างๆ
สุรพล ยันต์ทอง (๒๕๕๔), หน้า ๑๓๕.	กล่าวว่า งานธุรการ หมายถึงงานที่เกี่ยวข้องกับเอกสารต่างๆ ที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ทั้งที่เป็นงานภายใน และงานติดต่อกับบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สามารถดำเนินกิจการไปได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

สรุป การบริหารจัดการ ๔ ด้าน ตามหลัก ไตรสิกขา คือ ศील หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการกฎระเบียบข้อบังคับ สมานธิ หมายถึง แนวทางวิธีการในการบริหารจัดการตั้งใจ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ปัญญา หมายถึง แนวทางวิธีการบริหารจัดการผลจากการปฏิบัติ การบริหารจัดการ การบริหารจัดการงาน ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคล ด้านงานทั่วไป เมื่อนำงานทั้ง ๔ ด้าน มาใช้กับ หลักไตรสิกขา การบูรณาการนำหลักไตรสิกขาไปใช้ร่วมกับการบริหารจัดการ จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการดียิ่งขึ้น

๒.๔ การบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ผู้วิจัยได้ศึกษา ประวัติความเป็นมา การบริหารจัดการเชิงพุทธ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง จากเอกสารและการสัมภาษณ์ พอสรุปได้ดังนี้

๒.๔.๑ สภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

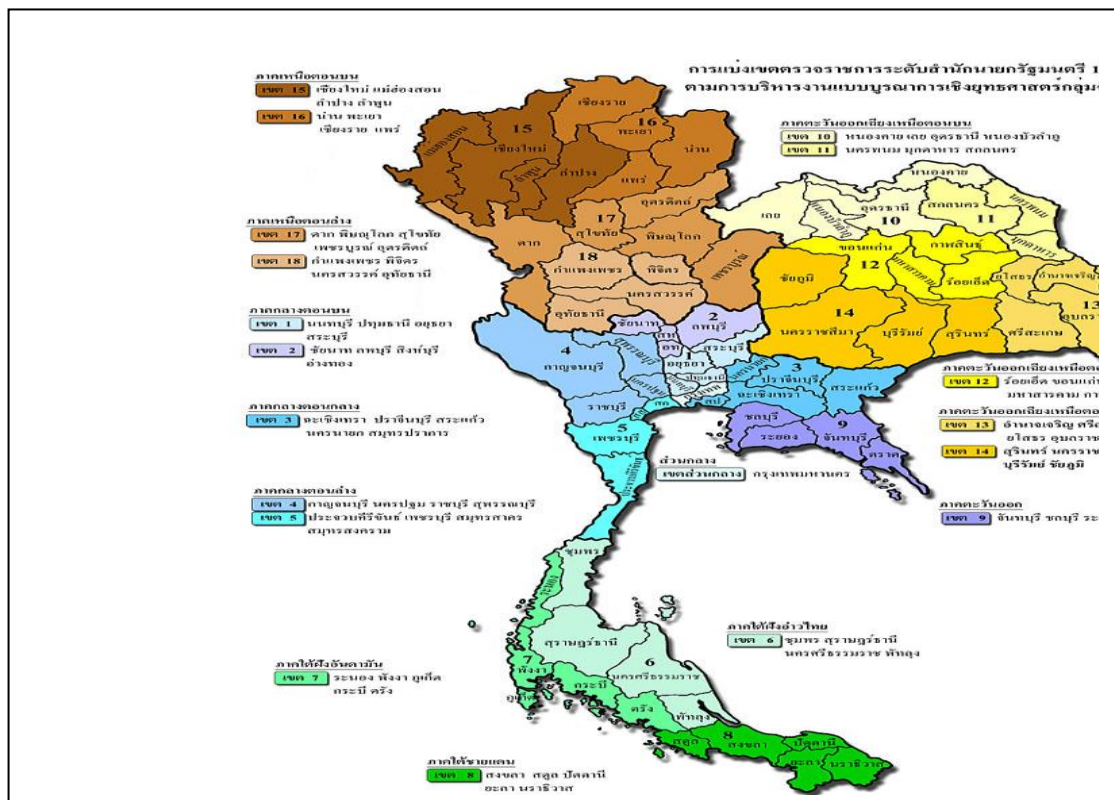
ประวัติความเป็นมา ชื่อ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) (อังกฤษ : Office of the Non-Formal and Informal Education : NFE) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในประเทศไทย เดิมอยู่ในความรับผิดชอบของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาได้มีการแยก กศน. ออกจากกรมสามัญศึกษาและจัดตั้งเป็น "กรมการศึกษานอกโรงเรียน" จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้มีการปฏิรูประบบราชการและมีการยุบรวมกรมต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการจากเดิม ๑๔ กรม เหลือเพียง ๕ สำนักงาน ทำให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน ถูกยุบรวมเป็นสำนักงานบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช ๒๕๕๑ จึงปรับภารกิจเป็น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย^{๑๐๓} สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค แบ่งออกเป็น ๕ ภาค ๑) ภาคเหนือ ๒) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓) ภาคกลาง ๔) ภาคตะวันออก ๕) ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ๗๗ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร (ศูนย์ กศน. อำเภอ/เขต) (กศน. ตำบล/แขวง) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)^{๑๐๔}

^{๑๐๓} <http://th.wikipedia.org/wiki>

^{๑๐๔} สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย,(๒๕๕๕). คู่มือดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๕) กรุงเทพฯ: รังสิการพิมพ์

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีการแบ่งเขต ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแบ่งภาคเหนือเป็น ๑๗ จังหวัด แบ่งเป็นภาคเหนือตอนบน ๙ จังหวัดและภาคเหนือตอนล่าง ๘ จังหวัด ภาคเหนือ เป็นภูมิภาคที่อยู่ด้านบนสุดของไทย มีลักษณะภูมิประเทศ อันประกอบไปด้วยเทือกเขา อันสลับซับซ้อนต่อเนื่อง จากทิวเขา ฉานโย ประเทศพม่าและประเทศลาว ภาคเหนือมีภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา เหมือนกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ การมีพื้นที่อยู่เหนือระดับน้ำทะเลและมีเส้นละติจูดอยู่บนทำให้สภาพอากาศของภาคเหนือเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลอย่างเห็นได้ชัด เช่น มีฤดูหนาวที่หนาวเย็นกว่าภูมิภาคอื่นๆ

ตารางแผนที่การแบ่งเขต ภาคต่างๆ

ภาคเหนือตอนบน ๙ จังหวัดประกอบด้วย ๑).จังหวัดเชียงราย ๒). จังหวัดเชียงใหม่ ๓). จังหวัดน่าน ๔). จังหวัดพะเยา ๕). จังหวัดแพร่ ๖). จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๗). จังหวัดลำปาง ๘). จังหวัดลำพูน ๙). จังหวัดอุตรดิตถ์

ภาคเหนือตอนล่าง ๘ จังหวัดประกอบด้วย ๑).จังหวัดนครสวรรค์ ๒). จังหวัดอุทัยธานี ๓). จังหวัดพิจิตร ๔). จังหวัดกำแพงเพชร ๕). จังหวัดพิษณุโลก ๖). จังหวัดสุโขทัย ๗). จังหวัดตาก ๘). จังหวัดน่าน

การแบ่งเขตตาม พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ และการแบ่งเขตตาม เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ ๓) มีความคล้ายกันคือ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดอุทัยธานี โดยให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตพื้นที่การศึกษา ตามการแบ่งเขตการศึกษาวิจัยคือ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดพิจิตร

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครสวรรค์ ที่ตั้งอยู่หน้าค่ายจิรประวัติ มณฑลทหารบกที่ ๓๑ (เดิมชื่อมณฑล ทหารบกที่ ๔) ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มณฑลทหารบกที่ ๔ อนุเคราะห์ให้ใช้พื้นที่ ๔๑ ไร่ เป็นที่ทำการศูนย์ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ จัดตั้งตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ เดิมใช้ชื่อว่า "ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดนครสวรรค์" เป็นสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ สมัยนายแพทย์ บุญสม มาร์ติน เป็นรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการต่อมา วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๒ มีพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนและให้โอนกิจกรรมทรัพย์สิน หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้างและเงินงบประมาณ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองการศึกษาผู้ใหญ่และสำนักงานโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนไปเป็นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัด จึงเข้ามาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๒๒ นายสิปปนนท์ เกตุทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเปลี่ยนชื่อ"ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดนครสวรรค์" เป็น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์" เรียกชื่อย่อว่า "ศนจ.นว" โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๓ วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๓ ได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ยุบเลิกสถานศึกษาบางแห่ง เช่น โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ห้องสมุดประชาชนและโรงเรียนผู้ใหญ่ไปเป็นของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ และมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ กศน. ๖๓๓/๒๕๒๓ โอนข้าราชการ ลูกจ้าง ทรัพย์สินและกิจการต่างๆ ของโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ ห้องสมุดประชาชนและโรงเรียนผู้ใหญ่ไปเป็นของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ เช่นเดียวกันศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครสวรรค์ ได้ดำเนินการ ตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์ฯ ที่กำหนดไว้จริง เมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๒๔ รวมดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นเวลา ๒๖ ปี โดยมี นายคมกริบ ตลับทอง เป็นผู้อำนวยการ เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้เปลี่ยนชื่อ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

จังหวัดนครสวรรค์ เป็น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ **สถานที่ตั้ง สำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์** ที่ตั้งอยู่หน้าค่ายจิรประวัติ มณฑลทหารบกที่ ๓๑ (เดิมชื่อมณฑล ทหารบกที่ ๔) ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มณฑลทหารบกที่ ๔ อนุเคราะห์ให้ใช้พื้นที่ ๔๑ ไร่ เป็นที่ทำการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ **สังกัด** สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานส่งเสริมนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาในสังกัด ๑๗ แห่ง ๑.กศน. จังหวัดนครสวรรค์ ๒.กศน.อำเภอเมืองนครสวรรค์ ๓.กศน.อำเภอโกรกพระ ๔.กศน.อำเภอเก้าเลี้ยว ๕.กศน.อำเภอชุมตาบง ๖.กศน.อำเภอชุมแสง ๗.กศน.อำเภอตากฟ้า ๘.กศน.อำเภอตากลี ๙.กศน.อำเภอท่าตะโก ๑๐.กศน.อำเภอบรรพตพิสัย ๑๑.กศน.อำเภอยะหริ่ง ๑๒.กศน.อำเภอไพศาลี ๑๓.กศน.อำเภอแม่เปิน ๑๔.กศน.อำเภอแม่วงก์ ๑๕.กศน.อำเภอลาดยาว ๑๖.กศน.อำเภอหนองบัว ๑๗.โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ยุวบัณฑิต

ปรัชญา "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม"

วิสัยทัศน์ คนไทยได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำที่มีคุณภาพได้ทุกที่ทุกเวลาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันเพื่อให้เกิดสังคมฐานความรู้และการมีอาชีพอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

๑. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพเพื่อยกระดับการศึกษา สมรรถนะในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา พัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิตและสังคม และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพของประชากร

๓. พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการพัฒนาทักษะการเรียนรู้เพื่อให้รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๔. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน โดยการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของคนในชุมชน และการส่งเสริมบทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ

๕. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สามารถดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาเพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

๑. เพื่อให้สำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์ และกศน.อำเภอ สามารถบริหารจัดการตามภารกิจและให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย ผู้รับบริการพึงพอใจ และมีการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ

๒. เพื่อให้สำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์และกศน.อำเภอ บริหารอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอ สอดคล้องกับ ความต้องการของสำนักงานกศน.จังหวัดนครสวรรค์และกศน.อำเภอ และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้มีสมรรถนะสูงในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมืออาชีพ

๓. เพื่อให้สำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์ และกศน.อำเภอขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน กศน. และจังหวัดนครสวรรค์ สู่การปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

๔. เพื่อกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ พัฒนา กศน.อำเภอ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายและมีวิธีการติดต่อสื่อสารภายในสำนักงาน กศน.จังหวัดนครสวรรค์และกศน.อำเภอ หลายช่องทาง เพื่อให้บริหารและจัดการศึกษาได้ด้วยตนเองจนบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

๕. เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

กรอบแนวความคิด

๑. คุณภาพตามยุทธศาสตร์ ๒๕๕๘ ของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงาน กศน.

๒. ใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมี กศน.ตำบล เป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการตนเอง ชุมชน สังคม

๓. สร้างโอกาสการศึกษาย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย

ค่านิยมองค์กร "ปฏิบัติดี มีจิตอาสา"

คำขวัญ "ยกระดับคุณภาพชีวิต ปลุกจิตสำนึกการเรียนรู้ สู่เมืองสี่แคว"

ประวัติความเป็นมาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอุทัยธานี การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของจังหวัดอุทัยธานีที่ผ่านมา ได้จัดตามรูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาของรัฐตลอดมา โดยมีเจ้าหน้าที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและศึกษานิเทศน์ ประจำจังหวัด เป็นผู้ปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของศึกษาธิการจังหวัด ต่อมารัฐบาลได้มองเห็นความจำเป็นอันหนึ่งที่จะต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบงานการศึกษาผู้ใหญ่โดยเฉพาะ จึงได้ประกาศจัดตั้ง ศูนย์การศึกษาประชาชนขึ้น ดังนั้น ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดอุทัยธานี ได้จัดตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ โดยในปีเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งแต่งตั้ง ว่าที่ร้อยตรี มนูญ เหมะ เป็นผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดอุทัยธานี เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๒ เป็นต้นมา และต่อมาศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดอุทัยธานีได้เปลี่ยนชื่อเรียกเป็น "ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน" และในปัจจุบันได้เปลี่ยน "สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี"

การจัดตั้ง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี ได้ทำพิธีวางศิลาฤกษ์อาคาร โดยสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นองค์ประธาน เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๒๒ **สถานที่ตั้ง** เลขที่ ๗๑ ถนนศรีอุทัย ตำบลอุทัยใหม่ อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี

สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุทัยธานี เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาในสังกัด ๘ แห่ง ๑. ศูนย์กศน.อำเภอเมือง ๒. ศูนย์กศน.อำเภอหนองขาหย่าง ๓. ศูนย์กศน.อำเภอหนองฉาง ๔. ศูนย์กศน.อำเภอห้วยคต ๕. ศูนย์กศน.อำเภอบ้านไร่ ๖. ศูนย์กศน.อำเภอลานสัก ๗. ศูนย์กศน.อำเภอทัพทัน ๘. ศูนย์กศน.อำเภอสว่างอารมณ์

โรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ ๒ แห่ง ๑. โรงเรียนบ้านทุ่งสามแห่ง ๒. โรงเรียนบ้านเขาลูกโล่

แหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย ๘๐ แห่ง ๑. ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ๑ แห่ง ๒. ห้องสมุดประชาชนอำเภอ ๗ แห่ง ๓. พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ๑ แห่ง ๔. หอเชิดชูเกียรติปราชญ์เมืองอุทัยธานี ๑ แห่ง ๕. กศน.ตำบล ๗๐ แห่ง และห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ๒ แห่ง (๑). วัดจันทาราม (วัดท่าซุง) (๒). วัดหนองขุนชาติ (กำลังดำเนินการจัดตั้ง)

วิสัยทัศน์ (Vision) “คนในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดสังคมการเรียนรู้ มีอาชีพมีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข”

พันธกิจ (Mission)

๑. จัดและส่งเสริมการศึกษาและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพ
๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
๓. ส่งเสริมสนับสนุนให้ กศน.อำเภอ ส่งเสริมชุมชนให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
๔. ส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการศึกษาลดชีวิต
๕. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เพื่อการดำเนินงานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เป้าหมาย (Goals)

๑. คนในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานี ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ครอบคลุมและเป็นธรรม
 ๒. ผู้เรียนและผู้รับบริการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 ๓. ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
 ๔. ชุมชนมีการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 ๕. แหล่งการเรียนรู้มีอยู่อย่างทั่วถึงและได้รับการพัฒนาเพื่อสนองตอบความต้องการเรียนรู้ของประชาชน
 ๖. หน่วยงานและสถานศึกษานำเทคโนโลยีเพื่อศึกษามาใช้ในการบริการการเรียนรู้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ
 ๗. บุคลากรมีสมรรถนะสูงขึ้นในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- โครงสร้างการบริหารภายในหน่วยงาน ออกเป็น ๗ กลุ่มได้แก่ ๑. กลุ่มอำนวยการ ๒. กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา ๓. กลุ่มส่งเสริมการศึกษานอกระบบ ๔. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย ๕. กลุ่มส่งเสริมภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ ๖. กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ๗. กลุ่มตรวจสอบภายใน

ประวัติความเป็นมาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถาศัย จังหวัดพิจิตร ที่ตั้ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัยจังหวัดพิจิตร เลขที่
 ๒๙ ถนนคลองคะเชนทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร รหัสไปรษณีย์ ๖๖๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๕๖๖๕-๒๗๘๗ โทรสาร ๐-๕๖๖๕-๒๕๖๓

สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัยจังหวัด
 พิจิตร เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานส่งเสริมนอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัย สำนักงาน
 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาในสังกัด ๑๓ แห่ง

๑.กศน. จังหวัดพิจิตร

๒.กศน.อำเภอเมืองพิจิตร

๓.กศน.อำเภอดงเจริญ

๔.กศน.อำเภอตะพานหิน

๕.กศน.อำเภอทับคล้อ

๖.กศน.อำเภอสามงาม

๗.กศน.อำเภอวังทรายพูน

๘.กศน.อำเภอโพทะเล

๙.กศน.อำเภอบางมูลนาก

๑๐.กศน.อำเภอโพธิ์ประทับช้าง

๑๑.กศน.อำเภอวังทรายพูน

๑๒.กศน.อำเภอสามโก้

๑๓.กศน.อำเภอบึงนาราง

ประวัติความเป็นมาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อรรถาศัย จังหวัดกำแพงเพชร ที่ตั้ง ๑๓๘ หมู่ ๑๑ ถนนกำแพงเพชร-สุโขทัย ศูนย์การศึกษานอก
 ระบบและการศึกษาตามอรรถาศัยจังหวัดกำแพงเพชร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร รหัสไปรษณีย์
 ๖๒๐๐๐

สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัยจังหวัดพิจิตร
 เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานส่งเสริมนอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัย สำนักงานปลัดกระทรวง
 ศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาในสังกัด ๑๒ แห่ง

- ๑.กศน.จังหวัดกำแพงเพชร
- ๒.กศน.อำเภอเมืองกำแพงเพชร
- ๓.กศน.อำเภอขาณุวรลักษบุรี
- ๔.กศน.อำเภอคลองขลุง
- ๕.กศน.อำเภอคลองลาน
- ๖.กศน.อำเภอไทรงาม
- ๗.กศน.อำเภอทรายทองวัฒนา
- ๘.กศน.อำเภอพรานกระต่าย
- ๙.กศน.อำเภอลานกระบือ
- ๑๐.กศน.อำเภอปางศิลาทอง
- ๑๑.กศน.อำเภอบึงสามัคคี
- ๑๒.กศน.อำเภอโกสัมพีนคร

๒.๕.๒ ความสำคัญการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

การสนับสนุนการศึกษาของรัฐบาลไทย ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการ ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษามัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการ ให้ประชาชน ได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกัน ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ ในการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ การดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย^{๑๐๕}

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ได้กำหนดให้การศึกษาเป็น “กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” เป็นเหตุเบื้องต้นการเกิดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรา ๖ กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยมีสถานศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการและมีอำนาจในการบริหารสถานศึกษา

มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

^{๑๐๕} รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ.๒๕๖๐ เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐

(๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(๓) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ

หรือแหล่งความรู้อื่นๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบมาเป็นเวลานาน รัฐบาล ประกาศนโยบายแรงงานในวันแรงงานแห่งชาติว่า รัฐบาลจะปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนตลอดจนสนับสนุนให้นายจ้างจัดสถาน ฝึกอบรมขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีประสงค์จะมีฝีมือ มีความสามารถในการทำงาน ชนิดที่หน่วยงานต่างๆ ต้องการ และได้รับการฝึกอบรมอย่างถูกต้อง เพื่อให้มีขีดความสามารถเหมาะสมกับหน่วยงานของแรงงาน การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

๑. เป็นศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน

๒. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๓. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังระบุไว้ให้ การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลา ของ การศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความ ต้องการของบุคคล แต่ละกลุ่ม

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เกิดขึ้นจากความเชื่อพื้นฐานหรือปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตที่ว่า บุคคลควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาไม่ไดจบลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียน หรือ สถาบันการศึกษาเท่านั้น เมื่อบุคคลเรียนสำเร็จในระดับชั้นต่างๆ จาก

โรงเรียน หรือ สถาบันการศึกษาแล้ว เขาจะต้องออกมาเผชิญกับสภาพแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ ที่แท้จริงของชีวิต ชวงชีวิตนี้ยาวนานกว่าช่วงที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนเสียอีก และในช่วงที่ต้องเผชิญกับโลกภายนอกนี้ การศึกษาเท่านั้น ที่จะช่วยพัฒนาให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง สามารถปรับตนเองให้สัมพันธ์กับสังคมสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม การเรียนการสอน การศึกษาไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นในรูปแบบของการศึกษาในโรงเรียน หรือ ในสถานศึกษาเท่านั้น การเรียนอาจเกิดขึ้น ที่บ้าน เกิดขึ้นในชุมชน ในไรนา หรือ สถานที่อื่นๆ การศึกษาอาจเกิดขึ้นภายนอกโรงเรียน โดยมีคนในชุมชน พ่อแม่ พี่น้อง บรรพบุรุษและผู้รู้อื่นๆ เป็นผู้ให้ความรู้ก็ได้ ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้ เรียกว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน

แผนการศึกษาแห่งชาติตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔ ได้กำหนดให้การศึกษาเป็น “กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” เป็นเหตุเบื้องต้นการเกิด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตาม มาตรา ๖ กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยมีสถานศึกษา ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือ มีวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการและมีอำนาจในการบริหารสถานศึกษา มีรูปแบบการศึกษาตาม มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษา มีสามรูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตร จะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษา ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือ แหล่งความรู้อื่นๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษา ในรูปใดรูปแบบหนึ่ง หรือ ทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียน ที่ผู้เรียนสะสมไว้ ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกัน หรือ ไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย

การฝึกอาชีพ หรือ จากประสบการณ์การทำงาน ในมาตรานี้ ใช้คำว่า การศึกษามี ๓ รูปแบบ แต่ในต้นตอของแนวคิดนี้ ใช้คำว่า "System" คือ "ระบบ" ได้แก่ "Formal Education System" หรือบางครั้งใช้คำว่า "Formal School System" ซึ่งคำหลังนี้ น่าจะถูกต้องมากกว่าและตามมาด้วยคำว่า "Nonformal Schooling System" และคำ "Informal Education System" อย่างไรก็ตามแนวคิดของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ จะถือว่าทั้ง ๓ ระบบนี้ คือ รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนและจะส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดได้ทั้ง ๓ รูปแบบ แต่จะทำก็ได้ ไม่ทำก็ได้ ไม่บังคับและจะให้มีการเทียบโอน ซึ่งคงไม่ง่ายอย่างที่คิด คงต้องมีหลักเกณฑ์การพิจารณา เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ระหว่างสถานศึกษาต่างๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบ กำหนดมาตรฐานการศึกษา อาจจะต้องคิดหลักเกณฑ์การเทียบโอนนี้ให้สถานศึกษานำไปเป็นแบบของการเทียบโอน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๕
 พุทธถึงการปรับระบบและกลไกการบริหารงานบุคคล

มาตรการที่ ๕.๓ พุทธถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารงานบุคคล
 ของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

มาตรการที่ ๕.๕ พุทธถึงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถบริหารจัดการ
 การศึกษาทั้งด้านบุคลากร งบประมาณและการเงิน การบริหารจัดการ ที่มุ่งคุณภาพมาตรฐานและ
 ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา^{๑๐๖} ซึ่งมาตรการทั้งสองประเด็นได้พุทธถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบ
 การบริหารจัดการและการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถบริหารจัดการได้ครอบคลุมงาน
 บริหารทั้งสี่ด้านของงานทั้งหมด ที่มีในสถานศึกษา ด้วยประเด็นที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะบริหารงาน
 ทั้งสี่ด้าน ให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เดิมอยู่ในความ
 รับผิดชอบของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาได้มีการแยก กศน.
 ออกจากกรมสามัญศึกษาและจัดตั้งเป็น "กรมการศึกษานอกโรงเรียน" จนกระทั่งในปีพ.ศ. ๒๕๔๕ ได้
 มีการปฏิรูประบบราชการและมีการยุบรวมกรมต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ จากเดิม ๑๔ กรม
 เหลือเพียง ๕ สำนักงาน ทำให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนถูกยุบรวม เป็นสำนักงานบริหารงาน
 การศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาตามพระราชบัญญัติส่งเสริม
 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำนักงานบริหารงานการศึกษา

^{๑๐๖} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔ (ฉบับปรับปรุง ๑ เมษายน ๒๕๕๙). พ.ศ. ๒๕๕๙ หน้า ๓๖-๓๗.

นอกโรงเรียน จึงปรับภารกิจเป็น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย^{๑๐๗} หน่วยงานในสังกัดของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย ๕ ภาค คือ ๑. ภาคเหนือ ๒. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓. ภาคกลาง ๔. ภาคตะวันออก ๕. ภาคใต้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มี ๗๗ จังหวัดและกรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน.จังหวัด/สำนักงาน กศน.กทม.) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ/เขต (ศูนย์ กศน.อำเภอ/เขต) ตำบล/แขวง (กศน.ตำบล/แขวง) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีการแบ่งเขต ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยแบ่งภาคเหนือเป็น ๑๗ จังหวัด แบ่งเป็นภาคเหนือตอนบน ๙ จังหวัดและภาคเหนือตอนล่าง ๘ จังหวัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ (กศน.) เกิดจากแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิต และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการส่งเสริมการศึกษาหลายประเภท เป็นรูปแบบที่แตกต่างจากการศึกษาในระบบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้บุคคลใดมีโอกาสเรียนรู้อบรมตลอดชีวิต^{๑๐๘} สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) มีปัญหาที่คล้ายกันกับการศึกษาในระบบคือ การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านงบประมาณ การบริหารด้านบุคคล การบริหารด้านทั่วไป ซึ่งเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทางการศึกษา ของสำนักงาน กศน.เช่น ด้านวิชาการ ปัญหาเรื่องหลักสูตรและการสอน ด้านงบประมาณ ค่าตอบแทนงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์สื่อการเรียนการสอน ด้านบุคคล มีบุคลากรจำนวนน้อยแต่หน้าที่งานมีมาก ด้านทั่วไป การประสานงานบางครั้งไม่ได้รับความสะดวก

นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “คนไทยได้รับโอกาสการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ ๒๑” พันธกิจหลัก ๑. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม

^{๑๐๗} <http://th.wikipedia.org/wiki>

^{๑๐๘} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานฉบับสังเคราะห์ จากวิกฤตสู่โอกาส สิ่งที่ยังท้าทายการปฏิรูปการศึกษาของไทย, (กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ๒.ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้และแหล่ง การเรียนรู้อื่น ในรูปแบบต่างๆ ๓.ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีดิจิทัลมาทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบ ๔.พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผลในทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ๕. พัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ สำนักงาน กศน.ได้กำหนดโครงการสำคัญทั้งที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเพื่อร่วมขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และภารกิจต่อเนื่อง โดยโครงการสำคัญที่ดำเนินการเพื่อร่วมขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ๖ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ได้แก่ การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ และการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตพื้นที่พิเศษ

๒. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบด้วย การขับเคลื่อน กศน. สู่ “Smart ONIE” ในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของประชาชนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ และการพัฒนากำลังคนให้เป็น Smart Digital Persons (SDPs) ที่มีทักษะด้านดิจิทัล เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

๓. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ ได้แก่

- ๑) การเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ
- ๒) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรม หรือ Smart Farmer
- ๓) ส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษา หรือ STEM Education
- ๔) เพิ่มอัตราการอ่านของประชาชน
- ๕) ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนสู่วิสาหกิจชุมชน
- ๖) จัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวทางเกษตรธรรมชาติสู่การพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

๔. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่

๑) ส่งเสริมการนำระบบคุบองการศึกษามาใช้ เพื่อสร้างและขยายโอกาสการเรียนรู้ที่สะดวก รวดเร็ว ตรงตามความต้องการ

๒) สร้างกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ E-learning MOOC ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีมาบริหารจัดการเรียนรู้

๓) เพิ่มอัตราการรู้หนังสือและยกระดับการรู้หนังสือของประชาชน

๔) ยกระดับการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายทหารกองประจำการ

๕) พลิกโฉม กศน. ตำบล สู่ กศน.ตำบล 4 G (Good Teacher, Good Place Best Check-In, Good Activities, Good Partnership)

๕ ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการส่งเสริมให้มีการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติธรรมชาติ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างสังคมสีเขียว การกำจัดขยะและมลพิษในเขตชุมชน และส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานศึกษาใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลดการใช้ทรัพยากรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๖. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ส่งเสริมการใช้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-office) ในการบริหารจัดการ รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพทุกระดับให้มีศักยภาพในการทำงานที่เหมาะสม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ หมวด ๑ มาตรา ๘ ก็ได้ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

๑) เป็นศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน

๒) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๓) การพัฒนาสาระและ กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังระบุไว้ใน หมวด ๓ ขอบ ๒ ว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลา ของ การศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคล แต่ละกลุ่ม

การศึกษานอกระบบโรงเรียน เกิดขึ้นจากความเชื่อพื้นฐานหรือปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตที่ว่า บุคลากรได้รับการศึกษาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาไม่ได้จบลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียน หรือ สถาบันการศึกษาเท่านั้น เมื่อบุคคลเรียนสำเร็จในระดับชั้นต่างๆ จากโรงเรียน หรือ สถาบันการศึกษาแล้ว เขาจะต้องออกมาเผชิญกับสภาพแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ ที่แท้จริงของชีวิต ช่วงชีวิตนี้ยาวนานกว่าช่วงที่ศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียนเสียอีก และในช่วงที่ต้องเผชิญกับโลกภายนอกนี้ การศึกษาเท่านั้น ที่จะช่วยพัฒนาให้บุคคลได้พัฒนาตนเอง สามารถปรับตนเองให้สัมพันธ์กับสังคมสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม การเรียนการสอน การศึกษาไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นในรูปแบบของการศึกษาในโรงเรียน หรือ ในสถานศึกษาเท่านั้น การเรียนอาจเกิดขึ้น ที่บ้าน เกิดขึ้นในชุมชน ในไร่นา หรือ สถานที่อื่นๆ การศึกษาอาจเกิดขึ้นภายนอกโรงเรียน โดยมีคนในชุมชน พ่อแม่ พี่น้อง บรรพบุรุษและผู้รู้อื่นๆ เป็นผู้ให้ความรู้ก็ได้ ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้ เรียกว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี ๓ รูปแบบคือ

๑. การศึกษาวิธีเรียนพบกลุ่ม เน้นหนักการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก มีการพบกลุ่มเพื่อนำสิ่งที่ได้ไปศึกษาค้นคว้า แล้วมานำเสนอ อภิปราย และสรุปร่วมกันในลักษณะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต

๒. การศึกษาวิธีเรียนทางไกล เป็นวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านสื่อการศึกษาทางไกล

๓. การประเมินเทียบระดับการศึกษา เป็นการประเมินจากความรู้ ทักษะ ผลงาน ประสิทธิภาพจากแฟ้มสะสมผลงาน โครงการ การสอบปฏิบัติ สัมภาษณ์

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยจัดส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีพ เพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ ของบุคคลและกลุ่มบุคคล เป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาอาชีพมี ๔ ประเภทคือ

๑. การฝึกทักษะอาชีพ โดยจัดการศึกษาด้านอาชีพหลักสูตรระยะสั้น เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการอาชีพ

๒. การเข้าสู่อาชีพ เป็นการพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้สามารถคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพ

๓. กลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์แก่กลุ่มที่มีอาชีพประเภทเดียวกัน ให้สามารถพัฒนาปริมาณและคุณภาพผลผลิตเข้าสู่การจำหน่ายมีรายได้ยิ่งขึ้นเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

๔. การพัฒนาด้วยเทคโนโลยี เป็นการให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่ต้องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาอาชีพและศักยภาพของตนเองและกลุ่มการจัดการศึกษาอาชีพทั้ง ๔ ประเภทเป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องทั้งการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ มิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด เช่น เมื่อเรียนพัฒนาอาชีพ อาจต้องการความรู้ ทักษะอาชีพบางอย่างที่มีเสริมให้อาชีพที่ดำเนินการอย่างมีคุณค่ามากขึ้น

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จำแนกการศึกษานอกระบบเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

๑. การศึกษาพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน ด้วยรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมและมีสาระหลักสูตรที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษาต่อเนื่อง ก่อให้เกิดชีวิตที่มั่นคง และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยนัยดังกล่าว การศึกษาพื้นฐานจึงมีขอบเขตที่กว้างขวาง ครอบคลุมกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดให้ผู้เรียน ต้องได้รับการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี การจัดการศึกษาพื้นฐานจึงครอบคลุมเนื้อหาสาระ ตั้งแต่การส่งเสริมการรู้หนังสือ การศึกษาในหลักสูตรเทียบเท่า การศึกษา ขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่องที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างหลากหลาย รวมทั้งความรู้และทักษะทางคอมพิวเตอร์ (Computer Literacy)

๒. การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ การเรียนรู้อาชีพแบบองค์รวม ที่ประชาชน ครู กศน. และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน

๒.๒ การออกแบบการเรียนรู้ งานอาชีพตามลักษณะของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนา อาชีพในรูปแบบการฝึกทักษะอาชีพ การเข้าสู่อาชีพ การพัฒนาอาชีพ และการพัฒนาอาชีพด้วย เทคโนโลยี

๒.๓ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ที่บูรณาการกับวิถีชีวิต โดยใช้วงจรกระบวนการ คิด ทำ จำ แก้ปัญหา และพัฒนา

๒.๔ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ที่พัฒนาศักยภาพของบุคคล และชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต โดยส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ สร้างเครือข่ายอาชีพ มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ และประสบการณ์การทำอาชีพ ภายใต้วัฒนธรรมของชุมชน มีกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันของชุมชน เป็นชุมชนที่ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และพัฒนาอาชีพ

๓. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริม ความรู้ ความสามารถของบุคคล เพื่อให้สามารถจัดการกับตนเอง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความสุขตามสภาพและมีความปลอดภัยในสังคม การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีสาระสำคัญดังนี้

๓.๑ เป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคคล เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และร่วมแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างมีความสุข

๓.๒ เป็นการเรียนรู้โดยบูรณาการองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ในชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน

๓.๓ เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบโครงการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความสามารถให้กับบุคคล เพื่อให้มีทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ และแต่ละสถานการณ์

แผนปฏิรูปการศึกษา

นางสุทธศรี วงษ์สมาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) กล่าวว่า การสร้างค่านิยมของคนไทย ๑๒ ประการ ตามนโยบายของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายเรื่องการพัฒนาคนอยู่แล้ว โดยอยู่ระหว่างการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบในหลายด้าน เป็นเรื่องดีที่มีการกำหนดเป็นค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีทิศทางที่ชัดเจนตรงกัน ในการพัฒนาคน โดยกระทรวงศึกษาธิการจะเร่งนำค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ ไปสานต่อเป็นรูปธรรม บรรจุลงในเป้าหมายของแผนโรดแมปปฏิรูปการศึกษา พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔ ซึ่งอยู่ระหว่างเปิดรับฟังความคิดเห็นก่อนจะนำเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ ในช่วงเดือนสิงหาคมนี้ โดยมีประชาชนเสนอความคิดเห็น มาแล้วจำนวนมาก ทั้งทางไปรษณีย์ และเว็บไซต์ www.edreform.moe.go.th ซึ่งในแผนเร่งด่วน ศธ.ได้เริ่มปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองแล้ว เพื่อให้นักเรียนรู้หน้าที่ของคนไทย มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความภูมิใจในชาติและความเป็นคนไทย โดยจะเริ่มดำเนินการใช้หลักสูตรใหม่ในภาคเรียนที่ ๒ ปี ๒๕๕๗ ขณะที่วิชาลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด จะเน้นย้ำให้มีการเรียนการสอนที่ครบถ้วนเข้มข้น นอกจากนี้จะทำข้อตกลงกับกระทรวงวัฒนธรรม จัดหลักสูตรธรรมะศึกษาเข้าไปในโรงเรียน ซึ่งนักเรียนที่เรียนจบยังได้รับประกาศนียบัตรนักธรรมตรีควบคู่ไปด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินการสร้างค่านิยมของคนไทยจะต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกภาคส่วนด้วย

ตั้งแต่ระดับครอบครัวที่จะต้องมีความรักความอบอุ่น พ่อแม่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ต่อเนื่องไปถึงระดับชุมชนและสังคม เมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียนก็จะได้รับการปลูกฝังค่านิยมจากครูอาจารย์ ซึ่ง ศธ.จะปรับปรุงระบบการคัดเลือกบรรจุครูใหม่ เพื่อให้ได้ครูดี เก่ง และที่สำคัญต้องมีจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อจะเป็นแบบอย่างที่ดีกับศิษย์ได้

สำหรับค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ ตามนโยบายของ คสช. ประกอบด้วย

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
๗. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่

ถูกต้อง

๘. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
๙. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

๒.๕.๒ การบริหารจัดการ งาน ๔ ด้าน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ สถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน กระทรวงศึกษาธิการ ภาระหน้าที่การบริหารงานในโรงเรียน ๔ ฝ่ายตามกฎกระทรวง ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๓๙ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๔๕) ออกกฎกระทรวงดังต่อไปนี้^{๑๐๙} ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง^{๑๑๐} ให้มีความสำคัญในการบริหาร ๔ ด้าน ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป

๑. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ ๑๗ อย่างด้วยกันคือ

๑.๑ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

๑.๒ การวางแผนงานด้านวิชาการ

๑.๓ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

๑.๔ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

๑.๕ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

๑.๖ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

๑.๗ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

^{๑๐๙} กระทรวงศึกษาธิการ. กฎกระทรวงเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๐ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔/ตอนที่ ๒๔ ก/หน้า ๒๙/๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐.

^{๑๑๐} ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๗๔ ก/หน้า ๑/๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒.

๑.๘ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

๑.๙ การนิเทศการศึกษา

๑.๑๐ การแนะแนว

๑.๑๑ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

๑.๑๒ การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

๑.๑๓ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

๑.๑๔ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

๑.๑๕ การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

๑.๑๖ การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

๑.๑๗ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๒. ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ ๒๒ อย่างด้วยกันคือ

๒.๑ การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ หรือ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

๒.๒ การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

๒.๓ การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

๒.๔ การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

๒.๕ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

๒.๖ การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

๒.๗ การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้จ่ายผลผลิตจากงบประมาณ

๒.๘ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

๒.๙ การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

๒.๑๐ การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

๒.๑๑ การวางแผนพัสดุ

๒.๑๒ การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

๒.๑๓ การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

๒.๑๔ การจัดหาพัสดุ

๒.๑๕ การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

๒.๑๖ การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

๒.๑๗ การเบิกเงินจากคลัง

๒.๑๘ การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

๒.๑๙ การนำเงินส่งคลัง

๒.๒๐ การจัดทำบัญชีการเงิน

๒.๒๑ การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

๒.๒๒ การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

๓. ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ ๒๐ อย่างด้วยกันคือ

๓.๑ การวางแผนอัตรากำลัง

๓.๒ การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓.๓ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

๓.๔ การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓.๕ การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

๓.๖ การลาทุกประเภท

๓.๗ การประเมินผลการปฏิบัติงาน

๓.๘ การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

๓.๙ การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

๓.๑๐ การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

๓.๑๑ การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

๓.๑๒ การออกจากราชการ

๓.๑๓ การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

๓.๑๔ การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์

๓.๑๕ การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓.๑๖ การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

๓.๑๗ การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

๓.๑๘ การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

๓.๑๙ การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

๓.๒๐ การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับ
การบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ ๒๑ อย่างด้วยกันคือ

๔.๑ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

๔.๒ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

๔.๓ การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

๔.๔ งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

๔.๕ การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

๔.๖ การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

๔.๗ งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

๔.๘ การดำเนินงานธุรการ

๔.๙ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

๔.๑๐ การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

๔.๑๑ การรับนักเรียน

๔.๑๒ การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา

๔.๑๓ การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย

๔.๑๔ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

๔.๑๕ การทักษะศึกษา

๔.๑๖ งานกิจการนักเรียน

๔.๑๗ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

๔.๑๘ การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

๔.๑๙ งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (ท) การรายงานผลการปฏิบัติงาน

๔.๒๐ การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

๔.๒๑ แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

๑) ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ

๓) ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

๔) ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา

๕) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

๖) มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุดเพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว

๓) เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

๔) เพื่อให้ผู้มีส่วนที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ โดยตรง

ถวิล เกื้อกูลวงศ์^{๑๑๑} ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษามีทั้งหมด ๔ ด้าน

๑. ด้านวิชาการ งานวิชาการถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษา ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการต่างๆ ได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ มีการวัดผลประเมินผลเพื่อความก้าวหน้า รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ด้านงบประมาณ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการ อาจเป็นสหกรณ์ ร้านค้า หรือการจัดตั้งกองทุนมาใช้ในการจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

๓. ด้านบุคลากร การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความรวดเร็ว และคล่องตัว อย่างอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

๔. ด้านการบริหารทั่วไป มีบทบาทหลักในการประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาให้ใช้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

^{๑๑๑} ถวิล เกื้อกูลวงศ์ การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติ.(กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช ๒๕๓๐).

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีและการบริหารเชิงพุทธ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยมีขอบข่ายด้านเนื้อหา สาระสำคัญ ตามลำดับดังต่อไปนี้

วนิดา พันธุ์แก้ว ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา กศน.ตำบลแม่จริม หลักสูตร การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่มีต่อการใช้บริการ กศน.ตำบลแม่จริม สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การแสดงความพึงพอใจของนักศึกษา กศน.ตำบลแม่จริม หลักสูตร การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่มีต่อการใช้บริการ กศน.ตำบลแม่จริม สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจในด้านสื่อการเรียนรู้ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการจัดทำฐานข้อมูลชุมชน ด้านบุคลากรที่ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ตามลำดับ และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของ ช่วงอายุของนักศึกษา คือนักศึกษาที่อยู่ในวัยรุ่นจะมีความถนัดในเรื่องการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมรายบุคคล ส่วนวัยผู้ใหญ่จะมีความถนัดในเรื่องของการประกอบอาชีพประสบการณ์มากกว่าวัยรุ่น ทำให้ศักยภาพของการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ส่งผลให้การจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่างกันไปด้วย ๒. จากผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา กศน.ตำบลแม่จริม หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่มีต่อการใช้บริการ กศน.ตำบลแม่จริม สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน จำแนกตามรายด้านการให้บริการ กศน.ตำบล พบว่าด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีผลความพึงพอใจน้อยกว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ “นักศึกษา กศน.ตำบลแม่จริม หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการ กศน.

ตำบลแม่จรมิ สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จรมิ จังหวัดน่าน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ มากกว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก”^{๑๑๒}

คมกฤษ จันทรขจร ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้องและผู้บริหารเห็นว่านำไปปฏิบัติได้ประกอบไปด้วย ๔ องค์ประกอบ คือ ๑) หลักการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย ปรัชญา นิยาม ความหมาย การเรียนรู้ลักษณะการจัด ๒) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ประกอบด้วย โปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ๓) การจัดปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้การจัดการความรู้และเทคโนโลยีการศึกษา และการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ๔) การเรียนรู้จากประสบการณ์ประกอบด้วย ประเภทของประสบการณ์ วิธีการ หลักการ และจุดมุ่งหมายของการประเมินความรู้จากประสบการณ์ การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้อง^{๑๑๓}

สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิส และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบฯ มี ๕ องค์ประกอบ คือ (๑) การวางแผนการเรียนการสอน (๒) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ (๓) การประเมินผล พบว่า ๑) รูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิสและการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (๔) บทบาทผู้เรียน และ (๕) บทบาทผู้สอน ๒) ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการศึกษาพบว่า (๑) กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๒) กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

^{๑๑๒} วนิตา พันธแก้ว, “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา กศน.ตำบลแม่จรมิ หลักสูตร การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่มีต่อการให้บริการ กศน. ตำบลแม่จรมิ สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จรมิ จังหวัดน่าน”, **รายงานวิจัย**, (น่าน: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จรมิ จังหวัดน่าน, ๒๕๕๔).

^{๑๑๓} คมกฤษ จันทรขจร, “การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต”, **วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑).

ที่ระดับ .๐๑ (๓) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๔) กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการทำงานตามหลักการเรียนรู้ร่วมกันร้อยละ ๘๗.๒๒ ผลการศึกษาปัจจัยและปัญหาทางการใช้รูปแบบกิจกรรมการศึกษา พบว่า รูปแบบกิจกรรมการศึกษามีความเหมาะสมในด้านวัตถุประสงค์หลักการเนื้อหา เทคนิคการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การประเมินผล บทบาทผู้เรียนและบทบาทผู้สอน ข้อควรคำนึงถึงก่อนนำกิจกรรมไปใช้คือ ควรทดลองก่อนใช้๑๔

วัฒน์ย์ ปานจินดา ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบมหาวิทยาลัยไทยแนวพุทธ” ผลการวิจัย พบว่า ๑) หลักการของมหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีปัญญาและใช้ปัญญาในการสร้างความเชี่ยวชาญด้านความรู้ การมีพฤติกรรมให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือ เป็นผู้เผยแผ่ศาสนา หลักธรรมที่ใช้คือ ไตรสิกขา อริยสัจ ๔ ปฏิจ্ঞสมุปบาท ไตรลักษณ์ ชั้นธ ๕ และสัปปริสธรรม ๗ พื้นฐานสำคัญด้านความประพฤติ คือ วินัย ๒) ปัจจัยหลัก ในการจัดการศึกษาคือ ครูบาอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตร ปัจจัยสนับสนุนคือ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ๓) หลักสูตร ปัจจุบัน จัดในรูปแบบรายวิชาเดี่ยว มีข้อเสนอแนะให้จัดการสอนในรูปแบบบูรณาการ ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ตั้งแต่ปีแรกของการศึกษา ดำเนินการต่อเนื่องทุกภาคการศึกษา ด้วยการเสริมสร้างทัศนคติและพัฒนาแนวคิด อาจมีรายวิชาเดี่ยวร่วมด้วยและสอดแทรกในหมวดวิชาชีพ ๑๑๕

พระครูวินัยธรศีลขันธ (ณรงค์ ฐิตวาทโน) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนาส่วนมากเป็นหลักแห่งการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนามนุษย์ให้พ้นจากบ่วงทุกข์ พระพุทธองค์ได้วางหลักอริยสัจ ๔ มาเป็นกรอบให้เกิดการแก้ไขเชิงระบบ ขณะที่วิธีการหรือแนวทางนั้น พระพุทธองค์ได้ทรงให้หลักมัชฌิมาปฏิปทา หรือ มรรคมิถอง ๘ นั้น พระพุทธองค์ได้ทรงให้หลักย่อยให้เหลือเพียง ๓ ส่วนสำคัญที่จะสนับสนุน เพื่อการพัฒนามนุษย์ ซึ่งก็คือ “**หลักไตรสิกขา**” ในส่วนของรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านศีลธรรมจะเน้นไปที่การพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจาใน ๔ มิติ ตามหลักปรัสุทธิตีล

^{๑๑๔} สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์, “การพัฒนาแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิส และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๑๕} วัฒน์ย์ ปานจินดา, “รูปแบบมหาวิทยาลัยไทยแนวพุทธ” *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๒) หน้า ๑.

๔ ประกอบด้วย ๑) อาชีวปริสฺพุทธิศีล หรือ การทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ห่างไกลการทุจริต ๒) อินทริสังวร หรือ การพัฒนาพฤติกรรมทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ให้มีการสำรวมระวัง ๓) ปาฏิโมกขสังวร หรือการอยู่ร่วมกันโดยการยึดถือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ จรรยาบรรณ วิชาชีพ ฯลฯ ๔) ปัจจยปัจจเวกขณะ หรือการพัฒนาพฤติกรรมในการเสพ การบริโภคอย่างมีสติ มีความพอดีและพอเพียง ขณะที่การพัฒนาด้านสมาธิถือเป็นการฝึกฝนทางด้านจิตใจ ให้มีสมาธิ ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาคุณภาพจิตใจให้ตั้งงามให้เป็นจิตใจที่บริสุทธิ์ ประณีต ประเสริฐ ๒) การพัฒนาจิตใจให้มีความเข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง แก่ล้าแก่สามารถ และ ๓) การพัฒนาสภาวะของจิตใจ เป็นการพัฒนาให้มีสุขภาพจิตใจที่ดี จิตใจที่มีความร่าเริง สดชื่น ปิติและอิ่มเอิบใจ สำหรับการพัฒนามนุษย์ในขั้นสูงสุด ด้านปัญญา ประกอบด้วย ๑) การพัฒนาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องลึกซึ้งและชัดเจน ๒) การพัฒนาเพื่อช่วยให้ดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องตั้งงาม ๓) การพัฒนาปัญญาขั้นสูงที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจ สามารถเข้าถึงจนสามารถปรับตัว ปรับใจ ไปในทิศทางที่ถูกต้อง และมีชีวิตที่เป็นอยู่หรือดำรงอยู่ด้วยปัญญาอย่างแท้จริง^{๑๑๖}

ทวิศักดิ์ ทองทิพย์ ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักไตรสิกขาของโรงเรียนวัดพระพุทธรบาทเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” การวิจัยพบว่า หลักการนำรูปแบบไตรสิกขาไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ๒ ประการให้เกิดขึ้นมาก่อน การพัฒนาตามหลักไตรสิกขา คือ การนำเอาปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิมาสร้างเป็นกระบวนการผลสำเร็จที่เกิดจากการใช้หลักไตรสิกขาในการบริหารสถานศึกษา ด้านสถานศึกษา ได้มีความพร้อมในด้านทรัพยากรทางการบริหารทุกๆ องค์ประกอบ เช่น บุคลากร ระบบบริหาร วิชาการ งบประมาณ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ อุปกรณ์การศึกษา สาธารณูปโภคพื้นฐานสวัสดิการอย่างพอเพียง^{๑๑๗}

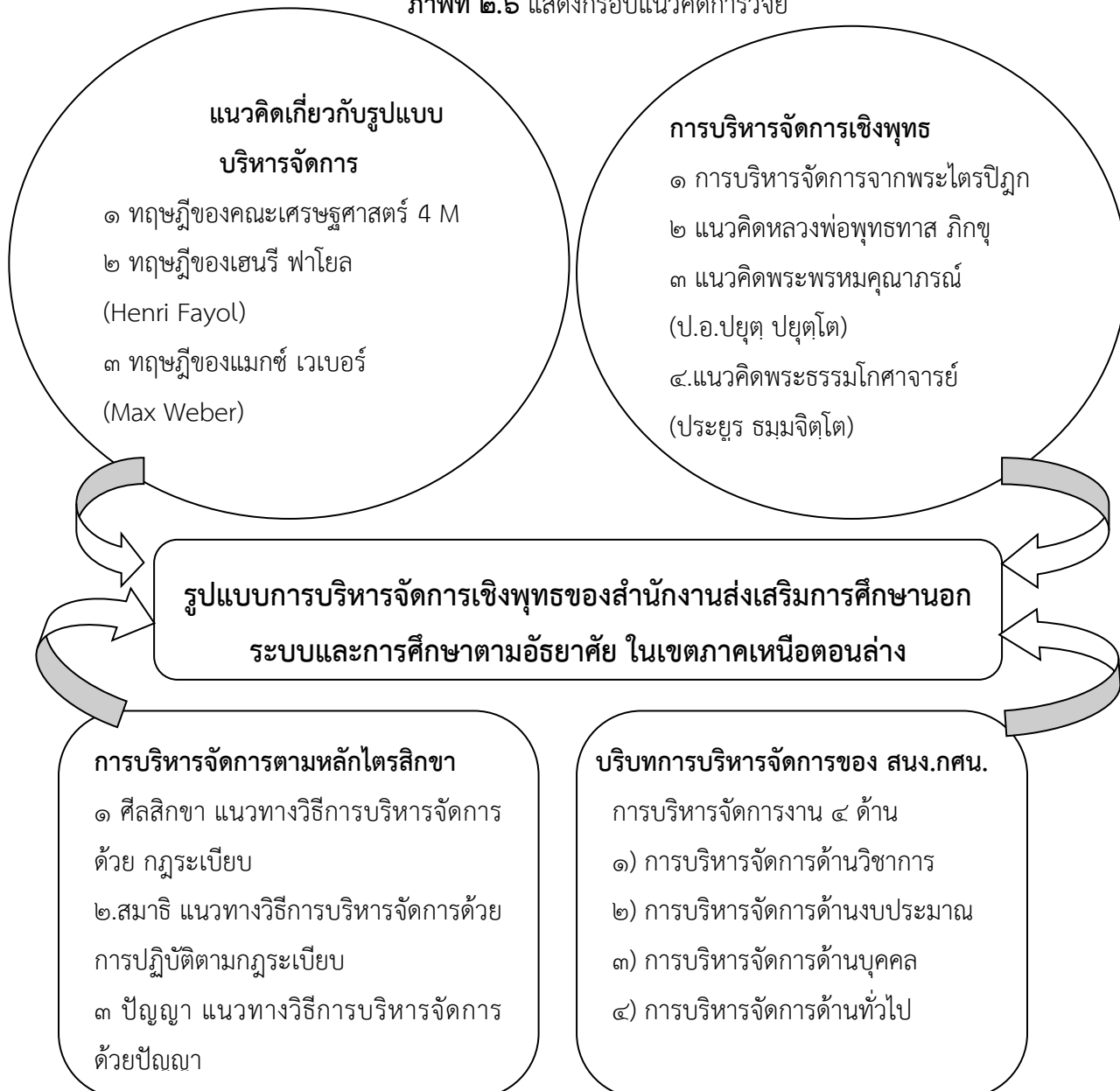
^{๑๑๖} พระครูนิวาสิตขันธ์ (ณรงค์ ฐิตวฑฺฒโน), “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗.

^{๑๑๗} ทวิศักดิ์ ทองทิพย์ “การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักไตรสิกขาของโรงเรียนวัดพระพุทธรบาทเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๗. บทคัดย่อ

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) เพื่อการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒ ไว้ดังนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) เพื่อการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๒.๖ แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง” โดยมีวัตถุประสงค์๑)เพื่อศึกษาสภาพการการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และ ๓)เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ผู้วิจัยต้องการนำเสนอรายละเอียดที่สำคัญและให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่จะทำการศึกษาวิจัย รวมทั้งให้ได้ทราบข้อมูลที่มีรายละเอียดชัดเจนจนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๑. รูปแบบการวิจัย

๓.๒. ขั้นตอนการวิจัย

๓.๓. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

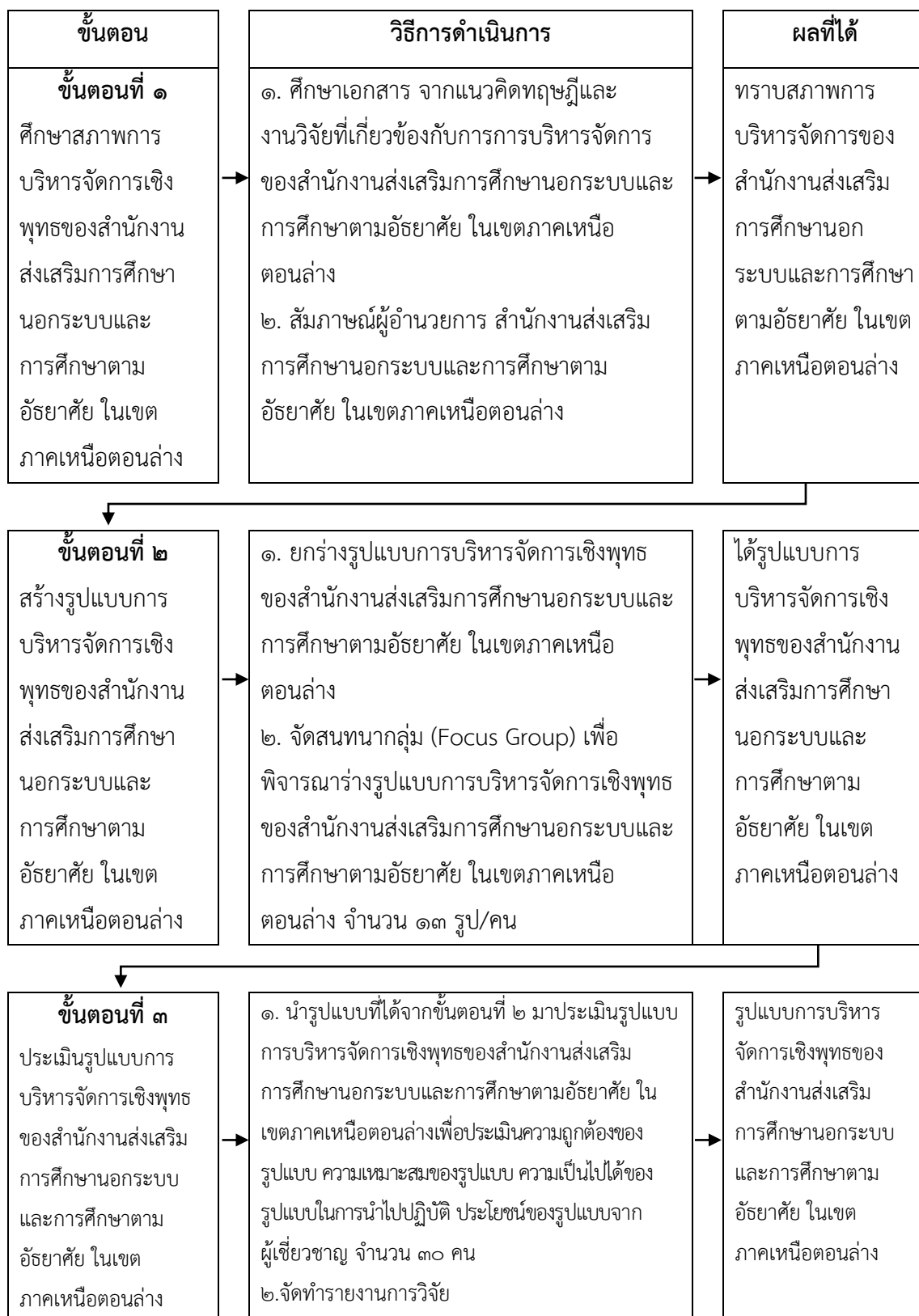
วิธีการดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงพรรณนา(Descriptive Research) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในขั้นตอนที่ ๑ คือจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ คน และอยู่ในขั้นตอนที่ ๒ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่ม การวิจัยเชิงปริมาณปรากฏอยู่ในขั้นตอนที่ ๓ การประเมินรูปแบบ การวิจัยแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่างเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประเมินความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ และประโยชน์ของรูปแบบ

ตารางที่ ๓.๑ ตารางแสดงขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.แหล่งข้อมูล

๑.๑ จากเอกสารผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร พระไตรปิฎก ตำราวิชาการ บทความ
หนังสือ วารสาร สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๘ คน เป็นผู้ที่มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ การบริหารจัดการ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมี
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ให้ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

๑. นายเอียรเอียรถาวรผู้อำนวยการกศน. จ.นครสวรรค์
๒. นางอัมภรณ์ปัญญเบญชาผู้อำนวยการกศน.อำเภอเมือง จ.นครสวรรค์
๓. นายปราโมทย์ มงคลสิทธิเวชผู้อำนวยการกศน.อำเภอตากลี จ.นครสวรรค์
๔. นายภูวพัศ อังศธรมรัตน์ผู้อำนวยการกศน. อำเภอท่าตะโก จ.นครสวรรค์
- ๕.นางอนุรัตน์ สงขำผู้อำนวยการกศน. อำเภอพยุหะคีรี จ.นครสวรรค์
๖. ดร.เสริม จันท์คำผู้อำนวยการโรงเรียนยุวบัณฑิต จ.นครสวรรค์
๗. นางชมัยพร ภัทรเรืองชัย ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอโกรกพระ จ.นครสวรรค์
๘. นางศิริพร สุดเล็ก ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเก้าเลี้ยว จ.นครสวรรค์
๙. นายปราโมทย์ มงคลสิทธิเวช ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอตากลี จ.นครสวรรค์
๑๐. นายชาญชัย โพนทองเส็ง ผู้อำนวยการ กศน. จ.อุทัยธานี
๑๑. นายประเมิน ปรีชพันธ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จ.อุทัยธานี
๑๒. นางอรอนงค์ หนองคาย ผู้อำนวยการกศน. อำเภอหนองฉาง จ.อุทัยธานี
๑๓. นางนภา จิโรภาส ผู้อำนวยการ กศน. จ.กำแพงเพชร
๑๔. นายสมใจ วิชัยยา ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จ.กำแพงเพชร
๑๕. นายอนันต์ แก้วทอง ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอขาณุฯ จ.กำแพงเพชร
๑๖. นายไพฑูรย์ บัวสนธิ์ผู้อำนวยการ กศน. จ.พิจิตร

๑๗. นางสาวอรรทัย จารุภัทรพานิชย์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จ.พิจิตร

๑๘. นายสุพรัตน์ เสรีพงศ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอบางมูลนาก จ.พิจิตร

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกเอกสาร จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างมีขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง จากเอกสาร ตำรา บทความ เว็บไซต์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างกรอบของคำถามที่จะสัมภาษณ์ โดยสร้างเครื่องมือ จากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๓) สร้างแบบสัมภาษณ์ ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด

๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบประเด็นการสัมภาษณ์ ว่าครอบคลุมหรือไม่ และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้นตามข้อเสนอแนะ

๕) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อดูความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์

๖) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปสัมภาษณ์

๗) นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่างจำนวน ๑๘ คน

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

๒) ติดต่อประสานงานโดยการส่งแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองถึงที่ทำงานของผู้เชี่ยวชาญและส่งทางไปรษณีย์ ในวันเวลาสถานที่ที่จะสัมภาษณ์

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามวันเวลาที่นัดหมายไว้โดยขออนุญาตผู้ทรงคุณวุฒิ ในการบันทึกเสียง บันทึกภาพในระหว่างวันที่ ๒๙, มิถุนายน ถึงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๑ ได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ คน และเก็บข้อมูลกลับมาครบทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๔) นำเทปบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ มาดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียง เป็นเอกสารเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่างผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. นำผลการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ ๑ มาจัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการเชิง
พุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๒. นำร่างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่ทำเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

๓. จัดประชุมสนทนากลุ่ม

๔. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑๓ รูป/คน แยกออกเป็นด้านๆ
ประกอบด้วย

๑.ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาจำนวน ๓ รูป/คน

๑. พระราชวรเมธี, ผศ.ดร.ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๒. พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, ดร. รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

๓. พระมหาอุดร อุตตโร ดร.อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัยวิทยาเขตนครสวรรค์

๒.ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบ ๔ คน

๑. รศ.ดร. สุพรต บุญอ่อน อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๒. ผศ.ดร. วิรัช จงอยู่สุข อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๓. รศ.ดร.ธานี เกสทอง คณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๔. ผศ.ดร. สาธิตทรัพย์รวงทอง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

๓.ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ กศน.จำนวน ๔ คน

๑. นายเจียร เจริญถาวร ผู้อำนวยการ กศน.จังหวัดนครสวรรค์

๒. ดร.เสริม จันทร์คำ ผู้อำนวยการโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ยุวบัณฑิตกศน.
เมืองนครสวรรค์

๓. นายภูวพัศ อังศธรมรุต ผู้อำนวยการ กศน. อ.ท่าตะโก

๔. นางอนรรตน์ สงข่า ผู้อำนวยการ กศน.อ.พยุหะคีรี

๔. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน ๒ คน คือ ผู้บริหารศึกษานิเทศก์

๑. นางเมตตา ถวิลไทย ศึกษาานิเทศก์ สพม.๔๒

๒. นางสาวพรรณ ถวิลไทย ศึกษาานิเทศก์ สพม.๔๒

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑) ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเรียนเชิญมาร่วมสนทนากลุ่มที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑

๒) ติดต่อประสานงานโดยการนำหนังสือส่งถึงผู้เชี่ยวชาญ ณ.สถานที่ทำงานด้วยตนเองและนัดหมายวันเวลา สถานที่ ตามกำหนดในหนังสือ

๓) ดำเนินการสนทนากลุ่ม วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ห้องประชุม (๒๑๐๓) อาคารตึกหลวงพ่อคุณปริสุทโธ ด้วยการบันทึกภาพและเสียง

๔) ดำเนินการสรุปข้อมูลจากการสนทนากลุ่มแล้ววิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้ จัดทำเป็นแบบประเมิน รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยคัดเลือกโดยวิธีการเจาะจงได้แก่ ผู้อำนวยการ
ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือ
ตอนล่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

๑. นายเอียร เอียรถาวร ผู้อำนวยการ กศน. จ.นครสวรรค์
๒. นางอัมภรณ์ ปัญญาเบกษา ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จ.นครสวรรค์
๓. นายปรามทย์ มงคลสิทธิเวช ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอตากลี จ.นครสวรรค์
๔. นายภูวพัศ อังศธรมรัตน์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอท่าตะโก จ.นครสวรรค์
๕. นางอนุรัตน์ สงขำ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอพยุหะคีรี จ.นครสวรรค์
๖. ดร.เสริม จันทรคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนยุวบัณฑิต จ.นครสวรรค์
๗. นายชาญชัย โพนทองเสียง ผู้อำนวยการ กศน. จ.อุทัยธานี
๘. นายประเมิน ปรีชพันธ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จ.อุทัยธานี
๙. นางอรอนงค์ หนองคาย ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอหนองฉาง จ.อุทัยธานี
๑๐. นางนภา จิโรภาส ผู้อำนวยการ กศน. จ.กำแพงเพชร
๑๑. นายสมใจ วิชัยยา ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จ.กำแพงเพชร
๑๒. นายอนันต์ แก้วทอง ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอขาณุฯ จ.กำแพงเพชร
๑๓. นายไพฑูรย์ บัวสนธิ์ ผู้อำนวยการ กศน. จ.พิจิตร
๑๔. นางสาวอรทัย จารุภัทรพานิชย์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จ.พิจิตร
๑๕. นายสุพรัตน์ เสรีพงศ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอดงเจริญ จ.พิจิตร
๑๖. นางมาเลียม จันทรพรหม ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอบางมูลนาก จ.พิจิตร
๑๗. นางพัชรินทร์ บัวสนธิ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จ.พิจิตร
๑๘. นางเทวี พิชัย ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอแม่เปิน จ.นครสวรรค์
๑๙. นางชมัยพร ภัทรเรืองชัย ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอโกรกพระ จ.นครสวรรค์

๒๐. นางศิริพร สุดเล็ก ผู้อำนวยการกศน. อำเภอเก้าเลี้ยว จ.นครสวรรค์
๒๑. นายไพศาล สุขรัตน์ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง จ.นครสวรรค์
๒๒. นางกาญจนา บัววัฒน์ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอบรรพตพิสัย จ.นครสวรรค์
๒๓. น.ส.จุฑาทิพย์ มหามามผู้อำนวยการ กศน. อำเภอไพศาลี จ.นครสวรรค์
๒๔. นางนภสร กักพิทักษ์ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอลาดยาว จ.นครสวรรค์
๒๕. นายสุธี เสรีพงษ์ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอทัพทัน จ.อุทัยธานี
๒๖. นายณรงค์ พันธุ์เขตกิจผู้อำนวยการ กศน. อำเภอสว่างอารมณ์ จ.อุทัยธานี
๒๗. นางเบญจมาศ สระทองหย่อม ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอโพทะเล จ.พิจิตร
๒๘. นางสาวภรภัทร บุญจันทร์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอสามง่าม จ.พิจิตร
- ๒๙.นายยงยุทธ น้อยทรัพย์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอลำลูกเกด จ.พิจิตร
- ๓๐.นายชูชาติ ปรีชาจารย์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอตะพานหิน จ.พิจิตร

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมิน รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับคือ ๕,๔,๓,๒ และ ๑ โดยมีค่าน้ำหนัก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อย ที่สุดตามลำดับมีเกณฑ์การประเมินตามมาตราส่วนประมาณค่าดังนี้

มาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ (Rating Scale) สร้างตามมาตรวัดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ดังนี้^๑

ระดับคะแนน ๕ หมายถึง มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับมากที่สุด

ระดับคะแนน ๔ หมายถึง มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับมาก

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.(กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น ๒๕๔๐)

ระดับคะแนน๓ หมายถึง มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับปานกลาง

ระดับคะแนน๒ หมายถึง มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับน้อย

ระดับคะแนน๑ หมายถึง มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับน้อยที่สุด

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑ ขอหนังสืออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อส่งถึงผู้เชี่ยวชาญได้แก่ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน๓๐ คนให้ประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย

๓.๒ ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ที่จะทำการประเมินโดยการส่งด้วยตนเองถึงผู้เชี่ยวชาญในวัน/เวลาและสถานที่ที่ทำการประเมินและการไปเก็บเอกสาร

๓.๓ ให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน ๔ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ โดยการ Checklistตรงในช่องกับความเป็นจริงมากที่สุดตามมาตราส่วนประมาณค่า

๓.๔ ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยวิธีไปเก็บแบบประเมินด้วยตนเองที่สถานที่ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปฏิบัติหน้าที่ จำนวน ๓๐ฉบับ เก็บมาได้ครบทั้ง ๓๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ระหว่าง วันที่ ๑ - ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๑

รวมระยะเวลา ๑ เดือน

๔. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้สถิติในการวิจัยได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อคือ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ขณิต

$\sum x$ คือ ผลบวกของข้อมูลทุกค่า
 n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{(x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x คือ ข้อมูล (ตัวที่ 1,2,3...,n)

$\bar{x}$ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

n คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

เกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ในช่วงคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๑ – ๕.๐๐ แปลความว่า มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความ

เป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ ได้เท่ากับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๑ – ๔.๕๐ แปลความว่า มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความ

เป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับมาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ – ๓.๕๐ แปลความว่า มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความ

เป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๑ – ๒.๕๐ แปลความว่า มีความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความ

เป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๕๐ แปลความว่ามี ความถูกต้อง/มีความเหมาะสม/มีความ

เป็นไปได้ในการปฏิบัติ/และมีประโยชน์ได้เท่ากับน้อยที่สุด^๒

^๒ ชัชวาล เรื่อง ประพันธ์, สถิติพื้นฐาน. (ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา ๒๕๓๙) หน้า ๑๕.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และ ๓) ประเมินรูปแบบวิธีการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น ๔ ตอนดังนี้ คือ

ตอนที่ ๑ ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ตอนที่ ๒ ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ตอนที่ ๓ ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ตอนที่ ๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาในขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑. ผลจากการศึกษาเอกสาร

รูปแบบ (Model) พบว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายไว้ว่า “รูปแบบ” หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลัก หรือ เป็นแนวทางวิธีการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับ^๑ ในการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบ หมายถึง แนวทาง/วิธีการ การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

การบริหารจัดการเชิงพุทธ พบว่า การบริหารจัดการตามหลักไตรสิกขา เป็นหลักในการบริหารจัดการที่เหมาะสมที่จะนำมาบูรณาการใช้กับการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้วยว่า หลักไตรสิกขา เป็นหลักธรรมหมวดใหญ่ ที่หลักธรรมแต่ละหลักธรรม ล้วนอยู่ภายในหลักไตรสิกขา มี ศีล สมาธิ ปัญญา

การบริหารจัดการ ภายใน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า มีการบริหารจัดการงาน ๔ ด้าน ๑) การบริหารจัดการด้านวิชาการ ๒) การบริหารจัดการด้านงบประมาณ ๓) การบริหารจัดการด้านบุคคล ๔) การบริหารจัดการด้านงานทั่วไป

สรุปได้ว่า ในการศึกษาวิจัย การนำหลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มาบูรณาการกับการบริหารจัดการ ๔ ด้าน มี การบริหารจัดการวิชาการ การจัดการงบประมาณ การบริหารจัดการทั่วไป จึงได้ให้ความหมายของ ไตรสิกขา เป็นรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ ๓ ประการ คือ ๑.ศีล เป็นรูปแบบ กฎระเบียบ แนวทางวิธีการบริหารจัดการ ๒.สมาธิ เป็นรูปแบบ การปฏิบัติแนวทางวิธีการบริหารจัดการ ๓.ปัญญา เป็นรูปแบบ ผลการปฏิบัติ แนวทางวิธีการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย ๔ จังหวัดได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดพิจิตร จังหวัดกำแพงเพชร ให้ความสำคัญในการบริหาร ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑. การบริหาร

^๑ Good, Carter. *Dictionary of Education*. Education. Edited by Carter V. Good. New York : McGraw – Hill book Company, Inc. 2005 p.177.

จัดการวิชาการ ๒. การบริหารจัดการงบประมาณ ๓. การบริหารจัดการบุคคล ๔. การบริหารจัดการทั่วไป

เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในการบริหารสถานศึกษา สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เป็นผู้มีความรู้และเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข^๒ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่างมีนโยบาย โดยเน้นไปที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีอิสระที่จะเลือกเรียนด้วยวิธีการต่างๆ ที่หลากหลาย โดยไม่เน้นรูปแบบของการศึกษา ดังนั้นจึงเป็นมุมมองที่แตกต่างกันระหว่างการจัดการศึกษากับกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งกระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์และผสมผสานกลมกลืนกับการดำเนินชีวิตของบุคคล ตามแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิต ก็คือการศึกษาตามอัธยาศัย

๒ ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ คน เป็นผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ใช้กรอบการบริหารจัดการตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๙ ให้ความสำคัญในการบริหาร ๔ ด้าน ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ **๑ การบริหารจัดการด้านวิชาการ** ๑) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ๒) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ๓) การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ๔) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ๕) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ๖) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ๗) การนิเทศการศึกษา ๘) การแนะแนวการศึกษา ๙) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ๑๐) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ๑๑) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๑๒) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา **๒ การบริหารจัดการด้าน การบริหารงบประมาณ** ๑) การจัดทำและเสนอของบประมาณ ๒) การจัดสรรงบประมาณ ๓) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ๔) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๕) การบริหารการเงิน ๖) การ

^๒สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร, **สรุปจำนวนบุคลากร สังกัด สำนักงาน กศน. ทบท. ป ๒๕๕๕**, (รายงานผลดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๕), หน้า ๓.

บริหารบัญชี ๗) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ๓ **การบริหารจัดการด้าน การบริหารงานบุคคล ๑)** การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ๒) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ๓) การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ๔) วินัยและการรักษาวินัย ๕) การออกจากราชการ ๔ **การบริหารจัดการด้าน การบริหารทั่วไป ๑)** การดำเนินงานธุรการ ๒) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ๔) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ๕) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร ๖) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ๗) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณบุคลากรและบริหารทั่วไป ๘) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ๙) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน ๑๐) การรับนักเรียน ๑๑) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบอกระบบและตามอัธยาศัย ๑๒) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ๑๓) งานส่งเสริมกิจการนักเรียน ๑๔) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ๑๕) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา ๑๖) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น ๑๗) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน ๑๘) งานบริการสาธารณะ

ผลจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ ท่าน เป็นผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในประเด็นๆ ที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ โดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา มาบูรณาการกับงาน ๔ ด้าน คือ ๑) การบริหารจัดการด้านวิชาการ ๒) การบริหารจัดการด้านงบประมาณ ๓) การบริหารจัดการด้านบุคคล ๔) การบริหารจัดการด้านทั่วไป พบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา บูรณาการได้ดังนี้ ๑) ด้านศีล กฎระเบียบข้อบังคับ (ศีลสิกขา) ๒) ด้านสมาธิ การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ (สมาธิสิกขา) และ ๓) ด้านปัญญา ผลแห่งการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ (ปัญญาสิกขา)

๑) รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยหลักไตรสิกขา ๓ ได้แก่

- (๑) ศีลสิกขา (ศีล) การบริหารจัดการด้วยระเบียบปฏิบัติ
- (๒) สมาธิสิกขา (สมาธิ) การบริหารจัดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ
- (๓) ปัญญาสิกขา (ปัญญา) การบริหารจัดการผลปฏิบัติอย่างมีวิสัยทัศน์

๑ การบริหารจัดการด้าน วิชาการ

การบริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การสอดแทรก หลักธรรมในหลักสูตรการสอนและครูผู้สอนได้สอนแทรกหลักธรรมในการสอนบ้าง สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จัดโครงการพัฒนาจิต นำนักศึกษาเข้าร่วมปฏิบัติ ธรรมในบางปีงบประมาณ และการส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมการเรียนรู้^๓ การ บริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาระบบการเรียนรู้ กิจกรรมเสริมธรรมะให้กับนักศึกษาตาม หลักธรรมะ ส่งเสริมการรักษาศีล ฝึกสมาธิ และฟังธรรมเสริมสร้างปัญญา บางโอกาส^๔ การบริหาร จัดการวิชาการ ด้านการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ระเบียบปฏิบัติ พร้อมการ ควบคุม และการตรวจสอบตามระบบ การบริหารจัดการวิชาการด้าน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ให้ความรู้คู่คุณธรรม มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วย ศึกษาด้านพฤติกรรม ด้านศีล สมาธิ ปัญญา^๕ การบริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการ ศึกษา โดยใช้สื่อแทรกหลักธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมควบคู่กับหลักวิชาการ ให้ครูผู้วัดดูประสงค์ ของการสอนรายวิชาที่จะต้องสอนตามหลักสูตรว่าจะมีบ้าง กิจกรรมอะไรบ้างที่ควรนำมาปฏิบัติใน การสอนเพื่อเสริมหลักสูตร หรือส่งเสริมความรู้ความเข้าใจวิชานั้นๆ ของนักเรียน^๖ การบริหารจัดการ วิชาการด้าน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มุมธรรมะในห้องสมุดของสำนักงานฯ การบริหารจัดการวิชาการ ด้าน การนิเทศการศึกษา การนิเทศถึงกิจกรรมเสริมสร้างคุณภาพด้วยหลักธรรม กิจกรรมการเข้าค่าย คุณธรรมนำสุข^๗ การบริหารจัดการวิชาการด้าน การแนะแนวการศึกษา สอดแทรกธรรมะเพื่อ เสริมสร้างทักษะพัฒนาทางการศึกษา^๘ การบริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาระบบการประกัน

^๓ สัมภาษณ์ นายเอียร เอียรถาวร, ผู้อำนวยการเขต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครสวรรค์, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^๔ สัมภาษณ์ นางอัมภากรณ์ ปัญญาเบกษา, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครสวรรค์, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นายภูวพัศ อังศธรมรัตน์, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอด่านช้าง จังหวัดนครสวรรค์, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นางอนุรัตน์ สงขำ, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย อำเภอยะหริ่ง จังหวัดนครสวรรค์, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^๗ สัมภาษณ์ นายชาญชัย โพนทองเส็ง, ผู้อำนวยการเขต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดอุทัยธานี, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นายประเมิน ปรีชพันธ์, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

คุณภาพภายในสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล^๙ การบริหารจัดการวิชาการด้าน การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน เสริมหลักธรรมในการดำเนินชีวิต^{๑๐} การบริหารจัดการวิชาการด้าน การวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพ ควรนำผลการสอบของแต่ละวิชา แต่ละชั้นมาวิเคราะห์ทุกสิ้นปีการศึกษา การศึกษามีการบริหารจัดการวิชาการด้าน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ สถานศึกษาอื่น ใช้ประสานสามัคคีธรรม ไตรสิกขาเป็นพื้นฐาน^{๑๑} การบริหารจัดการวิชาการด้าน การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการ การศึกษา มุ่งเน้นสร้างสุขด้วย ศิล สมาธิ ปัญญา การบริหารจัดการวิชาการด้าน การวัดประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การบริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการบริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีการบริหารจัดการวิชาการด้าน การนิเทศ การศึกษา การบริหารจัดการวิชาการด้าน การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การ บริหารจัดการวิชาการด้าน การแนะแนวการศึกษา การบริหารจัดการวิชาการด้าน การส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน^{๑๒} การบริหารจัดการวิชาการด้าน การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การบริหารจัดการวิชาการด้าน การบริหารจัดการวิชาการด้าน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การ วัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การบริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาระบบการเรียน การส่งเสริมครูอาจารย์ไปร่วมอบรมที่คุรุสภา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่นที่เขาจัดขึ้น เป็นการเปิดหูเปิดตาเห็นโลกกว้างขึ้น แทนที่จะเห็นแต่เฉพาะโรงเรียนของตนเองเพียงอย่างเดียว^{๑๓} การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การจัดทำและเสนอของบประมาณ มีการบริหารจัดการ งบประมาณด้าน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ทบทวนภารกิจการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา และศึกษารายงานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ วิเคราะห์

^๙ สัมภาษณ์ นางอรอนงค์ หนองคาย, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางนภา จิโรภาส, ผู้อำนวยการเขต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายสมใจ วิชัยยา, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายปราโมทย์ มงคลสิทธิเวช, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายไพฑูรย์ บัวสนิท, ผู้อำนวยการเขต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร, วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและประเมินสถานภาพ การใช้งบประมาณของสถานศึกษา จัดทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน งาน / โครงการ และกิจกรรมหลักว่าใช้งบประมาณอย่างไร การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การจัดสรรงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล^{๑๔} และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การบริหารการเงิน การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การบริหารบัญชี จัดทำคำขอรับงบประมาณของสถานศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่ายระยะปานกลางเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อพิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องเชิงนโยบาย

๒ การบริหารจัดการด้าน การบริหารงบประมาณ

การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การจัดทำและเสนอของบประมาณ ภายใต้กรอบกฎระเบียบ การควบคุม และตรวจสอบ เป็นไปอย่างถูกต้องโปร่งใส^{๑๕} การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การจัดสรรงบประมาณ^{๑๖} การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน^{๑๗} การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การบริหารการเงิน การบริหารจัดการงบประมาณด้าน การบริหารบัญชี มีการบริหารจัดการงบประมาณด้าน การบริหารพัสดุและสินทรัพย์มีการบริหารจัดการวิชาการด้าน การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้นรวมกันเป็นคณะครูที่สอนวิชาเดียวกันมาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

๓ การบริหารจัดการด้าน การบริหารงานบุคคล

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายเสริม จันคำ, ผู้อำนวยการ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ยุวบัณฑิต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางสาวอรทัย จารุภัทรพานิชย์, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร, วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายสุพรัตน์ เสรีพงศ์, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร, วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายนิรัช สามัคคี, ผู้อำนวยการเขต สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท, วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง^{๑๘} การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน วินัยและการรักษาวินัย มีการบริหารจัดการงานบุคคลด้าน การออกจากราชการ การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน วินัยและการรักษาวินัย การแนะแนวให้คำปรึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนมีการฝึกทักษะการบริหารจัดการ ทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์แก่ครูมีความสนใจที่จะเลือก และกำหนดตัวเองให้มีพฤติกรรมของตนนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้มีการบริหารจัดการงานบุคคลด้าน การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งมีการบริหารงาน มีการให้กำลังใจผู้ร่วมงานและบุคลากรในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ผลตามวัตถุประสงค์มีการนำความรู้มาบริหารจัดการอย่างเป็นระบบตามแนวคิดการบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษาสร้างกลุ่มผู้นำที่เข้มแข็งบุคลากรเชื่อมโยงโครงสร้างของทีมเป็นอย่างดี และบรรลุสู่กลยุทธ์พัฒนาโครงสร้างของทีมงานการพัฒนาการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ความรักความศรัทธาในวิชาชีพครู การวางตนให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี การอุทิศตนให้กับการพัฒนาผู้เรียน การสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู เช่น การจัดบรรยากาศการทำงานแบบร่วมกันคิด การให้ความยุติธรรม การจัดสวัสดิการ ประโยชน์ และบริการแก่บุคลากร การให้โอกาสตามเส้นทางความก้าวหน้าในวิชาชีพครู การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน การส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน ผู้บริหารกำหนดคุณสมบัติตามความสามารถของบุคลากรและความต้องการขององค์กรอย่างแท้จริงเห็นแก่พวกพ้องการบริหารจัดการงานบุคคลด้าน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานบริหารบุคลากร การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างต่อผู้ร่วมงานในการวางแผนบุคลากรเพื่อประโยชน์ขององค์กรอย่างแท้จริง^{๑๙} การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน ผู้บริหารวางแผนบุคลากรด้วยความเป็นธรรมต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน ผู้บริหารใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการวางแผนงานบุคลากร มีการบริหารจัดการงานบุคคลด้าน ผู้บริหารยึดหลักการปกครองที่เป็นธรรมต่อผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ การบริหารจัดการงานบุคคลด้าน

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายวันชัย น้อยสุข, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท, วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นางอุทัยวรรณ โพธิ์กระจำง, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท, วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๑.

การนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการคัดเลือกครูผู้สอนและนักเรียน มีการบริหารจัดการงานบุคคลด้านองค์กร การประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นและวางแผนปฏิบัติงานต่างๆ ร่วมกันเสมอ

๔ การบริหารจัดการด้าน การบริหารทั่วไป

การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การดำเนินงานธุรการ การบริหารจัดการทั่วไปด้าน งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารจัดการทั่วไปด้าน งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การบริหารจัดการทั่วไปด้าน งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การรับนักเรียน การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบอกระบบและตามอัธยาศัย การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การบริหารจัดการทั่วไปด้าน งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา มีการบริหารจัดการทั่วไปด้าน การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา^{๒๐} การบริหารจัดการทั่วไปด้าน งานประสานราชการ กับเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น การบริหารจัดการทั่วไปด้าน การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน มีการบริหารจัดการทั่วไปด้าน งานบริการสาธารณะ

ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ ความเหมาะสม ความเป็นได้ของ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในเรื่อง ๑) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบ ๒) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ๓) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา ๔) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

^{๒๐}สัมภาษณ์ นายอนันต์ แก้วทอง, ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี จังหวัดกำแพงเพชร, วันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๑.

การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย ในเขตภาคเหนือ มีการบริหารจัดการ ๔ ด้าน

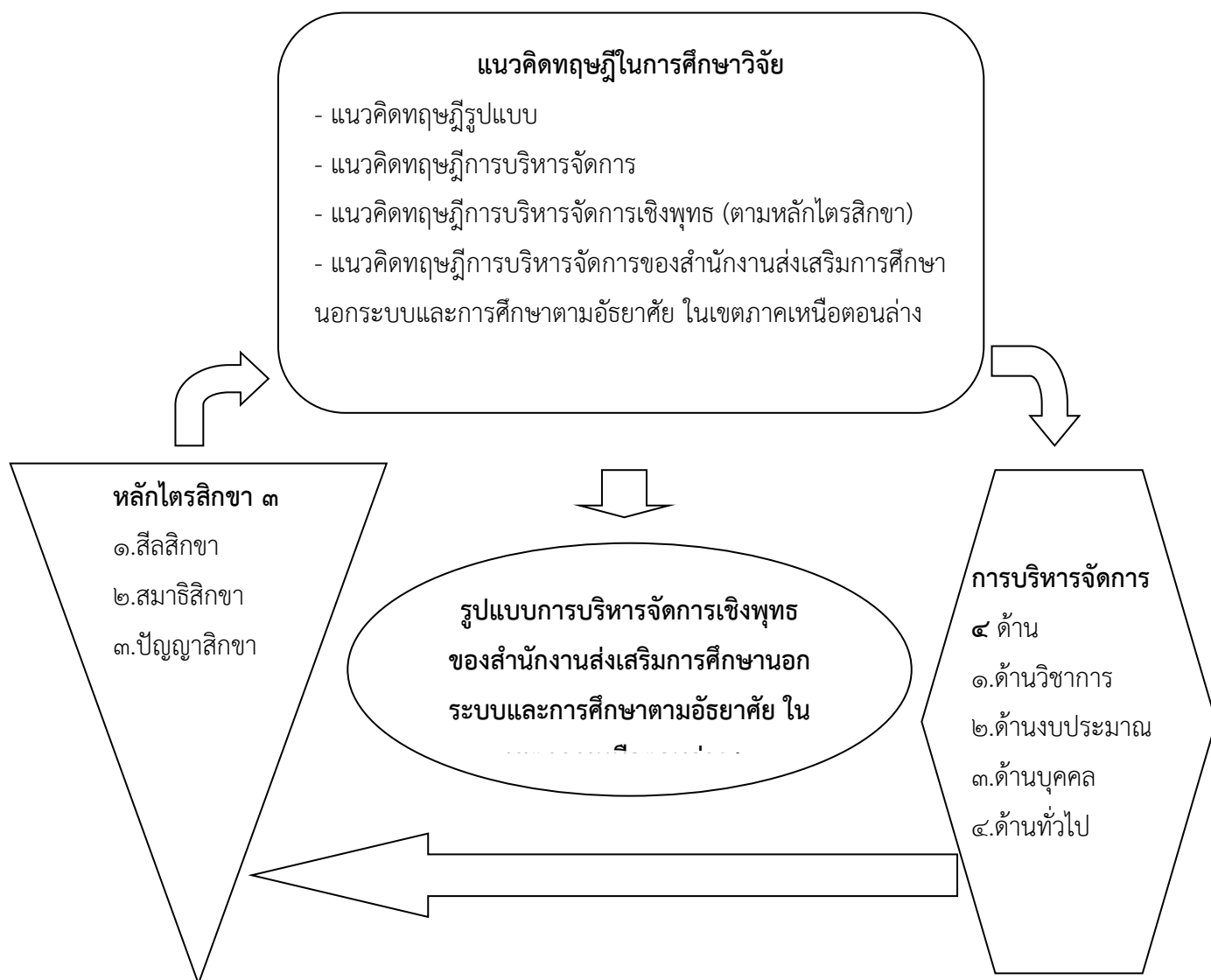
- (๑) การบริหารงานด้านวิชาการ
- (๒) การบริหารงานด้านงบประมาณ
- (๓) การบริหารงานด้านบุคคล
- (๔) การบริหารงานด้านทั่วไป

๑) รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ ที่เหมาะสม คือ หลักไตรสิกขา ได้แก่

- (๑) สीलสิกขา (ศีล) การบริหารด้วยระเบียบปฏิบัติ
- (๒) สมาธิสิกขา (สมาธิ) การบริหารงานที่มีการควบคุมอย่างเป็นระบบ
- (๓) ปัญญาสิกขา (ปัญญา) การบริหารอย่างมีวิสัยทัศน์

๒) รูปแบบการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดได้ ให้คำแนะนำในการจัดสร้างรูปแบบและมีความเห็นพร้อม ในการ
สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้วยการนำหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มาการบูรณาการ
กับการบริหารจัดการ ๔ ด้าน ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ตอนที่ ๒ สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ดังนี้

ผู้วิจัยได้นำผลจากการประชุมสนทนากลุ่ม มาयर่างเป็นรูปแบบได้ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธที่จะนำมาสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา โดยการสังเคราะห์จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์จากสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสรุปได้ดังนี้

รูปแบบ	รูปแบบย่อย	แนวทาง/วิธีการ การบริหารจัดการ
การบริหารจัดการ เชิง พุ ท ธ ข อ ง สำนักงานส่งเสริม การ ศึกษานอก ระ บ บ แ ละ การ ศึกษิตาม อัธยาศัย	๑.การบริหารจัดการ ด้าน วิชาการ(ศีล)	๑) สร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎระเบียบ หลักสูตรแกนกลาง ๒) สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ๓) ผู้บริหารส่งเสริมและสร้างระเบียบการแนะแนว การศึกษา ๔) สร้างสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ๕) สร้างระบบนิเทศการเรียนการสอน ๖) สร้างระบบแนะแนวการศึกษา ๗) ผู้บริหารจัดทำระเบียบการวัดประเมินผลและการ เทียบโอนผลการเรียน ๘) จัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
	๑.การบริหารจัดการ ด้าน วิชาการ(สมาธิ)	๑) ปฏิบัติตามหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตาม หลักสูตรแกนกลาง ๒) ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ๓) ดำเนินการสร้างระเบียบการแนะแนวการศึกษา ๔) ดำเนินการทำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการ ศึกษา ๕) ดำเนินการนิเทศการเรียนการสอน ๖) ดำเนินการแนะแนวการศึกษา ๗) ดำเนินการการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผล การเรียน ๘) ดำเนินการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

รูปแบบ	รูปแบบย่อย	แนวทาง/วิธีการ การบริหารจัดการ
	๑ . ก า ร บ ริ ห า ร จ้ ด ก า ร ต้ า น วิชาการศึกษา(ปัญญา)	๑) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร แกนกลาง ๒) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ๓) ส่งเสริมการสร้างระเบียบการแนะแนวการศึกษา ๔) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ๕) ส่งเสริมการนิเทศการเรียนรู้การสอน ๖) ส่งเสริมการแนะแนวการศึกษา ๗) พัฒนาการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ๘) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
การบริหารจัดการ เชิงพุทธรูปของ สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอก ระบบและ การศึกษาตาม อัธยาศัย	๒ ก า ร บ ริ ห า ร จ้ ด ก า ร ต้ า น ก า ร บริหารงบประมาณ (ศีล)	๑) การจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ ตามกฎระเบียบ ๒) การจัดทำและเสนอของบประมาณ ๓) การจัดสรรงบประมาณ ๔) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๕) การบริหารการเงิน ๖) การบริหารบัญชี ๗.การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ๘. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผล การใช้จ่ายงบประมาณประจำปี
	๒ . ก า ร บ ริ ห า ร จ้ ด ก า ร ต้ า น ก า ร บริหารงบประมาณ (สมาธิ)	๑) การดำเนินงานจัดทำคำขอตั้งงบประมาณ ๒) การดำเนินงานจัดทำและเสนอของบประมาณ ๓) การดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ ๔) การดำเนินงานระดมทรัพยากรและการลงทุน ๕) การดำเนินงานบริหารการเงิน ๖) การดำเนินงานบริหารบัญชี ๗.การดำเนินงานบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ๘. การดำเนินงานตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

รูปแบบ	รูปแบบย่อย	แนวทาง/วิธีการ การบริหารจัดการ
	๒ . ก า ร บ ริ ห า ร จั ด ก า ร ด້ า น ก า ร บ ริ ห า ร บ ปร ะ ม า ณ (ป ญ ญา)	๑) พัฒนาคำขอตั้งงบประมาณ ๒) พัฒนางานจัดทำและเสนอของงบประมาณ ๓) พัฒนางานจัดสรรงบประมาณ ๔) ส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษา ๕) พัฒนางานบริหารการเงิน ๖) พัฒนางานบริหารบัญชี ๗.พัฒนางานบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ๘. ส่งเสริมการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี
การบริหารจัดการ เชิง พุ ท ธ ข อ ง ส ำ นั ก ง า น ส ่ง เส ร ม ก าร ศี ก ษ า น อ ก ร ะ บ บ แ ล ะ ก าร ศี ก ษ า ต ำ ม อ ั ธ ย า ศั ย	๓ ก า ร บ ริ ห า ร จั ด ก า ร ด້ า น ก า ร บ ริ ห า ร บ ุ ค ค ล (ศี ล)	๑) สร้างกฎเกณฑ์แผนอัตรากำลังและการกำหนด ตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ ๒) กำหนดวิธีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู ๓) กำหนดระเบียบวิธีการพัฒนาประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานราชการ ๔) กำหนดกฎระเบียบและการรักษาวินัยของข้าราชการ ๕) สร้างระเบียบกฎเกณฑ์การออกจากราชการ
	๓ ก า ร บ ริ ห า ร จั ด ก า ร ด້ า น ก า ร บ ริ ห า ร บ ุ ค ค ล (ส มา ธิ)	๑) ดำเนินการวางแผนแผนอัตรากำลังและการกำหนด ตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ ๒) ดำเนินการตามวิธีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู ๓) ดำเนินการตามระเบียบวิธีการพัฒนาประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานราชการ ๔) ดำเนินการตามกฎระเบียบและการรักษาวินัยของ ข้าราชการ ๕) ดำเนินการตามระเบียบกฎเกณฑ์การออกจาก ราชการ

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

รูปแบบ	รูปแบบย่อย	แนวทาง/วิธีการ การบริหารจัดการ
	๓ การบริหารจัดการด้าน การบริหารบุคคล (ปัญญา)	๑) พัฒนาด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ ๒) พัฒนาวิธีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู ๓) พัฒนาระเบียบวิธีที่จะนำมาพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานราชการ ๔) พัฒนากฎระเบียบและการรักษาวินัยของข้าราชการ ๕) พัฒนาระเบียบกฎเกณฑ์การออกจากราชการ
การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	๔ การบริหารจัดการด้าน การบริหารทั่วไป(ศีล)	๑) สร้างทีมงานธุรการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ๒) มอบหมายหน้าที่การงานตำแหน่งเลขานุการ ๓) จัดทำระบบงานข้อมูลสารสนเทศ ๔) ประสานงานกับเครือข่ายทางการศึกษาและเครือข่ายการศึกษานอกระบบอื่นๆ ๕) จัดทำและจัดสร้างเทคโนโลยีทางการศึกษา ๖) ออกคำสั่งให้บุคลากรได้ดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ๗) มอบหมายหน้าที่การงานให้มีผู้รับผิดชอบงานการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน ๘) มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ๙) สร้างทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน. ๑๐) สร้างระบบการควบคุมภายใน
	๔ การบริหารจัดการด้าน การบริหารทั่วไป(สมาธิ)	๑) ดำเนินงานธุรการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ๒) ดำเนินงานในหน้าที่เลขานุการ ๓) ปฏิบัติงานตามระเบียบและระบบงานข้อมูลสารสนเทศ ๔) ดำเนินการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาและการศึกษานอกระบบอื่นๆ ๕) ดำเนินการจัดทำจัดสร้างเทคโนโลยีทางการศึกษา ๖) ดำเนินการออกคำสั่งให้บุคลากรดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

รูปแบบ	รูปแบบย่อย	แนวทาง/วิธีการ การบริหารจัดการ
การบริหารจัดการ ของสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษา นอกระบบ และ การศึกษาตาม อัธยาศัย	๔ การบริหาร จัดการด้าน การ บริหารทั่วไป(สมาธิ)	๗) ดำเนินการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบงานสำมะ โนประชากรวัยเรียน ๘) ดำเนินการมอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบงานกิจการ นักเรียน ๙) ดำเนินการสร้างทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน. ๑๐) ดำเนินการสร้างระบบการควบคุมภายใน
การบริหารจัดการ ของสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษา นอกระบบ และ การศึกษาตาม อัธยาศัย	๔ การบริหาร จัดการด้าน การ บริหารทั่วไป (ปัญญา)	๑) พัฒนาทีมงานธุรการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ๒) พัฒนาหน้าที่การทำงานในตำแหน่งเลขานุการ ๓) พัฒนาการจัดทำระบบงานข้อมูลสารสนเทศ ๔) ส่งเสริมการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาและ การศึกษานอกระบบอื่นๆ ๕) พัฒนางานเทคโนโลยีทางการศึกษา ๖) ส่งเสริมให้บุคลากรดูแลอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อม ๗) ส่งเสริมและพัฒนาผู้รับผิดชอบงานการจัดทำสำมะโน ประชากรวัยเรียน ๘) พัฒนาให้ผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ๙) พัฒนาทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน. ๑๐) พัฒนาระบบการควบคุมภายใน

ตอนที่ ๓ ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

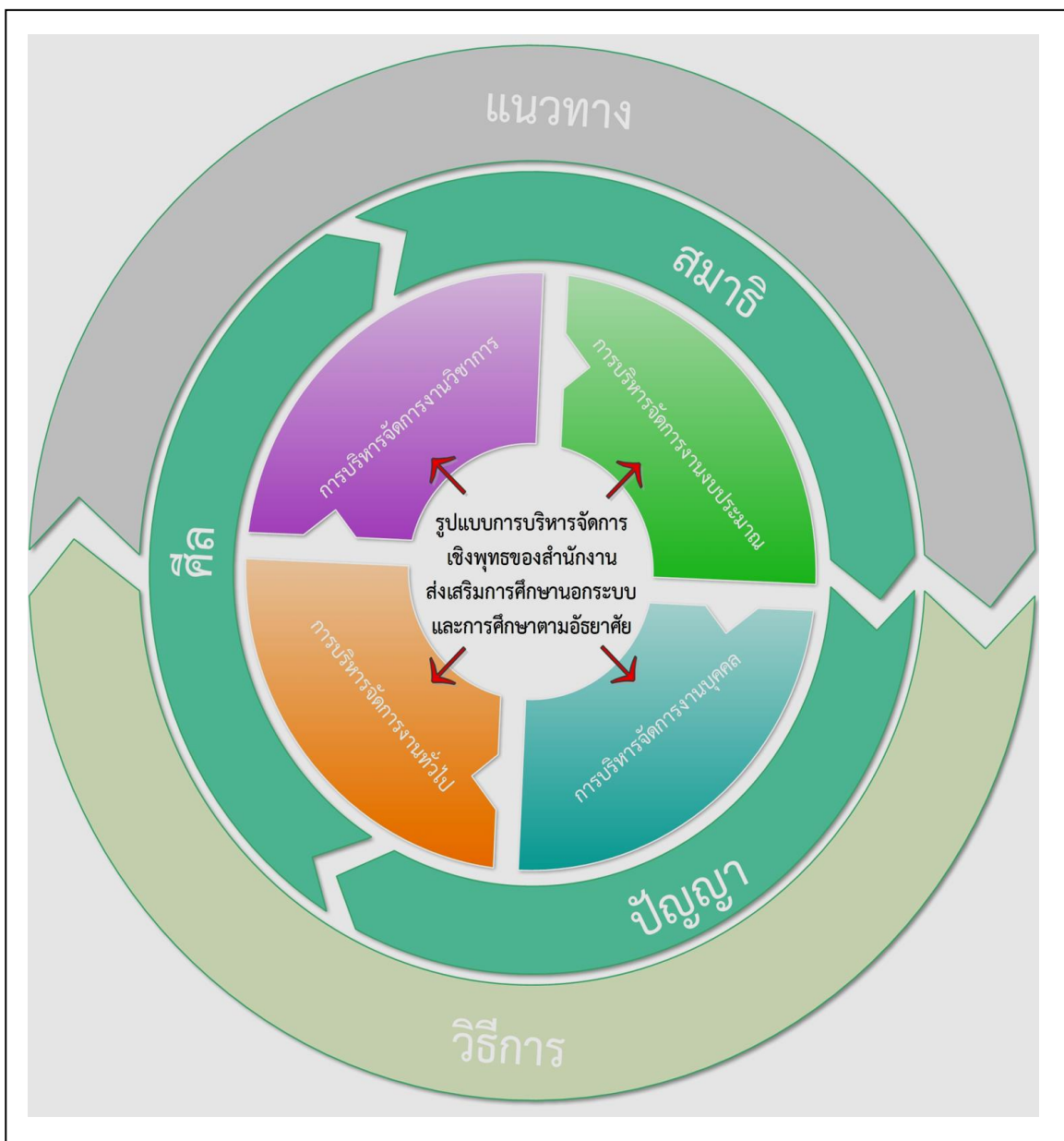
ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ยของการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดย
ผู้เชี่ยวชาญ ๓๐ คนการจัดการความรู้ได้ดังต่อไปนี้

ข้อ ที่	รูปแบบการบริหาร จัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่าง	ค่าเฉลี่ย/แปลผล											
		ความถูกต้อง			ความ เหมาะสม			ความเป็นไป ได้ในการ ปฏิบัติ			ประโยชน์		
		$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล
๑	การบริการด้านวิชาการ ตามหลักไตรสิกขา	๔.๕๖	๐.๕๐	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๕๐	มากที่สุด	๔.๕๓	๐.๖๒	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๕๐	มากที่สุด
๒	การบริการด้าน งบประมาณ ตามหลัก ไตรสิกขา	๔.๕๒	๐.๖๗	มากที่สุด	๔.๕๑	๐.๗๗	มากที่สุด	๔.๕๔	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๕๓	๐.๖๒	มากที่สุด
๓	การบริการด้าน บุคลากร ตามหลัก ไตรสิกขา	๔.๕๒	๐.๖๗	มากที่สุด	๔.๕๑	๐.๗๗	มากที่สุด	๔.๕๔	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๕๓	๐.๖๒	มากที่สุด
๔	การบริการด้านบริหาร ทั่วไป ตามหลัก ไตรสิกขา	๔.๕๓	๐.๖๒	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๕๐	มากที่สุด	๔.๖๓	๐.๕๕	มากที่สุด	๔.๕๖	๐.๕๐	มากที่สุด
	รวมค่าเฉลี่ย	๔.๕๓	๐.๖๕	มากที่สุด	๔.๕๓	๐.๖๗	มากที่สุด	๔.๕๔	๐.๕๗	มากที่สุด	๔.๕๔	๐.๕๖	มากที่สุด

จากตาราง ๔.๒ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ ประโยชน์ของรูปแบบ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามรายชื่อ พบว่า การบริการด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๓ S.D เท่ากับ .๖๕) การบริการด้านงบประมาณ ตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๓ S.D เท่ากับ .๖๗) การบริการด้านบุคลากร ตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๙ S.D เท่ากับ .๕๗) การบริหารจัดการด้านบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๔ S.D เท่ากับ .๕๖)

ตอนที่ ๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้ตามภาพที่ ๔.๑

ภาพที่ ๔.๒ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

“รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง”

บทสรุปเชิงวิเคราะห์ของโมเดล

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย สี่เหลี่ยม ๔ รูป บูรณาการกัน ซึ่งมีความเกี่ยวพันกันดังนี้

ตรงกลาง คือ สิ่งที่อยู่วิจัยได้ตั้งเป้าประสงค์ไว้เป็นข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยชื่อว่ารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

รอบนอก ข้อที่ค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านต่างๆ

๑ คือ ข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านวิชาการ ๑. การบริหารจัดการด้าน วิชาการ(ศิลป) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) สร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง ๒) สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ๓) ผู้บริหารส่งเสริมและสร้างระเบียบการแนะแนวการศึกษา ๔) สร้างสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ๕) สร้างระบบนิเทศการเรียนการสอน ๖) สร้างระบบแนะแนวการศึกษา ๗) ผู้บริหารจัดทำระเบียบการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ๘) จัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ๒ การบริหารด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา (ด้านสมาธิ) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) ปฏิบัติตามหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง ๒) ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ๓) ดำเนินการสร้างระเบียบการแนะแนวการศึกษา ๔) ดำเนินการทำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ๕) ดำเนินการนิเทศการเรียนการสอน ๖) ดำเนินการแนะแนวการศึกษา ๗) ดำเนินการการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ๘) ดำเนินการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ๓ การบริหารด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา (ด้านปัญญา) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง ๒) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ๓) ส่งเสริมการสร้างระเบียบการแนะแนวการศึกษา ๔) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ๕) ส่งเสริมการนิเทศการเรียนการสอน ๖) ส่งเสริมการแนะแนวการศึกษา ๗) พัฒนาการวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ๘) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

๒ คือ ข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านงบประมาณ มีแนวทาง/วิธีการ ตามหลัก ศีล ดังนี้ ๑. การบริหารด้านงบประมาณ ตามหลักไตรสิกขา (ด้านศีล) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) การจัดทำคำขอต้งงบประมาณ ๒) การจัดทำและเสนอของงบประมาณ ๓) การจัดสรรงบประมาณ ๔) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๕) การบริหารการเงิน ๖) การบริหารบัญชี ๗.การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ๘. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๒. การบริหารด้านงบประมาณ ตามหลักไตรสิกขา (ด้านสมาธิ) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) การดำเนินงานจัดทำคำขอต้งงบประมาณ ๒) การดำเนินงานจัดทำและเสนอของงบประมาณ ๓) การดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ ๔) การดำเนินงานระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๕) การดำเนินงานบริหารการเงิน ๖) การดำเนินงานบริหารบัญชี ๗.การดำเนินงานบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ๘. การดำเนินงานตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ๓ การบริหารด้านงบประมาณ ตามหลักไตรสิกขา (ด้านปัญญา) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) พัฒนาคำขอต้งงบประมาณ ๒) พัฒนางานจัดทำและเสนอของงบประมาณ ๓) พัฒนางานจัดสรรงบประมาณ ๔) ส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ๕) พัฒนางานบริหารการเงิน ๖) พัฒนางานบริหารบัญชี ๗)พัฒนางานบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ๘) ส่งเสริมการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

๓ คือ ข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านบุคลากร ตามหลัก ศีล ดังนี้ ๑. การบริหารด้านบุคคล ตามหลักไตรสิกขา (ด้านศีล) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) สร้างกฎเกณฑ์แผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ ๒) กำหนดวิธีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู ๓) กำหนดระเบียบวิธีการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานราชการ ๔) กำหนดกฎระเบียบและการรักษาวินัยของข้าราชการ ๕) สร้างระเบียบกฎเกณฑ์การออกจากราชการ ๒. การบริหารด้านบุคคล ตามหลักไตรสิกขา (ด้านสมาธิ) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) ดำเนินการวางแผนแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ ๒) ดำเนินการตามวิธีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู ๓) ดำเนินการตามระเบียบวิธีการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานราชการ ๔) ดำเนินการตามกฎระเบียบและการรักษาวินัยของข้าราชการ ๕) ดำเนินการตามระเบียบกฎเกณฑ์การออกจากราชการ ๓. การบริหารด้านบุคคล ตามหลักไตรสิกขา (ด้านปัญญา) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) พัฒนาด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งให้เหมาะสมกับความต้องการ ๒) พัฒนา

วิธีการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งครู ๓) พัฒนาระเบียบวิธีที่จะนำมาพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานราชการ ๔) พัฒนากฎระเบียบและการรักษาวินัยของข้าราชการ ๕) พัฒนาระเบียบกฎเกณฑ์การออกจากราชการ

๔ คือ ข้อค้นพบเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ด้านการบริหารทั่วไป ตามหลัก ศิล ดังนี้ ๑. การบริหารงานทั่วไป ตามหลักไตรสิกขา (ด้านศีล) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) สร้างทีมงานธุรการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ๒) มอบหมายหน้าที่การทำงานตำแหน่งเลขานุการ ๓) จัดทำระบบงานข้อมูลสารสนเทศ ๔) ประสานงานกับเครือข่ายทางการศึกษาและเครือข่ายการศึกษานอกระบบอื่นๆ ๕) จัดทำและจัดสร้างเทคโนโลยีทางการศึกษา ๖) ออกคำสั่งให้บุคลากรได้ดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ๗) มอบหมายหน้าที่การทำงานให้มีผู้รับผิดชอบงานการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน ๘) มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ๙) สร้างทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน. ๑๐) สร้างระบบการควบคุมภายใน ๑. การบริหารทั่วไป ตามหลักไตรสิกขา (ด้านสมาธิ) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) ดำเนินงานธุรการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ๒) ดำเนินงานในหน้าที่เลขานุการ ๓) ปฏิบัติงานตามระเบียบและระบบงานข้อมูลสารสนเทศ ๔) ดำเนินการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาและการศึกษานอกระบบอื่นๆ ๕) ดำเนินการจัดทำจัดสร้างเทคโนโลยีทางการศึกษา ๖) ดำเนินการออกคำสั่งให้บุคลากรดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม๗) ดำเนินการมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบงานสำมะโนประชากรวัยเรียน ๘) ดำเนินการมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ๙) ดำเนินการสร้างทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน. ๑๐) ดำเนินการสร้างระบบการควบคุมภายใน ๒. การบริหารทั่วไป ตามหลักไตรสิกขา (ด้านปัญญา) มีแนวทาง/วิธีการบริหารจัดการดังต่อไปนี้ ๑) พัฒนาทีมงานธุรการให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ๒) พัฒนาหน้าที่การทำงานในตำแหน่งเลขานุการ ๓) พัฒนาการจัดทำระบบงานข้อมูลสารสนเทศ ๔) ส่งเสริมการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาและการศึกษานอกระบบอื่นๆ ๕) พัฒนางานเทคโนโลยีทางการศึกษา ๖) ส่งเสริมให้บุคลากรดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ๗) ส่งเสริมและพัฒนาผู้รับผิดชอบงานการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน ๘) พัฒนาให้มีผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน ๙) พัฒนาทีมงานประชาสัมพันธ์ กศน. ๑๐) พัฒนาระบบการควบคุมภายใน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ๑). ศึกษาสภาพการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ตามหลักไตรสิกขา ๓) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี และการบริหารจัดการเชิงพุทธ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย โดยมีข้อสรุปตามขอบข่ายด้านเนื้อหา สำคัญ โดยมีการใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (In-Depth-Interviews) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง รวม ๑๘ คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๓ รูป/คน นำมาวิเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินรูปแบบ จำนวน ๓๐ คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจัดข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีสังเคราะห์เนื้อหา ผลจากการศึกษาสรุปได้ตามขั้นตอน ตามลำดับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Description Research) แล้วได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัย

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สภาพสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๑.การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

จากการศึกษาจากเอกสาร สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย ๔ จังหวัดได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดพิจิตร และจังหวัดกำแพงเพชร เรียกชื่อย่อว่า กศน. มีพระราชบัญญัติการศึกษาเป็นกรอบในการบริหารจัดการ ตาม มาตรา ๓๙ มีการบริหารจัดการ ๔ ด้านเป็นหลัก คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง จำนวน ๑๘ คน สรุปได้ว่า ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักไตรสิกขา ผู้บริหารร่วมกันพัฒนาร่างหลักสูตร ระหว่างผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา มีการวางแผนกำหนดแผนหลักสูตร ทั้งระยะสั้นและระยะยาว การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใช้หลักสูตรแกนกลางและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพการเปลี่ยนแปลง ในการปฏิบัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้มีการอบรมพัฒนาความรู้ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมต่อความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่างๆ ได้ปรับปรุงวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

๕.๑.๒ สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

การสร้างรูปแบบ

๑ ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร พบว่า การบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มี ๔ ด้าน ๑)ด้านวิชาการ ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านบุคคล ๔) ด้านงานทั่วไป การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเชิงพุทธ พบว่า หัวใจการบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา

๒ ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธ พบน้อย ไม่มีรูปแบบชัดเจน ส่วนใหญ่จะตอบว่า มีการนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ

๓ นำข้อมูลที่ได้ จัดประชุมสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างรูปแบบ

สรุปว่า รูปแบบการบริหารเชิงพุทธการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ควรบูรณาการ การบริหารจัดการเชิงพุทธ คือ หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มีให้เข้ากับหลักการบริหารจัดการ ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านวิชาการ ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านบุคคล ๔) ด้านงานทั่วไป เพื่อเป็นรูปแบบในการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๕.๑.๓ ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และประโยชน์ของรูปแบบการ การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อจำแนกตามรายชื่อ พบว่า

๑. การบริการด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๓ SD เท่ากับ .๖๕)
๒. การบริหารด้านงบประมาณ ตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๓ SD เท่ากับ .๖๗)
๓. การบริการด้านบุคลากร ตามหลักไตรสิกขา ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๔ SD เท่ากับ .๕๗)
๔. การบริหารจัดการด้านบริหารทั่วไป ($\bar{x}$ เท่ากับ ๔.๕๔ SD เท่ากับ .๕๖)

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่างผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. สภาพสภาพการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า มีภารกิจ ด้านหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยจัดให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพการเปลี่ยนแปลง มีหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสม ตามความต้องการของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์ ส่งเสริมให้มีการอบรมพัฒนาความรู้ด้านหลักสูตร จัดให้มีการอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้กับคณะครู เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามภาระงานที่ได้รับมอบหมาย พัฒนาความรู้ความสามารถ ความชำนาญในหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ตัวนักเรียน และความต้องการของผู้เรียน โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ** สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยผู้บริหารและคณะครู ได้มีการร่วมกันพัฒนาและได้มีการวางแผนการบริหารจัดการงานทั้ง ๔ ด้าน ทั้งงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป รวมทั้งผู้บริหารได้กำหนดแผนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาว และมีการวางแผนโดยยึดหลัก PDCA ร่วมกันทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร คณะครู กรรมการสถานศึกษา ได้ทำการวางแผนพัฒนาหลักสูตรมีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ใช้หลักสูตรแกนกลางและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยได้มีการจัดทำเป็นหลักสูตรของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทให้ชัดเจน พัฒนาความรู้ความสามารถ ความชำนาญในหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ จัดโปรแกรมการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **คมกฤษ จันทขจร** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าสอดคล้องและผู้บริหารเห็นวามนำไปปฏิบัติได้ประกอบไปด้วย องค์ประกอบ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ประกอบด้วยโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดปัจจัยส่งเสริม

การเรียนรู้ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้การจัดการความรู้และเทคโนโลยีการศึกษา และการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักการ และจุดมุ่งหมายของการประเมินความรู้จากประสบการณ์ องค์ประกอบย่อยที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นด้วยในการปฏิบัติในระดับมาก แต่ระดับของความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปรัชญาของการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้จัดการศึกษาตามอัธยาศัยความหมาย องค์ประกอบ และประเภทของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้การจัดการความรู้หลักการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยและประเภทของการเรียนรู้จากประสบการณ์

๒. รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีความเหมาะสม เป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ** ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารมากมาย และได้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถหลายท่าน และได้จัดประชุมสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง จึงออกมาดี สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีของ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน กล่าวว่า รูปแบบเป็นแนวทางที่เป็นที่ยอมรับ เยาวดี วิบูลย์ศรี รูปแบบเป็นวิธีการถ่ายทอดความคิด คีฬส กล่าวว่า รูปแบบ นำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์** เรื่อง “การพัฒนาแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิส และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน” ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การประเมินผล บทบาทผู้เรียน และบทบาทผู้สอน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนความสามารถในการเผชิญกิจกรรมการศึกษามีความเหมาะสมในด้านวัตถุประสงค์หลักการเนื้อหา เทคนิคการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การประเมินผล บทบาทผู้เรียนและบทบาทผู้สอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูวินัยศีลขันธ์ (ณรงค์ ฐิตวฑฺฒโน)** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า “หลักไตรสิกขา” ในส่วนของรูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรม ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านศีลธรรมจะเน้นไปที่การพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจา การทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ห่างไกลการทุจริต การพัฒนาพฤติกรรมในการเสพ การบริโภคอย่างมีสติ มีความพอดีและพอเพียง การพัฒนาเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องลึกซึ้งและชัดเจน การพัฒนาเพื่อช่วยให้ดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม การพัฒนาปัญญาขั้นสูงที่เกิดจาก

ความรู้ ความเข้าใจ สามารถเข้าถึงจนสามารถปรับตัว ปรับใจ ไปในทิศทางที่ถูกต้อง และมีชีวิตที่เป็นอยู่หรือดำรงอยู่ด้วยปัญญาอย่างแท้จริง

๓. ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ และประโยชน์ของรูปแบบ โดยค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามรายชื่อ พบว่า ๑. การบริการด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา ๒. การบริการด้านงบประมาณ ตามหลักไตรสิกขา ๓. การบริการด้านบุคลากร ตามหลักไตรสิกขา ๔. การบริหารจัดการด้านบริหารทั่วไป ตามหลักไตรสิกขา ความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด และประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง นี้ จึงมีความสมบูรณ์ จึงอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ** ผู้วิจัยได้จัดทำรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ ผลการจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการ ขณะเดียวกัน ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๘ คน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สรุป เอกสารและจากการสัมภาษณ์ นำแนวคิดจากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๑๓ รูป/คนซึ่งล้วนแต่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ได้นำมาสังเคราะห์รวมเป็นรูปแบบและหลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้ส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓๐ คน ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในด้านรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ทำการประเมินรูปแบบ ผลการประเมินจึงออกมาอยู่ในระดับมากที่สุด จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุธีรา นิมิตรนิวัฒน์** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิส และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบฯ มี ๕ องค์ประกอบ คือ (๑) การวางแผนการเรียนการสอน (๒) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ (๓) การประเมินผล พบว่า ๑) รูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิสและการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (๔) บทบาทผู้เรียน และ (๕) บทบาทผู้สอน ๒) ผลการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการศึกษาพบว่า (๑) กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคหลัง

การทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๒) กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๓) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (๔) กลุ่มทดลองมีคะแนนพฤติกรรมการทำงานตามหลักการเรียนรู้ร่วมกันร้อยละ ๘๗.๒๒ ผลการศึกษาปัจจัยและปัญหาทางการใช้รูปแบบกิจกรรมการศึกษาพบว่า รูปแบบกิจกรรมการศึกษามีความเหมาะสมในด้านวัตถุประสงค์หลักการเนื้อหา เทคนิคการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การประเมินผล บทบาทผู้เรียนและบทบาทผู้สอน ข้อควรคำนึงถึงก่อนนำกิจกรรมไปใช้คือ ควรทดลองก่อนใช้ และ **ปรีชา กันธิยะ** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม” ผลการศึกษาพบว่า ๑) สภาพการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ประกอบด้วย ปรัชญา คือ คุณธรรมนำความรู้ สร้างทักษะอาชีพ พัฒนาสังคม วิสัยทัศน์ คือเสริมสร้างคุณธรรม ความรู้ พัฒนามาตรฐานอาชีพ อนุรักษ์สืบทอดศาสนพิธี พัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านพันธกิจมุ่งที่จะปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม บูรณาการระบบศาสนาวัฒนธรรมร่วมกับระบบการศึกษา พัฒนาจิตใจและความสามารถให้เยาวชน ร่วมพัฒนาสังคมและส่วนรวม และเป้าหมายมุ่งที่จะพัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม โดยอบรมปลูกฝังคุณธรรมเด็กและเยาวชนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนมากเห็นว่าด้านปัญหาในการบริหารโรงเรียนพระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรมที่พึงประสงค์ควรบริหารจัดการบุคลากรอย่างเหมาะสม วางแผนร่วมกันทั้งผู้สนับสนุนและผู้รับผิดชอบด้านสภาพการจัดหลักสูตรและการสอนศีลธรรม ควรจัดการศึกษาหลักธรรมโดยใช้เทคนิคและวิธีการสอนในรูปแบบต่างๆ ด้านสภาพการนิเทศการสอน พระนิเทศก์มีน้อยโรงเรียนต้องการพระนิเทศก์โดยตรง ด้านสภาพการพัฒนาการสอนควรพัฒนาคุณภาพการบริหารโดยอบรมด้านกระบวนการและแนวทางในการเรียนการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรม ด้านสภาพการจัดสื่อการสอน สื่อการสอนและงบประมาณในการจัดทำสื่อไม่เพียงพอ ด้านสภาพการจัดกิจกรรม ควรจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมในวันสำคัญทางศาสนา ด้านสภาพการบริหารงบประมาณ บริหารงบประมาณโดยเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอ ด้านสภาพการประเมินผล ประเมินทั้งการเรียนการสอน หลักสูตร และวิธีการสอน ด้านสภาพการบริหารทั่วไป สภาพอาคารสถานที่มีความพร้อมและเหมาะสม ควรจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน ๒) ผลการพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนที่พระมีส่วนร่วมในการสอนศีลธรรม ประกอบด้วย รูปแบบหลักของการบริหารและรูปแบบย่อยอีก ๑๒ รูปแบบ ดังนี้ (๑) รูปแบบหลักการบริหารโรงเรียน (๒) รูปแบบการบริหารงานวิชาการ (๓) รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการหลักสูตร (๔) รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียน (๕) รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยี (๖) รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศ

การศึกษา (๗) รูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลผู้เรียน (๘) รูปแบบการบริหาร งานบุคคล (๙) รูปแบบการบริหารงานการเงิน (๑๐) รูปแบบการบริหารงานทั่วไปด้านงาน ความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน (๑๑) รูปแบบการบริหารงานทั่วไปด้านกิจกรรมนักเรียน (๑๒) รูปแบบการบริหาร งานทั่วไปด้านงานอาคารสถานที่ และควรเป็นนโยบายระดับชาติเพื่อนำไปปรับใช้ และขยายผลการพัฒนารูปแบบในระดับประเทศในอนาคต

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์ “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ เิงนโยบาย

๑. ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมึนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนารูปแบบการดำเนินการที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

๒. ควรเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้และบรรจุให้เป็นรูปแบบ เพื่อ ขับเคลื่อนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและผู้บริหารทุกระดับ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกเรื่องและทุกระดับจะทำให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พัฒนาได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน ตลอดจนมีการสร้าง วัฒนธรรมที่เอื้อเพื่อเอื้อแผ่กัน จะทำให้ภารกิจของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการ ศึกษาตามอัธยาศัย สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

๓.ควรส่งเสริมการใช้และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่เสมอมีการ พัฒนาระบบเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง มีเครื่องมือและอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ใช้ในการ ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและมีโปรแกรมที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ ตลอดจนเพิ่มช่องทางในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้หลากหลาย

๔. ควรเพิ่มช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการเผยแพร่ให้กับบุคลากรและผู้ ที่ สนใจให้เข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ตลอดจนจัดกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงการอบรมสัมมนาทั้ง บุคลากรภายในและภายนอก เพื่อได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายขึ้นและสามารถนำมา พัฒนาปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ของตัวเองได้

๕.ควรให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทุกระดับของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีการเสนอแนะแนวคิด แนว

ทางการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นควรเปิดโอกาส ให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการวางแผน การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมาย การดำเนินกิจกรรมขององค์กร

๖. ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ ที่ต้องการในอนาคตได้อย่างชัดเจน มีความมุ่งมั่นใน การทำงานเพื่อผลสำเร็จโดยรวมของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยเป็นหลัก มีความสามารถในการโน้มน้าวชักจูง ให้ผู้ตามปฏิบัติด้วยความเต็มใจได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้บริหารควรแสดงความชมเชยให้รางวัลหรือเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ให้กับผู้ปฏิบัติงานที่ ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวควรดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

๗. ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรสร้างและส่งเสริมให้บุคลากรมีค่านิยมที่เป็นเอกลักษณ์และยอมรับว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ ถ่ายทอดค่านิยม วิธีการปฏิบัติต่างๆ ให้แก่สมาชิกใหม่เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการ นอกจากนั้นควรส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานเป็นทีมและมีการกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานประพฤติปฏิบัติ ตามค่านิยมร่วม วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

๘. จากสรุปผลการวิจัยที่ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่เชื่อมั่นได้ว่า มีความถูกต้อง ของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ การนำรูปแบบไปใช้ในการปฏิบัติ และประโยชน์ของรูปแบบ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ซึ่ง กระบวนการวิจัยในแต่ละขั้นตอนถือได้ว่าอาศัยหลักการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรนำรูปแบบจากการวิจัยไป ดำเนินการปรับใช้ในการบริหารจัดการสำนักงานต่อไป

๕.๓.๒ เชิงปฏิบัติการ

๑. ส่งเสริมให้บุคลากรคิดและเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการกระตุ้นและการให้รางวัลแก่ ผู้สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มีการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ มีกิจกรรมต่างๆ เช่น การสนับสนุนโครงการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research, R2R) ให้มากขึ้น นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติจริง

๒. พัฒนาสภาพปัจจัยลักษณะองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการความรู้ในทุกด้าน โดยมีการพัฒนาตามปัจจัยลักษณะ จะช่วยให้บุคลากรมีความสามารถในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น

๓. ควรมอบหมายงานที่รับผิดชอบ จัดทำโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มีการคิดและพัฒนาของบุคลากรทุกคนและทำอย่างต่อเนื่อง ตรงตามความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน

๔. ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอทั้งในหน่วยงาน ระหว่างหน่วยงาน และระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการจัดอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากร และหน่วยงานให้พัฒนาอย่างยั่งยืน

๕. ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงานของครู และผู้บริหารในด้านการพัฒนาหลักสูตรไว้ให้ชัดเจน

๖. ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการส่งเสริมครูให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๗. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศึกษาควรมีการพัฒนาปรับปรุงสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้

๘. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ทั้งในของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพของชุมชน ซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

๙. ด้านการวัดประเมินผลผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการวัดผลและประเมินพัฒนาการที่หลากหลายเน้นสภาพจริง

๑๐. ด้านการนิเทศการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีโครงการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาสำนักงาน ใน

แผนปฏิบัติการประจำปี ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไว้เป็นประจำทุกปี

๑๑. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต่อไป

๑๒. ควรจัดการบรรยาย/ฝึกอบรมบุคลากรให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสร้างทักษะที่เกี่ยวกับรูปแบบสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และการพัฒนาระบบคุณภาพการบริหารงานวิชาการในทุกๆ ขั้นตอน รวมถึงการฝึกหัดการจัดเตรียมเอกสารเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ และจากวิธีการวิจัยที่น่าจะมีการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงใคร่ขอเสนอแนะการวิจัยที่ควรทำต่อไป ดังต่อไปนี้

๑. ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักการปฏิบัติธรรมกรรมฐาน

๒. ควรพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๓. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๐๐. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรณัฐเตปิฎก ๒๕๒๕. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

_____. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย

ราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย. ปกรณวิเสสภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๓๙.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ

ราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

_____. ฎีกาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ

ราชภัฏวชิรวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑)หนังสือ:

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ ๕.

กรุงเทพมหานคร : เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล, ๒๕๔๔.

คณาจารย์ภาควิชาบริหารรัฐกิจ. สรุปเนื้อหาวิชาทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย

รามคำแหง, ๒๕๔๙..

จักรกริช หมอประกอบ, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารใน

ศูนย์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗ – ๑๘

จันทรานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บุ๊คพอยท์, ๒๕๔๕.

จันทรานี สงวนนาม. **เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง**. กรุงเทพมหานคร : ม.ท.ป., ๒๕๓๖.

จิรัช (บรรพต) วีระสย และคณะ. **รัฐศาสตร์ทั่วไป**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.

จุลพล สวัสดิยากร. **หลักการบริหารและมนุษยสัมพันธ์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๔๒.

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. **ชุดการศึกษาค้นคว้าวิชา ๒๕๕๓๑๐๑ ทฤษฎีระบบและการประยุกต์ใช้ในการพัฒนา**. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ๒๕๕๓.

ชัชวาล เรื่องประพันธ์. **สถิติพื้นฐาน**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา ๒๕๓๙.

ชุบ กาญจนประกร. **หลักรัฐประศาสนศาสตร์**. (เอกสารโรเนียว) คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พ.ศ. ๒๕๑๐, น. เอกสารประกอบคำบรรยาย ๒๕๐๖.

ดิน ปรัชญพฤทธิ. **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

ถวัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์. **การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, ๒๕๔๐.

ทวี ทิมขำ. **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘.

ทองอยู่ แก้วไทรฮะ. **ไตรมไทร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๖.

ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

ธีระวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เณิมจิระรัตน์. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔.

ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์. **เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๔๒.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. **การเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบพิตรการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๐.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. **ก้าวหน้าสู่ผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบพิตรการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๐.

นิตย สัมมาพันธ์. **การบริหารเชิงพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์ ๒๕๒๙.

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ และพูนศิริ วัจนะภูมิ. “ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท”. ใน

เอกสารการสอนชุดวิชาคหกรรมศาสตร์กับการพัฒนาชุมชน หน่วยที่ ๑ - ๗, พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๔.

เนตรพัฒนา ยาวีราช. **การจัดการสมัยใหม่: Modern management**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส, ๒๕๔๖.

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น ๒๕๔๐.

บุญทัน ดอกไธสง. **การจัดการองค์การ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

บุญทัน ดอกไธสง. **การจัดการองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

ประถม แสงสว่าง. **การบริหารการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร :ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗.

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๕.

พงษ์ศักดิ์ ปญจพรมผล. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๒.

พนัส หันนาคินทร์. **ประสบการณ์ในงานบริหารบุคลากร**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

พนัส หันนาคินทร์. **หลักการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๒๙.

พยอม วงศ์สารศรี. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร : คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๒.

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดรเถรธมโม). **รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก**. พิมพ์ครั้งที่ ๑, กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาบรรณาคาร, ๒๕๕๒.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตตโต). **พุทธวิธีในการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์.พรินต์โปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๔๖.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร :

บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้งโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม (ฉบับเดิม)**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์ดวงแก้ว, ๒๕๔๔.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ ๖, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙.

พระมหาจุฬชัย วชิรเมธี. **คนสำราญงานสำเร็จ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐.

พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙.

พัชรภาพร วีรสิทธิ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน้าทีที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานประกันสังคม”, ๒๕๔๑.

พุทธทาสภิกขุ. **การทำงานที่เป็นสุข**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา, ๒๕๓๗.

พุทธทาสภิกขุ. **เยาวชนกับความรอดของสังคม**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๙.

พุทธทาสภิกขุ. **วิธีแก้ปัญหาชีวิต**. กรุงเทพมหานคร :สำนักพิมพ์แสงธรรม, ๒๕๔๔.

พูลสุข หิงสานนท์. **การพัฒนารูปแบบ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **คู่มือนิสิต หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **โรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. **การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

รัฐธรรมนูญไทย พ.ศ.๒๕๖๐ เล่มที่ ๑๓๔ เล่มที่๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ เมษายน ๒๕๖๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร :

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๒

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕**, พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร : นาน

มีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.

วรรณา แจ้งจรรยา. “การบริหารงานด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ของกองกำกับการ ๒ กอง

บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจ

แห่งชาติ”. **ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป**.

บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๗.

วศิน กาญจนวณิชกุล, **กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา**, เอกสารการเรียนการสอนของคณะ

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร หน้า ๑ – ๕.

วิจิตร ศรีสะอ้าน และคณะ. **หลักการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. “**หลักการอุดมศึกษา**”. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

วิโรจน์ สารรัตนะ. **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การ**

ศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์พิสุทธิ์, ๒๕๔๕.

วิโรจน์ สารรัตนะ. **การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร :

ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๕.

วีระ อัมพันธ์สุข. **พุทธธรรมกับการบริหารบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เอร่าวิณการพิมพ์,

๒๕๒๖.

ส. ศิวรักษ์. **ศาสนากับการพัฒนา**. (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประชาชนจำกัด, ๒๕๑๙). หน้า ๘ -

๕๑; และ อี.เอฟ. ชูเมกเกอร์ (แต่ง) รังสรรค์ชนะพันธุ์ (แปล), **เศรษฐศาสตร์ของชาว**

พุทธ. กรุงเทพมหานคร : ศิวพรการพิมพ์, ๒๕๑๗.

สนธยา พลศรี, **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,

๒๕๔๗.

สมคิด บางโม. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๕.

สมพงศ์ เกษมสิน. **การบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,

๒๕๑๓.

สมยศ นาวิการ. **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๔).

สมยศนาวิการ. **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

สมศักดิ์ คงเที่ยง. (ม.ป.ป.) **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มิตรภาพ การพิมพ์และ
สตูดิโอ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. **“การวิจัยเพื่อหารูปแบบ”**. ในการสรุปรายงานการบรรยายพิเศษท้องถื่นการ
วิจัย ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายรายวิจัยครุศาสตร์ร่วมกับภาควิชาการศึกษานอก
โรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

สาคร สุขศรีวงศ์. **การจัดการ: จากมุมมองนักรบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จี
พีไซเบอร์พรินท์, ๒๕๕๐.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **รายงานฉบับสังเคราะห์ จากวิกฤตสู่โอกาส สิ่งที่ยังทำ
หายการปฏิรูปการศึกษาของไทย**. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๕.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร. **สรุปจำนวน
บุคลากร สังกัด สำนักงาน กศน. กทม. ป ๒๕๕๕**. รายงานผลดำเนินงานประจำปี
๒๕๕๕

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร. **สรุปจำนวน
บุคลากร สังกัด สำนักงาน กศน. กทม. ป ๒๕๕๕**. รายงานผลดำเนินงานประจำปี
๒๕๕๕.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ”**.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, ๒๕๔๒

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **รายงานฉบับสังเคราะห์ จากวิกฤตสู่โอกาส สิ่งที่ยังทำ
หายการปฏิรูปการศึกษาของไทย**. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๕.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **กรอบทิศทางแผนการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๔ .ฉบับปรับปรุง ๑ เมษายน ๒๕๕๙**.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร. **สรุปจำนวน
บุคลากร สังกัด สำนักงาน กศน. กทม. ป ๒๕๕๕**. รายงานผลดำเนินงานประจำปี
๒๕๕๕.

สุธี สุทธิสมบุรณ์ และ สมาน รังสิโยภุชญ์. **หลักการบริหารเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ก.พ., ๒๕๓๖.

สุพินเษาคุปต์. **การจัดการปฏิบัติงาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
๒๕๔๔.

เสนาะ ดิยาวี. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อุทัย บุญประเสริฐ. **หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

อุทุมพร จามรมาน, **๙ ขั้นตอนการทำประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ฟีนี, ๒๕๔๕.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

กรรณิกา เจริญชัย. “การพัฒนาแบบการประเมินประสิทธิภาพของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

คมกฤษ จันทร์ขจร. “การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๑

เครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔

ชาญ สีหาราช. “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๒.

ณัฐหทัย ชลาชนวัฒน์. “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักธรรม : กรณีศึกษา บริษัท ๕๐๕ โภคภัณฑ์ จำกัด”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

เบญจพร แก้วมีศรี. “การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรปริญญาตรีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

เบญจพร แก้วมีศรี. “การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต**. ภาควิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ปรีชา ชันธไพรศรี., “คุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครู ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๕.

ปัทม ปัทมพิมพาคม, “รูปแบบภาวะผู้นำและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. **ปรัชญาดุสิตบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๐.

พระครูนิวาสิตขันธ์ (ณรงค์ จิตตวฑฺฒโน). “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระครูไพโรจน์ภักตร์คุณ (วิโรจน์ ภทฺทปญฺโญ). “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของเจ้าอาวาสในเขต
การปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑๔”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิต
วิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พระปลัดประพจน์ สุภาโต (อยู่สำราญ). การศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**.
บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ (ภักดีแสน). “กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงานส
งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**). บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระราชวชิรเมธี (วีระ วรปญฺโญ). “รูปแบบภาวะผู้นำตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหาร
มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย”. **ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙

พระวุฒิกมล วุฒิกมล. “ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชมุนี (ประยูร ธมม
จิตโต)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

พูนสุข หิงคานนท์. “การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข”,
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ภูษิต วงศ์หล่อสายชล. “การวิจัยและพัฒนาคู่มือกลยุทธ์การส่งเสริมกลยุทธ์การเรียนรู้แบบกำกับ
ตนเองในบริบทการเรียนออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยด้วยการออกแบบการเก็บ
รวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. คณะครุศาสตร์
, กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

มาลี สืบกระแส. “การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา”.

วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยสยาม, ๒๕๕๒.

เยาวดี วิบูลย์ศรี. **การประเมินโครงการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย.
การศึกษา คณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

เยาวดีวิบูลย์ศรี. **การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒

รันต สิงห์กุล, อ่างใน ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ. “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา”.

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑.

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”.

ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘.

เรก วรรณเศียร และอุทุมพร จามรมาน (๒๕๔๑) อ่างใน นายพิสิฐ เทพไกรวัล. “การพัฒนารูปแบบ
เครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก”.

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔

วิเชียร อินทรสัมพันธ์. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการ
จริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับครูมัธยมศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร,
๒๕๔๖.

สมาน อัสวภูมิ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด. **วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต**”. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

สุธีรา นิमितนิววัฒน์, “การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิด นีโอฮิวแมน
นิส และการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี. “การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา”,
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

สุมนิตย์ เกิดหนูวงศ์. “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำ
ตนเองของผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุษฎี
บัณฑิต**. คณะครุศาสตร์, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔

อรรถพ จินะวัฒน์. “การนำเสนอโปรแกรมการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

อรรถพ จินะวัฒน์. “การนำเสนอโปรแกรมการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

(๓) รายงานวิจัย:

วนิดา พันธุ์แก้ว. “การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา กศน.ตำบลแม่จริม หลักสูตร การศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ ที่มีต่อการใช้บริการ กศน. ตำบลแม่จริม สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน”, **รายงานวิจัย**. น่าน: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน, ๒๕๕๔.

(๔) บทความ:

จำนง อติวัฒน์สิทธิ์. การพัฒนาจริยธรรม. **สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. มกราคม - มิถุนายน ๒๕๔๑: ๖๒ - ๗๐.

พรนิภา ลิปะยอม. “การพัฒนาคุณภาพครูภายใต้วิสัยทัศน์ของผู้บริการ”. **วารสารข้าราชการครู**, ๒๕๔๒.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. “มัชฌิมาปฎิปปทา: สายกลางสองมิติ”. **คอลัมน์ธรรมะใต้ธรรมาสน์**. หนังสือพิมพ์ข่าวสด. ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙.

อุทุมพร จามรมาน. “โมเดล(Modal)”,. วารสารวิชาการ.ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒๖ (มีนาคม ๒๕๔๑)

๒. ภาษาอังกฤษ

1. Primary Sources

A. Kaplan, **The Conduct of Inquiry : Methodology for Behavioral**

Bardo, John W., and Hartman, John J, **Urban Soclogoy : A Systematic**

Bartol, K. M., & Martin, D.C.,**Management**, 2nded., (New York: McGraw – Hill,1997

- .Keeves, Educational Research. **Methodology Measurement: An International Handbook**. Oxford : Pergamon Press, 1988
- Brown and Moberg. Organization Theory and Management, A Macro Approach, (n.d., 1980), p.17. อ้างในชัตติยา ตังวสาราญ, “รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก”, ปรัชญาคุณวุฒิ Keeves, P. J. , **Educational research, Methodology and measurement: An international handbook**, (Oxford: Pergamon Press, 1988
- Contemporary English Longman (1981:668) อ้างใน อนุวัช แก้วสว่าง, การพัฒนา R.H. Smith and others, **Management: Making Organizations Perform** (New York : Macmillan, 1980), p. 461. อ้างในชัตติยา ตังวสาราญ, “รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์
- Good, Carter V., **Dictionary of Education**, 5th ed., (New York: McGraw-Hill, 2005
- Gulick, L., & Lydall, U., **Paper on the Sciences of Adminstration**, (New York: Institute of Public Administration, 1973
- Henri Fayol, **General and Industrial Management**, (London: Sir Isaac Pitman and Sons, 191
- Holt, D.H. **Management printciples and practices**, (New Jersey : Prentice – Hall, 1993.
- Husen, T. & Postlethwaite, N.T., **The international encyclopedia of education**, 2nded, (New York: Pergawon press Inc., 1994
- Introduction**, (U.S.A. : F.E. Peacock publishers, Inc, 1982
- J Keeves Educational Research, **Methodology Measurement**, Aa Willer, (1986
- Keeves, 1988 อ้างใน พิสิฐ เทพไกรวัล, “การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อ D. P. Force and S. Richer, **Social Research Methods**, (Englewood Cliffs, R.L. Daft, **Organization theory and Design**, (Singapore: Info Access, 1992
- Likert, Rensis. and Likert, Jane, **New Way Management Conflict**, (New York : McGraw Hill, 1967
- Luther Gulick and Lyndall Urwick, **Papers on the Science of Administration**, (New York: Institute of Public Administration, 1937
- Newman, W. H., & Charles, B. S., **The Process of Management**, (New Jersey: Prentice

Hall, 1964

R.H. Smith and others, **Management : Making Organization Perform**, (New
New Jersey : Prentice-Hall, 1973

Tosi, Henry L. and Carroll, Stephen J., **Management**, 2nd edition, (New York
:JohnWiley & sons, 1982

Wagner, J.A.,&Hollenbeck,J.R. **Management of organization behavior**, (New Jersey :
Prentice – Hall, 1995

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดเขียนกรอกรายละเอียดข้อความ / ตอบข้อซักถามให้ตรงประเด็นกับผู้วิจัย (กรณีบันทึกเสียง) โดยแสดงความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุด

ชื่อ ฉายา.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่สัมภาษณ์.....วันที่สัมภาษณ์/...../๒๕๖๑

ตอนที่๒ สภารูปแบบการบริหารจัดการของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒

๒.๑ มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านวิชาการอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

๒.๒ มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านงบประมาณอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

๒.๓ มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านบุคคลอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

๒.๔ มีรูปแบบการบริหารจัดการด้านทั่วไปอย่างไรบ้าง?

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ ๓ การบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ตามหลักไตรสิกขา เป็นอย่างไรความหมายของการบริหารตามหลักไตรสิกขา คือ ๑. สิลสิกขา (ศีล) ๒. สมาธิสิกขา (สมาธิ) การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ๓. ปัญญาสิกขา (ปัญญา) ผลการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ประเด็น	วิธีการนำหลักธรรมมาร่วมในการบริหารจัดการ	ข้อเสนอแนะ
๑.การบริหารจัดการด้านวิชาการตามหลักไตรสิกขา ๑.๑ บริหารวิชาการด้วยศีล ๑.๒ บริหารวิชาการด้วยสมาธิ ๑.๓ บริหารวิชาการด้วยปัญญา		
๒. การบริหารจัดการด้านงบประมาณตามหลักไตรสิกขา ๒.๑ การบริหารงบประมาณด้วยศีล ๒.๒ การบริหารงบประมาณด้วยสมาธิ ๒.๓ การบริหารงบประมาณด้วยปัญญา		
๓.การบริหารจัดการด้านบุคคลตามหลักไตรสิกขา ๓.๑ การบริหารบุคคลด้วยศีล ๓.๒ การบริหารบุคคลด้วยสมาธิ ๓.๓ การบริหารบุคคลด้วยปัญญา		
๔.การบริหารจัดการด้านทั่วไปตามหลักไตรสิกขา ๔.๑ การบริหารจัดการทั่วไปด้วยศีล ๔.๒ การบริหารจัดการทั่วไปด้วยสมาธิ ๓.๓ การบริหารจัดการทั่วไปด้วยปัญญา		

จบเวลาสัมภาษณ์.....ขอขอบคุณอย่างยิ่ง

พระมหาธนาตน์ติปาโล (แสนณรงค์) นิสิตปริญญาเอก

ภาคผนวก ข. หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๑(๕)/๓๖๐๑

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๓๐๐๐๐

☐	ก.
☐	ข.
☐	ค.
☐	ง.
☐	จ.
☐	ฉ.
☐	ช.
☐	ฅ.
☐	ฉ.
☐	ซ.

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือสัมภาษณ์เพื่อประกอบกรวิจัย

เรียน นายเลียว เพ็ญการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตฯ นคร จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาชา ดาชา ดนติปาโล งามสกุล แสนณรงค์ แด่ประจำตัวมีเลข ๕๗๒๐๕๐๒๐๐๖
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาศึกษา “บัณฑิตศึกษา วิทยาลัย
นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการ
เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒”
ในการวิจัยนี้มีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบกรวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้ปัสได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบกรวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพรหม พรหมกัลป์

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาชา ดาชา ดนติปาโล งามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๙-๔๐๔๘๐๓๓๓

ที่ ศบ ๖๑๖๔.๑(๕)/๑๐๐๐๒

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 วิทยาเขตนครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหาลาภจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 จังหวัดนครสวรรค์, ๖๐๐๐๐

ศูนย์ กศน.อำเภอเมืองนครสวรรค์

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

340 , 2561

10 ก.ค. 2561

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือพิมพ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางอัมมวราภรณ์ ปิณฑะนุกา ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอเมืองนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คุณติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖
 นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
 นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาลาภจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
 เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒"
 ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบผลการวิจัยครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้หนังสือพิมพ์เพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณและขออภัยล่วงหน้ามา ณ
 โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช พรหมเกิดปี

ศูนย์การพัฒนากฤตกรโณบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาลาภจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา ฉายา คุณติปาโล นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๖๔-๙๐๙๘๓๓๓

ที่ ๙๖ ๒๓๖๔๗/๔/๑๐๐๖

โรงเรียนโพธิ์โพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

โรงเรียน

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัย
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ได้นิสิคสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน ดร.เสริม จันทน์คำ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอเมืองฯ นครสวรรค์.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คณิศปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๔๗๒๓๕๐๒๐๐๖
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒"
ในการนี้ขออนุญาตขอสงวนลิขสิทธิ์ของข้าพเจ้า เพื่อให้นำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้นิสิคได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้
พวงปิ่นอย่างถึงทักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตน พัทธนา (กัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน

พระมหาธนา ฉายา คณิศปาโล นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๙-๙๖๔๕๐๓๓๓

ที่ ศธ ๖๓๖๙.๙(๔)/๒๐๐๙

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอท่าดี

วันที่ ๑๕/๖/๒๕๖๑

๑๖๖๑

วันที่ ๒๒ มิ.ย. ๒๕๖๑

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ยืมสื่อสัมภาระเพื่อประกอบการศึกษาวิจัย

เรียน นายภูวพิศ อังศธรบรรทัด ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอท่าดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาระนี้ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๙๖๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษ บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" ในการนี้มีความประสงค์ขอยืมสัมภาระนี้มา เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้ยืมสื่อสัมภาระเพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อหาวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมภักดี)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา ฉายา คนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๖๖๖๖

ที่ ๗๖ ๖๓๖๖.๓(๔)/๑๐๐๓

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองนครราชสีมา
รับที่ ศ/๖๖/๖๖
วันที่ 23 ก.ค. 2561

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตรับหมายเพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายปาริหมย์ วงศ์สิทธิ์เวช ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอตาคลี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบส่งหมาย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา สนธิปาโล บามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๔๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาก่อนศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๔" ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอส่งหมายท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้นิสิตรับหมายเพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมจำเริญ)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา ฉายา สนธิปาโล บามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๙๔-๔๐๕๘๓๓๓

ที่ ศบ ๖๖๖๔.๑(๔)/๑๐๐๕

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพุทธะคีรี	
วันที่ 444 / 61	วันที่ 15.0๑
วันที่ 2 0	ปี พ.ศ. 2561
ปณิธาน ศปช. อำเภอเมืองนครสวรรค์	

วิทยาลัยเกษตรนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผลิตสัมภาระเพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางอนุรัตน์ สงช้า ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอพุทธะคีรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบเก็บภาษี จำนวน ๑๐ ชุด

ด้วย พระมหาพินายา นามสา ปณิธาน นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒” ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอใช้ภาษีเพื่อ นำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้ผลิตได้สัมภาระเพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยศรวณีนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยิกษณ พงทนกุล)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาลัยเกษตรนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาพินายา นามสา ปณิธาน นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๙๙๔-๙๐๐๘๘๘๘๘

ที่ กค ๐๑๒๕.๑(๑)/๑๐๐๘

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๓๓

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งใบสมัครเพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายประพนธ์ ปรีณันท์ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสมัครงาน จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาชนา อายา ดนติปาโล นามสกุล แสงมรรค์ เลขประจำตัวมีสี ๘๗๒๓๕๐/๓๐๐๖
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธทวาทศวิทยาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒"
ในการนี้ขอความอนุเคราะห์ส่งเอกสารแนบมา เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งต่อไป

อนึ่ง จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้จัดส่งใบสมัครเพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกล้า)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน

พระมหาชนา อายา ดนติปาโล นามสกุล แสงมรรค์
โทร. ๐๘๙-๙๐๑๕๕๕๕๕

ที่ ศธ ๖๓๖๔ ๓(๑)/๓๐๐๓

กรมส่งเสริมการศึกษานานาชาติ
L.๑.๓
[ร.ก.๑.๓.๖]

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้จัดส่งสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายท้าวชัย โพนทองแดง ผู้อำนวยการสำนักงานเขต กศน. จังหวัดอุทัยธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา อายา ตนติปาโล นามสกุล แฉนณรงค์ เลขประจำตัวบัตร ๕๖๒๓๕๐๒๐๐๖
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพระพุทธศาสนาและคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการ
เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒”
ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้จัดส่งสัมภาษณ์เพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ
ไว้ ณ โอกาสนี้

เรียนด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเรศ พรหมไพบ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา อายา ตนติปาโล นามสกุล แฉนณรงค์

โทร. ๐๘๙๔-๘๐๐๘๘๘๓๓

ที่ กอ.๐๓๖๕.๓(๔)/๒๐๐๘

๕๓๒

 เปิดคดีศึกษา / กอ.๐๓๖๕.๓(๔)/๒๐๐๘
 วิชาเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดสุพรรณบุรี ๓๐๐๐๐

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ขออนุมัติโครงการที่สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อประกอบพิธี

เรียน นางอรอนงค์ พนงอรรถ ผู้ดำเนินการสำนักงาน กศน. จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี

ถึงที่สำนักงาน กศน. จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ธาตว คุญติปาโล นามสกุล แสนนรงค์ เลขประจำตัวบัตร ๕๗๑๐๑๐๐๖
 มีคุณปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาพุทธศาสนการศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยวิชา
 นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
 เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง"
 ในการนี้มีความประสงค์จะขออนุมัติท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบความรู้ในครั้งต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้มีสัตย์สุจริตใจประกอบในการวิจัยครั้งนี้
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอแสดงความนับถือและขออภัยมา ณ
 โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือและขออภัยมา ณ

ที่ กอ.๐๓๖๕.๓(๔)/๒๐๐๘

ขอแสดงความนับถือและขออภัยมา ณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ ทนท. (รับ)

ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

วิทยาลัยวิชา นครสวรรค์ วิทยาลัยวิชา นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๕ ก.ย. ๒๕

ผู้รับทราบ

พระมหาธนา ธาตว คุญติปาโล นามสกุล แสนนรงค์

โทร. ๐๘๐-๙๙๙๙๙๙๙๙

ที่ ศธ ๐๑๖๕.๓(๒)/๑๐๓๙

กระทรวงศึกษาธิการ

ชั้นกองบริหาร

วันที่ ๕๕1

บันทึกเรียน

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบทราดอนุเคราะห์ให้บัณฑิตเรียนมาเพื่อประกอบกรวิจัย

เรียน นางยุวดี วัฒนศิริ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. กำแพงเมือง จังหวัดขอนแก่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา อายา คนตีปาลิ นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๓๔๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้บัณฑิตได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

๐๖๕-๔๗๕๕

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

ด้วย/งาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมเกิด)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา อายา คนตีปาลิ นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๕-๕๐๔๕๗๗๗

ที่ ศธ ๐๓๖๘.๓(๔)/๓๖๖๘

ศูนย์ กศน. อ่างทองในร่ม
 บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ 489
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นาย/ในสือ น้อยสุข ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อ่างทองในร่ม จังหวัดชัยนาท

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตณฺธิปาโล นามสกุล แสงนวมรงค์ เลขประจำตัวบัตร ๕๓๐๓๕๐๒๐๐๖
 วิชา: ศึกษาศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
 นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
 เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๖"
 ในครั้งนี้จึงมีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อประกอบการในการวิจัยครั้งนี้
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
 โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมก้อปี)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาลัยนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา ฉายา ตณฺธิปาโล นามสกุล แสงนวมรงค์

โทร. ๐๘๕-๕๐๔๘๓๓๓

ที่ ศธ ๐๑๖๕.๑/๕/๑๐๓๓

3336
13 154
บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตระงับให้บัณฑิตศึกษาเพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายกฤษฎี เวศนิก ผู้แทนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร

รังสิตมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนตฺติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวบัตร ๕๗๓๓๕๐๒๐๐๖
มีบัตรปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศาสนา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒"
ในการนี้ มีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อข้อมูลที่ถูกต้อง ประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตระงับให้บัณฑิตศึกษาเพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
 โอกาสนี้

เรียนมาด้วยลายมือนี้ ดังต่อไปนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมจิลน)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

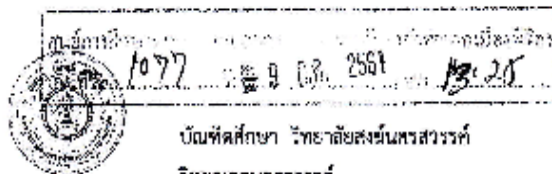
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน

พระมหาธนา ฉายา ตนตฺติปาโล นามสกุล แสนณรงค์

โทร ๐๘๔-๔๐๘๘๗๗๓

ที่ ศก.บ๑๖๔.๑(๕)/๑๐๑๔

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นางสาวอรรณี จารุกัทรพานิชย์ ผู้อำนวยการสำนักงาน คสช. อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบใบสมัคร จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา อาญา ดนดีปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวบัตร ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ มีใบปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัยขอส่งคำขอสมัครของท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์คำขอสมัครบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ผู้ประสานงานวิจัย ศว.จังหวัดพิจิตร พระมหาโตป)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา อาญา ดนดีปาโล นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๖-๕๐๕๘๘๓๓๓

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๒๐๑๕

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๖

ศูนย์การศึกษานอกสถาบันและ การศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเขต ๒๒ ๒๒๖ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๑ พ. ๒๕ ๒๕ ๒๕๖๑

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่หนังสือพิมพ์เพื่อประกอบการวิจัย

เรียน นายสุทัศน์ เจริญงค์ ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. สำนักงานมูลนาค. จังหวัดพิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบต้นฉบับ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา จากา คนดีป่าไธ นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๖๒๐๕๐๒๐๖
 นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
 นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
 เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒"
 ในกรณีนี้มีความประสงค์จะพิมพ์เผยแพร่ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

อนึ่ง จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ท่านให้หนังสือได้ตีพิมพ์เพื่อประกอบการวิจัยครั้งนี้
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
 โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมก่อ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน

พระมหาธนา จากา คนดีป่าไธ นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๔ ๔๐๔๘๓๓๓

ที่ ศธ ๖๓๖๙-๒๐(๔)/๑๐๑๐๐

สำนักงาน อธิการบดี
วันที่ ๕/๕/๒๕๖๑
ใน.ก.ค.ค.๒๕๖๑
ใน.ก.ค.ค.๒๕๖๑

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ โทร.๐๖๖๖

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบขออนุญาตขอใช้สิทธิ์สัมภาษณ์เพื่อประกอบกรณีวิจัย

เรียน นางนภา จิโรภาส ผู้อำนวยการสำนักงานเขต กสท. จังหวัดกำแพงเพชร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ๓ ชุด

☐	คำนำหน้า
☐	ชื่อสกุล
☐	ชื่อจริง
☐	ชื่อกลาง
☐	ชื่อเล่น
☐	ชื่ออื่น
☐	ชื่ออื่น

ด้วย พระมหาธนา ถาษา ตันติปาโล บรมครู สอนธรรมะที่ สหประชาชาติวัดนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๒
 นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
 นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
 เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒"
 ในการนี้จึงมีความประสงค์ขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบกรณีวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้สิทธิ์ได้สัมภาษณ์เพื่อประกอบในการวิจัยครั้งนี้
 หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ซึ่งขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
 โอกาสนี้

เรียนด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมน้อย)

ผู้อำนวยการสำนักงานบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

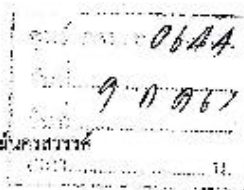
พระมหาธนา ถาษา ตันติปาโล บรมครู สอนธรรมะที่

โทร. ๐๘๔-๙๐๔๔๔๔๔๔

ที่ ศส ๒๒๖๔.๑(๔)/๑๐๑๑๓

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญนาถาสถาพรราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ให้ใช้สื่อบริการเพื่อประกอบกรวิจัย

เรียน นายสมใจ วิชัยยา ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์มขอใช้ จำนวน ๑๑ ชุด

ด้วย พระมหาชนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๓๒๒๕๐๒๐๐๖
ปศิสญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนการศึกษาศึกษา ปณิธิศึกษา วิทยาลัยสงฆ์
นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญนาถาสถาพรราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการ
เชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒"
ในการมีนิสิตมีความประสงค์ขอยืมเอกสารนี้ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบกรวิจัยในครั้งต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตเผยแพร่ให้ใช้สื่อบริการเพื่อประกอบกรวิจัยครั้งนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียน ๓๐.๑๔๓. ๓๖๖๑๓
๐. ๓๖๖๑๓. ๓๖๖๑๓
๓๖๖๑๓. ๓๖๖๑๓
๓๖๖๑๓. ๓๖๖๑๓
๓๖๖๑๓. ๓๖๖๑๓

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมศิลป์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรปริญญาโท
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญนาถาสถาพรราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาชนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๕ ๕๐๕๘๓๓๓

ที่ ศบ ๖๑๖๙.๑(๔)/๑๐๑๑

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

กรมส่งเสริมการศึกษา
๒๕๕
๙ ๙๙ ๖
๙ ๙๖

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอลาขอใบลาเพื่อไปศึกษาต่อเพื่อประกอบการศึกษา

เรียน นายอเนต แก้วทอง ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. อำเภอเขาฉกรรจ์ จ.นครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบฟอร์ม กศน. จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา อาษา สนธิปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๒ นิสิตปริญญาเอกหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ นครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" ในการปฐมนิเทศมีความประสงค์ขอลาเพื่อไปศึกษาต่อเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านให้โปรดได้ลงนามเพื่อประกอบใบลาขอศึกษาครั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถืออย่างสูง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ประสานงาน:

พระมหาธนา อาษา สนธิปาโล นามสกุล แสนณรงค์

โทร. ๐๘๑-๙๐๖๘๘๓๓๓

ภาคผนวก ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์สนทนากลุ่ม

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖๖ ๒๒๑๑๔๔๔
ที่ ศธ ๒๑๑๔๔(๔)/๒๑๑๖ วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กราบเรียน ท่านอธิการบดี, ผอ.สอ.ร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ด้วย พระมหาอนา ภาชา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรมหาบัณฑิตศึกษาศาสนา สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้เข้าศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อมาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมอาคารหลวงพ่อคุณ (๒๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณในพระเมตตาต่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครนตฯ พรหมศิริ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๕๖๙๙๙๖๖

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๑/๔/๒๕๖๐

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กราบหม่อมการ พระครูสุธรรมนิวิฐ, ดร. รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

ด้วย พระมหาธนา ลาภ คณบดีปาโล บามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๓๕๓๕๐๒๖๐๒ ได้มีปัญญายก หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว และได้นำข้อมูลมาประกอบการศึกษากิจ

ในการศึกษากิจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอเชิญพระคุณท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมอาคารหลวงพ่อคุณ (๒๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความเมตตา-อนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกิจ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖ ๒๑๔๔๗๐

ที่ ศธ ๖๒๖๔๑(๑)/๑๒๖๔

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

กราบเรียนการ พระมหาอุตร อุตฺตโร, ดร. อธิการบดีประจำมหาวิทยาลัยบูรพาบริหารการศึกษ วิทยาเขตนครสวรรค์

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนฺติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ให้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหาร, ฟื้นฟูของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" ในส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสุตร ดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณามิได้ เห็นว่า พระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความเมตตาอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมอาคารพหุประสงค์ (๒๑๑๑) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐น. เป็นต้นไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณในความเชื่อเฟื่องทางวิทยะกรรมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช หะหมั่นถนอม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ผู้มีอำนาจลงนามแทน

พระมหาอุตร อุตฺตโร, ดร.

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖ ๒๑๘๗๗๖

ที่ ศธ ๒๑๖๔๑(๔)/๒๕๖๒

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน รศ.ดร. สุพรวต บุญอ่อน อาจารย์ประจำวิทยาเขตนครสวรรค์

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๐๓๓๕๐๒๐๐๖ ได้ติดต่อขอเชิญ เข้าร่วมโครงการพัฒนาระบบบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้เข้าศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาระดับปริญญาโท และเพื่อมาข้อมูลมาประกอบการพิจารณา

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาลงแล้ว เห็นว่า พระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ฉะนั้น จึงขอความเมตตาอนุเคราะห์จากพระคุณท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมอาคารหลวงพ่อคูณ (๒๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หากเป็นไปได้ขอแจ้งว่าคงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมแก้ว

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขี้เหล็ก วิทยาเขตนครสวรรค์

ที่ ศว ๖๑๖๔.๑(๔)/๒๒๓๓

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน รศ.ดร. อาบี เกสทอง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. งานวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒. จำนวน วันเวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๗๒๐๓๕๐๒๐๐๖ บัณฑิต
ปริญญาเอก หลักสูตรวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒” เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง อนึ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ ๓๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้อง
ประชุมอาคารหลวงพ่อคูณ (๒๓๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หวัง
เป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
 โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรเดช พรหมกัลป์

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๖๓๔

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน ผศ.ดร. สาธิต ทรัพย์รุ่งทอง คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. งานวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒. กำหนด วันเวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ด้วย พระมหาธนาฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสมณรงค์ เลขประจำตัว ๕๗๒๗๕๐๒๐๐๖ นิสิต
ปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ยะนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้อง
ประชุมอาคารหลวงพ่อคุณ (๒๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หวัง
เป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวเดช พรหมเกื้อ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๐๓๕๗๑๐

ที่ ศก ๐๐๐๔๔๔๔/๒๐๒๓

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความเมตตาอนุเคราะห์ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน ผ.ศ.ดร. วิรัช วงศ์อยู่สุข อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตรวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสณณรงค์ เกษตรเจ้าตัว จังหวัดระยอง ๕๖๒๐๓๕๐๒๐๐๖ วิจัยปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา เน้นจิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อมาพัฒนาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า พระคุณท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความเมตตาอนุเคราะห์จากพระคุณฯ เสด็จไปขอเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมอาคารหลวงพ่อดุณ (๒๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐น. เป็นวันใด หากเป็นไปได้ทั้งนี้ขอแจ้งว่าคงได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณในความเอ็นดูเห็นทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

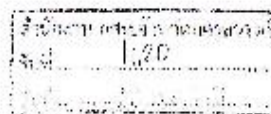
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักร สุข พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๓(๔)/๒๒๖๔

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๖๐๐๑

๓๕ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน นายเปียรย์ เอ็มรลารว ผู้ช่วยการสำนักงานเขตการศึกษาอกระบบนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. จานวิจัย จำนวน ๓ ชุด

๒. กำหนด วันเวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตณฺธิปาโล บามลกุล แสบนรงค์ เลขประจำตัว ๕๓๒๐๓๕๐๒๐๐๖ นิสิต
ปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วน
หนึ่งของงานศึกษาด้านหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาริวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ฉะนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้อง
ประชุมอาคารหลวงพ่อคุณ (๒๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หวัง
เป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ที่ ศธ ๖๑๖๔๑(๕)/๑๒๓๖

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓๕ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน ดร. เจริญ จันทร์คำ ผู้ช่วยฝ่ายโรงเรียนการศึกษามหาวิทยาลัยบัณฑิต การศึกษานอกระบบอำเภอเมือง
จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. งานวิจัย จำนวน ๕ ชุด

๒. กำหนด วันเวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ด้วย พระมหาสุภา อายา ตบตีปาโธ นามสกุล แสนณรงค์ แห่งประจำตัว ๕๓๒๓๕๐๒๐๐๖ มีสิทธ
บริบูรณ์ตามกฎหมาย หลักรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านให้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้อง
ประชุมอาคารหลวงปู่ศุข (๒๓๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หวัง
เป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการฯ ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช พรหมกมล)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

พ.ศ. ๒๕๖๔ (๔/๑๒๕๓)

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๓๐๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน นายภูวพิศ อังกรอมรรัตน์ ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบอำเภอท่าตะโก

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. งานวิจัย จำนวน ๑ ชุด

๒. กำหนด วัน เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนตฺติปาโล นามสกุล แสตนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๐๒๓๕๐๒๐๐๒ บัณฑิต
ปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้อง
ประชุมอาคารหลวงพ่อคุณ (๒๕๐๑) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป ทั้งนี้
เป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเรศ พรหมศรี)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๔(๔)/๑๒๒๘

ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองเสือ	
วันที่ 628 / 61	ปี 71
วันที่ 22	เดือน 3
ปี 2561	

วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน นางอนุรัตน์ สงช้า ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบอำเภอหนองเสือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. งานวิจัย จำนวน ๓ ชุด

๒. กำหนด วัน เวลา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ทนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๗๗๑๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ พิจารณาล่วงเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมอาคารหลวงพ่อคุณ (๒๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป) หรือเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ที่ ศว ๒๕๖๑๑๖/๒๕๖๑๑๖

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐๓

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอยื่นเรื่องการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน นายเกรียง อมพรจันทร์ ผู้อำนวยการกองการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. งานวิจัย จำนวน ๓ ชุด

๒. คำพูด วันเสาร์ และสถานที่ การประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion)

ด้วย พระมหาธนา ธาธา ดนุติปาโล บรมครู และภรรยา/ เลขประจำตัวบัตร สศ๒๒๕๐๒๐๖๖ นิสิต ปรัชญามหา คติคุณครูของศาสนาพุทธผู้ปฏิบัติ อาจารย์วิชาพุทธบริหารการศึกษาศึกษา ปรัชญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของคณาจารย์สงฆ์ร่วมส่งเสริมการศึกษาระบบแบบการศึกษาตามลัทธิศาสนา” ในกรณีศึกษา ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศึกษานุกรม และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร. วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เป็นอย่างดียิ่ง ฉะนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดเข้าร่วมการประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันที่ศุกร์ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม อาคารหอสมุดพุทธมณฑล (๒๕๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. เป็นต้นไป ทั้งนี้ในกรณีที่ท่านจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖๒ ๒๕๖๑๑๖

พระมหาธนา ดนุติปาโล โทร.๐๘๙ ๔๐๔๘ ๕๓๓

ที่ ๗๒ ๒๕๖๓.๑/ร.๑/๑๗๗๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต
จังหวัดนครราชสีมา นครราชสีมา

๗๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

เรียน ท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต ท่านรองอธิการบดี ท่านผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต

สิ่งส่งมาด้วย ๑. จดหมายเชิญ จำนวน ๑ ชุด

๒. กิจการงาน จิตอาสา และสถานที่ การสนทนากลุ่ม (๑ ห้องประชุม ๑ ห้องประชุม)

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตฤณีปาโล บรมสกลุส โสภณรังษี เลขาธิการสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง "รูปแบบการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาการพัฒนาระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอเชิญบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต ร่วมเป็นวิทยากรในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุม อาคารพลวงพืดสูง (๒๕๖๓) จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หรือเป็นอย่างไรก็ตามจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกิตติ)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดัตต

โทร. ๐๔๓๒-๖๑๗๗๗๗๗

พระมหาธนา ฉายา ตฤณีปาโล โทร. ๐๙๐๕-๕๐๕๕-๕๕๕๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ โทร ๐๕๖-๒๖๖๔๔๖๖

ที่ ศธ ๖๓๖๔๔(๕)/๓๒๓๗

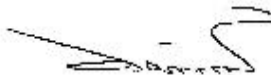
วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Modulators of Focus Group Discussion)

เรียน ผศ.อานนท์ เมธีวณิช อาจารย์ประจำวิทยาเขตนครสวรรค์

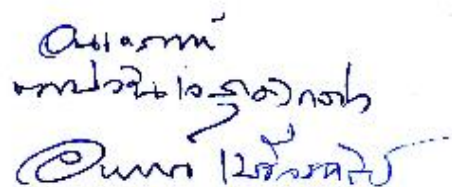
ด้วย พระมหาอนา ฉายา, ศนุติปาโล บามสกุล, แสนณรงค์ เลขประจำตัว ๕๓๓๐๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "รูปแบบการบริหารเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง ๒" เป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาค้นคว้าวิจัย

ในการนี้ ทางบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้โปรดเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Modulators of Focus Group Discussion) ในวันศุกร์ที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุมอาคารหลวงปู่ศุข (๓๑๐๓) วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งแต่เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. เป็นต้นไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบคุณในความเมตตาเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

อานนท์
เมธีวณิช
อานนท์ เมธีวณิช

ภาคผนวก ง. แบบประเมิน

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

คำชี้แจง

๑. การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดุริยบัณฑิต สาขาพุทธบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

๓. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

๓.๑ ผู้ประเมินร่างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง เป็นผู้อำนวยการ สำนักงานกศน.

๓.๒ ผู้ประเมินความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ ของรูปแบบในการนำไปปฏิบัติ ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่างผู้อำนวยการ เป็นหลัก

แบบประเมินความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของ รูปแบบในการนำไปปฏิบัติ ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานกศน. ใน เขตภาคเหนือตอนล่าง สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

โปรดอ่านข้อความที่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นว่ารูปแบบการ บริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่างความถูกต้องของรูปแบบ ความเหมาะสมของรูปแบบ ความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ในการนำไปปฏิบัติ ประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ตามความเป็นจริง

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ประเมินรูปแบบ

๑.สถานภาพ

☐ เพศชาย

☐ เพศหญิง

๒.อายุ

☐ ต่ำกว่า ๓๐ ปี

☐ ๓๑ – ๔๐ ปี

☐ ๔๑ – ๕๐ ปี

☐ ๕๑ ปีขึ้นไป

๓.การศึกษา

☐ ระดับปริญญาตรี

☐ ระดับปริญญาโท

☐ ระดับปริญญาเอก

๔.ประสบการณ์การทำงานทางด้านบริหาร

☐ ๑ - ๕ ปี

☐ ๖ - ๑๐ ปี

☐ ๑๑ - ๑๕ ปี

☐ ๑๖ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขตภาคเหนือตอนล่าง

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่าง			ความ ถูกต้อง ของ รูปแบบ	ความ เหมาะ สมของ รูปแบบ	ความ เป็นไปได้ใน การ นำไป ปฏิบัติ	ประโยชน์ของ รูปแบบ
๑.การบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา ด้านวิชาการ						
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๑	การแนะแนวการศึกษา				
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๒	ส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน				
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๓	ส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน				
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๔	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๕	ส่งครูไปร่วมอบรมพัฒนาความรู้				
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๖	ส่งครูไปทัศนศึกษาดูงานและร่วม กิจกรรมกับสถาบันอื่น				
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๗	การวัดผลประเมินผล				
ศีลสิกขา กฏระเบียบ	๘	การเทียบโอนการเรียนรู้				

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่าง			ความ ถูกต้อง ของ รูปแบบ	ความ เหมาะ สมของ รูปแบบ	ความ เป็นไป ได้ใน การ นำไป ปฏิบัติ	ประโยช น์ของ รูปแบบ
๑.การบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา ด้านวิชาการ						
สมาธิ การปฏิบัติ	๑	การแนะแนวการศึกษา				
สมาธิ การปฏิบัติ	๒	ส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน				
สมาธิ การปฏิบัติ	๓	ส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน				
สมาธิ การปฏิบัติ	๔	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
สมาธิ การปฏิบัติ	๕	ส่งครูไปร่วมอบรมพัฒนาความรู้				
สมาธิ การปฏิบัติ	๖	ส่งครูไปทัศนศึกษาดูงานและร่วม กิจกรรมกับสถาบันอื่น				
สมาธิ การปฏิบัติ	๗	การวัดผลประเมินผล				
สมาธิ การปฏิบัติ	๘					

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่าง			ความ ถูกต้อง ของ รูปแบบ	ความ เหมาะสม ของ รูปแบบ	ความ เป็นไปได้ใน การ นำไป ปฏิบัติ	ประโยชน์ ของ รูปแบบ
๑.การบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา ด้านวิชาการ						
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๑	การแนะแนวการศึกษา				
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๒	ส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน				
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๓	ส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน				
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๔	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๕	ส่งครูไปร่วมอบรมพัฒนาความรู้				
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๖	ส่งครูไปทัศนศึกษาดูงานและร่วม กิจกรรมกับสถาบันอื่น				
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๗	การวัดผลประเมินผล				
ปัญหาศึกษา ผลการปฏิบัติ	๘	การเทียบโอนการเรียนรู้				

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่าง			ความ ถูกต้อง ของ รูปแบบ	ความ เหมาะสม ของ รูปแบบ	ความ เป็นไปได้ใน การ นำไป ปฏิบัติ	ประโยชน์ ของ รูปแบบ
๑.การบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา ด้านงบประมาณ						
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๑	การจัดทำเสนองบประมาณ				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๒	การระดมทรัพยากรการลงทุนเพื่อ การศึกษา				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๓	ทบทวนภารกิจจัดการสถานศึกษา ศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ที่เกี่ยวข้องกั งบประมาณ				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๔	การแนะแนวการศึกษา				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๕	ส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๖	ส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๗	ส่งครูไปร่วมอบรมพัฒนาความรู้				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๘	ส่งครูไปทัศนศึกษาดูงานและร่วม กิจกรรมกับสถาบันอื่น				

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่าง			ความ ถูกต้อง ของ รูปแบบ	ความ เหมาะ สม ของ รูปแบบ	ความ เป็นไปได้ ในการ นำไป ปฏิบัติ	ประ โยชน์ ของ รูปแบบ
๑.การบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา ด้านบุคคล						
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๑	การวัดผลประเมินผล				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๒	การเทียบโอนการเรียนรู้				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๓	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๔	การแนะแนวการศึกษา				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๕	ส่งเสริมความรู้แก่ชุมชน				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๖	ส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๗	ส่งครูไปร่วมอบรมพัฒนาความรู้				
ศีลสิกขา กฏระเปียบ	๘	ส่งครูไปทัศนศึกษาดูงานและร่วม กิจกรรมกับสถาบันอื่น				

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในเขต ภาคเหนือตอนล่าง			ความ ถูกต้อง ของ รูปแบบ	ความ เหมาะสม ของ รูปแบบ	ความ เป็นไปได้ใน การ นำไป ปฏิบัติ	ประ โยชน์ ของ รูปแบบ
๑.การบริหารจัดการเชิงพุทธ ตามหลักไตรสิกขา ด้านทั่วไป						
ศีลสิกขา กฎระเบียบ ข้อบังคับ	๑	พัฒนากฎระเบียบในการบริหารจัดการ ดำเนินงานบริหารทั่วไป ครอบคลุม ประเภทงาน				
ศีลสิกขา กฎระเบียบ ข้อบังคับ	๒	ส่งเสริมการแก้ไขในระเบียบปรับปรุง การบริหารจัดการงานทั่วไป ให้ เหมาะสมกับงานในองค์กร พัฒนาให้ เหมาะสมกับยุคสมัย				
สมาธิสิกขา วิธีการปฏิบัติ	๑	ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎระเบียบในการ บริหารจัดการดำเนินงานบริหารทั่วไป ครอบคลุมประเภทงาน				
สมาธิสิกขา วิธีการปฏิบัติ	๒	พัฒนาการบริหารจัดการงานทั่วไป ให้ เหมาะสมกับงานในองค์กร พัฒนาให้ เหมาะสมกับยุคสมัย				
ปัญญาสิกขา ผลการปฏิบัติ	๑	พัฒนาการบริหารจัดการงานบริหาร ทั่วไป ครอบคลุมประเภทงาน อย่าง เหมาะสม				
ปัญญาสิกขา ผลการปฏิบัติ	๒	ส่งเสริมการบริหารจัดการงานทั่วไปที่มี ประสิทธิภาพเหมาะสมกับยุคสมัย ปัจจุบัน				

ภาคผนวก จ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อประเมินรูปแบบ

ที่ ศร ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๔๗

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายเอื้อร เชื้อรดาเว ผู้อำนวยการ สอนเขต กศน. จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสตนธรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๐๓๔๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ ทวี้งเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมวัลย์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๓๔๕๖๗๐

พระมหาธนา ตนติปาโล โทร. ๐๘๔-๙๐๔๔๕๖๗

.....

1523 2161

ที่ ศธ ๒๓๖๔.๑(๕)/๑๓๕๘

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓๖ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางอัญญาภรณ์ ปัญญาเกษม ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา สนธิปาโล นามสกุล แสงธรรมศรี เลขประจำตัวนิสิต ๕๕๓๐๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัษฎเดช พรหมศิลป์

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๕๑๕๖๓๐

พระมหาธนา สนธิปาโล โทร. ๐๘๔ ๕๐๕๘๓๓๓

ที่ ศษ ๖๑๖๔.๑/๔/๑๓๔๙

๖๑๖๔.๑/๔ วันที่ - 2 พ.ย. 2๐๑1

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายปราโมทย์ มงคลอิทธิเดช ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระชนมหาราชฯ จารยา ดนดีปาดิ นามสกุล แสงธรรมรังษี เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๗๓๙๐๒๐๐๒๒ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ -สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อมีรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ซึ่งนิสิตได้ศึกษาค้นคว้าคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตนครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๕๑๙๗๗๐

พระมหาธนา ดนดีปาดิ โทร. ๐๘๙๖-๖๐๙๘๔๓๓

ที่ ศร ๖๓๖๔.๓(๔)/๓๓๕๐

ศูนย์การศึกษา มหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
วันที่ ๔๔๙ / ๒๕๖๑
ปี ๒๕๖๑

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายภูพิศ อังศธรนริศ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่ผลิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ พบบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชิต เชื้อศรีพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖๒-๕๑๑๔๕๗๐

พระมหาธนา ตนติปาโล โทร. ๐๘๕-๕๐๔๕๗๓๓

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๖๕๑

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติโครงการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายอนุรัตน์ สงข่า ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๖๒๐๓๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติจากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารจัดการเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หรือเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๖๑๑๕๕๗๐

พระมหาธนา คนติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๘๓๓๓

ที่ ศก ๖๑๖๔.๑(๔)/๓๓๕๖

กรมส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 วันที่ 24 ธ.ค. 2561
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดง
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา

เรียน ดร.เสริม จันทร์คำ ผู้อำนวยการโรงเรียนการศึกษาคูโหรบุรินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา อาจารย์ ดนุติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวบัตร
 ๕๗๒๑๕๐๒๐๐๖ บัณฑิตวิทยาลัย เอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
 บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
 “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักรับส่งเสริมนักศึกษานอกกระบวนและการศึกษาคาม
 อธิธาศัย” ในการศึกษาวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการ
 บริหารเชิงพุทธมาประเมินข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่ผลิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า
 ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิง
 พุทธา ดังกล่าว ที่ผลิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้
 รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
 ด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๑๙๓๐

พระมหาธนา ดนุติปาโล โทร. ๐๘๕๙-๔๐๔๘๗๗๓

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๔/๓๗๕๓

กรมส่งเสริมการเกษตร	
ที่	๓๑.๕/๖๖๖
วันที่	๑๕.๕.๖๖
เรื่อง	๑๔.๓๐
บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ ๓๖๖๔	
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐	

๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายชัยยศ ภัคพิณศรี ผู้ว่าราชการ ภูคณ. อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตณฺธิปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๐๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาศาสนา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารจัดการเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน นายชัยยศ ภัคพิณศรี	
ที่	๓๑.๕/๖๖๖
วันที่	๑๕.๕.๖๖
เรื่อง	๑๔.๓๐
บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์ ๓๖๖๔	
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐	

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ร่วมศานตราจารย์ ดร.อัครเดช หรรณภักดิ์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

ทรงทองนา ตณฺธิปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๓

- ๓๓๓

- มจร ๓๖๖๔.๔/๓๗๕๓

๓๖๖๔.๔/๓๗๕๓

ก.ย. ๒๕๖๓

วันที่ ๑๕ พ.ย. ๒๕๖๓

๑๕ พ.ย. ๒๕๖๓

ที่ จร ๖๓๖๔.๑(๔)/๑๓๕๔

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๖ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ที่ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางศิริพร ลุตเส้า ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คณบดีปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๖๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเห็นว่ารูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ในวิถีชีวิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในพระเมตตาเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

กศน. ๒๒ กศจ. ๑-๑๕๕๕๕

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเดช พรหมคำปล)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ใบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน

๑๕ พ.ย. ๒๕๖๓

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๓๔๙๙๗๐

พระมหาธนา คณบดีปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๘๓๓๓

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๙๖๕

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

ที่	๖๑๖๔.๑(๔)/๑๙๖๕
วันที่	๖ มิ.ย. ๖๕
เรื่อง	ขอแสดงความอนุเคราะห์

๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายไพศาล สุขรัตน์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ลาภ ตนฺติปาโล นามสกุล แสนนรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๖๗๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ห้มีขีดได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ ขึ้นหน้ากลุ่ม (Forum group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช พรหมศิลป์
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช พรหมศิลป์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

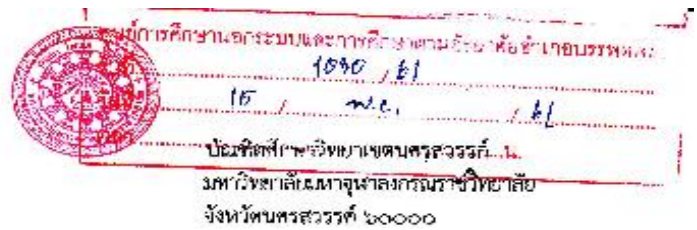
นางไพศาล สุขรัตน์
ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์
โทร. ๐๕๖-๒๕๔๕๗๐
พระมหาธนา ตันติปาโล โทร. ๐๘๕-๙๐๙๘๗๓๓

นายไพศาล สุขรัตน์
ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง

17 ๕๓. 61

ที่ พธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๕๖

๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางกาญจนา บัววัฒน์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอพรหมพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาสมณฯ ฉายา ตณฺหิปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๑๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาได้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่มิได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าคำตอบ สันทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

มีผล	ผู้อำนวยการ
☐	เพื่อโปรดทราบ
☐	เพื่อโปรดพิจารณา
☒	เห็นควรมอบ
 (นางสาวประณิธ เพ็ญจำปา) ครูอาสาฯ	

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)
 ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๔๔๗๐

พระมหาสมณฯ ตณฺหิปาโล โทร. ๐๘๔-๕๐๙๘๓๗๓

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๑(๑)/๒๕๖๕

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี
จังหวัดสุพรรณบุรี ๓๖๐๐๐

เลขที่	๑๖๖
วันที่	๑๖ มิ.ย. ๖๕
เรื่อง	๑๖๖๕

๑๐ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขออนุมัติร่างระเบียบรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายไพศาล สุจริตต์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา นามสาโรจน์ นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ศพ๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติร่างระเบียบรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่มีผลได้ศึกษาค้นคว้าคำตอบ สั้นๆ กลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาในงานวิจัยนี้สมควร ข้างในตัวอย่างซึ่งน่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วย ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง

ขอแสดงความนับถือ

ศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุจริตต์
ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมศิลป์)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี

นายไพศาล สุจริตต์

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๕๖๔๕๓๐

พระมหาธนา นามสาโรจน์ โทร. ๐๙๔-๙๐๘๘๓๓๓๓

นายไพศาล สุจริตต์
ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอชุมแสง
๑๖ มิ.ย. ๖๕

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๓(๔)/๑๓๕.๓

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางสาวจุฑาทิพย์ มหัทธาม ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คณติปาโล บามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๖๓๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาด้านจิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิทยาลัยได้ดำเนินการปี

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าคำตอบ สบทนางกลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในทางวิจัยสมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๓๑๙๙๙๓๐

พระมหาธนา คณติปาโล โทร ๐๘๙-๔๐๔๘๘๓๓๓

๐๕๖. ๒๓๑. ๕๑

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๑(๔)/๓๓๕๘

รับที่ 1171/2561
วันที่ 4 ธ.ค. 2561
ในชื่อศึกษาธิการ เขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางนภสร กิกพิทักษ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๕ ชุด

ด้วย พระมหาธนา จาชา คนดีปาโล นามสกุล แสนสมรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อาจารย์ผู้สอนได้พัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในงานวิจัยของตนเอง ทั้งนี้เป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผอ.กศน.อำเภอลาดยาว

ขอแสดงความนับถือ

ด้วย ผอ.กศน.อำเภอลาดยาว ได้ส่งแบบประเมินมาขอประเมิน
ขอความอนุเคราะห์ที่สำนักงาน กศน.อำเภอ
ลาดยาว เป็นรูปแบบการวัดผล (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมแก้ว)
วิชา พ.ธ.๑ พุทธ ๑ ๖๐๐ พ.ธ. ๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมแก้ว
คณาจารย์ ป.๑๖ โรงเรียนวัดลาดยาว วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
นิสิต ป.ธ.๑๖ เอก หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๖ ธ.ค. ๒๕๖๓

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

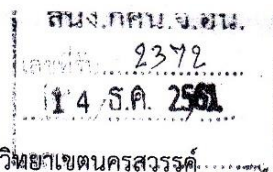
โทร. ๐๕๖ ๒๑๕๔๗๐

พระมหาธนา คนดีปาโล โทร. ๐๘๕-๔๐๔๘๗๓๓

รับทราบ

N

(นางนภสร กิกพิทักษ์)
ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอลาดยาว

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๕๙

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายชาญชัย โพนทองเส็ง ผู้อำนวยการ สนง. เขต จังหวัดอุทัยธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

พระมหาธนา ตนติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๓๓

นาย กศน. อำเภอเมืองอุทัยธานี

ที่ ๑๘๔

วันที่ 14 เดือน ๖ ค.ศ. ๖1

๑๐.๓๕ น

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๖๐

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายประเมิน ปรีชพันธ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสณณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเดช พรหมศิลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

พระมหาธนา ตันติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๓

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๑(๔)/๒๑๖๓

๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน น.พ.อรอนงค์ หนองคาย ผู้อำนวยการ ศศน. อำเภอหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉางว. คนติปาโล นามสกุล แสสนมจรค์ เลขประจำตัวมีสิทธิบัตร ๕๖๒๐๖๒๐๖๒ มีสละปฏิญาณออก หลักธรรมพุทธศาสนาคณะอุปัชฌาย์ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่มิได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอันดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ซึ่งมิได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สหชนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในทางวิจัยนี้มีสมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๖๑๑๙๙๗๐

พระมหาธนา คนติปาโล โทร. ๐๘๙-๕๐๕๙๙๙๓

ที่ ศธ ๖๓๖๕.๓(๔)/๑๓๖๓

กศน.อำเภอสว่างอารมณ์	
วันที่	214
วันที่	14 ธ.ค พ.ศ. ๕4
ปี	12.90
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์วิทยาเขต	
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐	

๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ประเพณีรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา

เรียน นายณรงค์ พันธุ์เขตกิจ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเพณีรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา อายา ตมฺปิปาโต นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๔๖๖๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการบริหารเชิงพุทธา ในวิจัยนี้จึงได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาสังเกตเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตจากท่านได้ประเพณีรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา ดังกล่าว ที่ผลิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สอนทางกลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับทราบ-อนุญาตจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช ทรัพย์ทวี)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๖๑๔๔๙๗๐

พระมหาธนา ตมฺปิปาโต โทร. ๐๘๔๕-๕๐๕๔๖๓๓๓

ที่ ศธ ๖๓๖๔.๑(๕)/๑๓๖๔

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางเนกา จิโรภาส ผู้อำนวยการ ศษ.เจด จังหวัดกำแพงเพชร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา นามานันท์ ปาโมกุล แสตนณรงค์ เลขานุการเจ้าคณะเขต
๕๖๓๐๕๐๑๐๐๖ บัณฑิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธอภิปรัชชา
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย” ในการศึกษาวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการ
บริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่มีผลได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิง
พุทธฯ ดังกล่าว ที่มีชีวิตศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้
รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเดช พรหมศิลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๑๕๕๕๖

พระมหาธนา นามานันท์ โทร. ๐๘๔ ๔๐๔๘๓๓๓

๒/๙/๖๔

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๖๕

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางสมใจ วิชัยยา ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๔๙๗๐

พระมหาธนา ตนติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๓

พญ.ศุภมาส ภาณุ
๒๑/๑๒/๖๑

പി എസ് ഗവൺമെന്റ്/മെമ്പർ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

៣០ ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ខេត្តសៀមរាប

เรื่อง ขอขานอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงยุทธ

เรียน นายอนันต์ แก้วทอง ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอขามเฒ่าราชкосอนบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาพินา นานา คนทิปาโล บานสวล แสนนรงค์ เลขาประจำสำนักนิสิต
๕๓๓๓๕๐๒๐๑๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง
“รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย” ในภาคศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และเพื่อนำรูปแบบการ
บริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธา ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิง
พุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษากับคว่ำหาคำตอบ สอดแทรกกลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้
รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในทางวิจัยนี้สมบูรณ์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ข้อนี้แสดงความเป็นปฏิกิริยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาลัยเกษตรนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

१७१. ०६-५-२०

พระมหาธรรมา ตณฺธิปาโล โทโร ๑๘๕-๕๐๕๘๓๓๓

Singh

2800

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๖๓

เลขที่รับ 14617
วันที่ ๑๕ ธ.ค. ๒๕๖๓
เวลา 15.27 น.
บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายไพฑูรย์ บัวสนิท ผู้อำนวยการ สมนง เขต จังหวัดพิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๓ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คนดีป่าโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๖1๐๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการ

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาสัง เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างมากจึง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคว้าค้น สอนภาคกลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการ ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อักรเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๓๔๐๗๐

พระมหาธนา คนดีป่าโล โทร. ๐๘๔-๕๐๔๘๗๓๓

๑๕ ธ.ค. ๒๕๖๓

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๖๘

1615 ร.ด. ๗.7 5.ค. 2561 16.20

 บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางสาวอรทัย จารุกัทรพานิชย์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมศิลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

พระมหาธนา ตนติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๓

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๑๓๖๙

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เลขรับที่ 802

วันที่ 17, ๘.๑, 61

เวลา 13.40

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางเบญจมาศ สระทองหย่อม ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตนติปาโล นามสกุล แสณณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์แบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๙๙๗๐

พระมหาธนา ตันติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๓

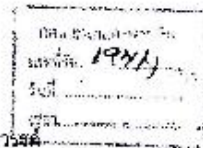
(นางเบญจมาศ สระทองหย่อม)

ผอ.กศน.อำเภอโพทะเล

ที่ ศธ ๖๑๖๔.๑(๔)/๓๓๗๐

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายชูชาติ ปรีชาจารย์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา อายา ดนติปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวบัตร
๕๖๓๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำควาวิจัยเรื่อง
"รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการ
บริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธ ในวิจัยที่นิตินิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิง
พุทธฯ ดังกล่าว ซึ่งมีสิดได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้
รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศเรศ พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สหภาพ
R. R. J.

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๓๔๙๗๖๐

พระมหาธนา ดนติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๔๓๓

ที่ ศธ ๖๑๖๕.๑(๔)/๑๑๓๓

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา

เรียน นางนภาพัฒน์ จันทร์โพธิ์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา จำนวน ๑ ชุด

ศูนย์พัฒนาระบบบริหาร	การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	1112
จังหวัด	พิจิตร
อำเภอ	บางมูลนาก
โรงเรียน	1112
วันที่	13.9.63

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ดนุติปาโล นามสกุล แสตนณรงค์ เลขประจำตัวผู้เสียภาษี ๕๕๐๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา ในวิจัยที่นิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ ที่จารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดียิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธา ดังกล่าว ที่นิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศรเดช ทหรณ์กิตติ)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๔๙๗๐

พระมหาธนา ดนุติปาโล โทร. ๐๘๕-๔๐๔๘๓๓๓

ที่ ศว ๖๑๖๔.๑/๕/๑๕๑๖

สำนักงาน ก.ค.ศ. จังหวัดขอนแก่น
เลขที่ ๙๙/๖๕
วันที่ ๕ พ.ค. ๒๕๖๑
เรื่อง

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

ฝ่ายงาน

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายนิวัช งามศักดิ์ ผู้อำนวยการ สนง. เขต จังหวัดขอนแก่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ดำเนินการ

☐ วันที่☐ ภายใน ๓ วัน☐

ผู้ส่งรายงาน

ด้วย พระมหาธนา ฉายา คนติปาโล บรมสกุล แสนมรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๓๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่นิสิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างมากดังนี้

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สวมทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในคำแนะนำเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๒๕๕๗๐

พระมหาธนา คนติปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๔

พ.ศ. ๒๕๖๑ (๑๐/๑๐๖๑๑๑)

โรงเรียน/มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
ชื่อ/นามสกุล	ดร. อัครเดช พรหมกสิป
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการ
วันที่	๑๖/๗/๖๑
ที่	๑๖๗

บันทึกที่ ๑๖๗/๒๕๖๑
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
จังหวัดนครราชสีมา ๒๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบขออนุมัติงบประมาณรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางจุฬารัตน์ ไพโรจน์งาม ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา สุนทโร ปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๓๕๐๒๐๐๒ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาศาสตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาศาสนาหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ในวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอขออนุมัติจากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่ได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล สหพินทุกลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อขยายให้รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หรือเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

สำเนา/ร่าง

ส่วนต้นฉบับ

☐ ๑ ชุด

☐ ๑ ชุด

☐ ๑ ชุด

ผู้ส่งเอกสาร

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกสิป)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์นครราชสีมา

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๕๕๕๗๐

พระมหาธนา สุนทโร ปาโล โทร. ๐๘๔-๔๐๔๘๓๓๓

ที่ ศบ ๖๑๖๔.๑(๔)/๓๓๗๔

วันที่ ๕.๓.๕๗
 รับที่ ๗๘๗
 บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายวันชัย บัวอสุข ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอโนนหม่ม จังหวัดชัยนาท

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา จิตฺตปาโม นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๓๓๓๕๖๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ" สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิทยานิพนธ์ได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ศึกษาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่บัณฑิตศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์การบริหารเชิงพุทธในทางวิจัยนี้สมบูรณ์ หรือเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๓๕๙๗๐

พระมหาธนา จิตฺตปาโม โทร. ๐๘๙ ๔๐๔๘๓๓๓

ที่ ศธ ๐๐๒๕๔.๑(๔)/๑๓๖๕๕

ศูนย์ฯ คณะศึกษาศาสตร์
วันที่ ๑๗-๐๔-๖๑
ที่ ๑๕๑/๖๑
บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นายสำร่าย สึงขจร ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา ฉายา ตมฺปิปาโล นายสุกร แสงณรงค์ เลขประจำตัวนิสิต ๕๗๒๕๐๒๐๐๖ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ ผู้นำงานส่งเสริมการศึกษนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นส่วหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่ผลิตได้ดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ขันนิตได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อสอบ สันทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้วเพื่อช่วยให้รูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯในงานวิจัยนี้สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบกุ่มในคะณเณื่อเพื่อทพวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัคร.ภช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๖๑๒๖๓๖๐

พระมหาภกตา ตมฺปิปาโล โทร. ๐๙๕-๑๐๕๘๕๓๓๓

๑ พ.ย ๖๑

ที่ ศธ ๖๒๖๕.๑(๔)/๑๓๓๖

ศูนย์การวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาด่านเกวียน

ฉบับที่ ๑ / ๒๐ / ๒๕๖๑

บัณฑิตศึกษาวิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จังหวัดนครสวรรค์ ๖๐๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ

เรียน นางอุษา กุศลสารวัตร ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาธนา จาอา ตมปิปาโล นามสกุล แสนณรงค์ เลขประจำตัวมีสีต ๕๗๒๓๔๐๒๐๐๖ มีสีตปฏิญญะเอก: หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของ" สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย" ในการศึกษาเป็นเพียงหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรดังกล่าว และเพื่อนำรูปแบบการบริหารเชิงพุทธมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงพุทธฯ ในวิจัยที่รับผิดชอบดำเนินการนี้

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทางบัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์ พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธฯ ดังกล่าว ที่บัณฑิตศึกษาค้นคว้าหาคำตอบ สนทนากลุ่ม (Focus group) มาแล้ว เพื่อช่วยให้อารมณ์การบริหารเชิงพุทธในงานวิจัยนี้มีสมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช พรหมกัลป์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา มจร วิทยาเขตนครสวรรค์

โทร. ๐๕๖-๒๑๔๔๗๒๐

พระมหาธนา ตมปิปาโล โทร. ๐๘๙-๔๐๔๔๔๔๔๔

ภาคผนวก ค. ภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

๑. ภาพกิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล
 ๒. ภาพกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Discussion)
 ๓. ภาพกิจกรรมประชาพิจารณ์ (Public Hearing)
- ภาพกิจกรรมสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

ภาพ การสัมภาษณ์ ผอ.กศน. จ.กำแพงเพชร

ภาพ การสัมภาษณ์ ผอ.กศน. จ.อุทัยธานี

ภาพ การสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

ภาพกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Discussion)

บรรยากาศ สนทนากลุ่ม

บรรยากาศ สนทนากลุ่ม

บรรยากาศ สนทนากลุ่ม

บรรยายภาค สันทนาการกลุ่ม

บรรยายภาค สันทนาการกลุ่ม

บรรยายภาค สันทนาการกลุ่ม

บรรยายกาศ สนทนากลุ่ม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา/นามสกุล	พระมหาธนา ตนติปาโล (แสนณรงค์)
วัน เดือน ปีเกิด	: วันเสาร์ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๗
ภูมิลำเนาที่เกิด	: บ้านเลขที่ ๑๙๔ หมู่ ๓ บ้านตาตภูวง ต.คำบ่อ อ.วาริชภูมิ จ.สกลนคร
การศึกษา	: พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับประกาศนียบัตร ปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขา พุทธศาสตร์ (พร.ม) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ จังหวัดนครสวรรค์ : พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้รับประกาศนียบัตรเปรียญธรรม ๔ ประโยค (ป.ธ.๔) วัดโพธิ์ ทอง จังหวัดขอนแก่น : พ.ศ ๒๕๔๙ ได้รับประกาศนียบัตร ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขา การตลาด (บธ.ม) มหาวิทยาลัยภาคกลางจังหวัดนครสวรรค์
ประสบการณ์การทำงาน	: พ.ศ.๒๕๔๖-ปัจจุบัน ครูสอน โรงเรียนศิรีวงศ์วิทยา อำเภอเมืองฯ จังหวัด นครสวรรค์ : พ.ศ.๒๕๔๕ ผู้ช่วยฝ่ายบริหาร สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย : พ.ศ.๒๕๔๔ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ โรงเรียนนครสวรรค์บริรักษ์ จังหวัดนครสวรรค์ : พ.ศ.๒๕๔๓ นักวิชาการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลหาดสูง จังหวัด นครสวรรค์ : พ.ศ.๒๕๔๒ อาสาสมัครรัฐธรรมนูญ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นครสวรรค์ : พ.ศ. ๒๕๔๑ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยภาคกลาง จังหวัดนครสวรรค์
อุปสมบท	: ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๖
สังกัด	: วัดศิรีวงศ์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์
ตำแหน่ง	: พระบัณฑิตเผยแผ่ฯ วัดศิรีวงศ์ ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองฯ จ.นครสวรรค์
ปีที่เข้าศึกษา	: ๒๕๕๗
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ๒๕๖๑
ที่อยู่ปัจจุบัน	๓๕๖/๑ หมู่ ๑๐ ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองฯ จังหวัดนครสวรรค์